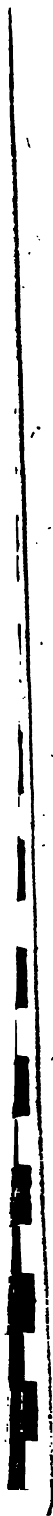

DEN GRÆSKE NOMINALFLEXION.

DEN GRÆSKE

NOMINALFLEXION

SAMMENLIGNENDE FREMSTILLET

I SINE HOVEDTRÆK

AF

Dr. ALF TORP
Universitetsstipendiat i Sanskrit og sammenlignende Sprogforskning

CHRISTIANIA
FORLAGT AF ALB. CAMMERMEYER
1890

E I.

DET MALLINGSKE BOGTRYKKERI.

Forord.

Det kunde maaske vække nogen Forundring, at jeg lader dette Arbeide udgaa paa en Tid, da Afslutningen af anden Del af *Brugmanns Grundriss*, i hvilken det her behandlede Emne vil komme til Fremstilling, er bebudet som umiddelbart forestaaende, istedetfor at oppebie og udnytte denne udmærkede Forskers Resultater. Dette havde jeg ogsaa utvivlsomt gjort, hvis jeg paa Forhaand havde tænkt mig, at dette lille Arbeides Trykning skulde blive forsinket i den Grad som skeet. Jeg havde det nemlig færdigt, i alt væsentligt i dets nuværende Skikkelse, for over et Aar siden og gav det til Trykning i Mai Maaned ifjor. Paa den Tid kunde Brugmanns Værk ikke ventes saa snart, at jeg deri kunde se en Grund til at lade mit Arbeide henligge. Under den langsomt fremskridende Trykning har jeg saavidt gjørligt taget Hensyn til i Mellemtiden fremkomne Skrifter. Disse, som al anden Literatur, vil man finde citeret paa vedkommende Steder. Ordbøger og grammatiske Haandbøger har jeg anseet det unødigt at citere, uden hvor Formforklaringer og Synsmaader er hentede fra dem.

I Omskrivning af Sanskrittegnene har jeg fulgt den sædvanlige Brug; ved *e* og *o*, som altid lange, har jeg sparet Længdetegnet (det samme gjælder *e* og *o* i Gotisk). For Avestisk, hvor endnu ingen Omskrivning kan siges at være endelig fastslaaet, har jeg af typografiske og andre Grunde slaaet to Omskrivningsmaader sammen: i nogle Tegn følger jeg Justi, i andre Bartholomae. Den, der kjender begge Omskrivningsmaader, vil dette neppe volde nogen Ulempe.

Jeg benytter Anledningen til at aflægge Hr. stud. ph
Sten Konow min hjertelige Tak for den opofrende Tjenest
han har vist mig ved at læse Korrektur paa Bogen; da jeg
længere Tid under dens Trykning har været syg, var ha
kyndige Bistand mig saa meget nyttigere. Hr. Prof. Dr. *Soph*
Bugge har havt den Godhed at læse en Revision paa de sids
Ark. For dette og for al Belæring, jeg har havt gjenne
Samtaler med ham, aflægger jeg ham min forbindtlige og æ
bødige Tak.

Det er mig endelig ogsaa en Trang at udtale min E
kjendtlighed ligeoverfor Hr. Forlagsboghandler *Cammermeye*
der med al Udsigt til Tab har paataget sig Udgivelsen
denne Bog.

Christiania i Marts 1890.

A. Torp.

Indhold.

Forklaring af de vigtigste Forkortninger.

idg.	= indogermansk.
skr.	= sanskrit.
ved.	= vedisk Sanskrit.
av.	= avestisk (oldbaktrisk).
gd.	= Gāthādialekt (af Avestisk).
op.	= oldpersisk.
gr.	= græsk.
lat.	= latinsk.
umbr.	= umbrisk.
osk.	= oskisk.
sab.	= sabellisk.
gall.	= gallisk.
ir.	= old- eller middelirsk.
g.	= gotisk.
on.	= oldnorsk (incl. urnordis
ags.	= angelsaxisk.
os.	= oldsaxisk.
oht.	= oldheitysk.
mht.	= middelheitysk.
lit.	= litauisk.
preuss.	= preussisk.
ob.	= oldbulgarisk (kirkeslav nisk).

Indledning.

Rod og Stamme. Nominets forskjellige logiske Forhold i Sætningen betegner de indogermaniske Sprog ved *Flexionsendelser*, som vistnok fra først af var selvstændige Ord af pronominal Art. Fra at være enklitiske Tilføielser til Hovedordet eller den saakaldte *Stamme* kom de efterhaanden til at voxe sammen med denne, hvorved de mutileredes eller tabte en Del af sit Lydindhold. Engang maa altsaa Stammen selv have kunnet fungere alene, uden nogen Endelse, i de forskjellige Casusforhold, der senere ved disse tiltrædende Endelser fik bestemtere Betegnelse; Levninger fra denne urgamle Tilstand er ogsaa bevaret til sene Tider i flere Pronominalformer, som Nom. Sing. gr. ὁ, skr. *sá* «den», Acc. Sing. gr. ἐμέ, σέ, Gen. Sing. skr. *máma, sáva* osv. Ogsaa *o*-Stammernes Vocativ (ἵππε) er jo den blotte Stamme. Saadanne Former er altsaa ældre end Casusdannelsen.

Til Grund for de *primære Nominalstammer* (i Modsætning til de *secundære* ɔ: de igjen af Nominalstammer afledede) ligger *Verbalrødder*, og Nominalstammernes Forhold til disse tænkes ialmindelighed saaledes, at de dels falder sammen med Verbalrødderne (*Rodord*), saaledes altsaa, at der fra den samme Grundform maatte være udgaaet saavel Nominal- som Verbalformer, uden at det lod sig afgjøre, hvilket af de to Udtryk — det nominale eller det verbale — Sproget først frembragte, — dels er afledede af Verbalrødderne ved Suffixer, der bestemt betegner dem som Nominalstammer (*primære Afledninger*).

Hvilke Ord er da Rodord? Naar man gaar ud fra enstavelses Verbalrødder, ligger det nær at betragte tilsyneladende enstavelses Nomnialstammer, hvis Form synes at falde sammen med Verbalroden, som saadanne, f. E. skr. *viç* (Rod *viç* «gaa ind»), gr. στύξ (Rod στυγ), lat. *dŭx* (Rod *duc*).

Saadanne enstavelses Stammer er, som jeg søger at fremstille i det følgende, fra først af ikke forskjellige fra tostavelses *o*-Stammer, og vilde saaledes, naar man opstiller enstavelses Verbalrødder, ikke kunne være Rodord. Paa den anden Side kunde man tage ikke alene disse, men ogsaa en stor Mængde virkelige *o*-Stammer (saadanne nemlig, hvor et *o* synes tilføiet Verbalroden), som gr. λόγο-ς, τόνο-ς, ἔργο-ν for Rodord, hvis man gaar ud fra tostavelses Rødder, altsaa opstiller som Rødder ikke λεγ-, τεν-, ϝεργ- men λεγο- (λεγε-), τενο- (τενε-), ϝεργο- (ϝεργε-). For denne Opfatning kunde vistnok den Omstændighed tale, at der i visse Afledninger, som ἀγέ-λη, ἐχέ-της, φέρετρον og ligeledes i en Del Sammensætninger som ἐχέ-θυμος, φερέ-πονος, μενε-πτόλεμος optræder et *e*, som kunde tages for Verbalrodens Udlyd; men saalænge det ikke er forklaret, hvorfor dette *e* mangler i det langt overveiende Antal Afledninger (som λεκτό-ς πικ-ρό-ς o. s. v.), synes det mig rimeligst at blive staaende ved den gamle Antagelse af enstavelses Verbalrødder[1]. Isaafald optraadte den nøgne Verbalrod ikke tillige som Nomen, men udvidet med et *o* (*e*), der sikkert er det samme som Verbernes saakaldte thematiske Vocal, og saadanne *o*-Stammer er er da tilblevne paa en Tid, da der endnu kun dunkelt skjelnedes mellem Nomen og Verbum.

Stamme-Aflyd. Naar man sammenligner de forskjellige af en og samme Rod udgaaende Nominal- og Verbaldannelser som

---

[1] Derimod gaves der i Indog. utvivlsomt en egen Gruppe af Rødder, hvis Forhold til de øvrige endnu ikke er opklaret, hos hvilke en tostavelses Form, udlydende paa en Vocal, der i Græsk i Regelen optræder som *α*, i Sanskrit som *ĭ*, vexlede med en enstavelses (contraheret) Form med lang Voc., græsk *ā* (sml. fornemlig *de Saussure*: Mém. sur le syst. prim. des voyelles) f. E. skr. *dámi-tar* «Betvinger», *dān-tá* «betvungen», *stárī-tum* «udbrede», *stīr-ṇá* «udbredt», gr. τελά-μων egtl. «bærende», τλā-τός, lat. *strā-tus*.

μέν-ος, μέ-μον-α, μῆν-ις, μαίν-ομαι, με-μα-ώς; γέν-ος, γόν-ο-ς, γέ-γον-α, γί-γν-ο-μαι, γε-γα-ώς, γένε-σι-ς, γνή-σ-ιο-ς; στέρ-νο-ν, στόρ-νυ-μι, στρα-τό-ς, στόρε-σαι, στρω-τό-ς; τέλ-λ-ω, ἀνα-τολ-ή, τέλα-σαι, ταλα-πείριος, τλη-τό-ς; πείθ-ω, πέ-ποιθ-α, πισ-τό-ς osv., er det iøinefaldende, at det betydningsfulde Element, eller Roden, ingenlunde har én constant Skikkelse, men tværtimod undergaar mangfoldig Vexlen. Ligesaa foranderlige viser visse Nominalstammer sig under sin Flexion: πα-τή-ρ, ἀ-πά-τωρ, πα-τέρ-ος, ἀ-πά-τορ-ος, πα-τρό-ς, πα-τρά-σι. Det stabile, den egentlige, faste Ramme er her Consonanterne, medens Vocalen skifter baade Qualitet og Quantitet. Andre Stammer viser derimod saavel i Græsk som i andre Sprog ingen saadanne Forandringer under Flexionen. Desuagtet maa det af mange Grunde ansees for sikkert, at denne Vexel eller Aflyd i en bestemt Periode af Fællessproget har udstrakt sig til *alle* Stammer; ved senere Udjævning, som tildels allerede var begyndt før Sprogdelingen, forstyrredes det oprindelige Forhold: medens visse Stammegrupper mere eller mindre bevarede Stammevexelen, antog andre én constant Stammeform.

At denne Aflyd fra først af fremkaldtes ved Accentens forskjellige Stilling i det flecterede Ords forskjellige Former, er almindelig antaget, og fremgaar ogsaa af, at i de Sprog, som i det hele med størst Troskab har bevaret det oprindelige, er ved et Ords forskjellige Stammeformer i mange Tilfælde virkelig ogsaa Betoningsforskjel tilstede.

Det kan saaledes betragtes som sikkert, at i Grundsproget alle Ord under Flexioner vexlede Betoning, d. v. s., at Accenten ikke i alle Casus hvilede paa den samme Stavelse, og at denne forskjellige Betoning medførte Forandring i Stammens Form. Men lige saa lidt som Grunden til den vexlende Betoning er bragt paa det Rene, lige saa lidt er Forholdet mellem Betoningen og Stammens Form endnu i alle Henseender klart; man maa her regne ikke med en, men med flere Factorer, hvis Virkninger kan have krydset hverandre; foruden Ordaccenten kan saaledes den forskjellige Sætningsaccent have været af Betydning: Ordformen har været paavirket af sine Omgivelser, saaledes, at f. E. en i ét Tilfælde betonet Stavelse

i et andet Tilfælde, under en anden Stilling af Ordet, kan have tabt sin Betoning.

Hvad der nu kan betragtes som sikre Resultater, er følgende:

1) Vexelen mellem *e* og *o* i samme Ord beror paa forskjellig Betoning, saaledes at *e* egentlig hørte hjemme eller udviklede sig i betonet Stavelse, *o* i den eller de *efter* den betonede følgende Stavelser. Dette Forhold sees f. E. af δώ-τωρ, ἀπά-τωρ, ἴδ-μων ligeoverfor δο-τήρ, πα-τήρ, ποι-μήν. Den store Mængde Undtagelser fra denne Regel maa vistnok være fremkaldte ved Sætningsaccentens Overvægt over Ordaccenten, saaledes f. E. de talrige *o*-Stammer, hvis Rodstavelse trods Betonethed har *o*, som φόρο-ς, λόγο-ς. Disse Ords oprindelige Skikkelse maa have været i uafhængig Stilling *φέρο-ς, *λέγο-ς, i Enklisis eller i Sammensætning -φορο-ς, -λογο-ς; de sidste Former er da ved Udjævning af denne Forskjel blevne de herskende ogsaa i uafhængig Stilling og har faaet Accenten tilbage, efterat dennes Virkning paa Vocalforholdet var ophørt.

2) I den eller de Stavelser, som gik *forud* for den betonede, fandt en Vocalsvækkelse Sted, idet en oprindelig betonet Vocal (*é*) ved Accentens Fremskydning til følgende Stavelse sank ned til en minimal Vocal eller ganske svandt; herpaa beror Tilværelsen af Dobbeltformer som θέρσος (ifølge Grammatikerne æolisk, og bevaret i Ἀλι-θέρσης, Θέρσ-ιππος o. l.) og θράσος, στοῖχος og στίχος og talrige andre saavel i Græsk som i andre Sprog. Saadanne Dobbeltformer beror paa en oprindelig Flexion: Nom. θέρσ-ος, Gen. *θγσ-έσ-ος (hvoraf θράσους med Tilbageførelse af Accenten ved Indvirkning fra Nominativs Betoning), Nom. *στεῖχο-ς (i anden Stilling «Sætningsdublet» στοῖχο-ς) Gen. *στιχέ-σjo.

Flexion. Nominalstammerne inddeles i 3 Grupper: *vocaliske, halvvocaliske* og *consonantiske Stammer*[1], hver med sin eiendommelige Flexion. Paa Forhaand maa det dog ansees for sandsynligt, at denne Flexionsforskjel har udviklet sig senere,

---

[1] Den følgende Udvikliug indeholder væsentlig det samme som jeg har fremstillet i en Afhandling «Vocal- og Consonantstam[illegible] Akad. Afhandl. til S. Bugge 1889, hvortil henvises.

og at Sproget engang kun havde en Flexion for alle Ord; var dette saa, er det nødvendigt at betragte Consonantstammerne som secundære, som udviklede af *o*-Stammerne; herfor taler ogsaa den Omstændighed, at ved Siden af Suffixerne *-to*, *-ko*, *-meno* (*-mono*), *-tero* (*-toro*) o. fl. staar *-t*, *-k*, *-men* (*-mon*), *-ter* (*-tor*); at her ikke den første Række er afledet af den anden ved Suff. *-o*, viser sig deraf, at Ord, der er afledede med enkelte af den første Rækkes Suffixer, staar i nærmere Forbindelse med Verbalbegrebet end Ord afledede med den sidstes (partc. med. λεγό-μενο-, partc. pas. λεκ-τό- osv.). Da Sammenhæng mellem begge Rækker er aabenbar, synes altsaa Sagen kun at kunne opfattes saa, at den sidste Rækkes Suffixer har udviklet sig af den førstes.

Isaafald havde Sproget oprindelig kun *o*-Stammer (*ā*-Stammerne antager jeg har dannet sig af *o*-Stammerne, *iē*-(*ī*-)Stammerne af Stammer paa *-jo*) samt *i*- og *u*-Stammer ɔ: Stammer udlydende pa *-e+i*, *-e+u*[1] (om ogsaa disse oprindelig var *o*-Stammer, det udlydende *-i* og *-u* altsaa opkommet ved Svækkelse af *-*jo* og *-*vo*, maa blive uafgjort; var de oprindelig *o*-Stammer, maa det udlydende **-o* være bortfaldet før Flexionens Begyndelse).

Den første Flexion bestod efter min Mening i Accentvexel, hvormed fulgte Vocalforandringer; enhver af disse Stammer havde to forskjelligt betonede Former til Betegnelse af forskjelligt Sætningsforhold (den ene Form betegnede saaledes Subjects- og Objectsforholdet, den anden Genitivs- og Locativsforholdet): **ékvo* og **əkvé*, «Hest», **érsi* og *ṛséi* «Sanger», **séunu* og **sunéu* «Søn» (skr. *áçva-*, *ṛṣi-* *sūnú-*). Hertil kommer endnu en tredje Form, som Ordet antog ved Tilraab, hvor Tonen kunde hæves i begge Stavelser, men sterkest i den første: **ékvé*, **érséi*, **séunéu* (skr. *açva*, *ṛṣe*, *sūno*).

De to Stammeformer indgik dernæst nærmere Forbindelse med visse enklitiske pronominale Tilføielser, hvorved Sætningsforholdet bestemtere betegnedes. Saaledes opkom Casusendelser.

I Nom. Sing. tilføiedes *-s*: **ékvo-s*, **érsi-s*, **séunu-s*, i Acc. *-m*: **ékvo-m*, **érsi-m*, *séunu-m*; af den samme barytonerede

[1] Formen *-ei* og *-eu* havde Udlyden kun under Accenten; hvor Accenten hvilede paa foregaaende Stavelse, svækkedes den til *-i* og *-u*, af *-é* blev derimod denne Stilling *-o*.

Stamme synes Instr. at være dannet med et Suffix *-e*: **ékvo-e*, contr, *ékvō*. **érsie*, >**érsje*, **séunu-e* >**séunve*. En enstavelses Stamme vilde ende paa *-ē*: Pron. St. **te*, Instr. **te-e* >**tē* (got. *bi-þe*). Disse Endelser maa antages at have været Pronominalstammer (*-s* af Pronominalstammen *se* (*so*) skr. *sá*, gr. ὁ, *-m* af St. *me*, som er bleven den pronominale Betegnelse for 1ste Person, men oprindelig vel var et Demonstratium). Af den oxytonerede Stamme dannedes Gen., Dat. og Loc.; Gen. med Suff. *-s*, det samme som Nominativs: *əkvé-s*, *γséi-s*, *sunéu-s*. Senere gik denne Genitivform af Brug for *o*-Stammerne (bevaret i skr. *vánas-páti-ș*, *ráthas-pati-ș* ?), der dannede sig nemlig for disse Stammer en ny Genitivform ved Tiltræden af to Suffixer **-so* og **-jo*, der som tiltrædende i en senere Periode beholdt sit *-o*, medens det tidligere tilføiede **-so* blev til *-s* (**ékvo-s*); altsaa: **əkvé-s-so* (got. *þis*, *vulfis*) og **əkvé-s-jo* (skr. *áçvasya*, gr. ἵπποιο). Dat. dannedes ved et Suffix *-ai*: **əkvé-ai*, >**əkvēi* (got. *hvamme-h*), **γséi-ai* >*γséjai*, **sunéu-ai* >**sunévai*. Locativ havde oprindelig ingen Endelse: **əkvé*, **γséi*, **sunéu*. Senere tilføiedes et Suffix *-i*: **əkvéi*, **γséji*, **sunévi*.

Nominativ Plur. dannedes af den samme Stammeform som Nom. Sing. ved Tilføielse af et Suffix *-es*, der maa have levet som selvstændigt Ord længere end de øvrige Suffixer, da Contraction med Stammeudlyden her synes at have fundet Sted senere end f. E. i Gen. Plur. (se i det flg.): **ékvo es* >**ékvōs*, **érsi es* >**érsjes*, *séunu es* >**séunves*. Acc. Plur. er øiensynlig dannet af Acc. Sing. ved Tilføielsen af -s: **ékvo-m-s*, **érsi-m-s*, **séunu-m-s*. Gen. Plur. dannedes af den samme Stammeform som Gen. Sing. ved Tilføielse af et Suffix *-om*: *əkvé-om* >*əkvēm* (got. *vulfe*), **γséi-om* >**γséjom*, **sunéu-om* >**sunévom*. Loc. Plur. dannedes muligens ved et Suff. *-su* af den barytonerede Stammeform: **ékvo-su* (senere ved Indvirkning af Pronomenerne: **ékvoi-su*), **érsi-su*, **séunu-su*. Desuden havde Sproget flere Casus, dannede af den barytonerede Stamme ved flere med *bh-* og *m-* begyndende Suffixer: Instr. Sing. paa *-bhi* (gr. ζύγο-φιν. sml. obulg. *vlŭkomĭ*) og Instr. Plur. paa *-bhis*: **ékvo-bhis*, **érsi-bhis*, **séunu-bhis*; Dat. Sing. paa *-bhjo* (skr. *tú-bhya* = *tibi*), Dat. Plur. paa *-bhjos*: **ékvo-bhjos*. **é*

bhjos, **séunu-bhjos*. For Dual. synes engang den uflecterede Stamme at have kunnet fungere, saaledes at altsaa, inden -*s* tilføiedes i Nom. Sing. den samme Form **ékvo* betegnede saavel «en» som «to». Spor af saadan Dual har vi i gr. δύο, got *tva*, desuden i Neutrernes med -*i* udvidede Form skr. *dvé, yajñé* obulg. *duvě, lětě* (*ě*- af -*oi*). Senere synes Dual. Nom. og Acc. at være dannet ved de to Suffixer -**eu* og -**e*: **ékvo-eu* >**ékvōu*; *ékvo-e* >*ékvō*, **érsj-e*, **séunv-e*. I Gen. (Loc.) tilføiedes som det synes -*s* til -*u* (den «svagere» Form af -*eu*) og til -*e*, Endelse altsaa -**us*, -**es*. Dat. synes dannet af den barytonerede Stamme (der engang fungerede for Nom. Dual.) ved Tilføielse af et Suffix -*bhjō* (Suffixet for Dat. Sing. -*bhjo* + den duale Endelse -*e* ?): **ékvo-bhjō*, **érsi-bhjō*, **séunu-bhjō*.

Den oprindelige Flexion vilde altsaa blive:

Sing.	Nom.	**ékvo-s*	**érsi-s*	**séunu-s*
	Acc.	**ékvo-m*	**érsi-m*	**séunu-m*
	Gen.	*(*əkvé-s*) **əkvé-s-so* **əkvé-s-jo*	**r̥séi-s*	**sunéu-s*
	Dat.	**əkvéi* *(*ékvo-bhjo*)	**r̥séjai* *(*érsi-bhjo*)	**sunévai* *(*séunu-bhjo*)
	Instr.	**ékvō* *(*ékvo-bhi*)	**érsje* *(*érsi-bhi*)	**séunve* *(*séunu-bhi*)
	Loc.	*(*əkvé*) **əkvé-i*	**r̥séi* **r̥séj-i*	**sunéu* **sunév-i*
	Voc.	**ekve*	**ersei*	**seuneu*
Plur.	Nom.	**ékvōs*	**érsj-es*	**séunv-es*
	Acc.	**ékvo-m-s*	**érsi-m-s*	**séunu-m-s*
	Gen.	**əkvēm*	**r̥séi-om*	**sunév-om*
	Dat.	**ékvo-bhjos*	**érsi-bhjos*	**séunu-bhjos*
	Instr.	**ékvo-bhis*	**érsi-bhis*	**séunu-bhis*
	Loc.	*(*ékvo-su*)	**érsi-su*	**séunu-su*
Dual.	Nom. Acc.	*(*ékvo*) **ékvōu* **ékvō*	**érsje*	**séunv-e*
	Gen.	**ékvo-u-s*	**érsj-e-s*	**séunv-e-s*
	Dat.	**ékvo-bhjō*	**érsi-bhjō*	**séunu-bhjō*

Bemerkninger. Den oprindelige Instr. Sing. af *i-* og *u-*Stammerne kunde det Avestiske have bevaret i Former som *hašă* (= skr. *sakhyā* «Ven»), *bāzva* (af *bāzu-s* = gr. πῆχυς); imidlertid kan *ă* ogsaa være den sædvanlige Forkortelse i Udlyd af *-ā*; Sanskrit har ved Indvirkning fra *o*-Stammerne med sin lange Vocal (vedisk *jajñā́*) *-ā* for det opr. **ă*: *matyā* (*mati-ş* «Forstand»), vedisk *paçvā́* (*paçú-ş* «Kvæg»). Paa en anden Maade har *o*-Stammerne virket til Dannelse af Former som skr. (vedisk) *matī́* (avest *ārmaiti*), avest *khratu* «Kraft»; her fremkaldte Eorholdet: Acc. *yajñá-m*: Instr. *yajñā́* til Acc. *matí-m*, *kratu-m* en ny Instrumentalform *matī́*; **kratū*. (*Osthoff* Morph. Unt. II. 139).

I Loc. Sing. er *o*-Stammernes oprindelige Form **əkvé* veget for **əkvéi*, der opkom ved Tilføielse af et Suffix -i. Til *əkvé* svarer **ɣséi*, **suneu*; saadanne Former ligger til Grund for gr. ἀστεῖος o. l. for *αστευ-jo-ς, dannet af Locativformen, som οἰκεῖος af *οικει-joς; skr. *sā́no* (for **sānau*) «paa Toppen», avest. *haętō* (af *haętu-* = skr. *setu-* «Bro», «Vei») opers. *Margauv*, lat. *noctū*, obulg. *synu* (sml. *Bartholomae* Bezz. Beitr. IX 299 ff.). Til **əkvéi* svarer **ɣséj-i*, **sunév-i*, skr. (ved.) *ājáyi* (*Lanman* Noun Inflection 388) af *ājí-* «Væddeløb», *sūnávi*, gr. μάντει, πήχει for *μαντεj-ι, *πηχεϝ-ι, oht. *ensti* for **ansteji*, *suniu*, oldn. *syne* for **sunevi*.

I Nom. Plur. repræsenteres den oprindelige Dannelse af Former som skr. *aryàs* «Fiender», *mádhv-as* (*mádhu* «sød Drik»), avest. *pasvas-ca*, gr. ὄιες for *ὀϝιες osv. Almindelig er dog denne oprindelige Form fortrængt af en Nydannelse af den «sterkere» Stammeform (hvortil maaske Forholdet ved Consonantstammer kan have bidraget): skr. *agnáy-as*, *sūnáv-as*, gr. μάντεις, πήχεις for *μαντεj-ες, *πηχεϝ-ες, lat. *hostēs*, *fructūs* for **hostej-es*, **fructev-es*, irsk *fáthi*, *rithai* for **vātej-es*, **ritev-es*, got. *gasteis*, *sunjus*, obulg. *gostĭje*, *synove* for **ghostejes*, **suneves*.

I Gen. har Got. ved *o*-Stammerne den opr. Endelse **-ēm* (*vulfe*); *i-* og *u*-Stammernes egentlige Form er bedst bevaret i obulg.: *gostĭjĭ*, *synovu* for **ghostej-ōm*, **sūnev-ōm*. Med Endelsen *-ōm* (*-ēm*) laant fra de øvrige Stammer (hvorom senere):

gr. μάντεων, πήχεων for *μαντεj-ων, *πηχεϝ-ων, lat. *fructuum* for **fructev-ōm*, got. *sunive* for **sunev-ēm*. Ved Siden af saadanne Former optræder ved en lignende Indvirkning som den, der har gjort sig gjældende i Nom. Pl., Nydannelser af den uforstærkede Stammeform, avest. (enkelst.) *kaoyąm* for **kavy-ām* (af *kavi*, Navn paa et dæmonisk Væsen), gr. ὀίων, lat. *ovium*, irsk *fúthe* for **vāti-ŏm*. Dualis: til Formen **ékvō* vilde af *i*- og *u*-Stammer svare **érsj-e*- **séunv-e*, maaske bevaret i gr. ὄσσε «Oine» for ὄκj-ε, avest. *bāzva*, hvor dog *ă* kan være forkortet af *ā*; i skr. *paçvā́* er det lange -*ā* laant fra *o*-Stammerne; almindelig fremkaldte Forholdet: Nom. Sing. **ékvo-s*, Dual. **ékvō* til *i*- og *u*-Stammer Dualformer paa -*ī* og -*ū*: skr. *matī*, *paçū́*. Gen. (Loc.) endte som det synes enten paa *-*us* (svarende til Nom. Dual. paa **eu*): obulg. *vlŭku* af **vḷqo-u-s*, skr. *yôṣ* (af Relativet *yá*-, almindelig *yáy-oṣ*, hvorefter *áçvayos*; -*os* blev i Sanskr. fra *o*-Stammerne overført som Endelse til de øvrige Stammer: *matyôṣ*, *paçvôṣ*), — eller den endte paa -**es* (svarende til Nom. Dual. paa -*e*); saaledes opkom i Avest de to Endelser -*āo* (af **ās*) der fungerer for Gen., og -*ō* (af -**as*) der fungerer for Locativ; -*āo* er, som -*os* i Skr., udgaaet fra *o*-Stammerne, opstaaet af -**o-e-s*, og har fra disse udbredt sig til de andre Stammer (*bazvāo*), ved pronominal Indflydelse har saa *o*-Stammerne senere faaet -*ayą̄o* for -*āo* (f. E. *ąsayāo*), som skr. *áçvayos* for **açvos*; -*ō* er udgaaet fra *i*- og *u*-Stammerne, opstaaet af -**e-s*: til en Nom. Dual. **séunv-e* vilde svare Gen. **séunv-e-s*, avest. f. E. *bāzvō*, fra disse Stammer overførtes Endelsen -*ō* til de øvrige: *zastay-ō* osv., som Endelse for Loc. Dual. Dat. **ékvo-bhjō*, sml. obulg. **vlŭko-mā* (Skr. har ved Indflydelse af Nom. Dual. paa -*ā* faaet Formen *ácvā-bhyā-m*, Avest. ved Indflydelse af de tilsvarende Pluralcasus: *aspaẹibyō*), **érsi-bhjō*, **séunu-bhjō*, skr. *ṛṣi-bhyā-m*, *sūnú-bhyā-m*, avest. *aṣi-bya*, *bāzu-bya*, sml. obulg. *gostĭ-ma*, *synŭ-ma*.

ā-Stammerne er vistnok fremkomne saaledes, at der til *o*-Stammerne, endnu inden disse havde antaget Casusmerker, traadte et Suffix -*ā*, der vel egentlig var et Pronomen, hvorved Hunkjøn betegnedes; -*ā* blev med *o*-Stammens Udlyd contraheret til -*ā*, idet den lange Vocals Farve beholdt Overvægten.

Til *ékvo dannede der sig saaledes et Feminin *ékvā. Hvis dette var saa, kan Vexelen mellem -ā og -ă i disse Ords Flexion ikke være oprindelig Aflyd, da det ved Contraction opstaaede -ā ikke kunde forkortes, men ă-Formen maa da bero paa senere Analogivirkninger. Oprindelig formede vel disse Stammer, udenfor Nom. Sing., hvor intet -s tilføiedes, sin Flexion efter o-Stammernes. Til Acc. Sing. *ékvo-m svarede Fem. *ékvā-m, til Nom. Pl. *ékvō-s *ékvā-s (skr. áçvā-s), til Acc. Pl. *ékvo-m-s *ékvā-m-s, der allerede i Fællessproget regelm. blev *ekvās (skr. áçvās, got. gibos, lit. rankos-nà), til *ékvo-bhis, *ékvo-bhjo-s, *ékvo-su osv. *ékvā-bhis, ékvā-bhjos, *ékvā-su, til Gen. Sing. *əkvé-s Fem. əkvā́-s (skr. tásy-ās, gr. χώρας, lat. (ældre) vias, irsk láma (lám «Haand»), got. gibos osv.), til Dat. *əkvéi Fem. əkvā́i (skr. tásy-āi, gr. χώρᾳ, lat. Menervai, Feronia, got. gibai osv.).

I en senere Periode fremkaldte Vexelen mellem lang og kort Vocal i o-Stammernes Flexion en lignende Vexel mellem ā og ă i ā-Stammernes: efter Forholdet: Dat. *əkvéi, Loc. *əkvéi, dannedes af ā-Stammerne en Loc. paa -ăi ligeoverfor Dat. paa -āi: avest. grīvay-a «paa Nakken», gr. Θηβαι-γενής, πύλαιος for *πυλαι-jo-ς, lat. Romae, obulg. ženě. Paa samme Maade fremkaldte Forholdet: Loc. *əkvéi, Voc. *ekve for ā-Stammerne en Vocativ paa -ă: gr. νύμφα, obulg. ženo.

Saaledes er den nye Acc. Plur. paa -*ams (gr. χώρας, lit. mergas osv.) dannet efter o-Stammernes paa -*oms. Vanskelig er Dual. paa -ai (skr. açve, obulg. ženě), her kunde maaske den neutrale Endelse -oi have været Forbilledet. Gen. Plur. paa -ōm synes ligetil at være o-Stammernes Form overført til ā-Stammerne, da et oprindeligt -*ā-ōm vel maatte være contraheret til -*ām.

Af o-Stammerne udviklede sig dernæst de consonantiske Stammer. Dette maa have beroet paa en Art Contraction, saaledes at en tostavelses o-Stammes barytonerede Form ved sterk Betoning af det følgende Ord blev sammendragen til én Stavelse med lang Vocal. Selv om det pluralisdannende Element *es skilte Stammen fra det følgende betonede Ord, maa Virkningen have været den samme. Af tostavelses Vocal-

stammer blev saaledes enstavelses Consonantstammer, idet de egentlig paa forskjellig Sætningsaccent beroende Dobbeltformer skilte sig fra hinanden, og Følelsen af Sammenhæng tabtes; den consonantisk udlydende Form optraadte saa at sige selvstændig og blev Grundlag for nye Casusdannelser.

Som oprindelig Flexion kan opstilles:

Sing.	Nom.	**néro-s* (skr. *nára-*)		**nḗr-s* (gr. ἀ-νήρ)
	Acc.	**néro-m*		**nḗr-m̥*
	Gen.		**n̥ré-s*	
Plur.	Nom.	**néro es*		**nḗr-es*
	Acc.	**néro-ms*		**nḗr-m̥s*
	Gen.		**n̥rḗm*	
Dual.	Nom. Acc.	**néro e*		**nēre.*

Hvis denne Contraction fandt Sted, endnu inden Nominativs *-s* tilføiedes, kan man som opr. Nominativform ansætte: **nḗr.*

Sml. gr. Nom. ἀνήρ, avest. *nā.* Gen. gr. ἀ-νδρό-ς. Af et **pédo-s* (sml. skr. *padá-m.* n.) blev paa samme Maade **pḗd-s,* lat. *pēs,* «Sætningsdublet» **pōd-s,* dor. πώς, af et **légo-s* (sml. gr. λόγο-ς) **lēg-s,* lat. *lēx,* af et *réso-s* (skr. *rása*) **rēs-s,* lat. *rōs,* af et **klépo-s* (gr. κλοπό-ς) **klēp-s,* gr. κλώψ, af et *bhéro-s* (skr. *-bhará,* gr. -φόρο-ς) **bhēr-s,* gr. φώρ, af Partc. **dhē-to-s,* **bhéu-to-s* blev **dhḗt-s,* gr. θής, **bhḗut-s,* gr. φώς, «Mand».

Den oxytonerede Genitivform kunde ikke contraheres, blev altsaa uforandret: **pədé-s,* **l̥gé-s,* **kl̥pé-s,* **bhr̥ré-s,* **dhəté-s,* **bhuté-s.* Sml. Acc. Sing. skr. *pā́dam,* Gen. lat. *pĕdis,* (gr. ποδό-ς). Plur. Nom. skr. *pā́das,* Acc. avest. *vāçō,* Gen. lat. *pĕdum,* avest. *padhąm.* Dual. skr. *pā́dā(u)* med *o*-Stammernes Endelse for opr. **pāda,* sml. gr. πόδε.

Fuldstændig ligestillede med Consonantstammerne er de diphthongiske (skr. *dyā́u-ş, rā́-s*) og de deraf udgaaede saakaldte Rodsubstantiver paa *-ī* og *-ū* (skr. *dhī́-ş, bhū́-ş*). Ogsaa her maa vi tænke os *o*-Stammer liggende til Grund, saaledes at Diphthongstammerne er disses contraherede Form:

Sing.	Nom.	**bhévo-s* (skr. *bhavá-s*)		**bhḗu-s* (skr. *bhū́-ş*)
	Acc.	**bhévo-m*		**bhḗu-m*
	Gen.		**bhuvé-s*	

Plur. Nom. **bhévo es* **bhév-es*
Acc. **bhévo-ms* **bhéu-ms*
Gen. **bhuvēm.*

Paa samme Maade blev af et **bhrévo-s *bhréu-s* (skr. *bhrú-ṣ* gr. ὀ-φρύ-ς; sml. det afledede oldn. *brá* for **brāvā* af **bhrēv-ā*, hvor Diphtongen er bevaret), af et *dhévo-s* (sml. gr. θοός) blev *dhéu-s* (Sideform **dhōu-s* gr. θώς), af et **djévo-s* blev **djéu-s*, skr. *dyāú-ṣ*, af et **rejo-s *réi-s*, skr. *rá-s* osv.

Sml. Nom. Sing. lat. *diē-s*, gr. dial. Ζής, for **djēu-s*; Acc. lat. *diem*, gr. Ζήν, skr. *dyá-m* for **djēum*; Gen. gr. Διός, skr. *divá-s*; Pl. Nom. skr. *dyávas*; Acc. skr. *rāyás*; Gen. skr. *gávām.*

At Stammerne paa *-ī* og *-ū* er Fem., kan neppe være nogen Indvending mod at forklare dem som udgaaede af *o*-Stammer; enten kan saadanne *o*-Stammers Kjøn fra først af have været ubestemt, idet først, efterat der havde dannet sig en egen Femininform paa *ā*, de egentlige *o*-Stammer bestemt fremtraadte som Masc., eller de kan af en eller anden Grund tænkes at have skiftet Kjøn, saaledes er jo *rá-ṣ* (St. **rēi-*) almindelig Masc., men undertiden ogsaa Fem.

Sproget havde saaledes for Nom. og Acc. Sing. og Plur. udviklet en dobbelt Form, for Genitiverne derimod kun en enkelt, og dette blev for Gen. Plur. det endelige Forhold, saaledes at, efterat den consonantiske Flexion havde skilt sig ud fra den vocaliske, blev begge Stammers Form i denne Casus den samme. Til Gen. Sing. kunde, som tidligere nævnt, Suffixerne *-*so* eller *-*jo* træde Sproget havde altsaa for denne Casus en dobbelt Form: **n̥ré-s* (gr. ἀνδρός) og **n̥ré-s-so* eller **n̥ré-s-jo* (skr. *nárasya*). Af de to Genitivformer blev, efter at den længere og den kortere Nominativform bestemtere føltes som forskjellige Dannelser, og Sproget saaledes ligesom skjelnede mellem vocaliske og consonantiske Stammer, den med *-*so* (*-*jo*) udvidede efterhaanden for Sprogfølelsen den til den længere Nominativform svarende Genitivform. Saaledes var Dobbeltheden ogsaa udstrakt til Gen. Sing., og Sproget besad to Flexioner: Nom. **néro-s*, Gen. **n̥rés-jo* (*nárasya*) eller **n̥rés-so* (got. *vulfis*), og Nom. **nḗr(s)*, Gen. **n̥rés.*

I Tidens Løb fandt inden Consonantstammernes Flexion

Udjævninger Sted paa forskjellig Vis; dels gjennemførtes Genitivs Stammeform, saaledes altsaa at dennes Vocalreduction traadte istedetfor Nominativs Vocallængde: skr. Nom. *víç*, Acc. *víçam*, Gen. *viçás*; gr. ὄψ, ὀπός; lat. *dŭx*, *dŭcis*; got. Nom. *baúrg-s* osv., dels omvendt Nominativs, saaledes at den langvocaliske Stammeform ogsaa optræder i Gen.: skr. *vā́k*, *vā́cam*, *vācás*; gr. φώρ, φωρός (istedetfor *φαρός); lat. *lēx*, *lēgis* osv.

Endnu større Forstyrrelse indtraadte ved Diphtongstammernes Flexion. Her er som oftest Diphtongen ganske fortrængt af den enkle Vocal, ved Gjennemførelse af Genitivs Stammeform, skr. *bhī́ṣ*, *bhū́ṣ*, Gen. *bhiyás*, *bhuvás* istedetfor **bhēis*, **bhiyés*; **bhēus*, **bhuvés*. Sjelden er omvendt Nominativs Stammeform gjennemført som: skr. *rā́-s*, (lat. *rē-s*) for **rēi-s*, Gen. *rāyás*, istedetfor **riyés*.

Tænker man sig til en foranderlig Stamme **érso*: **r̥sé* føiet et Element f. E. *-no*, vilde man faa som Grundlag for en trestavelses Stammes Flexion: **érso-no*: **r̥sé-no*. Idet der til denne Stamme træder de sædvanlige Endelser, Nom. *-s*, Gen. *-s*(*-so*) osv., opstaar saaledes en Flexion, der saa at sige tildels foregaar i Stammens Indre, tildels i dens Endelse. Hvor tostavelses Stammer har udlydende *-e* foran Endelsen, vil disse Stammer altsaa faa *-o*: Gen. paa *-os*(*-so*), *-os*(*-jo*), Dat. paa *-ōi*, Loc. paa *-oi*, Gen. Plur. paa *-ōm*. Senere holdtes ikke begge Klasser længere skarpt ud fra hinanden, de Stammer, der oprindelig havde *e*-Formerne, antog *o*-Former, og omvendt. Græsk har saaledes overalt Gen. Sing. paa *-*osjo* (λύκοιο) og Gen. Plur. paa *-*ōm*, omvendt har Got. overalt *-*esso* og *-*ēm*, andre germ. Dial. derimod overalt *-*osso* og *-*ōm*: osachs. Gen. Sing. *dagas*, Gen. Pl. *dago*; i Dat. Sing. har Græsk overalt *-*ōi*, i Loc. saavel *-*oi* som *-*ei*.

Som de enstavelses Consonantstammer udgik af tostavelses *o*-Stammer, saaledes maa man tænke sig saadanne trestavelses *o*-Stammer liggende til Grund for de tostavelses Consonantstammer.

Som oprindelig Flexion kan saaledes opstilles:

Sing.	Nom.	**érsono-s* contraheret	**érsōn-s* (gr. ἔρσην)
	Acc.	**érsono-m*	**érsōn-m̥*
	Gen.	**r̥séno-s*	
Plur.	Nom.	**érsono es*	**érsōn-es*
	Acc.	**érsono-ms*	**érsōn-m̥s*
	Gen.	**r̥sénōm*	
Dual.	Nom. Acc.	**érsono e*	**érsōn-e.*

Paa samme Maade blev et **stá-toro-s* contr. til **státōr-s*, Gen. **stătéro-s* (sanskr. *sthātár-*, lat. *stātōr-*). Har Contractionen fundet Sted, inden Nominativs *-s* tilføiedes, kan man ansætte som oprindelige Nominativer: **érsōn*, **státōr.*

Sml. Nom. Sing. skr. *rā́jā*, gr. λειμών (med secundær Accent for *λείμων), Acc. skr. *rā́jānam*, Gen. gr. ποιμένος, Plur. Nom. skr. *rā́jānas*, Acc. gr. λειμῶνας (for *λείμωνας), Gen. gr. ποιμένων, Dual. skr. *rā́jānā(u)* (som *pā́dau*) sml. gr. ποιμέν-ε. Aflyd i første Stavelse viser gr. ἄρρην ved Siden af ἔρσην, fremkommet ved en opr. Flexion, Nom. **érsōn*, Gen. **r̥sénos.*

At den paroxytonerede Genitivform **r̥sénos* ikke igjen undergik den samme Contraction som den paroxytonerede Nominativform **néro-s*, kan have beroet paa, at Sætningsaccenten ikke har været den samme ved en Genitiv som ved en Nominativ.

Vi faar saaledes følgende Grundforskjel mellem de enstavelses og de tostavelses consonantiske Stammers Flexion:

Sing.	Nom.	**nḗr-(s)*	**érsōn(s)*
	Acc.	**nḗr-m̥*	**érsōn-m̥*
	Gen.	**n̥ré-s*	**r̥séno-s*
Plur.	Nom.	**nḗr-es*	**érsōn-es*
	Acc.	**nḗr-m̥s*	**ersōn-m̥s*
	Gen.	**n̥rḗm*	**r̥sénōm*
Dual.	Nom. Acc.	**nḗr-e*	**érsōn-e.*

Ligesom o-Stammerne i Gen. Sing. havde den dobbelte Udlyd **ésso*, -**osso* (-**ésjo*, -**osjo*), saaledes kommer de consonantiske Stammer, efter som de er af én eller to Stavelser, i denne Casus til at ende paa *-és* eller *-os*; disse forskjellige Udgange kommer for Sprogfølelsen snart til at staa som Endelser, og i Tidens Løb maatte naturligt de saaledes ved Siden af

hinanden bestaaende Endelser, efter at Sproget havde tabt den umiddelbare Erkjendelse af deres forskjellige Natur, sammenblandes, saaledes at enstavelses Stammerne ogsaa antog tostavelses Stammernes Udgang og omvendt. I Græsk er saaledes Endelsen *-os* overført til alle Stammer, i Obulg. omvendt *-es* (*mãtere* for **mãteres*, gr. μητέρος). Latin har overalt *-is* (af **es*), i ældre Tid og senere plebeisk ogsaa *-us* (af *-*os*): *partus, venerus*; Germanisk har almindelig *-*es*: oldn. *nætr* af **nahtiz*, ved Siden deraf ogsaa *-*os*: ags. *fæder* af **fadras*.

Ligeoverfor Consonantstammerne stod *i-* og *u*-Stammerne med en tredje Endelse *-s*, der nu i Tidens Løb ogsaa kunde finde Vei til Consonantstammerne: avest. *sãstar-ş*, *nar-ş*. skr. *uşás* for **uşas-s*, gr. δεσ-πότης for *δεμς-, men almindeligere blev omvendt Consonantstammernes *-os* eller *-es* overført til *i-* og *u*-Stammerne: skr. *mádhv-as*, avest. *khrathw-ō*, gr. ἄστεος for ἀστεϝ-ος, lat. *hostis* for **hosti-es*, *senatuis* for **senatev-es*, irsk. *gene* for **geni-os* af *gein* n. Fødsel osv.

I Gen. Plur. havde, som før vist, *i-* og *u*-Stammerne Endelsen *-om*, *o*-Stammerne og de deraf udgaaede Consonantstammer derimod den ved Contraction opstaaede Udgang *-ōm* (*ēm*). Ogsaa her fandt Udjævning mellem de to Stammegrupper Sted i videste Udstrækning: saaledes gjennemførte Arisk, Græsk, Germanisk, Litauisk og vel ogsaa de italiske Sprog overalt den langvocaliske Endelse. (Gr. λόγων, μητέρων, πόλεων, πήχεων), medens Keltisk og Obulg. gjennemførte den kortvocaliske (Irsk **fer*(*-n*) for **vir-ŏm*, *rīg*(*-n*) for **rēg-ŏm*, *fáthe*(*-n*) for **vāti-ŏm*, obulg. *vlŭk-ŭ* for **vļk-ŏm*, *mater-ŭ* for **māter-ŏm*, *gostijĭ* for **gostej-ŏm*, *synovŭ* for **sūnev-ŏm*).

Som det ovenfor opstillede Grundparadigma for Flexionen af de enstavelses og af de tostavelses Consonantstammer viser, var de første i Gen. Sing. og Plur. (og de Casus, som retter sig efter disse) Oxytona, og de sidste Barytona. Fælles for begge Classer var den lange Vocal i Nom. og Acc. i de tre Tal (den saakaldte «sterke Stammeform»). Ogsaa dette Forhold forstyrredes ved de to Gruppers gjensidige Paavirkning. Saaledes antog tostavelses Stammerne tildels enstavelses Stammernes Betoning og Form, blev oxytonerede og undergik Vocal-

svækkelse: istedetfor Gen. **γséno-s* traadte **γsnés* (avest. *arṣno*), istedetfor **pətéros* (gr. πατέρος) traadte **pətrés* (gr. πατρός, lat. *patris*). Den første af disse Former pleier man at kalde «Mellemformen», den anden den «svage Form.»

Undertiden kunde igjen Accenten føres tilbage til sin oprindelige Plads: skr. Gen. *rā́jñas* for **rājñás*.

Til den oxytonerede Genitivform slutter sig en ny oxytoneret Nominativ med *ē* for *ō*: gr. πατήρ for *πάτωρ, ποιμήν for *ποίμων (lit. *pëmů*), ἔρσην[1] for *ἔρσων osv. Omvendt kunde enstavelses Stammer flectere som tostavelses Stammer, hovedsagelig dog indskrænket til Enkeltsprogene: Gr. φρήν φρενός (Accenten er ved «Systemtvang», paa Grund af, at enstavelses Stammerne almindelig har oxytoneret Genitivform, igjen ført tilbage til sin oprindelige Plads: egentlig: *φρένος; sml. omvendt skr. *rā́jñas* for **rājñás*) istedetfor: φρήν, *φρανός (sml. φρασί hos Pindar).

Tidligere har vi berørt en Nydannelse af en anden Art, hvorved indenfor hver af de to Klasser enten Nominativs eller Genitivs Stammeform breder sig ud over sit egentlige Omraade.

Saaledes har i Former som Nom. Plur. gr. ποιμένες, μητέρες, skr. *mātáras* den Stammeform, der egentlig tilhørte Genitiv, fortrængt Nominativs Stammeform, opr. **peímōnes*, **mā́tōres*. Allerede i Fællessproget synes paa denne Maade Stammerne paa *-ter* (*-er*) at have delt sig i to Grupper: Nomina agentis med de oprindelige Former: sml. skr. *dātā́ras* (opr. *dā́tāras*), lat. *dătōres*, gr. μήστωρες, og Slægtskabsordene med Nydannelser: sml. skr. *mātáras*, gr. μητέρες, med enkelte Undtagelser som skr. *svasā́ras*, lat. *sorōres*. I Nom. Sing. beholdt dog tostavelses Stammerne den lange Vocal (μητήρ), enstavelses Stammerne antog derimod hyppig ogsaa her Genitivs Vocalforhold: skr. *çúk*, gr. στύξ, lat. *dŭx* osv.

Nominativs Stammeform (den «sterke») har fortrængt Genitivs Stammeform f. E. i skr. Gen. *vāc-ás*, gr. φωρ-ός, lat. *rēg-is*. Ved tostavelses Stammerne er dette Tilfældet fornemlig

[1] med Accent efter det opr. *ἔρσων, Vocalfarve i sidste Stavelse efter det opr. *γσήν (ἄρρην).

i Græsk og Latin, hvor der har dannet sig Grupper af Stammer paa *-n* og *-r*, der overalt har den lange Vocal: gr. ἀγών, ἀγῶνος; κηφήν, κεφῆνος; μήστωρ, μήστωρος; δοτήρ, δοτῆρος; lat. *sermo*, *sermōnis*; *dator*, *datōris*.

Vexelen mellem *ō* og *e* i samme Stamme (lat. *homo, homin-is*, got. *guma*, *gumin-s*) er svunden i Græsk, derimod er Vexelen mellem lang og kort Vocal bevaret, forsaavidt som Nominativ har lang Vocal, de øvrige Casus kort; men den korte Vocal har antaget Farve efter den lange, *e* er altsaa, hvor Nominativ har *ō*, gaaet over til *o* (hvor ikke, som ovenfor nævnt, *-ō* er trængt igjennem overalt): τλῆμων, τλήμονος, for *τλημένος, δώτωρ, δώτορος for *δοτέρος.

Hvad de øvrige Casusformer angaar (udenfor de hidtil behandlede: Nom. Acc. i de tre Tal samt Gen. Sing. og Plur.), maatte de consonantiske Stammer som oprindelige *o*-Stammer have disse tilfælles med *o*-Stammerne. Men efterat Sproget havde tabt Bevidstheden om begge Stammegruppers oprindelige Identitet, var det let forklarligt, at disse fælles Casusformer maatte gjælde som *o*-Stammerne udelukkende tilhørende, og at der for Consonantstammerne saa dannedes nye i Overensstemmelse med deres øvrige fra *o*-Stammerne afvigende Former. Mønsteret dertil maatte de finde hos *i*- og *u*-Stammerne, med hvilke de havde en vigtig Overensstemmelse: Nom. Plur. paa *-es*, Dual. paa *-e*, hvor *o*-Stammerne med sit *-ōs*, *-ō* fjernede sig langt.

Som Loc. **sunéu* stod ved Siden af Gen. **sunéu-s*, dannede der sig saaledes til Gen. **r̥séno-s*, hvor *-os* opfattedes som Endelse, en Loc. **r̥sén* (skr. *mūrdhán*, *ádhvan*, græsk δόμεν og lignende Infinitiver) efter Forholdet: **sunéu-s*: **sunéu* = **r̥sén-os*: **r̥sén*. Som endvidere Loc. **sunéu* havde den almindeligere Sideform **sunév-i*, fik ogsaa Consonantstammerne Sideformen: **r̥sén-i* (gr. ποιμένι, πατέρι, skr. *rā́jani*, *pitári*). Dat. **sunév-ai* fremkaldte **r̥sénai* (gr. δόμεναι, sml. skr. *rā́jñe*, *mātré*). Efter Forholdet: Voc. *seuneu* ved Siden af Loc. **sunéu* dannedes Voc. **ersen* (skr. *rājan*, *mātar*, gr. μῆτερ); efter **séunu-bhis*, **séunu-su* osv. dannedes **érsn̥-bhis*, **érsn̥-su*; **mā́tr̥-bhis*, **mā́tr̥-su* osv. (skr. *rā́ja-bhiṣ*, *rā́ja-su*; *mātr̥-bhiṣ*, *mātr-ṣu*, gr. μητρά-σι).

I enstavelses Stammerne, der havde oxytoneret Genitivform, blev ogsaa de nye Former oxytonerede: **div-í*, **div-aí*, skr. *div-í*, *div-é*, gr. διί; **nr̥-bhís*, **nr̥-sú* osv. (skr. med uregelm. Accent: *nr̥-bhiṣ*, *nr̥-ṣu*, men *dhī-bhíṣ*, *dhī-ṣú* etc.).

Ved den gjensidige Paavirkning, der fandt Sted mellem de enstavelses og de tostavelses Stammer (Gen. πατέρος og πατρός osv.), opstod Former som **r̥sní*, *r̥ṣnaí*, **mātrí*, **mātraí* (skr. *rā́jñi*, *rā́jñe*, gr. μητρί, skr. *mātré*). Dog gjorde Locativs Sideform **r̥sén* **mātér*, at Formen **r̥sén-i*, ***mātér-i* (Stammens «Mellemform») blev den almindelige, selv om Dativ antog den oxytonerede («svage») Form (sml. skr. Loc. *mātár-i* ligeoverfor Dat. *mātré*, *rā́jan-i* (og *rā́jñi*) ligeoverfor *rā́jñe*).

Hvad endelig enstavelses Stammernes Vocativ angaar, anvendte vel disse her Nominativformen, idet der for disse ikke var noget Mønster til Dannelse af en egen Vocativform: skr. *dyā̀u-ṣ* (med tilbagetrukken Accent). Græsk Ζεῦ er vel en senere Nydannelse.

I.

Vocaliske Stammer.

1.

Stammer paa *-o* (*-e*).

a. Rene *o*-Stammer.

Herhen hører alle Ord, der er afledede med Suffixerne: *-o* (primært f. E. i λόγ-ο-ς og secundært f. E. i νώνυμν-ο-ς), og *-no*, *-to*, *-mo*, *-ko*, *-ro*, *-lo*, *-bho*, *-vo* og flere. Ord med Suffix *-jo* behandler vi særskilt (under b). Stammen har en dobbelt Form: den ene, der danner de fleste Casus, udlyder paa *-o*, den anden, der i Græsk væsentlig er bleven indskrænket til Voc. S., paa *-e*. Denne Vexel fremkaldtes, som før nævnt, fra først af ved den forskjellige Betoning. Af denne afhang ogsaa Rodstavelsens Vocalforhold, saaledes at engang altsaa Aflyd fandt Sted i begge Stavelser: **vérqo-s*, Acc. **vérqo-m*, Gen. **vr̥qés-so*, **vr̥qés-jo*.

Endnu før Græsk havde skilt sig ud fra Arisk, synes imidlertid Accentvexelen og det dermed forbundne Stammeskifte at være standset ved *o*-Stammerne, med den Følge, at disse delte sig i to Grupper: Barytona (med den oprindelige Nominativforms Betoning) og Oxytona (med den oprindelige Genitivforms Betoning); i begge Grupper hvilede Accenten nu uforanderlig paa den samme Stavelse gjennem hele Flexionen. Af en oprindelig aflydende Flexion: **vérdho-s*, **vr̥dhés-jo*; **kréudho-s*, **krudhés-jo*; **péiko-s*, **pikés-jo* opstod saaledes den aflydsløse Flexion, paa den ene Side skr. *várdha-s*, *várdha-sya* «Befor-

dring», *kródha-s*, *krôdha-sya* «Vrede», paa den anden skr. *vṛdhá-s*, *vṛdhá-sya* «Befordrer», *piçá-s*, *piçá-sya* «Daahjort» (egl. «den farvede» sml. ποικίλος). Betoningen kom herved ogsaa til at tjene til Betydningsnuancering; saaledes var som almindelig Regel *Verbalabstracta Barytona*, *nomina agentis Oxytona* (sml. *Lindner* Altindische Nominalbildung 17): at denne Accentens Fæstnelse var førgræsk, viser Overensstemmelsen mellem Sanskrit og Græsk i dette Tilfælde: skr. *várdha-s* «Befordring», *vṛdhá-s* «Befordrer»; *vára-s* «Valg», *vará-s* «Frier» (egtl. «den vælgende»); gr. τόμο-ς «Skaar», τομό-ς «skjærende»; τρόπο-ς «Dreining», τροπό-ς «Aarerem» (egtl. «den dreiende»), τρόχο-ς «Løb», τροχό-ς «Hjul» (egtl. «den løbende») osv.[1]

I mange Tilfælde er nu under denne Spaltningsproces Accent og Vocalforhold komne i Strid, saaledes at paa den ene Side betonet Rodstavelse kan være forenet med svag Rodform f. E. skr. *víṣa-s* «geskjæftig» «Tjener», *kúpa-s* «Grube», gr. λίχ-νο-ς «slikvoren», λύγο-ς «bøielig Gren», paa den anden Side ubetonet Rodstavelse med stærk Rodform, f. E. skr. *çvetá-s* «hvid» (Grf. **kvei-tó-s*), *bhogá-s* «Bøining», gr. θο(ϝ)ό-ς «hurtig», δει-νό-ς «forfærdelig», σμερδ-νό-ς «gruelig»[2] osv. *O*-Stammerne

---

[1] Derimod synes Lit.-Slav. og Germanisk at have skilt sig ud fra Fællessproget paa en Tid, da Accentvexelen i Flexionen ialfald for en stor Del af Stammernes Vedkommende endnu var levende (thi enkelte Stammer synes allerede da at have antaget uforanderlig Betoning, saaledes Ordet for «Ulv», som i alle Sprog har svag Rodform, men betonet Rodstavelse: skr. *vṛka-s*, gr. λύκο-ς, lat. *lupus*, got. *vulfs*, lit. *vilkas* osv.) Lit.-Slav. har saaledes endnu Accentvexel i disse Stammers Flexion (om end med store Afvigelser fra det oprindelige Forhold), og i Germ. tyder talrige Dobbeltformer paa, at ogsaa her Accenten engang var skiftende. (*Osthoff* Morph. U. II. 12 ff., *Paul* Beitr. VI. 545 ff., *Noreen* Beitr. VII. 431 ff.): on. *hár* (af **háuha-z*), osv. *högher* (af **hauhá-z*) on. *snær*, *snjór* (af **snáiva-z*, **snivá-z*), on. *melr* (af **mélha-z*), sv. Dial. *mjog* (af **melgá-z*) o. fl. (se *Noreen* l. c.).

[2] Samme Fænomen optræder ogsaa i Germanisk, efter at der Accenten har fæstnet sig: got. *maúrþ-s*, (Grf. **mr̥to-s*), *maurþ*, (Grf. **mr̥to-m*) med betonet Rodstavelse, on. *haugr*, (Grf. **kaukó-s*), *fjálgr* (G **pelkó-s*).

omfatter i Græsk alle tre Kjøn; ogsaa i Latin findes endel Feminina paa *-us*. Men dette Forhold maa have udviklet sig inden disse Sprog selv: i Fællessproget gaves der af disse Stammer kun Masculina og Neutra (cfr. *Lange* De substantivis femininis graecis secundae declinationis)[1]. *o*-Stammers Overgang fra Masc. til Fem. i Græsk skyldes vel dels appositiv Brug af et Nomen agentis, som derved er blevet Adjektiv, f. E. Ἀθηνᾶ πολιοῦχος «A. Stadbesidder» — saaledes forstaar man, at de sammensatte Adjectiver almindelig kun har to Endelser — dels Indvirkning af betydningslige oprindelige Feminina; saaledes er jo Byers Navne paa *-os* Fem., fordi der tænkes paa ἡ πόλις, Landes, fordi der tænkes paa ἡ χώρα; naar Veies Navne (ὁδός, ἀτραπός, κέλευθος, οἶμος osv.) er Feminina, har dette vistnok sin Grund i, at Sproget engang maa have eiet et Ord af samme Betydning, der var Femininum (*ā*- eller *i*- eller *u*-Stamme).

Flexion. *Sing. Nominativ.* Endelse *-s*: græsk: λύκο-ς. — Skr. *vṛka-s*; avest. *vehrkō* (*ō* for opr. *-as*), opers. *martiya* «Menneske». — Lat. *lupu-s*; den ældre Endelse *-os*, f. E. indskr. *tribuno-s*, beholdtes ogsaa i klassisk Latin efter *u* og *v*. Efter *r* bortfaldt *-o*, hvorefter ogsaa *-s* svandt: *ager* (for **agrs*), *puer*, *vir* osv., forøvrigt sporadisk i ældre Tid: i den gamle Formel *damnas esto* for *damnatus*[2]. Saadanne Nominativer har tildels ført til Overgang til anden Flexion: *sanātes* (Navn paa de omboende Folk i Roms Nærhed) for **sanāti*, *Campans* (Gen. *Campantis*) Plaut. for *Campānus*, *mansues*, *mansuetis*, endog Acc. *mansuem* (Varr.) for *mansuetus*, vel ogsaa *recens* (for **-cento s*, irsk *cét*). I Osk. finder altid Bortfald af *o* Sted: *horz* = hortus, *Pompaiians* cfr. lat. *Campans*; efter *l* svinder *s*: *Paacul* = lat. Paculus; umbr.: *pihaz* = lat. piatus, *fratrex*, ligesom **fratricus*, *katel* = catulus. — I Keltisk var Endelsen *-os*, bevaret i Gall. f. E. *Licnos Contextos* (Autun). I Irsk viser

[1] *o*-Stammernes Kjøn var vel fra først af ubestemt, da de deraf udviklede Consonantstammer dels er Masc. dels Fem.; men efterat der havde dannet sig en egen Fem.form paa *-ā*, optraadte *o*-Stammerne bestemt som Masculina.

[2] *Termins* paa Genuesertavlen (a. u. 637) ved Siden af oftere *terminus* er vel kun Skrivfeil.

denne oprindelige Endelse sig i den saakaldte «Infection» af Stammestavelsens Vocal f. E. *fer* «Mand» for **vĭro-s*. — Af de germaniske Sprog har det nordiske det af *-os* opstaaede *-aR* endnu i det ældre Runesprog: *staina-R*, *þewa-R*. Forøvrigt maatte *a* svinde: got. *vulf-s*, oldn. *ulf-r*, i Vestgerm. med sædvanligt Tab af det udlyd. *s*: oht. *wolf*, ags. *wulf*. — I Lit. blev af *-os* lydret *-as*: *vilka-s* (i nyere Sprog sædvanlig med Bortfald af *a*: *vilks*); i Opreus. er *a* bevaret i Adjectiverne paa *-ska-*, men ellers sædvanlig svundet: *dieniskas geits* «det daglige Brød»[1].

Baade med og uden *-s* dannede i Indog. Pronominalstammen *so* (*se*) «den» Nom. Sing.: græsk ὁ (Artikel) og ὅ-ς (Pron. dem.); sanskr. *sá* og *sá-s*, avest. *aẹ-ṣa* og *aẹ-ṣō*, *hō*; got. *sa* (oldn. *sá* er enten = got. *sa-h*, eller har faaet secundær Forlængelse som Enstavelsesord). En Stammeform *se* ligger til Grund for umbr. *ere* «is», sammensat af Stammerne *ei* og *se* (osk. Stamme *ei-zo*). Saaledes er vel de latinske Nominativer *ille*, *iste* (cfr. ogsaa *hīc* af **he-i-ce*) fremkaldte af et engang existerende **se*. Ags. *se* (*sē*) er en oprindelig Sidedannelse til got. *sa*; oldn. (Run.) *siRsi* ɔ: *se-R-si* (*Lidén* Archiv IV, 111).

Accusativ (*og Nominativ*, *Neutr.*). Endelse *-m*, som i Græsk maatte blive -ν: τό-ν, λύκο-ν, ζυγό-ν. n.

Sanskr. *tá-m*, *vṛka-m*, *yugá-m*; avest. *tem*, *vehrkem*, *khṣathrem* n. «Rige» (*-em* lydret af opr. *-am*), opers. *martiya-m*, *khṣasram* n. — Lat. *is-tu-m*, *lupu-m*, *jugu-m*, ældre *-om*, indskr. *sacrom*, *locom*, bevaret i klassisk Latin efter *u* og *v*; osk. *hortom*, *dolom*, *dolum*; umbr. *puplu(m)*, *poplo(m)*. — Keltisk (gall.) *celicno-n* n. (laant i got. *kelikn* «Taarn»), νεμητον = irsk *nemed(n)* «Helligdom»; i Irsk viser *-o* sig i «Infection» af Stammestavelsens Vocal, og *-n* er bevaret ved nær Forbindelse med det følgende Ord: *fer-(n)* for **vĭro-n*. — I Germ. har den fulde Endelse *-an* holdt sig i Pronominernes og Adjectivernes Accusativform, beskyttet af en enklitisk Partikel (got. *-a*) f. E. got. *þan-a*, *blindan-a*,

[1] I obulg. *-ŭ*: *vlŭkŭ*. Dette synes at være Accusativformen; et oprindeligt **vlŭkos* skulde være blevet **vlŭko* (cfr. *Leskien* Die Declination im Slav.-lit. und Germ. 3 f.).

oldn. *þann*; *blindan*, ags. *ðon-e*, *blindn-e*, os. *than-a* (*than*), *brēdan-a* (*brēdan*)[1]. Substantiverne har i det ældre Runesprog Endelsen *-a*, idet Nasalen lydret svandt: *staina* m., *horna* n.; ellers er i Germ. ogsaa *a* regelmæssig bortfaldt: oldn. *ulf*, *ok* = ζυγό-ν, got. *vulf*, *juk*, ags. *wulf*, *geoc*, oht. *wolf*, *joh*. — I Lit. blev *-om* regelmæssig *ą*: *tą* (med uoprindelig Betoning; se *Bezzenberger* i hans Beitr. X. 205), *vilką*; Neutra mangler[2]; i Opreus. *-an*: *s-t-an* (Pron. Stamme **ki* (lat. i *ci-tra*) og **to*), *deiwa-n* af *deiws* «Gud», Neutr. *wissa-n* «Alt», *ni-tickra-n* Adv. «uret»; obulg. *tŭ* = τόν, *vlŭkŭ*[3].

Neutrum af Pronominerne har i Indogerm. Endelsen *d* (vistnok egentlig identisk med Pronominalstammen *to-*); udlydende *d* maatte i Græsk falde bort. Græsk τό, ὅ (af **jod*) ἄλλο osv.; sanskr. *tád*, avest. *taþ*, opers. *aita* (= skr. *ētád*); lat. *is-tud*, *quod*, *aliud*, osk. *pod* = quod, umbr. *puđ-e*, *este* for **ested* = istud; germ. got. *þat-a*, derefter Adjektiverne: *blindat-a*, oldn. *þat*, *blint*, ags. *ðæt*, os. *that*, oht. *daz*, *blindaz*; uden den enklitiske Partikel: got. *hva* = quod (derimod oldn. *hvat*, ags. *hwæt*, os. *hwat*, oht. *hwaz*) ags. os. *blind*, oht. *blint*; i Lit. mangler Neutrum overhovedet; kun i prædikativ Brug har Adjektiverne en Neutrumsform paa *-a* (af opr. **od* sml. got. *blindat-a*) f. E. *mán gér(a)* «det er godt for mig», «jeg befinder mig vel»; i Opreus. *ka*, *s-ta* osv. (for **kad*, **s-tad*); Adjectiverne har derimod den nominale Form; obulg. *to*, *ono* «hint» osv.

Ved Indflydelse af Nominerne antager Pronominerne ogsaa

---

[1] Oldn. (Runeskr.) *minin-o*, senere *min-n*, *ein-n*, ags. *ǽnne* (grf. **ainiþa*) viser Stammens *e*-Form: Grf. **meine-m*, **oine-m*; saaledes ogsaa os. *then-a* (oht. *den*) ved Siden af *than-a*.

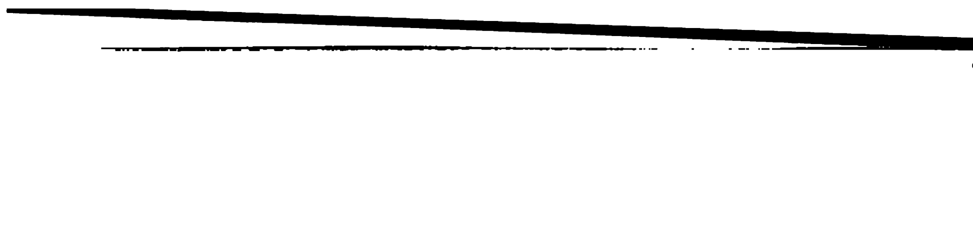
[2] Et eneste Neutrum er som Mahlow har seet (A E O. 49) bevaret i *vienûlika* «elleve» for **vienom-*; dog kan Endelsen *-lika* neppe som Mahlow mener være for opr. **likom*; det oprindelige **vienûliką* er ved Indflydelse af *trylika* o. l. blevet til *vienûlika*.

[3] I Obulg. har de neutrale *o*-Stammer Endelsen *o*, f. E. *igo* «Aag» (Gen. *iga* og *ižes-e*), istedetfor **-ŭ* (af **-om*). Denne Endelse skyldes Indflydelse af de neutrale Stammer paa *-os* (obulg. *-o*) som *nebo* «Himmel», græsk νέφος (cfr. Gen. *ižes-e*, og græsk ζεῦγος ved Siden af ζυγό-ν, lat. *juger-a* og *jugu-m*).

tildels Endelsen -*m*. Græsk αὐτό og τἀυτόν, τοιοῦτον (aldrig τοιοῦτο hos Homer) osv. I Sanskr. af forøvrigt pronominalt bøiede Adjectiver *sárvam viçvam* osv., cfr. *i*-St. *ki-m* = *quid*; lat. *ipsum*, opreuss. *kan* ved Siden af *ka*, *kai* osv.

Genitiv. Indg. to Endelser: -*sjo* og -*sso* (se Indl.). Stammens Udlyd er dels -*e* dels -*o*, i Græsk kun -*o* (udenfor hom. τέο att. τοῦ af **qe-sjo* = avest. *cahyā*; ἐμεῖο, ἐμέο, ἐμοῦ; σεῖο, σέο, σοῦ; εἷο, ἕο, οὗ er derimod vistnok Nydannelser, opstaaede saaledes, at Gen. Endelsen -*sjo* traadte til de oprindelige Genitivformer *εμε, *τϝε, *σϝε. Forf. Beitr. z. L. v. d. geschl. Pr. 26). Af de to Endelser -*sjo* og -*sso* har Græsk den første: hom. τοῖο, λύκοιο for *το-σjo, *λυκο-σjo. Endelsen -οιο tilhører udelukkende det homeriske Sprog i dettes ældste Skikkelse; hvor den forekommer udenfor dette som hos joniske Digtere, hos Corinna, Pindar, Simonides osv., har den ingen Hjemmel i vedkommende Dialekt, men hører til Digtersprogets talrige Laan fra Homer (*Meister* Dialekte I. 162). Af -οιο blev hom., jon., att. og yngre dor. -ου: τοῦ, λύκου, ældre dor., lesb., boeot. -ω, thessal. (Pharsalos) -ου (opstaaet af -ω)[1]. Den ucontraherede Form paa -οο indsatte *Ahrens* (Rhein. Mus. II. 161) hos Homer paa enkelte Steder, hvor Metret ikke tillader For-

[1] *Ficks* *λύκοι-ϝο < λύκοιο, *λύκο-ϝο < λύκου, sml. det enkeltst. kerk. τλασια-ϝο (Bezz. Beitr. XI. 248) har ikke stor Sandsynlighed for sig. At λύκοιο er skr. *vṛkasya* synes ikke at kunne betvivles. At Græsk ved Siden af denne fællesindg. Genitivdannelse har havt en Sidedannelse paa -ϝο er ikke antageligt. Dog holder jeg det for sandsynligt, at en lignende Dannelse engang har bestaaet i Indg.: en Genitiv- (eller Dativ-)form paa *-*vo* eller *-*u*. Armen. -*oy* (f. E. *mardoy*, Gen. Dat. af *mard* «Menneske»), forklares maaske bedst af *-*ovo*; obulg. Dat. paa -*u*: *vlŭku*, der paa ingen Maade kan ligestilles med den lit. og preuss. Dat. paa *ui*, -*u*, synes at være en lignende Form (enten nu Endelsen var opr. *-*ou* eller *-*ovo*, med Bortfald af det udlydende -*o* som i Prp. *u* = skr. *áva*). At denne Form opr. ikke udelukkende var dativisk, viser Adverbier paa -*u*, uden dativisk Betydning, som *tu* «der», *onu-de* ἐκεῖ, *meždu* «i Midten». I Lit. og Preuss svarer -*au*, lit. *jaũ* = ob. *u* «allerede» (Rel. St. -*jo*); preuss. *pirsdau* «foran» (beslægtet med ob. *prědŭ*) *stwendau, quendau*, sml. ob. *tądu*, *kądu*; got. *aiþ-þau*, *þau-h* (St. *to*).

men paa -ου, som Od. 10. 66 Αἰόλου κλυτὰ δώματα. Uklar er den kypr. Gen. paa -ων f. E. ἀργύρων. (Ifølge *Meister* *Bezz.* Beitr. X. 145 er -ων = dor. -ω (af -οο) + ν ἐφελκυστικόν; snarere stikker i dette -ν en Partikel som skr. -*am*). Visse thessaliske Indskrifter har udelukkende Gen. paa -οι: τοῖ, σατύροι osv. Denne Gen. er efter sin Form Loc. og saaledes at sammenstille med den latinske og keltiske Genitivform (*Meister* Dial. I. 304).

Genitiv paa -σjo har Græsk kun tilfælles med Arisk. Sanskr. *tá-sya*, *vṛka-sya*; avest. *aę-tah-ę*, *vehrka-hę* (-*ahę* for *-*asya*), opers. *martiyahyā*. — Den germaniske Genitivform forklarer jeg som dannet ved Endelsen -**sso* (se Indl.); med den ariske Genitiv paa -*asya* stemmer den ikke, da -*sj*- ellers ikke i Germanisk assimileres til -*ss*; heller ikke er det rimeligt at gaa ud fra en Grundform paa -**so*, da et oprindeligt intervocalisk -*s*- i ubetonet Stavelse i Oldn. skulde blive *r*; dertil kommer, at ogsaa de slav.-lit. Former tyder paa oprindeligt -*ss*. Stammens Udlyd i denne Casus er i Germ, dels -*e*, dels -*a* (indogerm. -*o*), cfr. οἴκει, οἴκοι; -*e* i got. *þis*, *vulfis*, oldn. *þess*, os. *thes*, oht. *des*, *wolfes*; -*a* i oldn. (Run.) *Godagas*, *Asugisalas*, senere med Bortfald: *ulfs*, ags. *ðæs*, *wulfas*, *wulfes*, os. *dagas*. — I Obulg. findes denne Dannelse kun i: *či-so*, Gen. af *či-to* «quid», Stamme **qi*, og *česo* med samme Bet., St. **qe* (cfr. avest. *cahya*); -*s* synes at være opstaaet af -*ss*, da enkelt -*s* regelmæssigt skulde blive -*ch* (*tè-chŭ* = sanskr. *tè-sām*). Preuss. har talrigere Exempler (kun Pronomina) som *s-tesse* (af *s-ta-s*, lit. *szì-ta-s* (St. **ki-to*) «denne»), ogsaa skrevet *steisei*, *steise*, *stessei*, og enkelt Gang *steisi*, *steisai*; *ainessa*, *ainessei* af *ains* «en» osv. Den varierende Skrivemaade gjør det vanskeligt at bestemme den udlydende Vocals Natur; men ogsaa her synes Endelsen at have havt -*ss*.

Dativ. Endelse -*ai*. Ved Contraction af -*ai* med Stammens Udlyd -*o* eller -*e* opstod -*ōi* eller -*ēi*, som foran Consonant eller i absolut Udlyd maatte blive -*ō* eller -*ē*. Vi faar saaledes i Indogerm. 4 Dativudgange ved disse Stammer: -*ōi*, -*ēi*, -*ō*, -*ē* (*Joh. Schmidt* i Festgruss an Böhtlingk 102). I Arisk blev ved Udjævning igjen overalt -*āi*, medens de europæiske Sprog

bevarede Dobbeltformer. Pronominerne dannede i Indg. saavel Dat. som Abl. og Loc. af en med *-smo* (*-sme*) udvidet Stamme.

Græsk -ῳ: λύκῳ. Saaledes ogsaa Pronominerne: τῷ osv. I Lesbisk svinder Jota efter den lange Vocal fra omkring 300 f. C. (*Meister* Dial. I. 87 f.). I Thessalisk bliver det saaledes i Udlyd komne -ω, som ethvert andet, til -ου: τοῦ, κοινοῦ (*Meister* l. c. 305). I Boeot. ender Dativ paa -οι (-οε): Διονύσοι, Διονύσοε, senere -υ. *Meister* (l. c. 270) ser heri Locativformen i dativisk Brug.

I Sanskrit svarer *-āi* i Pronominernes Dativform: *tá-smāi*. Ved Nominerne er denne Endelse udvidet med *-a*: *vṛkāy-a*, to Gange nasaleret i R.V.samh. (*Lanman* Noun Inflection 337) *tadvaçāyañ eṣá* (*tad-vaçá* «villende det») og *savā́yañ evā́* (*savá-* «Ansporing»). Dette *-a* er maaske en svag Form af den Præposition, som i Græsk har Formen ἔνι, sanskrit *ní*, oprindelig vel **áni*, ved Siden af hvilken man kunde tænke sig en anden Locativform **án*, svækket **n̥*. Avest. *aę-tahmāi, haomāi*. I Opers. er Dativ tabt. — I ældre Latin er Endelsen *-ōi*: *populoi Romanoi* (ifølge Mar. Victorinus), *Numasioi* (praenest. Fibula). I senere Sprog kun *-ō*: *lupō*. Dette kan neppe være den indogermaniske Sideform paa *-ō*, da førlatinsk *-ō* lydret skulde blive forkortet. Rimeligvis er dette *-ō* inden Latinen selv opkommet af *-ōi*, ligesom i Lesb. -ῳ blev -ω. (Saa og *Stolz* Lat. Gram. ² § 13. 7). I Osk. svarer *-úí*: *hortúí*. I Umbr. er maaske *pusme* «cui» den indogerm. *ē*-Form, indog. **qosmē* (cfr. sanskr. *kásmāi*) eller *ēi*-Form, snarest det sidste, da *esmei*, *esmi* staar ved Siden af *esme* (skr. *ásmāi*). Dativer af Nominerne som *pople* «populo» kunde repræsentere *ē*(*i*)-Formen, men med ligesaa stor Sandsynlighed kunde man anse dem for Locativer i dativisk Brug (sml. lat. *illī*, *alterī*, osk. *altrei* osv.). — Keltisk *-ū*, f. E. i gall. *Anvalonnacu* (Autun), irsk *cêliu* (af *cêle* «Ven», *-io*-Stamme), *fiur* for **virū*, kan ikke være opstaaet af **-ōi*, men kun af **-ō*. Keltisk har altsaa i Modsætning til Arisk overalt gjennemført den indogermaniske Sideform uden *-i*. — Den samme Form foreligger i Germanisk og i to Skikkelser, oprindeligt **ē* og oprindeligt **ō*.

Den første har Got. i *hvamme-h* af *hvas-uh* «quisque», Grf. *°qosmē*, i Udlyd forkortet: *hvamma, þamma, blindamma*; den anden de øvrige Sprog: oht. *hwemu* (Grdf. **qe(s)mō*; den oht. Form adskiller sig fra den got. ogsaa i Rodstavelsens Vocal), *demu, blintemu,* os. *hwemu, themu* og *thamu,* ags. *ðám, hwám* (for **þaimu, *hvaimu,* hvis disse Former er oprindelige Sideformer til *ðǽm, hvǽm* og ikke Nydannelser), oldn. *þeima* (Dat. af *þessi*) af **þaimō-h* (*Lidén* Archiv for Nord. Fil. IV. 105); oldn. *þeim, hveim* kan saaledes være opstaaet af **þaimō, *hvaimō* (ags. *ðám*), men kunde ogsaa være opr. **þaimi, *hvaimi* (ags. *ðǽm*), se Instr.; saaledes kan ogsaa ags. oldn. *blindum* være opstaaet af **blindomu* eller **blindomi*[1]. — Lit. *vilkui, támui* (forkortet *tám*[2]); *-ui* er indog. **-ōi*; hvorvidt *-u* i preuss. *waldniku* «Herre», *s-tesmu, kasmu* er = lit. *ui* eller = indog. **ō* (som *J. Schmidt* mener, Festgr. an Böhtlingk 192), vover jeg ikke at afgjøre[3].

---

[1] Det enkelte *m* i *hwemu* osv. ligeoverfor got. *hvamma* forklares af *Möller* (P.-Br. Beitr. VII. 490) som overført fra en Instrumentalform med Suff. **mi*, ags. *ðǽm*, oldn. *þeim* (se i det flg.). Got. *vulfa* kunde sidestilles med *hvamma*, hvis *-a* ved Formen *hvamme-h* viser sig opstaaet af *-e*; men da man ikke uden Nødvendighed bør skille den got. nominale Dativform fra de øvrige Dialekters (oht. *wolfe* kan saaledes kun være opstaaet af **wolfai*) og i disse Nominernes Dativ afviger fra Pronominernes, er det sandsynligere, at got. *vulfa* er opstaaet af **vlqoi*; ved de subst. *o*-Stammer er altsaa som ved *i*- og *u*-Stammerne Locativ traadt i Dativs Sted.

[2] *-m* for *-*sm* maa vel forklares som i oht. *demu*, overført fra Casus, hvis Endelse egentlig begynder med *-m*.

[3] Obulg. *tomu, komu* svarer i sin første Del til lit. *támui;* den oprindelige Form **tomě* har ved Nominernes Indvirkning antaget den sædvanlige Dativendelse *-u*; denne Endelse maa, som før bemærket, fuldstændig skilles fra den lit. og preuss., da et oprindeligt **ōi* i Obulg. umulig kunde blive *-u* (se ovenfor under Gen.). Kunstig og lidet sandsynlig er *Leskiens* Forklaring (Decl. 58): oprindelig faldt Dat. og Loc. sammen i én Form **vlŭcě* (opstaaet af **vlŭkōi* og **vlŭkoi*); derefter fik Loc. *vlŭcě* Sideformen *vlŭku* (dannet efter *u*-Stammernes Loc. som *synu*). Da nu det opr. *vlŭcě* tillige havde dativisk Function, fik ogsaa det nye *vlŭku* dativisk Betydning og blev endelig fixeret som udelukkende Dativ, fordi den pronominale Form *tomu* (der var opstaaet paa samme Maade af et ældre **tomě*) kun kunde forstaaes som Dativ, da Loc. her havde en egen Form *tomĭ*.

Locativ. Endelse *-i.* Ved Contraction med Stammens Udlyd *-e* eller *-o* opstod som Casusudgang *-ei* eller *-oi.* I Græsk er Locativ i levende Brug i enkelte Dialekter (Boeot, Arkad.), hvor den ogsaa erstatter Dat.; arkad. f. E. ἐν τοῖ ἔργοι; ogsaa i en kret. Indskr. findes ἐν Πριανσιοῖ og hos Simonides fra Keos (fr. 128) ἐν Ἰσϑμοι. Forøvrigt er i Græsk efter Præposition Loc. fortrængt af Dativ. I adverbiel Brug forekommer derimod adskillige Locativer, — paa -οι f. E. οἴκοι «hjemme», πέδοι «til Jorden» (Aesch.), ἁρμοῖ = ἄρτι (Aesch.), μέσσοι «i Midten» (Alc.); af Stedsnavne, som Μεγαροῖ; ogsaa metaplastisk af attiske Demosnavne paa *-ā*: Ἰκαριοῖ, endelig af Pronominalstammer, som ποῖ, οἶ (med forandret Betydning: «hvorhen» istedetfor «hvor»), kret. ἐξοῖ = ἔξω, ἐνδοῖ = ἔνδον (Theokr.), — paa -ει: οἴκει = οἴκοι (Menander), διπλεῖ (heracl. Tavl.), af Pronominalstammer (dor.) πεῖ «hvor», εἶ, τεῖδε, τουτεῖ, αὐτεῖ, τηνεῖ osv., endelig de fællesgræske modale Adverbier (oxytona) af Adjectiver paa *-os* som ἀβουλεί «uoverlagt», ἀμαχεί «uden Kamp» (ved Siden deraf, ved Iudvirkning af de af Consonantstammer dannede Locativer som ἐϑελοντ-ί «frivillig», Former paa -ι, som ἐγερτ-ί «opmuntrende», ἀμογητί «uden Møie», og paa -ῑ, som μεταστοιχῑ «i Række» Il. 23. 359, maaske blot metrisk Forlængelse). De fleste Locativformer viser sig at være Oxytona eller Perispomena, men oprindelig var Forholdet uden tvivl dette, at -οι var ubetonet, -ει betonet (πέδοι, ἀμαχεί). Af begge Former dannes Afledninger med *-jo*: ἀλλοῖος, οἰκεῖος af *ἀλλοι-jo-ς, *οἰκει-jo-ς.

Pronominerne har i Græsk, afvigende fra Forholdet i andre Sprog, rettet sin Locativform efter Nominernes: ποῖ, πεῖ.

I Arisk ender Loc. paa *-e*, der kan være saavel indg. *-ei* som *-oi*, skr. *vṛke*, Pron. *tá-smi-n*, avest. *nmānē* «i Huset», *aspaē-ca*, Pron. *aę-ta-hmi*, opers. *Mādaiy* «i Medien»; med postfigeret Præposition avest. *zastay-a*, opers. *dastay-ā* «i Haanden» (skr. *hasta-*); en saadan Dannelse er maaske ogsaa skr. *svapnáy-ā* «i Drømme» (*Çat. Br.*), *ṛtay-ā́* «paa rette Maade». Lat. *-ī* af **-oi*: *domī*, *bellīque*, *focīque*, *die-proximī*, *die-quintī* (ældre Skrivemaade *-quinte*), *Corinthī* osv.; Loc. af Pron.: *hīc* (ældre Skrivemaade *heice*, *heic*) *quī*, *illī*(*c*) osv. kunde have

e-Formen, for *he-i-c* osv.[1] Osk. har *-ei*: *terei* (af *terom* = *terra*)[2], Umbr. *-e*: *testre e use*, *destre onse* «in dextro humero». I Oir. er en Locativ bevaret i *cind* (Nom. *cend* m. «Hoved») f. E. *cind blīadna* «ved Aarets Ende» (*Stokes* Bezz. Beitr. XI. 69). «Infectionen» viser en ældre Endelse **i* oprindelig **ei*[3].

I Germanisk er vistnok, som før nævnt, ogsaa ved *o*-Stammerne, ligesom ved andre Substantiver, Loc. traadt i Dativs Sted: Got. *vulfa* af **vlqoi*, (**ai* bliver i ubetonet Stavelse *a* som f. E. i Præs. Med. 3 P. *haitada* af **haitadai*). I Oldn. og Vestg. blev af *ai* i ubestemt Stavelse *e* (men i Os. som i Got. *a*): oldn. *ulfe*, oht. *wolfe*, ags. *wulfe*; os. *daga*. Locativer er, som Betydningen klarligen viser, Adverbia som got. *inna* = gr. ἔνδοῖ, *uta*, *fairra*, oldn. *inni*, *uti*, *fjarri*; *e*-Formen har got. *du-þei* διό (af St. *þa-*, indg. *to-*), oldn. *hví* (af St. *hva-*, indg. *qo-*); efter *hví* dannedes *því* istedetfor **þí*. Locativ paa *ei* er egentlig den ags. Instr. paa *-i*, *-e*: *wulfe*[4]; og Dativer som *hám* (for **haimi*) *Sievers* Ags. Gram. [2] 105.

Obulg. *vlŭcě* af **vlqoi*, *tomĭ* for **tosmĭ* skr. *tásmin* efter Former som Instr. *těmĭ* (sml. Germ.). I Lit. er den oprindelige

---

[1] Oprindelig Locativ synes ogsaa den latinske Gen. paa *-ī* at have været (sml. thessal. Gen. paa -οι, ogsaa Faliskisk har *-oi*: *Zextoi*); iaafald maatte Locativs *e*-Form ligge til Grund (opr. *-ei*). At Locativs Endelse i ældre Latin skrives med *-ei*, Genitiv derimod med *-i*, kan have beroet paa, at udlydende *-oi* behandles anderledes end udlydende *-ei*. Osk. Gen. paa *-eís*: *tereís*, umbr. paa *-es*, *-er*: *poples*, *popler*, er vistnok dannet af denne Locativ ved Tilføielse af den sædvanlige Genitivendelse *-s* (sml. lat. Gen. *mis*, *tis* = *mei*, *tui*, dannet af Locativerne *mī*, **tī*).

[2] osk. *hortín* = «in horto» o. l. er maaske en allerede indg. Analogidannelse (sml. Lit.) efter den i Skr. bevarede Pronominalform **tosmin* (skr. *tasmin*). Dog kunde man, hvis *í* er opr. *ē*, ogsaa forklare *hortín* af **hortei-en* > **hortej-en* > **horte-en* > **hortēn*.

[3] Ligesom i Latin fungerede ogsaa i Keltisk Locativ for Gen., gall. *Doiros Segomari* «D. Søn af S.», oir. *fir* af **virī*, *maic* af **maqi* «Søn».

[4] Oprindelig med Omlyd: saaledes *hwéne* Ubetydelighed af *hwón*; *e* skulde egentlig bortfalde efter lang Stammestavelse, saaledes ogsaa *æt hám* hjemme.

Loc. kun bevaret i Former som *diėvië-pi* «hos Gud», hvor *iė* har holdt sig i Udlyd paa Grund af det enklitiske *-pi*[1].

Vocativ. Ingen Endelse. Stammeudlyd *-e.* Hovedaccenten hvilede paa første Stavelse (Gr. Voc. ἄδελφε, Nom. ἀδελφός). Oftere anvendtes i Græsk, som tildels ogsaa i andre Sprog, Nominativ for Vocativ: ὦ φίλος, saaledes altid ved Ordet θεός.

Sanskr. *vṛka*; Accenten hvilede ved alle Ord paa første Stavelse; avest. *ahura* (sjelden Nom. for Voc.), opers. *aurā* «Herre», «Gud». — Lat. *lupe*, ogsaa her kan undertiden No-

---

[1] Vanskelig er den almindelige Locativform *vilkè*, Pron. *tamè*, Adj. *geramè*; *-e* er opstaaet af **en*, som dialektiske Former viser. *Joh. Schmidt* (Kuhns Zeitschr. XXVII. 386) gaar ud fra en Grundform **vilkej-en* ɔ: Loc. paa *-*ei* med postfigeret Præp. (sml. avest. *zastay-a*); af *-*ej-en*, **ej-e* blev **ie* (i Lighed med, at f. E. af Præs. 1. Pers. **geneju* bliver *geniù*) og *-i* svandt dernæst sporløst foran-*e* som i Voc. *svetè* af *svėczias* ɔ: **svetias* «Gjæst». Mod denne Forklaring synes flere Ting at tale. For det første er det ikke bevist, at i den af **-eje-* opstaaede Lydforbindelse **-ie- i* maatte lide den samme Skjæbne som i et opr. **-ie*; for det andet synes et **tamei-en* sammenlignet med skr. *tásmin* at være en betænkelig Form ved sin efter Nominerne forandrede Udlyd; ellers pleier Pronominerne at paavirke Nominerne, og ikke omvendt (sml. adj. *geram-è*). Maaske kunde Sagen opfattes saaledes: Der existerede engang en til skr. *tásmin* svarende Form **tásmin* eller **tamin* (idet *sm* blev til *m* ved Indflydelse af de Casusformer, som egentlig begyndte med *-m*) og, dannet efter dette, et **vilkin* (sml. osk. *hortín?*). Ved Siden af dette **tamin* gik en Form **tam-en* ɔ: indg. **tom-en*, der nøiagtig svarer som Sing. til Plur. *tůs-è* af **toms-en* (ifølge Mahlow); af **tam-en* blev *tamè* (ogsaa i Betoning stemmer det med *tůs-è*), der fortrængte det oprindelige **tamin*, ligesom i en senere Tid *vilkůs-è* ganske fortrængte det tidligere *vilkůsu*. Som Dat. *tamui* stod ved Siden af Loc. *tamè*, saa dannede der sig til Dat. *vilkui* en Locativform *vilkè* istedetfor det tidligere **vilkin*; *vilkè* vilde saaledes blive en Nydannelse, vidt forskjellig fra den ældre Form **vilkoi* eller **vilkei* (*diėvië-pi*).

Efterat dette var nedskrevet, finder jeg hos *Bezzenberger* Beitr. XV. 295 den samme Forklaring anvendt paa de lett. Loc. som *tanì*. Bortseet fra, hvorledes denne Form ellers bliver at forklare, kan jeg ikke se Nødvendigheden af, at det udlydende *-m* her som ellers maatte gaa over til *-n*; **tam-en* kunde være sammensmeltet til et Ord, endnu inden *-m* i Udlyd gik over til *-n*.

minativ anvendes, saaledes altid ved *deus*; *puer* (o. l.) har ældre Voc. paa *-e*: *puere* (Plaut.); umbr. *Tefre Jovie*. — Oir. *a fir*, *a maic*, for **ō vire*, **ō maqe*. — Got. *skalk* (Nom. *skalk-s*, δοῦλος) med regelm. Bortfald af *-e*. — Lit. *vilkè*, obulg. *vlŭče*.

Spor af tabte Casus. Saadanne er i Græsk *Ablativ* og *Instrumentalis*, levnede i en Del Adverbier paa -ω og -η; begge Casus faldt her paa Grund af Udlydslovene formelt sammen; kun Betydningen kan afgjøre, hvad der oprindelig er Abl. og hvad Instr.; forøvrigt er fornemlig Instr. bleven sammenblandet med og fortrængt af Dativ.

Ren ablativisk Betydning har de dor. Adverbier πῶ, τουτῶ, αὐτῶ, τηνῶ, locr. ὁπῶ, ὦ, kret. τῶδε. Ogsaa att.-jon. πώ, τῶ, ὧδε, οὕτω[1] er vel Abl. (sml. skr. *tắd* «saaledes», *yắd* «saa længe som»); Skrivemaaden τῷ, ᾧδε beror paa Forvexling med Dativ (*G. Meyer* Griech. Gram. [2] 365); ἄνω, κάτω, ἀνωτέρω, ἀνωτάτω osv. kan egentlig have havt ablativisk Betydning «ovenfra» (sml. ἄνω-θεν, saaledes ogsaa ἑτέρω-θεν, ἀμφοτέρω-θεν). Instrumental er egentlig den Comparativ tilføiede Dativ: πολλῷ μείζων for *πολλῶ, som ᾧδε for ὧδε (sml. oldn.

[1] Sideform οὕτως og ὡς til ὧδε; -s i disse Former og i den store Mængde modale Adverbier paa -ως er endnu uopklaret; *Brugmann* (K. Z. XXIV. 74) betragter det som secundært, tilføiet den færdige Instrumentalform gjennem Analogi fra ἐκ ἐκ-ς o. l. *Curtius*, hvem *J. Schmidt* følger (Pluralbild. d. Neutr. 352 ff.), saa i disse Former Ablativer og «Sætningsdubletter» til Formerne paa -ω; den oprindelige Endelse -ωδ blev foran Dental og σ til -ως, foran andre Consonanter ved Assimilation til -ω: οὕτως τρέπεται, οὕτω νέος; denne Forklaring synes ganske rimelig; at Ablativ indg. kunde danne modale Adverbier, viser, selv om man bortser fra lat. *facilumēd*, f. E. skr *tād*; imidlertid er det dog paafaldende, at Endelsen -ως kun forekommer, hvor Adverbiet har modal Betydning, man ventede, hvis Formen virkelig var Ablativ, at denne Endelse ogsaa forekom ved den rent ablativiske Betydning (dor. πῶ). *Mahlow* (104) ser i Adverbierne paa -ως Instr. Pl., sml. skr. *uccāis* ved Siden af Instr. Sing. *uccā* «oppe», obulg. *maly* «lidet»; *M.*s Grundform paa *-ōias* er umulig, man maatte ialfald antage en Grundform paa *-*ōis*, der lydret blev *-ōs*, som *πειθώι blev πειθώ. Herimod taler dog den virkelige Instrumentalform paa -οις; at Sproget fra gammel Tid skulde have havt to Former for denne Casus og anvendt den ene adverbielt, er ikke sandsynligt.

miklu meiri); ved Siden af -ω havde Instr. ogsaa -η (indog. Dobbeltformer): ἦ «sandelig» af St. *jo*, τῇ (hom.) «der», lesb. κῆ = ἐκεῖ, lac. πήποκα = πώποτε, kret. ὅπη, arkad. ἄλλη.

Abl. endte i Indg. paa *-ōd* og paa *-ēd* (sml. Betoningsforskjellen i skr. Adv. *uttarā́d* og Nom. S. Masc. *úttara-s*).

Skr. *vr̥kād*, *tásmād*; avest. *vehrkāṭh*, *aę-tahmāṭh*, opers. *draugā* «Løgn». Adverbielt brugte Ablativformer (sml. dor. πῶ) er i Skr. f. E. *tā́d*, *yā́d*, *balā́d* «kraftigen», *acirād* «ikke længe», *sanā́d* «fra gammel Tid», *uttarā́d*. — I Lat. (ældre) *meritōd*, *eōd*; i adv. Brug ogsaa *e*-Formen: *facilumēd* (S. C. de Bac.); senere med Bortfald af *-d*: *meritō*, *eō*, *facillumē*; osk. *sakaraklod* «sacello», adv. *amprufid* «improbe». Umbr. *pihaklu* «piaculo», *rehte* «recte». — Om Germ. har bevaret nogen Abl., kan være tvivlsomt, da den i Form maatte falde sammen med Instr. ligesom i Græsk; de got. Adverbier paa *-ba* og *vaila* (oldn. *vel*) o. l. kan saaledes være begge Casus, got. *alja* er vel som gr. ἀλλά Neutr.pl.[1]

[1] Som Ablativer forklares almindelig Adv. paa -*ō som got. *samaleiko*, oht. os. *gerno*, oldn. *gjarna*; afgjørende har vel her været den abl. Betydning i det got. Suff. *-þro* som *þaþro* «derfra«; men denne Betydning er neppe den oprindelige; saaledes har Adverbierne paa *-dre* som *hidre* «hid», der maa være samme Casusdannelse (*e*-Formen), Tilstedsbetydning; oldn. *þaðra*, *héðra*, der svarer til de got. paa *-þro*, betyder «der», «her». Var disse Adverbier Abl. paa opr. *-*ōd*, ventede man got. *-*a* og ikke -*o*. *Osthoff* opfatter dem som Acc. af *ā*-Stammer (K. Z. XXIII. 90 f.); derimod taler oht. *-o* (*gerno*), medens i Oht. *ā*-Stammernes Acc. ender paa *-a* (*geba*). Maaske har vi her en Instr. Sing. paa *-*ōm*, *-*ēm*; til *-*ōm* svarer got., oht. *-o*, oldn. *-a*, ags. *-a* i *sóna* «snart» o. l., til *-*ēm* de ags. Adv. paa *-e*: *georne*. En saadan Instrumentalform er ellers ikke paavist (skr. *pratamām*, *pratarām* osv. kunde være Acc. fem., lat. *tum* er vel for **tomī*); men vilde svare til lit.slav. Instr. af *ā*-Stammerne paa *-*ām* og lat. *tam*, *quam* (der ikke er for **tāmi*, **quāmi*, da *quando* stiller sig ved Siden af obulg. *kądu* af **kām*-). Kunde de obulg. Adv. paa *-y* (der tilsyneladende er Instr. Plur.) svare til de germaniske (*-y* af *-*ōm*)?

En Instr. paa -**ōm* maatte tænkes opstaaet saaledes, at en Partikel *-em* (sanskr. *-am*) traadte til den opr. Form paa *-ō*.

En indogermanisk Abl. paa *-ād* synes at ligge til Grund for den lit.slav. Gen. af *o*-Stammerne: lit. *vilko*, *tō*, obulg. *vlŭka*. (*Leskien* Decl. 34. *Mahlow* A E O. 131 f.). Hvorledes dette -**ād* forholder

Instrumentalis endte i Indog. paa *-ō* eller *-ē*, opstaaet ved Contraction af Stammens Udlyd *-o* eller *-e* med et Suffix, der maaske var *-e*.

Sanskr. (vedisk) *yajñā́* «ved Offer»; Adv. *sánā* «fra gammel Tid», *uccā́* «oppe», *anā́* «thi» af Pron.-st. *ana-* (obulg. *onŭ*)[1]; avest. *zasta* «ved Haanden», *tā*, *kā* osv.; opers. *karā*

sig til *-ōd*, *-ēd* er uopklaret. Mahlow har sikkert Uret, naar han gaar ud fra **-ād* som den eneste opr. Ablativendelse i Indog. og vil finde Spor af denne i Adv. paa *-ā*, som dor. ἀμᾶ κρυφᾶ (derved overser M., at Græsk besidder Abl. paa *-*ōd* med ren abl. Betydning i de nævnte dor. Former som πῶ). Formerne paa *-ā* forklares bedre som Instr. Fem.; at denne Casus af Fem. kunde bruges adverbielt i Indg., hvad M. bestrider, viser dog, selv om de græske (og lat.) Former sættes ud af Betragtning, skr. *káyā* «paa hvilken Maade» o. l., irsk *echtar*, *étar* som M. feilagtig udgiver for Abl. (*étar* er opstaaet af **entera* eller **entrā*, sml. skr. *antarā*; opr. **entrād* maatte i Irsk blive **étra*, sml. Præs. Conj. 3. S., *dō-bera* = lat. *ferat*). Formerne paa *-*ōd* skulde efter M. være Nydannelser, fremkomne derved, at den egentlige Abl. paa *-ād* senere maatte drages hen til *ā*-Stammerne, hvorefter Forholdet mellem *ā-* og *o*-Stammer i de øvrige Casus fremkaldte til *o*-Stammerne en ny Abl. paa *-ōd*. At nu Sproget feilagtigen kunde opfatte et opr. **ekrād* som Abl. til **ekrā* og til **ekro-s* skabe en ny Abl. **ekrōd*, kan til Nød tænkes; men hvorledes skulde man forklare f. E. *contrō(versus)*, osk. *controd*, ved Siden af *contrād*? Hvilken Grund var her til at omforme det oprindelige *contrād*, som forøvrigt i Latin vedblev at være den herskende Form (*contrā*), til *contrōd*, som kun fristede Livet i et Par Sammensætninger? Opfatter man derimod *contrōd* som den gamle Ablativform af en *o*-Stamme, bliver Sagen let forklarlig: Sproget besad som Sidedannelser fra gammel Tid *contrōd* og *contrād* (naturligvis var egentlig et Substantiv i Masc. underforstaaet ved den første og et i Fem. ved den sidste Form) og ved Siden af disse ogsaa en Instr. Fem. *contrā* (sml. irsk *echtar*), der sammenblandedes med Abl. *contrād*. Et sterkt Bevis mod M.s Opfatning er det ogsaa, at selv Lit.-Slav. kjender Abl. paa *-ōd*: lett. *kō*, *tō* er Abl., medens Gen. her ender paa *-a*, svarende til lit. *-o* opr. **-ād* (*Bezzenberger* i Beitr. IX. 248).

[1] Den anden, ogsaa i Veda langt overveiende og senere ene brugelige Form paa *-ena* er laant fra Pronominerne: *vṛkeṇa* som *té-na*, *ké-na*, der er dannet ved et Instr. Suff. **-nā* føiet til den med *-i* udvidede Pron.-Stamme (i avest. *ka-na* ved Siden af *kā*, i opers. *tya-nā*, *aniya-nā* til den uudvidede).

«med Hæren». — I Lat. skulde det udlydende -ō, -ē regelmæssig blive forkortet, saaledes ogsaa i *modŏ*, *citŏ*, *benĕ*, *malĕ*; *probĕ*, *prosperĕ* (Plaut.); forøvrigt er Instr. og Abl. i Latin bleven sammenblandede ved den Tid, da Abl. tabte det udlydende *d*; Instr. har antaget Ablativs -ō, medens omvendt Ablativs -ō undertiden hos Plautus og Terents forkortes til -ŏ (*bonŏ*, *domŏ*), hvad der kun kan skyldes en Sammenblanding af de to Casus. — I Irsk maatte Instr. falde sammen med den paa *-ō udlydende Dat. (se ovenfor); naar saaledes Dativ anvendes i andet Sammenligningsled efter en Comparativ, er denne Dat. egentlig Instrumentalis, hvad der tydelig viser sig ved *ā*-Stammerne, der tilsyneladende anvender Nominativ i dette Tilfælde (*lia turem* «større end Tal», «end det kan tælles»); men ved *ā*-Stammerne faldt Nom. og Instr. sammen i Form. — I Vestgerm. var Instr. i regelmæssig Brug ved Substantiver og Neutr. af Adjectiver og Pron.: oht. *tagu, blintu, diu*, os. *dagu, blindu, thiu* (ags. *ðý*); got. *hvaiva*, oht. *wiu* for **hwēwu* (en Dannelse som skr. *evā́ Kluge* Etym. Wörterbuch); *e*-Formen (sml. skr. *uccā́*, *paçcā́*, hvor Palatalen *c* viser, at -*ā* var oprindelig *-ē, se *Joh. Schmidt* Kuhns Zeitschr. XXVII 293) har got. *hve*, *bi-þe* «derefter», *sve* (oldn. *svá*) «som» (sml. *o*-Formen i os. *hwō*, ags. *hú*, oht., os. *sō*)[1]. — I Lit. blev *-ō til -*ů*, som i Udlyd under «Stødtone» forkortedes til -*u*: *vilkù*, *gerù*, men *gerú-ju*; preuss. *sen-ku* «hvormed»; *e*-Formen har de lit. Adverbier og Partikler: *czè* «her» (Grf. **tjē*), *tè* «der» (sml. hom. τῇ), *szè* «her» (sml. lesb. κῇ), *jè* «ja» (gr. ἦ). *Bezzenberger* i Beitr. X. 204. I Obulg. er maaske Adv. paa -*ě* (*dobrě* «godt») Instr.

[1] Uopklaret er Grunden til Bevarelsen af -*u* i den oldn. Dat. (ɔ: Instr.) Neutr. af Adjectiverne: *spǫku*. Den instrumentale Betydning viser Brugen ved Comparativ: *miklu meiri*.

En anden Instr.-dannelse med Suff. -*na* (sml. avest. *ka-na*) foreligger i got. *þan* «da» og *hvan* «naar», oldn. *þá*, med Bortfald af *n* som i Præp. *í* af **in*; naar *n* er bevaret i *síðan* (sml. got. *seiþ þan*) og *meðan* af **með þan*, maa engang en Partikel have været tilføiet, hvorved det beskyttedes, sml. got. *þan-a mais*, *þan-a seiþs*. I Ags. bruges denne Instr. i adverbielle Udtryk som *ðon má* «mere end det», *æfter ðon* «derefter».

Formerne paa -φι, der egentlig er Instr. Sing., men ogsaa brugtes for andre Casus (Loc., Dat., Abl., Gen.), forekommer kun hos Homer og Efterlignere af Homer, hyppigst af *o*- og *ā*-Stammer. Suffixet -φι (indog. **-bhi*) staar i nærmeste Forbindelse med det indiske Suff. for Instr. Pl. *-bhis*; -φι synes at forholde sig til **-bhis*, som **-m* i Acc. Sing. til **-ms* i Acc. Pl. I samme Function som **-bhi* har flere Sprog et andet Suff. **-mi*.

I Lat. forekommer Suffixet **-bhi* i de locale Adverbier som *i-bi*, *u-bi*, forlænget til *i-bī*, *u-bī* ved Indflydelse af andre Localadverbier som *illī*; osk. har *pu-f*, *eku-f* med Bortfald af det korte *i*, Umbr. derimod *pufe*, *ife* for **pufei*, **ifei* som lat. *ubī*, *ibi*. Suffixet **-mi* vil *Osthoff* gjenfinde i *ōlim*, *interim* osv. for **olo-mi*, **entero-mī*. — I Irsk er Dat. Sing. af de neutrale *n*-Stammer dannet ved et Suffix, der enten er **-bhi* eller **-mi*: *anmaim*, Dat. af *ainm* «Navn», enten af **anmənbi* eller **anmənmi*. — I Germ. og Lit.-Slav. forekommer kun **-mi*, ikke **-bhi*: oldn. *þeim*, ags. *þǣm*, ǫldn. *hveim*; ags. *hwǣm* for **þai-mi*, **hwai-mi*, (*H. Möller* P.-Br. Beitr. VII. 490), maaske ags. *þǣm* for **þe-mi* ved Siden af *themu*, og oldn. ags. *blindum* for **blindomi*. — Obulg. *tě-mi*, *cě-mĭ* = *þeim*, *hveim*; Subst., Adj.: *dobro-mi*, *novo-mi*[1].

Ved Siden af -φι gaar -φιν, der forholder sig til -φι, som skr. *-bhyam* til *-bhya* (*tú-bhya*, *tú-bhyam*). Til skr. *-bhis* svarer maaske -φις i det enkeltstaaende λικρι-φίς «paa Skraa» Il. 14. 463. Od. 19. 451.

Plur. Nominativ, Vocativ. Endelse *-i*. Ved Contraction med Stammens *-o* opstod Udlyden *-oi*. Græsk τοί, λύκοι.

Denne Pluraldannelse ved Nominer har Græsk tilfælles med Latin, Keltisk og Slavisk.

I Latin blev **-oi* til *-oe*, bevaret i *pilumnoe poploe* «pilati populi» og *fesceninoe* «qui depellere fascinum credebantur», begge Former overleverede af Festus — og *-e* i indskr. *ploirume*, *III vire*, tilsidst *-ī*: *hī*, *quī*, *lupī* osv.[2]

---

[1] I Lit. anvendes dette Suff. kun ved *i*- og *u*-Stammer. I de pronominale Former *tù-mì*, *jù-mì* er *-mi* foiet til den færdige Instr.form **tù*, **jù*.

[2] Formerne paa *-eis*, *-es*, *-īs*, f. E. *hisce oculis* Plant., indskr. omtrent

Gall. har *-oi*: *tanotaliknoi* ɔ: Danotalos's Sønner (*Stokes* Bezz. B. XI. 117). Af *-oi* blev i Irsk *-*ī*, der regelmæssig svandt med «Infection» af foregaaende Stavelses Vocal: *fir, maic* for **virī*, **maqī*. — I Preuss. svarer *-ai*: *s-tai*, *waikai* «Drenge»; i Obulg. *-i*: *ti*, *vlŭči*.

Endelsen *-i* tilhørte, som det almindelig antages, kun den pronominale Flexion, hvor dette *-i* oprindelig vistnok var stammeudvidende, uden at betegne enten Casus eller Tal (sml. skr. *tê-na*, *tê-bhiş*). Som Endelse uden andet Suffix tjente det dernæst til at betegne Nom. og Acc. Plur.; saaledes er f. E. opers. *tyaiy*, *imaiy*, avest. *aę-tę*, *imę* begge Casus. I Pali er dette udstrakt ogsaa til *o*-Stammerne, som i Acc. Plur. ender paa *-e*, medens Nom. Pl. regelmæssig har *-ā* = skr. *-ās*. I de øvrige Sprog har dernæst Endelsen *-*i* indskrænket sig til Nom. Pl., medens Acc. Pl. antog den nominale Form. Fra Pronominerne bredte den sig videre, først til Adjectiverne (Germ. Lit.), dernæst ogsaa til Substantiverne (Græsk, Latin, Keltisk, Slavisk).

Sanskr. *tê* = τοί, avest. *tę*, *taę-ca*, opers. *tyaiy*, men *aniyā*. — Got. *þai*[1]; ags. *ðá* (af **ðai*), *blinde*[2]. — Lit. *tiẽ* med secundær Betoning (se *Bezzenberger* Beitr. X. 204, hvor denne circumflecterede Form forklares som den opr. atoniske), Adj.: *geriê-ji*, i Udlyd forkortet som Følge af Stødtonen: *gerì*[3].

De nominale *o*-Stammer endte i Nom. Pl. indg. paa *-ōs*.

Sanskr. *vṛkās*; i Avest. er den til skr. *-ās* svarende Endelse *-āo* sjelden: *amešāo* = skr. *amṛtās* «udødelige»[4]; opers.

---

til Cæsar, er vistnok opkomne af de sædvanlige paa *ī* (*-ei*) ved Tilføielse af de øvrige Stammers Pluralendelse *-s*, sml. oldn. *blindi-r*, got. *blindai*.

[1] Adjectiverne synes at have faaet *i* tilbage ved Indflydelse af *þai*; man ventede **blinda* for *blindai*.

[2] I oldn. *þei-r*, *blindi-r* er den sædvanlige Plur.endelse *-r* (af *-*s*) føiet til en Form som got. *þai*.

[3] Substantivernes *-ai*, f. E. *vilkai*, har *Mahlow* (81) og *Schmidt* (K. Z. XXVI. 363) vistnok rigtig forklaret som opr. Neutrumsform: af **vilkā-i*. Dette Laan forklares let derved, at i Lit. Masc. og Neutr. er faldne sammen.

[4] Almindeligst har de maskuline *o*-Stammer antaget den neutrale Endelse *-a*, *-ā*: *mašyā*, *mašya* «Mennesker» (skr. *mártya-* «dødelig»).

martiyā[1]. Ved Siden af *-ās* gaar *-āsas*, der synes opkommet ved ny Tilføielse af det plurale *-as*: vedisk *vṛkāsas*, avest. *vəhrkānghō*, opers. enkeltst. *bagāha* «Guder» = *bhagāsas*. — Osk. *Novlanos* «Nolani», *bivos* «vivi», umbr. *Ikuvinus*, *screihtor* «scripti»[2]. — Got. *vulfos*, oldn. *ulfar*; os. *wulbos*, ags. *wulfas* med usædvanligt Bibehold af det udlydende *-s*. (I Oht. *wolfā* eller *wolfa* med videre Overgang af *-o* til *-a*).

I de øvrige Sprog er denne Flertalsdannelse tabt[3].

Acc. Udlyd **-o-m-s*, græsk -ονς, saaledes kret. τόνς, κόρμονς; af -ονς blev dor. -ως, lesb. -οις (ogsaa elisk: τοίρ, ἄλλοιρ), att. jon. og yngre dor. -ους: τούς, λύκους. Sideformen paa -ος (kret., argiv., thessal. osv.) forklares af *Brugmann* (Ber. d. sächs. Ges. d. Wiss. 1883. 187) som «Sætningsdublet», der egentlig hørte hjemme foran Consonant: τὸς παῖδας, men τὸνς ἵππονς (paa samme Maade som af *κεντ-τό-ς >*κενσ-τό-ς blev κεσ-τό-ς).

Sanskrit viser en Forlængelse af Stammelyden, som endnu ikke er opklaret: *tān*, *vṛkān* for *tāns*, *vṛkāns* (saaledes foran Palatal og Dental: *vṛkāṅç-ca*, *vṛkāns tān*). At Forlængelsen er secundær, viser det bevarede *n*, da opr. **-āns* skulde blive **-ās* (som i Fem. *-ās* af **-ān-s*). Avest. *-ą*, *-ąs(-ca)* kan være opstaaet af *-*ans*: *tą*, *aēsmą*, *aēsmąs-ca* «Brænde» (i Gātha *-ēng* = *-ą*)[4]. — Lat. *-ōs* af *-*ons*: *is-tōs*, *lupōs*, osk. *-oss*: *feihoss* «fines», umbr. *-of*: *apruf*, *abrof* «apros», *eo* for *eof* «eos». —

---

[1] Op. *martiyā* kan være = **martiyās* eller være den neutrale Form som i Avest.

[2] Pronominerne har i Osk.-Umbr. samme Plur.-endelse som Nominerne: osk. *pos*, umbr. *pur-e* «qui».

[3] I Irsk har *Zimmer* og *Mahlow* villet finde Endelsen **-ōses* i Former som *ro alta* «aliti sunt», der allerede af Ebel er forklaret som oprindeligt Particip. Men hvorledes er da *-a* at forklare? Snarere er Formen at opfatte som Fem., opr. **altās*, ligesom jo senere i Middelirsk ved Adjectiverne den feminine Form fortrængte den masculine.

[4] Almindeligere er den neutrale Endelse *-a*, *-ā*. Formen paa *-āo*, som i *amešāo* er vel egtl. Nominativ, idet Nom. og Acc. ogsaa faldt sammen i Formen paa *-a*. Opers. *martiyā* kunde være den opr. Acc. paa *-ns*, men mulig ogsaa Neutrumsformen (sml. Nom.).

Irsk *firu* (ogsaa Vocativ) af **virons*[1]. — Got. *þans, vulfans*, on. *þá* (forlænget som enstavelses Ord), *ulfa*[2]. De øvrige germ. Sprog anvender Nom. Pl. for Acc. — I Lit. blev *-*ons* til -*ùs*, forkortet i Udlyd under Stødtone til -*us*: *tùs*[3], *vilkùs, gerùs*, men *gerús-ius*; preuss. *s-tans, deiwans*; i Obulg. *ty, vlŭky*; -*y* <**ūn* <*-*uns* <*-*ons*.

Nom. og Acc. Neutrum af *o*-Stammer endte indog. paa *-*ā*. Denne Form var maaske identisk med en feminin *ā*-Stamme (se *Joh. Schmidt* Die Pluralbildungen d. indog. Neutra); *-*ā* blev allerede i Urgræsk til -*ă* under Indflydelse af de øvrige Stammers Neutr. Pl. paa -*ă* = skr. -*i*: gr. τά, ζυγά.

Ved Siden af *-*ā* fandtes ogsaa i Indog. en Udlyd *-*āi* ɔ: -*ā* + et Element -*i*, maaske det samme -*i*, som tilføiet den blotte Stamme danner Dual. af Neutr.: skr. *dvé* af indog. **duo-i*.

I vedisk Sanskrit er den oprindelige Form paa -*ā* den hyppigst forekommende: *tā́, yugā́*, ved Siden af *tā́ni, yugā́ni*, der i det senere Sprog ganske fortrænger den kortere Form[4]. Avest. *tā, khṣathra*[5]. En Sideform paa -*āi*, som *Schmidt* antager (Pluralbild. 232), er ganske usikker.

---

[1] Artikelen *inna* har Femininums Form, for **innu*.

[2] Til at skille den oldn. Form fra den got. synes mig ikke at være tilstrækkelig Grund. Paa Behandlingen af udlydende -*ns* i On. giver kun Acc. Pl. Exempel. *H. Möller* (P.-Br. Beitr. VII. 488 [1]) gaar ud fra en Grundform paa *-*ān*, der ellers kun gjenfindes i Skr.; de øvrige eur. Sprog har intet tilsvarende.

[3] Dial. *tús*. Denne Form anser *Bezzenberger* (Beitr. X. 204) for opkommen i proklitisk Stilling, hvor Ordet var ubetonet: **tùs* af **tons* men *tùs* af **tòns*; senere blev den som den fuldere Form anvendt, hvor Pronominet brugtes alene og altsaa just var betonet (*Kurschat* Gramm. p. 237).

[4] -*āni* er laant fra *n*-Stammerne. Grunden dertil ligger deri, at disse i vedisk Skr. havde en dobbelt Pluralform: *nāmā, nāmāni*; da nu *nāmā* stillede sig ved Siden af *yugā*, fremkaldtes til *nāmāni* et *yugāni* (*Whitney* Gram. 153. *Strachan* Bezzenbergers Beitr. XIV. 176). «Vexelen mellem -*ā* og -*āni* synes først at være bleven overført til adjectiviske med *n*-Stammer gram. forbundne *a*-Stammer, og saaledes, at det ene af begge Led fik Endelsen -*ā*, det andet -*āni* uden Hensyn til den oprindelige Berettigelse: *nāmāni, guhyā* og *guhyāni, nāmā*» (*Joh. Schmidt* Die Pluralbildungen).

[5] Sideformerne paa -*āo*: *vastrāo* osv. (ogsaa overført til Pron.: *tāo*)

I Latin overførtes Endelsen -ā fra o-Stammerne til de øvrige Stammer. Spor af den oprindelige Vocallængde findes i ældre Latin (*Büchler-Windekilde* 40); senere blev -ā forkortet til ă: *istă, jugă*; udvidet med -*i*: *qua-i, ha-i-ce* (indskr.), *quae, haec* ved Siden af *aliqua, siqua*. I Osk. og Umbr. kunde -ā blive -ō: osk. *comono* «comitia», *íok, ioc* «ea»; *paí* = «quae»; umbr. *pustru, pustra* «postera», *eu* «ea». — Irsk *trí chét* «tre Hundrede» for **centā*, *fess* «scita» for **vid-tā*[1]. — I Germ. blev *-ā til -ō, som i ubetonet Stavelse forkortedes, i Got. til -ă, i de øvrige Sprog til -*u*: got. *þo* = τά, *juka* = ζυγά, oldn. *ok* ved Indflydelse af Singularformen, istedetfor **uk* af **juku*; *børn* af **barnu*[2]. I Vestgerm. bortfaldt -*u* regelmæssig efter lang Stammestavelse, men forblev efter kort: ags. *word* = got. *waúrda*, men *geocu* = g. *juka*, os. *barn*, men *thiu*[3], *baku*; i Oht. har Substantiverne med ganske faa Undtagelser mistet det udlydende -*u* ogsaa efter kort Stammestavelse: *joh* som *wort*; Pron: *diu*[4]. — Lit., der jo har opgivet Neutrum, har Levninger af Pluralformerne i Talorden *trý-lika, keturió-lika, penkió-lika* osv., hvor -*a* er den regelmæssige Forkortelse af udlydende *-ō, indg. *-ā (*Mahlow* A E O 49), og i *namō-n, namō-p* «hjem» for **namō-na, *namō-pi*, af et opr. Neutr., som i *namūs-na* har faaet masculin Form. Sidedannelsen paa -*ai* (af *-āi) forekommer ikke alene i *tai* «det», *kai* «hvorledes» og i Adverbierne paa -*ai* som *sausai*, preuss. *sausai* «tør» og det prædikativt brugte Adjectiv: *tai gerai* «det er godt», men har ogsaa fortrængt de maskuline o-Stammers oprindelige Pluralform: saaledes er *vilkai* af *vilkas* ikke den til indg. **verqoi* svarende Form, men Neutr.

---

forklares af *Schmidt* (l. c. 29) som Nom. Pl. Fem., sml. lat. *epulum* og Pl. *epulae*. Snarere er de laant fra s-Stammerne.

[1] Ved Siden deraf gaar Former paa -*a*: *dligeda* «leges», *scéla* «dicta» af **sq-e-tlā*, der synes at være Femininernes Endelse *-*as*; saaledes har altid Artikelen i Neutr. Pl. *inna*.

[2] Oldn. *þau* ligeoverfor got. *þo* er vel fremkaldt af *tvau* (se Dual.).

[3] Os., oht. Neutr. Pl. *siu* er en Nydannelse efter Fem. Sing. *siu*; efter *siu* igjen *diu* F. S. og N. Pl. (got. *þo*), hvis dette ikke er dannet af en Sidestamme indog. **teio-* (ob. *tojo-*).

[4] Efter *diu* har Adjectiverne antaget Endelsen -*iu*: *blintiu*.

Pl. (*Mahlow* 81). — Preuss. *warto* (lit. *vàrtai*) Neutr. Pl. «Dør», Adv. *sausā* og *sausai* (*J. Schmidt* l. c. 231), Pron. *kai* = lat. *quae*. I Obulg. blev *-*ā* regelm. til *-a*: *ta* = τα, *iga* = ζυγά.

Genitiv. Udgang *-*ēm*, *-*ōm* (se Indl.). Pronominerne havde Endelsen *-*sōm* føiet til den med *-i* udvidede Stamme.

Græsk λύκων (thessal. -ουν af -ων). Pronominerne har som ellers fulgt den nominale Flexion: τῶν, ἄλλων. Den oprindelige pronominale Genitivform kunde man ville gjenfinde i dor. τουτῶν, κηνῶν, ἀλλῶν for *τουτό-σων eller *τουτοί-σων osv. Dog er maaske *Osthoffs* Forklaring at foretrække (Zur Gesch. d. Perfectum 199 An.), hvorefter τουτῶν osv. har en secundær Betoning efter Femininformen τουτᾶν af *τουτά-σων (sml. Lat.).

I Sanskr. svarer vedisk *-ām* (en yderst sjelden Form) f. E. *devā́n̄ jánma* «Gudernes Slægt». Ogsaa i Avest. er denne Form sjelden: *sukhrąm* (*sukhra-*, skr. *çukrá-* «rød»)[1]. Pron. skr. *téṣām*; avest. *aę-taę-ṣąm* (men *kąm* «quorum»); opers. *tyai-ṣām*. — Lat. blev *-*ōm* regelmæssig forkortet til *-om*: *Romanom*, senere *-um*: *deum, liberum, fabrum*. Pron. *eum*[2] (*Bücheler-Windekilde* 90). Osk. *Novlanom*, Pron. *potoro(mpid)*, umbr. *erom* af *ere* «is». — Irsk *fer(-n)* gaar tilbage til en Grundform **virŏm* (se Indl.). Pron.: *ái*, *æ* «eorum» af **oi-sōm*, skr. *éṣām*[3]. — Af de germaniske Sprog har Gotisk bevaret Endelsen *-*ēm*: *vulfe*, ligeoverfor oht. *wolfo*, ags. *wolfa*, oldn. *ulfa* af Grundform **vlqōm*. Pron.: oldn. *þei(r)-ra*, ags. *ðára*, Grundf. **toi-sōm*, skr. *téṣām*; got. Adj. *blindai-ze*[4]. — Lit. *vilkū* for **vilkų* af

---

[1] Den almindelige Form, skr. *vrkānām*, avest. *vehrkanąm* har man forklaret som laant fra *n*-Stammerne, hvad der er lidet sandsynligt paa Grund af, at disse i Genitiv ikke udlyder paa *-anam*, men paa *-n-ām* (skr. *rājñām*). I Opers. er denne udvidede Form den eneherskende: *khṣāyathiyānām* af *khṣāyathiya* «Konge».

[2] Den almindelige Endelse *-ōrum* (som forekommer første Gang i Gravskriften over L. Corn. Scipio cons. 495: *duonōro*) beror, som det lange *ō* tilstrækkelig viser, paa en Nydannelse efter Femininernes *-ārum*.

[3] Gen. Pl. af Artikelen: *inna* er vel Femininformen: **sin-dā-som*.

[4] I Got., Os., Oht. er ved Pronominerne Stammens *oi* ved Indvirkning af de andre Casus her fortrængt af *e*, (-*o*): got. *þi-ze*, os. *the-ro*, oht.

*[illegible]. Pronominerne antog Nominernes Form: *tū* = τῶν. I Preuss. svarer *-on*, *-an*: *grecon*, *grikan* «Syndernes». Pron. *stei-son*, *s-tei-san*, skr. *té-ṣām*. Obulg. *vlŭkŭ* for **vlqŏm* (sml. Keltisk), Pron. *tè-chŭ* for **tei-sŏm*.

Dativ (indog. Endelse **-bhjo-s* og **-bho-s*) er i Græsk tabt og erstattet med de to Casus Locativ og Instrumentalis.

Locativ paa -οισι(ν): τοῖσι(ν), λύκοισι(ν), forekommer hos Homer, i Lesb., Jon. og Att., overalt, undtagen hos Herodot, vexlende med Formerne paa -οις. Beslægtet, om end ikke identisk, synes denne Locativdannelse med den ariske og slaviske paa *-su*. Det *-i*, hvormed Stammen er udvidet, synes at være det samme som det, der udgjør Casusendelsen i Loc. Sing. Forholdet mellem -σι(ν) og *-su* er endnu uopklaret.[1]

Sanskr. *té-ṣu*, *vṛke-ṣu*, avest. *aç-taç-ṣu*, *aspaę-ṣu*, ogsaa *-aęṣv-a* (som i Opers. *Madaiṣuv-ā* «blandt Mederne») med den samme postfigerede Præp. som i Loc. Sing. *zastay-a*, opers. *dastay-ā*. — I Lat. er muligvis Locativ sammenfalden med Instr.: *lupīs* for **lupisu* = *vṛkeṣu* som *mox* = *makṣú* (*Schmidt* Plur. d. Neutr. 50). — Obulg. *tě-chŭ*, *vlŭcě-chŭ*. — I ældre Litauisk forekommer en Locativ paa *-ū-su*, f. E. *visū-su daiktū-su* «i alle Ting». Maaske er dette en Nydannelse for et opr. **visiê-su daiktiê-su* efter Analogi af Femininformerne som *mergó-su* (ogsaa

---

dero, ligesaa ved Adjectiverne udenfor Gotisk: oht. *blintero*, os. *blindaro*, ags. oldn. *blindra*.

[1] *Osthoff* (Morph. U. II. 26) antager, at det oprindelige -συ (-συ er ifølge *Ebel* K. Z. IV. 207 bevaret i μεταξύ «imellem», en Dannelse som skr. *udákṣu* af *udañc-* «opadvendt») under Indflydelse af Sing.'s -ι (τοῖσ-ι) er blevet til -σι. Men man forstaar ikke hvorledes, naar Følelsen af de Formers Sammenhøren har været stærk nok til at forandre *ποσσύ til ποσσί, dette igjen skulde have kunnet skille sig fra sit Forbillede ved at antage det efterhængte ν. *Thurneisen* (K. Z. XXVII. 177. Bezz. B. VIII. 270) ser i *vṛkeṣu* og λύκοισι den med *-s* pluraliserede Loc. Sing., udvidet med en Partikel, resp. *u* «der» og *i* «her», en Antagelse, der hverken lader sig bevise eller modbevise. Efter Lydreglerne ventede man, at σ var svundet mellem Vocaler, altsaa *λυκοιι for λύκοισι. I λύκοισι er da formodentlig σ ved «Systemtvang» restitueret efter de consonantiske Stammers Former i Lighed med f. E. Aor. ἔλυσα for *ἔλυα efter ἔτερψα (*Osthoff* l. c. 37 f.).

kun i ældre Skrifter), paa samme Maade som lat. *quōrum* efter *quārum*[1]. — I Germ. vil *Kögel* (Z. f. deutsche Alt. XXVIII. 110 ff.) gjenfinde Spor af en Loc. Plur. i oht. Stedsnavne paa *-as* som *Heimingas*, *Niufaras* (*far* n. «Færgested») for **fara-su*, altsaa dannet af den uudvidede Stamme, Grf. **-o-su*, ligeoverfor indg. **-oi-su*.

Instrumentalis. Hvis den indogerm. Grundform kun var én, endende paa **-ōis*, maatte man antage, at **-ōis* allerede i Urgræsk var blevet forkortet til -οις. Imidlertid var det tænkeligt, at der allerede i Fællessproget fandtes to Dannelser, oprindelig vel forskjellige Casus, men senere sammenblandede, den ene paa **-ōis*, svarende til Dat. Sing. paa **-ōi*, den anden paa **-ois* eller **-eis*, svarende til Loc. Sing. paa **-oi* eller **-ei*. Gr. τοῖς, λύκοις (boeot. τῦς) er da den kortvocaliske Form.

Sanskr. *tāis*, *vṛkāis*, ved Siden deraf vedisk *tébhiṣ*, *vṛkebhiṣ*, dannet med det sædvanlige Instrumentalsuffix; av. *kāiṣ*, *daęvāiṣ*, enkeltst. *āfrīvanaęibiṣ* (*Bartholomae* Handb. 94) af *āfrīvanem* «Velsignelses Ønske»; Opers. har kun den sidste Dannelse: *martiyaibiṣ*, *bagaibiṣ* osv.

I Latin er muligvis *deivos* (Duenosindskr.), hvis dette virkelig er Dat. Pl., en Levning af Formen paa **-ōis*. Er dette saa, maatte vel den sædvanlige Form paa **-ŏis* <*-oes* (*oloes*, *privicloes* Fest.) <*-ēs* <*-īs* (*istīs*, *lupīs*) egentlig være Loc. (**-oisu*), da det ikke er rimeligt, at Sproget besad saavel den langvocaliske, som kortvocaliske Form af Instr. Pl. Det samme maatte gjælde de øvrige italiske Dialekters Dat.-Abl.-Form: osk. *ligatois*, sabell. *suois cnatois* = *suis gnatis*, umbr. *veres* «portis». Men da man vel ikke tør slutte noget bestemt af det enkeltstaaende og ubestemte *deivos*, er det sikrere at blive staaende ved det Alternativ, at de italiske Former enten svarer til gr. τοῖς eller til skr. *téṣu*, — Lit. *taĩs*, *vilkaĩs* synes at være den kortvocaliske Instrumentalform <**tois*, **vlqvis*. I Obulg. svarer ikke, som man skulde vente, **-ě*, men *-y*, en Overgang, som endnu ikke er opklaret: *vlŭky*, *konji* af **konjy*. Pronominerne

[1] Den almindelige Locativform *vilkûsè* er af *Mahlow* (124) rigtig forklaret som Acc. Plur. med efterhængt Postposition **en*.

danner Instr. med Suff. *-mi*, analogt med skr. *-bhis*: *tĕmi*, sml. skr. *tēbhiṣ*.

Dualis. Dualformerne er overhovedet ikke meget anvendte i Græsk, væsentlig kun hos Homer og i Att. Den lesbiske Dial. skal ifølge Grammatikerne have manglet dem.

Nom. Acc. Masc. endte i Indog. paa *-*ō* og *-*ōu*; Forholdet mellem disse to Endelser kan endnu ikke siges at være klart (se Indl.)[1]. Ved Siden af Formerne paa *-*ō*, *-*ōu* (af *-*o-e*, *-*o-e-u*) synes Indog. at have havt en tredje Dualdannelse: den blotte Stamme: gr. δύο, skr. *aṣṭá* «otte» samt den vediske Vocativ Dual paa *-a*: *deva* «I to Guder». Neutrum dannede Nom. Acc. Dual ved Endelse *-*i*: Udlyd altsaa *-*oi*. Dette *-*i* synes at maatte være det samme *-*i*, der kunde føies til Neutr. Pl. Ogsaa den neutrale Dualform viser saaledes en tidligere Dualform paa *-*o* ɔ: den blotte Stamme.

Græsk τώ, λύκω, δύω og δύο, begge Former hos Homer, ὀκτώ og boeot. ὀκτό. Neutrum har sluttet sig i Form til Masc.: τώ, ζυγώ.

Sanskr. *tá*, *vṛkā*, den sædvanlige Form i Veda; ved Siden deraf, og i klassisk Sprog alene brugeligt: *tāu*, *vṛkāu*; *dvā*, *dvāu*, *aṣṭá*, *aṣṭāu*, *aṣṭā*; Neutr. *té*, *yugé*; avest. *tā*, *ahura mithra*

[1] *Osthoff* (Morph. Unt. IV. 158. f. Anm.) betragter Formen paa *-*ō* som den oprindelige (*ō* opstaaet af *o* + *e*) og ser i den paa *-*ōu* en Sideform, der er opstaaet derved, at en Partikel *u* traadte til den første. «Ich denke mir, dass man in der grundsprache bei aufzählungen etwa *dvō pόde dvōu dόntc* «zwei füsse und zwei zähne auch» sagte». Mod denne Opfatning af *u* som en egentlig forbindende Partikel taler fornemlig Genitivformen paa *-u-s*: skr. Nom. *yāu*, Gen. (vedisk) *yōs* ɔ: *-*yo-e-u*, *-*yo-u-s* (obulg. *vlŭka*, Gen. *vlŭku*). *Mehringer* (K. Z. XXVIII 217 ff.) gaar ud fra Formen paa *-*ōu* som den oprindelige og eneste: *-*ōu* blev foran følgende Consonant til *-*ō*. Dette skulde støttes ved Forholdet i Veda, hvor *-āu* hyppigst forekommer foran Vocal, *-ā* foran Consonant. Dette er dog i og for sig intet Bevis, da ogsaa af to *oprindelige* Dobbeltformer Sproget meget vel med Forkjærlighed kunde have anvendt den lettere foran Consonant. Hvis min Opfatning af de avest. Endelser *-āo* og *-ō* er rigtig (se Indl.), vilde denne modbevise *M.*s Forklaring. Der vilde da ogsaa have existeret en Gen. Loc. paa *-*es*, svarende til Nom.-endelsen *-*e* som *-*u-s* til Nom.-end. *-*eu*, og Dual. maatte da oprindelig være dannet med to Suffixer: *-*e* og *-*eu*.

«A. og M.»; Neutr. *duyę saitę* «to Hundrede»; opers. *gauṣā* m. «Øren». — I Latin er Dual gaaet af Brug, bevaret kun i *duō, octō, ambo*; *duō, octō* vistnok af **duōu, *octōu,* sml. *octāv-os*; af **-ōu* blev *-ō*; *ambō, ambŏ* synes at repræsentere begge Dannelser: **ambōu* og **ambō*[1], i hvilken sidste Form det udlydende *-ō* regelmæssig forkortedes.

En Levning af den oprindelige Neutralform har *Mahlow* (l. c. 96) fundet i *dŭcentī* <**-centoi* = skr. *çatê*[2]. *Schmidt* (Pluralb. 6) forklarer paa samme Maade *frenī*, Pl. til *frenum* «Tøile». — Irsk *dá* <**dvā* <**dvō*, *dáu, dō* <**dvōu.* Vanskeligere er Nominernes Dualform: *dá fer* «to Mænd»; et opr. **vĭrō* maatte blive *fiur* som i Dat. Sing., *fer* synes da at maatte være for ældre **vĭrŏ*, en Dannelse som skr. (Voc. Dual.) *deva*, gr. δύο; saaledes svarer vel ogsaa *ocht* «otte» til skr. *aṣṭá*, Grf. **oktŏ*. Neutr. følger Masc.: *dá cét* «to Hundrede»[3]. — Germ. har som Lat. af Dual. kun bevaret enkelte Spor. Det got. *tva* Neutr. (ags. *tú*) er aabenbart = δύο[4]; *tvalif* «tolv»

---

[1] *ambō*, gr. ἄμφω, derimod skr. *u-bhā(u)*, obulg. *oba*, lit. *abù-du*, got. *ba-i* vel nærmest for **a-ba-i* = slav. *oba*. Den forskjellige Forlyd maa repræsentere forskjellige Pronominer; maaske er ἄμφω opstaaet af **ŋ̥-bhō*, den svage Form af 1. Pers. Pron. **ne* (sml. got. Acc. Dual. *ugk* af *ŋ̥ + k*, indg. **ŋ̥-ge*. *Forf.* Beitr. zur Lehre v. d. geschl. Pron. 49). Det lat. *am-* maatte forholde sig til gr. αμ- som det osk. umbr. *an-* privativum (*ancensto, anhostatu*) til gr. αν-, α-. Paa samme Maade kunde *ubhā* indeholde den svage Form af 2. Pers. Pron. **ve* og obulg. *oba* Pron. St. *o* (oprindelig vilde altsaa ἄμφω betegne 1ste, *ubhā* 2den og *oba* 3dje Person). Som Præp. αμφί staar ved Siden af ἄμφω, saaledes obulg. *obu* ved Siden af *oba*.

[2] Derimod kan ikke *M.*s Forklaring af *dŭ-* være rigtig. Selv om man antog, at **dvoi* eller **duoi* kunde blive **dū* (og ikke **bī* eller **duī*), idet de to Ord var saa nøie forbundne, at **-oi* ikke blev udlydende, kunde dog dette **dū-* umulig videre forkortes til *dŭ-*. Snarere er *dŭcentī* af **dŭŏcentoi*, altsaa *duŏ* = gr. δύο; det ubetonede *-ŏ* i anden Stavelse syncoperedes som sædvanlig (*auceps* <*aviceps*, *ferculum* <*fericulum* osv.).

[3] Kun Ordet for «*to*» har, som om det var et Neutr. Sing., Endelsen *-n* føiet til den masc. Form, hvorved det følgende Substantiv altsaa ikke aspireres: *dá cét* (ikke **chét*), *dá-n gruad* «to Kinder».

[4] Got. *ba* Neutr. «begge» synes at have rettet sig efter *tva*, lige ags. *bú* efter *tú*. Got. Masc. *tvai*, Fem. *tvos* er Pluralformer.

er egentlig Dual., men har i sin Udlyd rettet sig efter *áinlif* «elleve», paa lignende Maade som i Lit. *dvýlika* har rettet sig efter *trýlika*, *keturiólika*. I On. er *tvá* (Neutr., sjeldent) det got. *twa* med Forlængelse, som *sá* = *sa*[1]. Den opr. Masc.form paa *-ō har fort til den germ. Brug af Neutr. Plur. af Adj. og Pron. ved to forbundne Nomina af forskjelligt Kjøn, idet Dual. Masc. og Neutr. Plur. formelt faldt sammen (*H. Möller* P.-Br. Beitr. VII. 468. *Mehringer* K. Z. XXVIII. 238)[2]. Indg. *-ōu viser got. *ahtau*, oht. os. *ahto*, ags. *eahta*, on. *átta*, Grf. **oktōu*. Neutr. indg. Fnd. *-oi: oht. *zwei*, os. *twei*, maaske ags. *twá* (ved Siden af *tú*). — I Lit. blev *-ō til -*û*, i Udlyd under Stødtone forkortet til -*u*: *dù*, *vilkù*, *gerù*, men *gerû-ju*, derimod *tû-du* med samme uregelmæssige Circumflex som Nom. Pl. M. *tiẽ*[3]. Obulg. har fortrinlig bevaret den oprindelige Dualflexion: *-ō blev regelm. -*a*: *ta*, *vlŭka*, *dŭva* (Gen. *vlŭku*, af **vlqous* sml. skr. *pastyós*, *toju* sml. *táyos*, *dŭvoju*-sml. *dváyos*; Dat. Instr. *vlŭkoma* sml. *vṛkābhyā-m*), Neutr. *tě*, *izě*, *dŭvě* = skr. *té*, *yugé*, *dvé*.

Genitiv og Dativ har Endelsen -οιιν, saaledes altid hos Homer: ἵπποιιν, τοῖιν, att. contraheret: ἵπποιν, τοῖν, ligesaa arkad., boeot. osv. Man har forgjæves søgt efter noget tilsvarende til denne Dannelse i beslægtede Sprog. Den homeriske ucontraherede Form viser Udfald af en Spirant. Maaske var Suffixet *-σιν, der vilde forholde sig til det plurale -σι omtrent som i Sanskr. det duale *-bhyām* til det plurale *-bhis*, *-bhyas*. Dette Suffix maatte man tænke sig føiet til Nom.-Acc.-Formen, ligesom i Sanskr. *vṛkā-bhyām* er dannet af

fremkaldtes ved, at Dat. Dual. *tvaim* syntes dannet som *þaim* (Dat. Plur.), saaledes blev ogsaa en til skr. *dváyos* svarende Gen. Dual. omformet til *tvaddje* med plural Endelse.

[1] *trau* synes dannet af *tva* med Tilføielse af den plur. Endelse -*u*, paa en Tid, da *o*-Stammerne i Plur. endnu havde denne Endelse: **tva barnu* blev **tvau barnu* < *tvau bǫrn*.

[2] Usikkert er det, om on. *tuttugu*, som *Mahlow* mener, er Dual. (**tvō*), idet *-tugu* synes at være Acc. Plur. (Dual. **tigū* skulde regelmæssig miste det udlydende *-ū).

[3] *abù-du* «begge» beror paa en senere Sammensætning, her var allerede *abû* forkortet til *abù*, da *du* tilføiedes.

Nom. *vrkū(u)*, got. *tvaim*, *tvaddje* (med secundær Pluralendelse), skr. *dváyos* af Nom. Neutr. **tvai*, *dvé*. (Pronominalformerne skr. *táyos*, obulg. *toju* osv. kunde dog ogsaa være dannede af den udvidede Pronominalstamme **toi*). Af Masc. τώ med Suff. -σιν vilde blive *τω-σιν, *τωιν (cfr. νῶιν, νῷν), af Neutr. *τοι *τοι-σιν, τοῖιν, der saa fortrængte det masculine *τωιν; att. δυεῖν for δυει-σιν har *e*-Formen (sml. *Forf.* Beitr. z. Lehre v. d. geschlechtl. Pron. 47 f.).

Tillæg. *Stammer paa* -ω (*«den attiske* ω-*Declination»*). Her er tildels ganske forskjelligartede Stammer paa Grund af ydre Lighed faldne sammen i en Flexion, til hvilken egentlig kun de Stammer hørte, hvis Nominativudgang -ως skyldes Contraction eller quantitativ Methathese. Ved Contraction af -αος er -ως opstaaet i ἀγήρως «uældelig» for ἀγήραος (Hom. ved Siden af ἀγήρως) af *α-γηρασ-ο-ς; att. δίμνως, τρίμνως «2, 3 Miner værd» for *δι-μνα-ιος, hos Her. derimod δίμνεως med quantitativ Metathese af *διμνη-ιος; σῶς for σάος <*σαϝος «uskadt», digterisk ἀείνως «evig strømmende» af *-να-ος, <*-ναϝο-ς. Ved Contraction af -ωός: ἀεί-ζως «evig levende» af -ζωος <-*ζω-ϝος, λαγώς af hom. λαγωός «Hare» (usikker Etymologi). Ved quantitativ Metathese er -ως opstaaet i λεώς «Folk», νεώς «Tempel» for ληός, νηός, dor. λαός, ναός, og Sammensætninger dermed som Μενέλεως, ἵλεως «naadig» for *ἱλη-(ϝ)ο-ς, λιπόνεως «forladende Skibet» for *λιπο-νη(ϝ)-ος, Ἀμφι-άρεως for *Αμφι-αρηϝος, hom. Ἀμφιάραος, πλέως «fuld» for *πληjος, Sammensætninger med -γεως som εὔγεως = εὔγειος «frugtbar», ἀνώγεων «øvre Stokværk» for *ευ-γη-ιος, ανω-γη-ιον, Τέως, Κέως osv. for Τῆος, Κῆος.

Metaplastisk har dernæst en Del andre, hovedsagelig oprindelige ς-Stammer, paa Grund af den ligelydende Nominativform enten helt eller i enkelte Casus sluttet sig til de nævnte. Saaledes *s*-Stammerne: γαλόως, att. γάλως (lat. *glōs* af **glovōs*); ἕως (med forandret Accent) = ἠώς «Morgenrøde», Gen. ἕω, Dat. ἕῳ; γέλως «Latter» (sml. γέλασ-σαι), ἔρως «Kjærlighed» (sml. ἐραννός af *ερασ-νος), Dat. γέλῳ, ἔρῳ (Hom.), A

γέλων (Hom.), ἔρων; begge har Sideformer af en secundær τ-Stamme (γέλωτ-, ἔρωτ-). Saaledes maa vel de helt som ω-Stammer flecterede Adjectiver ἀξιόχρεως «paalidelig» (dannet af Substantiv *χρῆος) λευκό-κρεως (κρέας) o. l. egentlig være Sætningsdubletter til Adjectiver paa -ης som εὐγενής, oprindelig altsaa: *αξιοχρηως. Egentlig Partc. Perf. (Suffix -ϝως, uden Reduplication i Lighed med Fem. ἄγυια, ὄργυια osv.) er maaske Μίνως for *Μενϝως (skjønt den lange ι-Vocal gjør Vanskelighed), cfr. skr. *Mánus*, og Τυφώς «Stormvind» (med andre afledede Suffixer Τυφωεύς, Τυφῶν, hom. Τυφάων) for *Τυφ-ϝως af τύφω «ryge». En lignende Dannelse synes Πετεώς at være. Tilsyneladende τ-Stammer (sml. dog γέλως γέλωτ-, ἔρως ἔρωτ-) er ὑψικέρως, Hom. Soph. (at opfatte som ἀξιόχρεως, neppe af *-κερασ-ος) ved Siden af ὑψίκερας, -ατος Pind. Arist.; μελίχρως «honningsød». Metaplastisk Gen. att. ἥρω af ἥρως, ligesaa ἅλως Gen. ἅλωος og ἅλω, Acc. ἅλω og ἅλων. Flere er etymologisk dunkle som κάλως «Taug» (sml. dog καλαῦροψ), ὀρφώς en Slags Fisk, φεώς en Art Sumpplante, Egennavnene Ἄθως, Κώς osv.

Flexion. Gen. *λεω-σjο >λεῶο >λεῶ, hom. Πετεῶο og Πηνελεῶο. Naar de gamle Grammatikere med Undtagelse af Apollonius lærer, at Oxytona paa -εώς ogsaa i Gen. og Dat. er Oxytona, er dette i hvert Fald en senere indtraadt Forandring. Adjectiver som ἵλεως og πλέως har i Nom. Acc. Plur. Neutr. ἵλεᾰ og πλέᾰ, nydannede Former efter de regelmæssige ο-Stammer, istedetfor ἵλεᾱ, πλέᾱ af *ἵληᾰ, *πλῆα; efter Analogi af disse ogsaa ἀξιόχρεα; σῶς har σᾶ for σάα; ἀνώγεων har Misdannelsen ἀνώγεω ligesom af *ανωγεωα, ligesaa πλέως i Sammensætninger f. E. ἔκπλεω ved Siden af ἔκπλεα (begge Former hos Xenophon).

b. *jo*-Stammer.

Sml. fornemlig *Brugmann* Grundriss II. 116 ff., *Stre berg* P.-Br. Beitr. XIV. 166 ff.

Suffixet **-jo* dannede i Indog. en talrig Mængde Nomi saavel primære (i Græsk er kun faa saadanne levnede, s ἅγ-ιο-ς «hellig», skr. *yáj-ya-s*, στύγ-ιο-ς «forfærdelig» o. fl.) som secundære (ἵππ-ιο-ς, πάτρ-ιο-ς, ἀστε-ῖο-ς osv.). Ogsaa Casusformer dannedes Adjectiver paa **-jo*: gr. οἰκεῖος for * κει-jo-ς af Loc. οἴκει (saaledes de indiske Adj. paa *-eya*?), s *apsav-ya* «værende i Vandet» af Loc. Pl. *apsú*; obulg. *pěšĭ* « fods» <**pès-jo-s* af en Loc. Pl. **pēdsu*, *našĭ* «vor» af G Pl. *nasŭ*, sml. lit. *músū-jis*. Suffixets Form var enten **-jo* el **-ijo*. Den første er sjelden i Græsk, Ex. ἄλλος af *ἀλ-jo μέσσος af *μεϑ-jo-ς, skr. *mádh-ya-s*, βυσσός «Dybde» af *βι jo-ς, λισσός «glat» af *λιτ-jo-ς, πεζός «tilfods» af *πεδ-jo-ς o Almindelig er den anden Form, gr. -ιο: ἵππ-ιος, πάτρ-ιος.

Stammerne paa *-jo* faldt oprindelig i to Classer: den e med Stamme-Aflyden **-jo*, **-je* (**-ijo*, **-ije*), Flexion altsaa gans som de rene *o*-Stammers, den anden med endnu en tredje A lydsform **-i* (**-ī*). Denne tredje Aflydsform hørte, som det syn hjemme i Nom. Acc. Voc. Sing. I disse Casus havde alts den første Classe Endelserne: **-jo-s*, **-jo-m*, **-je* eller **-ijo *-ijo-m*, **-ije*, den anden: **-i-s*, **-i-m*, *-i* eller **-ī-s*, **-ī-m*, * I de øvrige Casus faldt begge Classers Flexion sammen.

I Græsk er Forskjellen mellem de to Classer igjen ful stændig udjævnet, saaledes at Formen paa **-jo* har fortræn Formen paa **-i*. Dog kunde maaske en Levning af denne find i Egennavne paa -ις, Acc. -ιν, som Δήμητρις for Δημήτριος Saaledes kan vel ogsaa en og anden adjectivisk *i*-Stamme ege lig være *jo*-Stamme, som f. E. εὖν-ι-ς «manglende», sml. sk *ūná-s*, got. *van-s*.

Paa samme Maade er i de ariske Sprog Formen paa *-ya* bleven den eneherskende. Ogsaa her kan dog en Del oprind

[1] Disse Navne er ingenlunde som *Streitberg* mener af sen Oprindel Allerede Homer har jo f. E. Χρόμις ved Siden af Χρομίος.

lige *jo*-Stammer skjule sig i *i*-Stammer, idet den oprindelige Nominativ paa *-is* førte til Overgang til *i*-Flexionen, saaledes fornemlig Patronymica paa *-is*, som skr. *āgniveç-i-s* ved Siden af *āgniveç-yá-s* «Efterkommer af *agniveça-s*», Adj. *sūr-i-s* «straalende» ved Siden af *sūr-ya-s* «Sol»; avest. *āhūir-i-s*, Neutr. *āhūir-i*, og *āhūir-ya-s* «Ahura tilhørende» og talrige andre.

De italiske Sprog afviger sterkt fra hverandre i Behandlingen af disse Stammer. I Latin er *-ius* bleven eneherskende; dog findes Spor af en Nom. paa *-is*, saaledes havde Gentilnavne i ældre Tid hyppig Endelsen *-i(s)*: *Corneli(s)*, fremdeles *al-i-s*, *al-i-d* (Catull., Lucr.) ved Siden af *alius*[1]. Nom. paa *-is* har ført til Overgang til *i*-Flexionen, saaledes: *illunis* ved Siden af *illunius*, *singularis* og *singularius*; ogsaa Adjectiver som *inermis* ved Siden af *inermus* er vel egentlig *io*-Stammer[2].

De oskiske Egennavne har begge Endelser; tydeligt fremgaar dette af Accusativ, som ender paa *-im* og paa *-iom*, f. E. *Pakim Kluvatiium* (Nom. *Pakis Kluvatiis*). End. *-ios* er ikke bevaret i denne Form (*Heirenniu*, *Platorius* er latinske Former); det synes, som om *o* efter *i* eller *ij* reduceredes til en Mellemlyd mellem *i* og *e*, ikke ganske svandt som ellers i End. *-os*; herpaa tyder den varierende Skrivemaade *-iís*, *-iis*, *-iis* og i lat. og gr. Skrift *-ies* ved Siden af *-ís*, *-is*[3].

Nom. altsaa a) *-ies* (skrevet *-iís*, *-iis*, lat. *-ies*, *-iis*) og maaske contraheret *-īs* (skrevet *-ís*), b) *-is*; at ikke *i* den sidste Endelse *i* syncoperedes (som i *i*-Stammen *cevs* = *civis*), skyldes vel den følte Sammenhæng med Formerne paa *-ies* (sporadisk finder dog Syncope Sted: *Upils* = *Opilius*). Af Neutra findes

---

[1] Derimod svarer ikke Pron. *is*, *id* ligefrem til skr. *yá-s*, *yá-d*; *id* er skr. *id-ám*, avest. *iṯh*.

[2] Vocativ paa *ī*: *fīlī* kan ikke, som *Streitberg* mener, svare til en oprindelig Nominativ paa **-īs*; et ældre **fīlī* skulde være forkortet til **filĭ*; *fīlī* synes snarere at maatte forklares af **filije* som *audī* af **audije*.

[3] *Streitberg* ser heri forskjellige Skrivemaader af den ene og samme Endelse *-īs*. Men hvorledes kunde *-īs* i lat. og græsk Skrift gjengives med *-ies*? Dertil kommer, at ogsaa Volscisk, Marsisk, Paelign. har *-ies* som Nom.-Endelse: volsc. *Ec. Cosuties*, mars. *Pa. Pacvies* = Pacuvius, paelign. *T. Valesies* ved Siden af *V. Vibedis*.

kun *Safinim* = *Samnium*, *medicim* «magistratus meddicis», *memnim* «monumentum». I Umbr. har Nom. kun *-is* (*-ir*), enten nu dette er indog. **-is* eller er opstaaet af *-ios* ved Syncope af *ó*: *arsir* = *alius*, ligesaa ender Acc. Masc. og Neutr. paa *-i(m)*: *terti(m)* = *tertium*. Vocativ har derimod altid *-ie*.

I Irsk blev af **-ios*, **-iom*, regelmæssig *-e*: Masc. *núe* «ny» <**neujos*, Neutr. *núe(n)* <**neujom*. Sideformen paa **-is* gjenfindes i en Del Adjectiver, der tilsyneladende er *i*-Stammer, men som dog danner Gen. Sing. som *o*-St., f. E. *er-dirc* «conspicuus» <**peri-derkis*, skr. *dárç-ya-s* «seværdig», *maith* «god» <**matis*, sml. skr. *mitá-s* «passende», gall. *Mati-donnus*, *réid* «jevn» egtl. «kjørbar» <**reid-is*, Gen. *erdirc*, *maith* (*réde* Gen. Fem.) <**erderkī*, **matī*.

Meget indviklet er Forholdet i Germanisk (sml. fornemlig *Sievers* P.-Br. Beitr. V. 125. ff.).

Nominativ paa **-jo-s* og paa **-is* var nedarvet fra Indog. Nom. paa *-is* havde Folkenavne (i Modsætning til gr. -ιος, lat. *-ius*), som derigjennem tidlig blev *i*-Stammer: got. Nom. Pl. *Galateis*, oldn. *Danr*, Nom. Pl. *Danir*, Acc. Pl. *Dani*, *Háleygr*, *Háleygir*, *-i*. Nom. Sing. paa **-is*, men forøvrigt Bøining som *-jo*-Stammer (sml. irsk *er-dirc*) havde endvidere Participia necessitatis i Got.: *bruks*, *un-qeds*, i de øvrige Sprog derimod Nom. paa **-jos*: oldn. *nýtr*, *foer-r* (sml. skr. *pār-ya-s* med act. Betydning «førende til Maalet»), ags. *nytt*, oht. *nuzzi*. Nominerne og de ikke verbale Adjectiver havde Nom. og Acc. paa **-jos*, **-jom*. Forøvrigt er de nærmere Enkelheder i de forskjellige Dialekter af meget indviklet Natur og endnu ikke fuldt opklaret.

I Lit. har en Del Substantiver og Adjectiver Endelsen **-jos*: *naū-ja-s* (got. *niujis*, oldn. *ný-r*), *svēczias* «Gjest» for **svetias*, Acc. *svēczią*, Voc. *svetè* for **svetie*; almindeligere er *-is* (ɔ: indog. **-is*), alle Barytona: *laūkis* «Oxe med hvid Pande», Acc. *laūkį*, Voc. *laūki*, og *-ys*, alle Perispomena i Nom.: *kviẽtys* «Hvede», Acc. *kviẽtį*, Voc. *kviẽty*. (Til Grund ligger maaske en Form paa **-ījas*, skr. *-īyas*). Overgang fra den ene Gruppe til den anden: *kēlias* og *kelys* «Vei», Acc. *svēczią* og *svētį* osv. — Obulg. Masc. paa *-jĭ*, Neutr. paa *-je*, vel af opr. **-jos*, **-jom*: *konjĭ* «Hest» Nom. Acc., af **konjom* >**konjŭ*, Neutr.

«Mark» af **poljos*, der er en secundær Form for **poljom* (se *o*-Stammerne).

2.
Stammer paa -*ā* (-*ă*).

a. *ā*-Stammer.

Disse Stammer er dannede, dels (sjeldnere) direkte af Verbalroden (f. E. φυγ-ή «Flugt»), dels af forskjellige Nominalstammer ved Tilføielse, som det synes, af et Suffix -*ā*, der oprindelig vel har betegnet Fem., og som i Contraction med *o*-Stammens Udlyd gav -*ā* (sml. en anden Formodning om Oprindelsen til denne Endelse af *Brugmann* i Techmers Internat. Zeitschr. f. allg. Sprachw. IV. 100 ff.). Sin Flexion har disse Stammer oprindelig dannet efter *o*-Stammerne (se Indl.).

Om de masculine Suffixer -*tā*, -*iā*, f. E. i ἱππότη-ς, νεανία-ς antager *Brugmann* vistnok med Rette, at de er identiske med de ligelydende feminine Abstracta dannende, altsaa at ἱππό-τα- egentlig betyder «Rytteri», νεαν-ία- «Ungdom». Vanskeligere er Forholdet ved de sjeldnere forekommende masculine Suffixer -να, -α osv., som i hom. ἐρι-ούνης Tilnavn til Hermes (af *ἐρι-ϝον-ϳα? Rod *ven*, sanskr. *van* «elske»), χλούνης Tilnavn til Svinet hos Hom., af usikker Etym., πόρκης «Spydring», sml. skr. *prç-ana* «sluttende sig til» (Rod (*s*)*prç*), i det senere Sprog βόης «Raaber» og nogle flere, hyppigere i Sammensætninger som παιδο-τρίβης, γεω-μέτρης, ἀρτο-πώλης. Lat. *agri-cola* (egtl. «Agerdyrkning») «Agerdyrker». Hyppig er Endelsen -*a* i mandlige Egennavne, sandsynligvis ved etruskisk Indflydelse (i Falisk. optræder saaledes denne Endelse ved Siden af -*io*(*s*), *Iuna* = *Iunius*). Ogsaa i Slav. forekommer Masc. paa -*tā*, -*iā*, -*ā*: *junota* «Yngling» (sml. got. *junda* «Ungdom»), *sądiji* «Dommer» (opstaaet af **sądija* ved Confusion med *iē*-Stammerne, hvorom senere), *jadĭca* «Fraadser», *vladyka* «Hersker» osv.

Flexion. *Sing. Nominativ.* Femininerne har ingen Nominativendelse: ά, att. ἡ «den», χώρα. Stammelyden er -*ā* (visse Undtagelser skal nævnes i det flg.), som i Jon. blev -η, ligesaa i Attisk, undtagen efter ι, υ, ρ (tilsyneladende Undtagelser som κόρη, δέρη forklares ved det opr. forangaaende ϝ: *κορϝη, *δερϝη). Masculinerne har som ellers antaget Nominativmærket -ς: ἱππότη-ς, νεανία-ς; de gamle episke, næsten udelukkende foran Egennavne forekommende Nominativer paa -*ā* som ἱππότα, αἰχμητά «Lansekjæmper» forklares af *Brugmann* (Morph. U. II. 199. f.) vistnok med Rette som egentlig Voc.[1]. Anderledes førholder det sig med boeot. Nom. paa -α: Τισεμένεις πυθιονίκα «T. Pythoseier» for «-seirer»; derefter Egennavne som Καλλία (*Schmidt* Plur. d. Neutra 345).

Sanskr. *sā́* «hun», *áçvā* «Hoppe»; avest. *hā*, *daęnā* «Lov», *astra* «Spids» (skr. *aṣṭrā*). — I Lat. findes den opr. lange Vocal endnu ved Enden af det 6te Aarh.: *aquilā* Enn. ann. 149, senere forkortet: *is-tă*, *equă*. I Umbr. og især i Osk. blev -*ā* fordunklet til -*o*: umbr. *mutu*, *muta* «Mulkt», *eruk* «den», osk. *víu* «Vei», *tovto* «Stad», *paĩ*, *pae* = quae. Masculinerne har i ældre Lat. som i Græsk Endelsen -*s*: *paricidas* (Fest.), osk. *Tanas*, *Maras*. — Gallisk har -*a* i adskillige af lat. Forf. overleverede Ord, som *reda* «Vogn» (irsk *ríad*). I Irsk viser dette -*a* sig i Stammestavelsens «Infection»: *ríad*, *túath* af **tōta* <**teuta* «Folk». — I Germ. blev *-*ā* til -*ō*, som dernæst i ubetonet Stav. forkortedes (i Got. til -*a*, i Oht., Ags., On. til -*u*): got. *so*[2], *ni áino-hun* «ingensomhelst»; *áina*, *blinda*, *geba*; on. *spǫk* af **spaku*, *gjǫf* af **gefu*; oht. *siu* (ved Siden af *sī*): ɔ: *s*

---

[1] Ogsaa *Schmidt* (Plur. d. Neutr. 401) antager denne Forklaring idet han gaar ud fra, at Foranledningen til saadan Brug gave fra et Udtryk som εὐρύοπα Ζεύς, εὐρύοπα Ζήν, εὐρύοπα Ζεῦ «Weitaug Himmel» (for *εὐρύοπ*n*, en neutral *n*-Stamme). Forholdet: Voc. εὐρύοπα Ζεῦ, Nom. εὐρύοπα Ζεύς fremkaldte ved Misforstaaelse af Or dets Natur til Voc. μητίετα Ζεῦ (*a*- St.) en ny Nom.: μετιέτα Ζεύς.

[2] On. *sú* er egentlig den halvbetonede Form, hvor Vocalen har unde gaaet den samme Forkortelse som i den ubetonede Stavelse af to stavelses Ord, men beholdt sin Quantitet, saaledes ogsaa [illegible] (af **þāz*), got. *þo*, *þos*.

+ ny fem. End. *-u*, derefter *diu*[1] (se dog p. 39). Substantiverne har Accusativformen for Nom.: *geba*, regelm. dog *stunt* «Tid», *wīs* «Maade» osv., gamle Nominativer, som dernæst ogsaa er brugt for andre Casus; saaledes er ogsaa *ein* Fem., i attributiv Brug, den regelmæssige Nom. af et Adjectiv. Ags. *giefu*; efter lang Stammestavelse med Bortfald af *-u*: *ár* «Ære». Adj. *sumu* «nogen», *án* «en». Pron.: *séo* = oht. *siu*. — I Lit. blev *-ā* til *-ō*, som i Udlyd under Stødtone forkortedes til *-a*, men holdt sig ved Enklisis: *tà*, *rankà* «Haand», *gerà* «god», men *gerō-ji* «den gode». Preuss. har *-o* og *-a*: *pelwo*, *mergu maddla* (lit. *maldà*), *ainā* «en». I Obulg. svarer regelm. *-a*: *ta*, *rąka*.

Accusativ. Endelse *-m*, græsk -ν: τάν (att. τήν), χώραν.

Skr. *tām*, *áçvām*; avest. *tąm*, *astrąm*. — Lat. *is-tam*, *equam*, med regelmæssig Eorkortelse af **-ām* til *-am*. Osk. *toutam* maaske med *-ā*, sml. Skrivemaaden. *paam* = quam, umbr. *totam*, *tota*. — Gall. *logan* «Grav»? (*Stokes* Bezz. B. XI. 114)[2]. — Got. *þo*, *hvo*[3] (*-ō* af **-ōm*, indog. **-ām*). Oldn. har *þá* ligeoverfor got. *þo*, egtl. den halvbetonede Form (se p. 52[2]); Adjectiv: *blinda*[4]. I Vestgerm. svarer ikke som man skulde vente *-o* (ags. *-a*), men *-a* (ags. *-e*). Den samme Uregelmæssighed i Nom., Acc. Pl. og Gen. Sing. og i Oht. i Nom., Acc. Pl. af *o*-Stammerne: oht. *sia*, *dia*, *blinta*, *geba*, os. *thia*, *blinda*, *geba*, ags. *blinde*, *giefe*, men *ðá*. — Preuss. *stan*, *rankan*, lit. *tą̃*, *rañką*, obulg. *tą*, *rąką*.

Genitiv. Udlyd *-ās* (se Indl.). Pronominernes Stamme udvidedes i Gen., Dat. og Locativ med et Element **-sjā* og (i Germ.) **-sā*, Casusstamme altsaa f. E. **to-sjā-*, **to-sā-*, Gen. **to-sjās*, **to-sās* (eller **te-sā*, **te-sās*). I Græsk faldt som ellers

---

[1] Efter *diu* har igjen Adjectiverne rettet sig: *blintiu*.

[2] I Irsk er den oprindelige Accusativform tabt; *túaith-(n)* gaar tilbage til en Grf. **tōt-in*; der viser sig her en igjennem Stammerne paa *-iē* fremkaldt Sammenblanding med *i*-Stammernes Acc.-Form; sml. *inis* «Ø» (*iē*-St.), Acc. *insi(-n)* som *iē*-St., og *inis(-n)* som *i*-St.

[3] Forøvrigt er i Got. Nom.-Formen traadt istedetfor Acc.: *geba*, *blinda*; efter *geba* ogsaa *ija* «hende» (Nom. *si*).

[4] Substantiverne har som i Got. Nominativformen for Acc.: *gjǫf* af **gefu*.

den nominale og den pronominale Flexion sammen: τᾶς (att. τῆς), χώρας.

I Skr. findes den regelmæssige Genitivform foruden ved Pronominerne kun ved enkelte enstavelses Ord: *gnā́s-pā́ti-ṣ* «en Gudekvindes Husbond», Pron. *tásyās*; avest. enkeltstaaende (gd.) *vairyāo* (*Bartholomae* Handb. p. 97), hvis dette ikke er for *vairyayāo* som *ameretāta* for *ameretatāta*; Pron. *aę-tańhāo* ved Siden af den nominale Form *aę-tayāo*[1]. — Latin: ældre *escas* (Liv. Andr.), *terras* (Naev.), *vias* (Enn.), *familias* (Tab. Bant.) osv., i senere Sprog kun *pater, mater familias*[2], osk. *moltas* = *mulctae,* umbr. *tutas, totar.* Pron. har samme Form: umbr. *erar* = *ejus* (sml. lat. *alterae, illae* osv.)[3]. — I Irsk har kun enkelte Ord den regelmæssige Gen.-form: Artikel *inna* <**sindās, mná* <**bnā* <**g^v^nās* (= skr. *gnā́s*) af *ben* «Kvinde», *láma* af *lám* «Haand» = *palma* og nogle andre, der har End. *-a, -ae* uden «Infection», som *ferba, ferbae* af *ferb* «Ko»[4]. — Got. *gibos*, deraf on. *gjafar.* I Vestgerm. svarer, som i Acc., ikke *-o* (ags. *-a*), men *-a* (ags. *-e*): oht. *geba*, ags. *giefe.* Pron.: got. *þi-zos* af **te-sās*, on. *þeir(r)ar* for **þerar* med *-ei-* fra Gen. Pl., ligesaa ags. *ðǽre*, oht. derimod *dera.* Efter Pronominerne

---

[1] Den sædvanlige Form f. E. skr. *áçvāyās*, avest. *haęnayāo*, af *haęna* «Hær», opers. *haināyā* skyldes *iē*-Stammerne, idet f. E. i *devyās* det udlydende *-yās* opfattedes som Endelse og saaledes tilføiedes *ā*-Stammen; naar i Avest. oftere maa læses *-yāo* for *-ayāo*, synes ligefrem Overgang til *iē*-Stammerne at have fundet Sted (*Bartholomae* Handb. p. 87). I Opers. er Pronominernes Udgang **-syās* omformet til **-syāyās* efter Nominernes Form: *ahyāyā*, skr. *asyās.*

[2] Den almindelige Genitivendelse *-ae* er opstaaet af *-āī*: *silvāī frondosāī* (Enn. Ann. 34). Denne Genitivform er vel med *Stolz* (Gram. [2] § 83) at forklare som Nydannelse efter *o*-Stammernes, saaledes altsaa, at *ā*-Stammerne har overtaget disses Endelse *-ī*; *-āī* forkortedes senere til *-ai*, der endnu holdt sig i det 7de Aarh., da Dativs og Locativs *-ai* var blevet *-ae*; senere gik da ogsaa dette *-ai* over til *-ae.*

[3] I osk. *poizad* (*ligud*) = *qua (lege)*, umbr. *pora* (*via*) tør man ikke se et Element **-so-* (beslægtet med skr. *-sya*) tilføiet Stammen (som i skr. *tásyās*); *poizad* (*pora*) er Abl. af en sammensat St. *poizo* (*po* og *eizo*), som det ensbetydende *pollad* (*po* og *ollo*) viser.

[4] Den almindelige Gen-form (*túaithe*) skyldes Sammenblanding med Stammerne (ligesom Acc)., sml. *inse* <**insiās* af *inis* «Ø».

har Adjectiverne rettet sig: on., oht., ags. *blindrar*, *blintera*, *blindre*; got. derimod *blind-ai-zos* med *-ai-* fra Gen. Pl. (sml. on. *þeir(r)ar*). — Preuss. *gannas* af *ganna*, *genna* «Kvinde», Pron.: *s-tessias* = skr. *tásyās*. Lit. *rañkos*. Pron. følger Subst.: *tõs*. Obulg. afviger (se Acc. Pl.).

Masculinerne har i Græsk antaget *o*-Stammernes Endelse: hom. Ἀτρείδαο, efter foregaaende Vocal contraheret: ἐυμμελίω; for hom. ᾱο ventede man *-ηο; -ᾱο maa stamme fra ældre, ikke jonisk Poesi (*G. Meyer* Gram. 58). Af -ᾱο blev arkad., kypr. -αυ, dor. -ᾱ, af *-ηο ved quantitativ Metathese jon. -εω: Ἀτρείδεω; att. -ου af -οο er *o*-Stammernes Udgang; Ordene paa -ας, undtagen med forangaaende ι og ρ, har ogsaa i Att. den dor. End. -ᾱ, ligesaa πατραλοίας, μητραλοίας, βορρᾶς, Gen. πατραλοία osv. Om τλασιαϝο (Indskr. fra Kerkyra Cauer 24) se p. 24.

Dativ. Udlyd *-*āi*. I Pron. *-*sjāi* (*-*sāi*).

I Græsk falder Nominernes og Pronominernes Form sammen. *-*āi* behandledes i Indog. paa samme Maade som -*ōi*, blev altsaa enten uforandret eller til -*ā*. I Græsk findes kun Formen *-*āi*; *-ᾱι blev regelmæssig -ᾳ: τᾷ (att., jon. τῇ), χώρᾳ. I Thessal. og yngre Lesb. blev -ᾳ til -ᾱ, som -ῳ blev -ω. Den boeot. Form paa -αι, -αε, -η betragter *Meister* som Locativ, ligesom den tilsvarende af *o*-Stammerne paa -οι, -οε, -υ, da -ᾱι i Boeot. regelmæssig skulde blive -ᾱ, som ogsaa findes i ældre Indskr. f. E. ἐπὶ Ἀθανοδώρα (Dial. I. 271).

Skr. Pron.: *tásyāi*; vedisk enkeltstaaende: *su-apatyā́i* «med gode Ætlinger», *mahīyā́i* af *mahīyā́* «Lystighed»; avest. Pron.: *aṅhāi* = skr. *asyā́i*[1]. — I Latin ender den ældste Form paa -*āi*: *Toitesiai* (Duenosindskr.), *Menervai* (C.I.L. I. 191), *Loucinai* (C.I.L. I. 813); -*āi* blev -*ā* (som -*ōi* blev -*ō*): *Feronia*, *Matuta*, *Loucina* (C.I.L. I. 169, 177, 1200)[2]. Osk.

[1] Den almindelige Form: skr. *áçvāyāi*, avest. *daēnayāi* (*daēna* «Lov») er at forklare paa samme Maade som Genitiv paa -*āyās*, -*ayāo*.

[2] Enn. (Möllers Udg.) 605 har *terrāī frugiferāī*, som maa være fremkommet ved en Sammenblanding med Gen. Den almindelige Dativ paa -*ae* er Locativformen (*Brugmann* Grundriss I. 125, *Stolz* Gram. [2] § 85).

deivaí, maruc. *totai Maruvkai*[1]. — Irsk *túaith* kan maaske være udgaaet af **teutāi*, men er snarere ligesom Acc. dannet efter *i*-Decl. — Germ. har oprindelige Dobbeltformer paa **-āi* og paa **-ā*; **-āi* blev i Got. *-ai* (opr. **-ăi*, **-ŏi* derimod *-a*): *gibai, þizai* (Grdf. **te-sāi*). I Oldn. og Ags. blev **-āi* (som **-ai*) til *-e*: oldn. *þeir(r)i*, ags. *ðǽre* (Stammens *ei* er secundært ligesom i Gen. *þeir(r)ar*), Subst. ags. *giefe*. Den anden Endelse **-ā* (deraf germ. **-ō*, i ubetonet Stavelse *-u*) foreligger i oldn. *gjǫf* af **gefu*[2], oht. *gebu*, *deru*, os. *gebu*, *theru*[3]. Adjectiverne følger Pronominerne: oldn., ags. *blindre*, oht. *blinteru*, os. *blindaru*, i Got. derimod Substantiverne: *blindai*. — Lit. *rañkai*. Pron. som Nominerne: *taĩ* (preuss. derimod *s-tessiei* = skr. *tásyāi*), obulg. *rącě*, Pron. *toji* (regelm. for **tojě*) af en udvidet Stamme **tojo*.

Locativ. Udlyd **-ai*. I Græsk er denne Casusform, udenfor den boeot. Dialekt (se Dativ), kun sparsomt bevaret: πάλαι, μεσαι-πόλιος «halv graa», ogsaa i Compar. som μεσαί-τερος o. l., πυλαί-μαχος «kjæmpende i Porten», θηβαι-γενής «stammende fra Theben»; desuden ligger denne Loc. til Grund for enkelte Adjectiver paa -αιος : ἀρχαῖος af *αρχαι-jος, som οἰκεῖος af *οικει-jος.

Avest. *grīvaya* «paa Nakken» o. l. stemmer med den græske Form, hvis man deler *grīvay-a* og opfatter *-a* som Præp. ligesom i Masc. *zastay-a*[4]. — I ældre Latin *-ai*: *Romai*, senere

---

[1] Umbr. *tote* synes at være Loc.-Formen (sml. Lat.).

[2] Uopklaret er endnu det bevarede *-u* i Former som *hǫllu*, *sólu*; lidet sandsynligt er det, at de skulde være Metaplasmer efter *n*-Decl.

[3] Denne Dativform fortrænger efterhaanden Genitivformen (*geba*).

[4] Opers. *Arbirāyā* «i Arbela» ɔ: *Arbirāy-ā* afviger ved Vocallængden i *-āy-* mod avest. *-ay-*, og skr. *grīvāyām* tillige ved den udlydende Nasal, i hvilken vi maaske har at se Partikelen *-am*, altsaa **grīvāy-ā-am*: i det udlydende *-āy-* ligeoverfor avest. *-ay-* har vi som det synes en Sidedannelse af den langvocaliske Stammeform. Den pronominale Form skr. *kásyām*, avest. *kańhę* synes at være Nydannelse. Forholdet skr. Gen. *grīvāyās*: Loc. *grīvāyām*, avest. *grīvayāo*: *grīvaya* fremkaldte til *kasyās*, *kańhāo* en Locativform *kásyām*, *kańhę*; avest. *kańhę* viser sig ogsaa ved sit *-ńh-* at være direkte udgaaet af Genitivformen da oprindelig udlydende *-sya* skulde blive *-hę*.

ae: *proxumae viciniae* (Plaut.). I almindelig Brug i klassisk Latin er, udenfor Loc. af Bynavne, kun *militiae*; osk. *viaí mefiaí* «in media via», umbr. *tute*, *tote*[1]. — I Irsk faldt Loc. sammen med Dat.: *túaith*. — I Germanisk synes Dat. at have fortrængt Loc. ved *ā*-Stammerne. — I Lit. og Slav. falder den nominale og den pronominale Form sammen: obulg. *rącě*, *toji*[2].

Vocativ. Stammens kortvocaliske Form uden Endelse. Græsk: νύμφᾰ (Hom., Sappho), ἔραννα (Sappho), κῶρα (Theokr.) o. fl., hyppigere ved Masculinerne, som συβῶτα «Svinehyrde», μετίετα. I Att. findes denne Vocativform kun af Ordene paa -της: πολῖτα (den opr. tilbagetrukne Accent viser δέσποτα) og af Folkenavne paa ης: Πέρσα, samt i Sammensætn. med -μέτρης, -πώλης, -τρίβης. De øvrige Masculiners Vocativ ender som Femininernes paa -η, -ᾱ. Ved Femininerne er, paa de nævnte faa Exempler nær, Nominativ traadt i Vocativs Sted: χώρα.

I Avestisk, hvor Vocativ ofte ender paa -*ă*, ligesom Nominativ, kan man være i Tvivl, om det her er den oprindelige Vocativform paa -*ă*, som foreligger, eller om, som i Græsk, Nominativ er traadt i Vocativs Sted (med sædvanlig Forkortning af udlydende -*ā*)[3]. — Den latinske Form (*dīvă*) er sandsynligvis Nominativ. — Ubestemt er irsk *túath*. — I Lit. er Voc. lig Nom.: *rankà*, i Obulg. derimod adskiller den sig bestemt derfra: Voc. *rąko* (af **rankă*), Nom. *rąka* (af **rankā*).

Stivnede Casusformer: Instrumental paa -*ā* (svarende til *o*-Stammernes -*ō*, -*ē*), græsk -ᾱ, att.-jon. -η: διπλῆ, κρυφῆ, κοινῆ, πῆ, ῇ, ταύτῃ, dor. κρυφᾶ, κοινᾶ, πᾶ, ἅτε osv. Saavel indskriftlig som haandskriftlig findes ofte Formerne skrevne med ᾳ, -ῃ ved Forvexling med Dativ.

---

[1] *toteme* for **totem* (ɔ: **tote-em*) ved Sammenblanding med *totame* (af Acc. *totam* + *e(m)* (*Bücheler* Umbrica 185).

[2] Lit. *rankoję̀*, *toję̀* for **rankāj-en*, **tāj-en* svarer bortseet fra den lange Vocal til avest. *grīvay-a*.

[3] Den i Skr. eneherskende (Undt. dog *ambă* «Moder») og i Avest. almindelige Vocativ paa -*e* (af -*ai*), f. E. skr. *açve*, avest. *urvairē̦* (af *urvara* «Plante», skr. *urvárā* «Sædemark», gr. ἄρουρα) forklares af *Schmidt* K. Z. XXVII. 387 som opstaaet ved Indflydelse af Stammerne paa -*ōi* (sml. gr. Λήτοι).

Skr. (vedisk) *jihvā́* «med Tungen» o. l., ogsaa af Pron.: *etā́*, avest. (sjelden): *daęna* «ved Loven», Pron. (gd.): *yā*, *kā*[1]. — I Lat. er intet sikkert Exempel paa denne Dannelse, da Former som *frustrā̆* kan være Neutr. Pl. — I Oht. *gebu*, som formelt falder sammen med Dat.[2] — I Lit. og Slav. ender Instr. af *ā*-Stammerne paa en Nasal, der maaske er at forklare saaledes, at den oprindelige Form paa *-*ā* er bleven udvidet med den samme Partikel, der i Skr. i Formen -*am* træder til forskjellige Casusformer, fornemlig af Pron. Lit. *rankà* af ældre **rankām*; Nasaleringen er bevaret i ældre Skrifter, f. E. *dûną* (Willent); Pron. *tà* og *tá*[3], Adj. *gerà*, sammensat *gerá-ja*. Obulg. sjelden *rąką*, almindelig *rąkoją*, dannet efter *toją*, der, bortseet fra den udlydende Nasal., svarer til skr. *tā́yā*. I Lat. svarer maaske *tam*, *quam*, sml. obulg. *tą-du*, *ką-du*[4].

Paa *Ablativ* har Græsk intet Exempel. Sandsynligvis dannede *ā*-Stammerne lige saa lidt som *i*- og *u*-St. oprindelig nogen Ablativform, den erstattedes af Genitivformen; i de Sprog, hvor *ā*-Stammerne har en egen Ablativform, er denne da vistnok en Nydannelse efter *o*-Stammernes Mønster: avest. *urvarayāṭh*, Pron.: *aṅhāṭh* (Gen. *aṅhāo* = skr. *asyā́s*). — Lat. (ældre) *praidād*, senere *praedā*, osk. *toutād*, Pron. *poizād*, umbr. *tuta(per)*, *pora*. — I Irsk kan Formerne (*lia*) *turem* «(major) numero» (*den*) *deserc* «af Kjærligheden» umulig være opr. Ablativ, som *Stokes* mener (Bezz. Beitr. XI. 78); man ventede da **turema*, **deserca*; snarere har vi vel her en Instrumentalform, som er indtraadt i Ablativs Function.

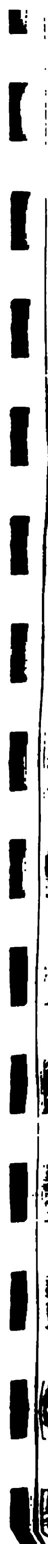
---

[1] Den almindelige Endelse: -*ayā*, skr. *áçvayā*, avest. *daęnaya* skyldes Indflydelse af den pronominale Form, f. E. skr. *tā́yā*, avest. *aę-taya* (der enten kan være dannet af den med *i* udvidede Stamme **tai*-, eller ogsaa selv er en Nydannelse efter *ayā* af Stammen **ai*). Paa samme Maade er Masc. *vṛkena* dannet efter *téna*.

[2] Ags. *giefe* har rettet sig efter *o*-Stammernes Form: *wolfe*.

[3] Ifølge *Bezzenberger* (Beitr. X. 204) er *tá* den oprindelig atoniske Form, der saaledes ikke undergik den Forkortning, der er en Følge af Stødtone.

[4] *tame*, som efter Festus skal være den ældre Form, kunde, hvis Formen overhovedet er rigtig, være en anden Dannelse, en Instr. [illegible] Suff. -*mi*.

Former paa -φι for forskjellige Casus tilhører som de tilsvarende Former af *o*-Stammerne egentlig kun det homeriske Sprog. Ex.: βίη-φι(ν), φαινομένη-φιν, ἡ-φι af St. *σϝο «suus». Med Overgang til *o*-Decl.: ἐσχάρο-φι «i Arnen». Noget tilsvarende har de beslægtede Sprog ikke. I Lit. og Slav., hvor et Suff. *-mi* anvendes i samme (instrumental) Function som græsk -φι, træder dette ikke til *ā*-Stammer.

Plur. Nominativ-Vocativ. Endelsen -αι, som Græsk kun har tilfælles med Latin, har *Brugmann* (K. Z. XXVII. 199 f.) skarpsindig forklaret som oprindelig Dualform (se Dualis). At den er kommen til at fungere for Pluralis, skyldes *o*-Stammernes -οι. Græsk ταί, χῶραι. — Lat. *tabelai* (S. C. de Bac.), senere *-ae*: *istae*, *equae*. — Preuss. *gannai* (af *ganna*, *genna* = obulg. *žena* «Kvinde») er ikke at sammenstille; her har *a*-Stammerne antaget *o*-Stammernes Pluralendelse.

De øvrige Sprog har den oprindelige Pluraldannelse paa *-ās* (se Indl.): Skr. *tā́s*, *áçvās*; ved Siden deraf forekommer ikke saa sjelden i Veda Endelsen *-āsas* (som ved *o*-Stammerne), f. E. *vaçā́sas* «Kjør»; avest. *tāo*, *urvorāo*, opers. *tyā*, *aniyā*. — Osk. *pas* = quae, *scriftas* = scriptae, umbr. *urtas* = ortae, *motar* = multae «Bøder». Ogsaa Latin eller en Dialect af Latin synes engang at have havt denne Pluralform: *matrona* (med Bortfald af *-s*) i 2 Indskr. fra Pisaurum. — Irsk *inna*, *túatha* af **teutās*. — Got. *þos*, *gibos*, oldn. *gjafar* (run. *runoR*), Pron.: *þær* <**þāz*, med bevaret Quantitet, men Qualitet som i ubetonet Stav.[1] Ags. har End. *-a* og *-e* (svarende til oht. *-o* og *-a*) af **-ōs*: *giefa*, *blinda* og *ðá*, *twá* (som on. *þær*, *tvær*). Ved Siden deraf *giefe*, *blinde*. Oht. *deo*, *deso*, *blindo*, *zwō* (almindelig *zwā*). Subst. har almindelig *-ā*: *gebā* (sml. Gen. Sing.). Dog findes ogsaa alemannisk *-o*: *kebo* osv. (*Braune* Gram. 208. An. 6), — Lit. *tōs*, *rañkos*[2].

Acc. Oprindelig synes *ā*-Stammernes Accusativform at have faldt sammen med Nominativformen, idet *-āms* allerede i Indog.

---

[1] *þaiaR* (Istaby) er vel, som *Bugge* har antaget, et ufuldkomment Forsøg paa at gjengive Lyden i *þær*.

[2] Obulg. *ty*, *rąky* er Accusativformen.

blev *-ās* (*Schmidt* K. Z. XXIV. 387 ff.). Denne Form vil *Schmidt* i Græsk gjenfinde i 'Αθμόνηζε, 'Αχαρνῆζε, Κεφαλῆζε osv. for *Αθμονης-δε, *Αχαρνης-δε, *Κεφαλης-δε.

Sanskr. *tā́s*, *áçvās* (ogsaa Endelsen *-āsas* forekommer 1 Gang i RV. og 1 Gang i AV.: *araṁgamā́sas* «hurtig kommende»), avest. *tåo*, *urvaråo*, opers. *aniyā*. — Got. *þos*, *gibos*, oldn. *gjafar*. — I Lit. er denne Dannelse kun bevaret i Forbindelser som *rankos-nà* «i Hænde» og i Loc. Plur., der ifølge *Mahlow* egentlig er Acc. Plur. med postpositivt *-*en*: *tos-è*, *rankos-è*.

Ved Siden af denne Dannelse gaar en anden paa *-āns* og *-ans*, som de forskjellige Sprog maa have udviklet uafhængig af hverandre under Indflydelse af *o*-Stammernes Accusativ paa *-ons*. Græsk -ανς, bevaret i kret. og argiv. τάνς, τίμανς osv.; -ανς blev i de øvrige Dialecter til -ᾱς, lesb. -αις: τᾱς, χώρας, lesb. ταίς, χώραις (ogsaa eleisk i μναις). Ved Siden af -ᾱς gaar -ας (som -ος ved Siden af -ως, -ους) hyppig hos Hesiod, Theokrit og andre Digtere; -ας foreligger ogsaa i Former som 'Αθήναζε, 'Ολυμπίαζε for *Αθηνᾰς-δε, Ολυμιᾰς-δε, derimod χαμᾶζε for *χαμᾱς-δε, *χαμανς-δε.

Osk. *-ass* (f. E. *víass*, *ekass*), umbr. *-af* (*paf-e* = quas, *vitlaf*, *vitla* = vitulas) enten af *-*āns* eller *-*ans*. Saaledes er vel lat. *quās*, *viās* for *quāns*, *viāns* eller *quăns* *viăns*, ihvorvel det ogsaa kunde sammenstilles med skr. *áçvās*. — Ligesaa tvetydigt er irsk *túatha* af *teutās* eller *teutans*. — Lit. *tàs*, *rankàs*, *geràs*, men *gerás-ias* af *tāns osv., preuss. *s-tans*, *rankans*; obulg. *ty* *ręky* er derimod udgaaet af *tăns, *rankăns; af *tăns blev *tons <*tūn <*ty*[1].

[1] Foranledningen til, at den nydannede Acc.-form *rankans ogsaa anvendtes for Nom. Pl., kan have været, at disse to Casus tidligere faldt sammen i en Form paa *-ās, (skr. Nom. og Acc. *áçvās*). Saaledes ombyttedes ogsaa i Gen. Sing. den opr. End. *-ās med *-ans: *ręky*. Af Pron. *tŭ* (hvorefter andre som *mojĭ* har rettet sig) lyder Gen. Sing. Fem. *toję*, Nom., Acc. Pl. derimod *ty*. Gen. er altsaa dannet af den i Dat., Loc., Instr. optrædende (paa forskjellig Maade opstaaede) Stamme *toja*. Grf. *tojans for ældre *tojās.

Genitiv. Endelsen **-sōm* er overført fra Pronominerne. Denne Nydannelse har Græsk tilfælles med de italiske Sprog.

Græsk -ᾱ-ων af *-ᾱ-σων. Boeot. μωσάων osv., derimod Contraction ved Artikelen: τᾶν, thessal. κοινάων, τᾶν. Homer og Hesiod: τάων, μουσάων (-ᾱων, hvor man ventede *-ηων som -αο for *-ηο i Gen. Sing. Masc.). Af det regelmæssige *-ηων blev ved Forkortelse af Vocal foran Vocal hom. -έων i πυλέων Il. 7. 1, θυρέων Od. 21. 191, ellers -έ͡ων; jon. -έων; i Dor., Lesb., Att. indtraadte Contraction: dor. lesb. τᾶν, χωρᾶν, att. τῶν, χωρῶν. Adjectiverne har i Attisk Masculinernes Endelse: φίλων; ligesaa τούτων mod dor., lesb. ταυτᾶν; i Jon. er derimod de to Kjøn adskilte i Form: Masc. φίλων, Fem. φιλέων, kun ved forangaaende ε falder de sammen, f. E. Masc. Fem. χρυσέων; dor. Masc. φιλῶν, Fem. φιλᾶν.

Lat. *is-tā-rum*, *equā-rum*. Composita paa *-cola* og *-gena* har bevaret den oprindelige Form uden *-s-*: *coelicolum*; osk. *egma-zum* «rerum», *eisa-zun-c* af Pron.-st. *ei-so*, umbr. *urnasiaru* = *urnariarum*. — I de øvrige Sprog danner kun Pronominernes Fem. Gen. paa *-sōm*: Skr. *tá-sām*, *ā-sām*, avest. *āoŋhąm*. — Germ. danner Gen. Plur. af Masculinstammen: got. *þi-zo*, oht. *dero*, on. *þeir(r)a*, ags. *ðára*; Adj.: g. *blindai-zo*, oht. *blintero*, on., as. *blindra*. Det samme er Tilfældet i Opreuss. og Obulg. *s-tei-son*, *tě-chŭ*. Lit. mangler Endelsen **-sōm*.

Den oprindelige Endelse for Gen. Plur. af *ā*-Stammerne var **-ōm* (se Indl.).

I Skr. findes intet sikkert Exempel paa denne Dannelse (*Lanman* p. 364), i Avest. er den sjelden: *nāirikąm* af *nāirika* «Kvinde», *vanąm* af *vana* «Træ»[1]. — Lat. *coelicolum*. — Irsk *túath(-n)* af **teut-ōm* med uregelmæssig kort Vocal som ved *o*-Stammerne. — Af førgerm. **-ōm* blev got. *-o*: got. *gibo*, on. *gjafa*, ags. *giefa*, os. (sjelden) *gebo*[2]. — Lit. *tũ*, *rañkũ* (*-ũ* for

---

[1] Den almindelige Form er avest. paa *-anąm*: *urvaranąm*, skr. paa *-ānām*: *áçvānām*. Almindelig antages den opkommen ved Indflydelse af *n*-Stammerne, neppe sandsynligt. Oprindelsen til denne Udvidelse med *n*, som ogsaa gjenfindes i Germ., er uklar.

[2] Oht., os. *gebōno* som skr. *áçvānām*, ogsaa ags. *giefena*.

*-ų af *-ōm); Preuss. *menschon* af *mensā* «Kjød»; obulg. *rą* (-ŭ af *-ŏm med samme uregelm. korte Vocal som ved *o*-Sta merne).

Dativ ɔ: *Loc.* og *Instr.* Locativ endte oprindelig paa -ā- jon. -η-σι, i locativisk Betydn. bevaret i adverbielt brugte Ste navne som Ἀθήνησι, Πλαταίασι, Ἐρύθρασι, Ὀλυμπίασι os ogsaa af Appellativer: θύρασι «ude», ὥρασι «i rette Tid»; s Casusform findes den med dativisk Betydning i gammelatt. I skrifter (*Cauer* Stud. VIII): ταμίασι, δίκησι, τῆσι osv.

Til denne Form svarer bortseet fra Suffixets Udlyd (s *o*-St.) skr. *tā́-su*, *áçvā-su*, Avest. *yā-hu*, *yā-hv-a*, *urvarā-l* Opers. *aniyā-uva* af *aniyā* «anden». — I Lat. er maaske d i en Inskr. (C.I.L. I. No. 814) forekommende Dat. paa -*ı* *devas Corniscas sacrum* opr. Locativ (*Bücheler Windekilde* 1 *Schmidt* Pluralbild. d. Neutra 50) altsaa for **devā-su*. — Obu *rąka-chŭ*, Pronominerne har derimod Masculinformen: *tě-chu*.

I Græsk traadte tidlig ved Indvirkning fra *o*-Stammer et -ι- ind foran Endelsen -σι(ν), saa hom. jon. τῇσι, θεῇσι, og i gml.attiske Indskrifter τῇσι, μύστῃσι osv. Denne Form den eneherskende hos Herodot.

Endelig opkom ogsaa Nydannelsen paa -αισι direkte ef -οισι. Denne Form er den almindelige i Lesb. og meget hyp i att. Poesi (især hos Trag.), i Prosa kun anvendt af Pla hvor Stilen har et poetisk Anstrøg.

Instrumental paa -αις: ταῖς, χώραις, er den hersken Form i Att. og den ene brugelige i Dor., Thessal., Boeot. hvilken sidste Dialect -αις bliver -ης), forekommer ogsaa i Le (saaledes altid af Artikelen: ταῖς), hos Homer kun 3 Ga f. E. θεαῖς Od. 5. 119.

Denne Form, som foruden i Græsk kun optræder i Itali kan ikke være nogen indogerm. Dannelse, men maa ind begge Sprog have udviklet sig under Indflydelse af *o*-Stamm nes Instr. paa -*ois*. Osk. f. E. *Fiuusasias* = *Florariis*, um *tekuries* = *decuriis*[1].

[1] Lat. -*īs* (*istīs*, *equīs*) er ikke opstaaet af -*ais*, der maatte blive - men er ligefrem *o*-Stammernes Instr.-form overført paa *ā*-Stam

Ogsaa Endelsen -ῃς (hyppig hos Homer f. E. τῇς, θεῃς, sjeldnere hos Hesiod og ukjendt i Prosa) maa betragtes som Nydannelse (*Osthoff* M. U. II. 56 ff., *G. Meyer* Griech. Gram. [2] 309 f., 311 f.). Som θεοῖς stod ved Siden af θεοῖσι, udviklede sig til θεαῖσι et θεῇς, medens θεαῖς, som før nævnt, er direkte dannet efter θεοῖς.

Dualis. Nom., Acc. Endelse *ā*. Denne Form, som kun tilhører Græsk (og hos Homer kun forekommer ved de masc. *ā*-Stammer) er aabenbart en Nydannelse efter *o*-Stammernes Dual. paa -ω. Et oprindeligt *-*ā* maatte i Jon. og Att. blive -η. Af Artikel og Pron. anvendes i Att. almindelig Masculinformen: τὼ στήλα (att. Indskr.).

ā-Stammernes oprindelige Dualendelse var *-*i*, som med Stammens kortvocaliske Udlyd contraheredes til -*ai*. Denne Form er, som *Brugman* (K. Z. XXVII. 199 f.) mener, i Græsk gaaet over til at fungere for Nom. Plur.: ταί, χώραι. Skr. *té, áçve*, avest. *urvairę* (sjelden med *o*-Stammernes Endelse: *vąnthwa* «to Hjorder»). — Lat. *duae* = ved. *duvé*. — Irsk *dí túaith* for **dvai teutai*. — I Got. er maaske *tva þusundja* af Fem. *þusundi* (*iē*-Stamme) saadan Dual (saaledes *Mahlow* 98), for **þusundjai*. Hvis dette er rigtigt, er ialfald *þusundja* af Sprogfølelsen opfattet som Neutr. Plur.; thi *tva* er = δύο, et indog. **dvai* maatte i Got. blive **tvai*. — Lit. *dvì, rankì, gerì*; den fulde Endelse er bevaret ved Smnstn.: *tië-dvi, gerië-ji-dvi*. Obulg. *dŭvě, tě, rącě*.

Gen. Dat. paa -αιν betragter *G. Meyer* (Gram. [2] 362) neppe rigtigt som Analogidannelse efter *o*-Stammernes Gen. Dat. paa -οιν. Hvis νύμφαι oprindelig var Nom. Dual., kunde man til denne tænke sig dannet med Suff. -σι(ν) en Loc. *νυμφαι-σι(ν) (som i Skr. til *áçve áçvay-os*) overensstemmende med Masc. *ἵππω-σι(ν), Neutr. *ζυγοι-σι(ν); *νυμφαι-σι(ν) maatte blive *νυμφαι-ιν, νύμφαιν. Som i Nom. Acc. anvendes almindelig af Artikel og Pron. Masculinformen: τοῖν στήλαιν.

b. Stammer paa *-iā* og *-iă*.

Disse tvende Arter af Stammer er vistnok af forskjellig Oprindelse, men gaar i alle Sprog mere eller mindre over i hinanden.

Stammerne paa iā adskiller sig i ingen Henseende fra almindelige *-ā*-Stammer. De er:

a) Femininer til Adjectiverne paa -ιος, f. E. ἁγίᾱ til ἅγιος som καλή til καλός (skr. Subst. *yajyā*); til den paa -ιο eller -ιε udlydende Stamme er traadt Femininsuffixet *-ā*. Skr. *aryā́* «huld» til *aryá-s*, avest. *airyā* til *airyō*; lat. *eximia* til *ex-im-ius*; irsk *núe* af **neu-jā* til *núe* af **neu-jo-s*; got. *niuja* til *niujis*; lit. *naujà* til *naũjas*, obulg. *doblja* til *dobljĭ* «tapper» (Grf. **dobjo*).

b) Substantiver, mest Abstracta, paa -ιᾱ, oprindelig vistnok identiske med de foregaaende: ξενίᾱ «Gjæstevenskab», egentlig Fem. til Adjectivet ξένιος. Fra saadanne Tilfælde er -ιᾱ gaaet over til at blive et Suffix, der danner Substantiver ogsaa af andre Nominalstammer end Stammerne paa -ιο, f. E. σοφίᾱ til σοφός (er i enkelte Tilfælde gaaet over til Masc. til Betegnelse af mandlige Væsener: νεαν-ίᾱ-ς, se ovenfor).

Skr. f. E. *yajyā*, *vidyā́* «Viden», avest. *viḍhya*; lat. *in-vid-ia*, *in-op-ia*; irsk *insce* «Tale» for **in-sc-iā* <**in-sec-iā*, Rod *seq*, sml. lat. *in-sec-tion-es* «Fortællinger»; i Germ. er de fleste Substantiver af denne Art vel ved Forvexling med Stammerne paa *-iē* (*-ī*) gaaet over til Stammer paa *-ī-n* f. E. oht. *hōh-ī* «Høide», oldn. *sæl-i* «Lykke», germ. Grf. **sēl-ī-n*; dog findes ogsaa Stammer paa *-jō-n*, f. E. oldn. *sæl-a*, germ. Grf. **sēl-jō-n*, got. *ga-rud-jo* «Skam» osv.; lit. f. E. *žinià* «Kundskab», obulg. *lŭža* «Løgn» af **lug-jā* (sml. oht. *lug-ī*, St. **lug-ī-n*), *bratrĭja* = gr. φρατρία.

Stammerne paa -iă. Bestemmelsen af disse Stammers Natur og Flexion og deres Forhold til de øiensynlig ialfald fra Betydningens Side nær beslægtede Stammer paa *-iā* er et vanskeligt og omstridt Spørgsmaal (sml. *Danielson* Grammatiska anmärkningar I. Ups. Univ. årsskrift 1881, *Brugmann* Grundr. II. 313 ff., *Johansson* K. Z. XXX. 398 ff., *J. Schmidt*

ralbild. d. Neutr. 54 ff.). Græsk indtager her i flere Henseender en temmelig isoleret Stilling ligeoverfor de øvrige Sprog. Af Forholdet i disse synes det at fremgaa, hvad først *Danielsson* (l. c.) har paavist, at Suffixet i sin fulde Form var *-iē*, med en svagere eller «contraheret» Form paa *-ī*. Dette maa sluttes af det latinske *-iē* (*spec-iē-s*) og det lit. *-ė* (*žėm-ė*) af **-iē*. *Johansson* og *J. Schmidt* (l. c.) opstiller derimod som oprindelig Suffixform *-iă* og tænker sig denne udgaaet fra *i*-Stammerne, saaledes at der til disse traadte et feminindannende Suffix *-ă*. Da ventede man dog først og fremst at finde denne Feminindannelse rigelig repræsenteret netop ved *i*-Stammerne, hvad den som bekjendt ikke er (i flere Tilfælde, hvor i Sanskr. fem. *-ī* staar ved Siden af masc. *-i*, ligger i Virkeligheden ikke en *i*-, men en *io*-Stamme til Grund, som *āudameyī* fem. til *āudameyiṣ* «en Efterkommer af *udameya-s*»). Overhovedet er det usandsynligt, at en saa vidt udbredt Feminindannelse skulde være udgaaet fra en saa snæver Ordkreds som *i*-Stammerne. Jeg holder det for i høi Grad sandsynligt, at dette Suffix, ligesom *-iā* egentlig hørte hjemme ved *io*-Stammerne, at disse altsaa dannede Fem. paa *-iā* og paa *-iē* (*-ī*). Man kunde da i Tilslutning til *Johansson* og *Schmidt* forklare det som opstaaet af disses svageste Stammeudlyd *-i* + *ă*, men man maatte da sætte Suffixformen *-iē* ud af Betragtning og i den se en ganske anden Dannelse, hvad der ikke er sandsynligt paa Grund af Overensstemmelsen mellem de latinske og lit. Fem. paa *-iē* (Nom. lat. *-iēs*, lit. *-ė*) og de indiske paa *-ī* (gr. ια). For at forene disse tilsyneladende saa vidt fra hinanden gaaende Suffixformer ser jeg ingen anden Mulighed end den vistnok dristige Antagelse, at Suff. *-ī* (*-iē*) har udviklet sig af *io*-Stammernes Udlyd *-i* (*-ie*) simpelthen ved Forlængelse af Vocalen. Til et Masc., Nom. **deivi-s*, Gen. **divié-s(-jo)* eller **divié-s(-so)* dannede sig et Fem., Nom. **deivī*, Gen. **diviē-s*. Paa samme Maade anser jeg Fem. paa *-ū* for dannede ved Forlængelse af Suff. *-ŭ*, ihvorvel jeg ikke tør udtale nogen Formodning om Aarsagen til, at Fem. saaledes foruden ved eget Suffix (*-ā*), kunde betegnes ved Forlængelse af Grundstammens Vocal. Hvis dette er rigtigt, vilde altsaa Stammerne paa *-ī* (*-iē*) egentlig være Fem. til de *io*-

Stammer, der i sin Flexion viser Vexel mellem _-ie_ og _-i_, Stammerne paa _-iā_ derimod være Fem. til de «ubevægelige» _io_-Stammer. Man vil da let kunne forstaa den store Lighed, der hersker mellem disse Suffixer i Henseende til Brug og Betydning, og som i saa mange Tilfælde lader begge Dannelser flyde over i hinanden[1]. Med Hensyn til Fordelingen af de to Suffixformer _-ī_ og _-iē_ i Flexionen, hørte _-ī_ oprindelig hjemme i Nom., Acc. Sing. og vel ogsaa i Nom., Acc., Instr., Dat., Abl., Loc. Plur., _-iē_ i de øvrige Casus. Den oprindelige Flexion turde saaledes have været:

	Sing.		Plur.
Nom.	*déivī		*déivīs
Acc.	*déivī-m (*-ijm̥)		*déivīms >*déivīs
Gen.	*diviḗs		*diviḗm (*-ōm)
Dat.	*diviḗi		*déivībhyos
Instr.	*diviḗ		*déivībhis
Voc.	*déivĭ	Loc.	*déivī-su.

En Følge af, at der saaledes i flere Casus optraadte en Stammeform paa _-ī_, var det, at allerede tidlig disse Stammer delvis sammenblandedes med _ī_-Stammerne (se i det flg.) og gjennem dem igjen med _ĭ_-Stammerne.

Med den ovenfor opstillede Grundflexion stemmer Forholdet i Sanskrit temmelig nøie. Her fandtes der to Classer af «Stammer paa _-ī_». Den første dannede den store Mængde af Femininer til Adjectiver og Substantiver, ogsaa enkelte primære Stammer som _çácī_ «Kraft», _çám-ī_ «Møie». Denne Classes Ord var dels oxytona (i hvilket Tilfælde Grundordet som oftest ogsaa er oxytoneret, f. E. _deví_ «Gudinde» til _devá-s_ «Gud»), dels, og

---

[1] Den væsentlige Forskjel mellem dem er, at Suff. _ī_ er i mere egentlig Forstand feminindannende. Suff. _-iā_ anvendes, udenfor sin egentlige Sfære som _io_-Stammernes Femininendelse væsentlig kun til Dannelse af Abstracta (hvilken Function ogsaa Suff. _-ī_ kan have); Suff. _-ī_ danner i stort Omfang Fem. til alle Slags adjectiviske og substantiviske Stammer, og gaar her i flere Tilfælde parallelt med Suff. _-ā_, sml. gr. θεράπαινα og θεράπν-η, sjeldnere danner det Nomina direkte af Verbalroden, ogsaa her parallelt med Suff. _-ā_: gr. φύζα for *φυγ-[illegible] for *σχιδ-ja ved Siden af φυγ-ή, σχίδ-η.

dette er for Nom., Acc. aabenbart det oprindelige Forhold, Barytona (med tilbagetrukken Accent, hvor Grundordet var oxytoneret) f. E. *jánitrī* «Moder»: *janitár-*, *áyasī* «af Jern»: *āyasá-*, *rā́jñī* «Fyrstinde»: *rā́jan-*. Flexionen var: Nom. *devī́*, Acc. *devī́m* (for **dévī*, **dévīm*), Gen. *devyā́s*, Dat. *devyā́i*, Instr. *devyā́*, Voc. *devi*. Nom., Acc. Pl. *devī́ṣ*, Instr. *devī́bhiṣ*, Loc. *devī́ṣu* osv.

Den anden Classe, som omfattede langt færre Ord, og som i eftervedisk Sanskrit omtrent ganske er gaaet op i den første, flecterede ganske som *ī*-Stammerne (*dhī́ṣ*): Nom. *nadī́ṣ* «Flod», Acc. *nadyàm* (*nadī́am*), Gen. *nadyàs* (*-ías*), Dat. *nadiè* (*-íe*), Voc. *nadi*, Nom.; Acc. Pl. *nadyàs* (*-ías*), Instr. *nadī́bhiṣ*, Loc. *nadī́ṣu* osv. Til denne Classe hørte baade primære Ord som *nadī́ṣ* (Rod *nad* «væde», got. *natjan*) og secundære som *vṛkī́-ṣ* «Ulvinde»: *vṛka-*, *aruṇī́-ṣ* «rød»: *aruṇá-*.

Begge Classer faldt sammen i Voc. og Instr. Sing., i alle Casus af Plur. udenfor Nom. Acc. samt i Dual.

Denne anden Classes Flexion er aabenbart, som antydet, fremkaldt ved Indflydelse af oprindelige Stammer paa *-ī* (*dhī́-ṣ*), med hvilke de oprindelige *iē*-Stammer maatte falde sammen i de Casus, hvor *-ī* indtraadte for *-iē*: *nadī́bhiṣ*, *nadī́ṣu*: *dhībhíṣ*, *dhīṣú* (i Smstn. *-dhī́bhiṣ*, *-dhī́ṣu*) osv. Hvis man tør gaa ud fra, at Acc. Sing. af *iē*-Stammerne oprindelig havde en dobbelt Form, antevocalisk *-īm* og anteconsonantisk *-iam* (af **-ijm̥*), vilde den sidste Form ogsaa falde sammen med *ī*-Stammernes: *nadī́am*: *dhíyam*).

Medens altsaa Hovedmassen af *iē*-Stammer i Skr. beholdt sin gamle Flexion, har en Del under Indflydelse af *ī*-Stammerne skilt sig ud fra de øvrige og omtrent helt (ɔ: udenfor Nom., Acc., Pl.) antaget disses Flexion, saaledes ogsaa det dem egentlig fremmede *-s* i Nom. Sing. Denne bestemte Gruppering maa have ordnet sig ud fra en oprindelig Ubestemthed: i en vis Periode af Fællessproget kunde det samme Ord sandsynligvis danne sine Casus efter begge Flexioner: **vṛqī*, **vṛqiēs* og **vṛqī-s*, **vṛqios*: skr. *vṛkī́-ṣ*, oldn. *ylgr* (begge efter *ī*-Flexionen), Gen. skr. *vṛkyàs* (*ī*-Flex.), oldn. *ylgjar* (*iē*-Flex.); sml.

fornemlig Græsk, hvor Vexelen mellem -ια, -ιᾱς, og -ις, -ιδος er mest broget, tildels ved samme Ord: λῄστειρα: ληστρίς.

Ligesom i Sanskrit har ogsaa i Græsk disse Stammer delt sig i to Grupper eller to Flexioner; men medens i Sanskrit Forskjellen igjen udjevnede sig til Fordel for den oprindelige Flexion, har den i Græsk holdt sig gjennem alle Sprogets Tider.

Begge Grupper har forøvrigt fjernet sig meget fra sin oprindelige Karakter. Den ene, den mest udbredte, svarer til den indiske med Nom. paa *-īṣ*, Gen. paa *-yàs*: Gr. opr. -ῑς, -ῐος: hom. πόλῑς, πόλιος, Acc. πόλῑν. Istedetfor -ῑς, -ιος, Acc. -ῑν indtraadte under Indflydelse af *i*-Stammerne -ῐς, -ιος, Acc. -ῐν, og endnu oftere ved Indvirkning af oprindelige Stammer paa -ῑ̆δ, hvis Nom. paa -ῑ̆ς faldt sammen med de her behandlede Stammers, -ῑ̆ς, -ῑ̆δος, Acc. -ῑ̆δα (se under *i*-Stammerne). Den anden, der nærmest svarer til den indiske paa -*ī*, *-yās*, har i Nom. -ιᾰ, i Gen. -ιᾱς: μοῖρα, μοίρας. I Endelsen -ια ligeoverfor -*ī* i alle andre Sprog kan jeg trods *Johs. Schmidt* (Pluralb. 59 f. An.) kun se en græsk Nydannelse[1], fremkaldt ved Acc. paa -ιαν, der egentlig var den anteconsonantiske Form, af **-ijm̥* (*Osthoff* Perf. 338, *Brugmann* Grundriss II. 313)[2]. Til Acc. paa -ιαν, Nom. paa -ια dannede der

---

[1] Har Fællessproget havt *-*iă* ved Siden af *-*ī*, som *Schmidt* mener, bliver denne Endelses fuldstændige Undergang i alle Sprog udenfor Græsk mindst lige saa uforklarlig som det isolerede græske -ια ved Antagelsen af et eneste fælles *-*ī*.

[2] Naar *Schmidt* (l. c. 59 [1]) til denne Osthoffske Opfatning bemærker: «Nur schade, dass *kein einziges* wort auf nom. -*ī* = gr. -ια vedisch den acc. auf -*íam* oder -*yam* bildet», kan jeg ikke finde denne Indvending afgjørende. De to Sprog har her gaaet forskjellige Veie, saaledes svarer jo i den anden Gruppe til skr. -*yam* gr. -ιν. Dette hænger sammen med Forholdet ved de radicale *ī*-Stammer: Acc. skr. *dhíyam* (af **dhijm̥*), gr. κῖ-ν. Jeg tænker mig Sagen saaledes: i Nom. havde Ord af første Gruppe opr. i Skr. -*ī*, i Gr. *-*ī*, Ord af anden Gruppe i Skr. -*īṣ*, i Gr. -ις, i Acc. havde begge Grupper samme Endelse *-*īm* (skr. -*īm*, gr. -ιν) foran følgende Vocal, og *-*ijm̥* (skr. -*íam*, -*yam*, gr. -ιαν) foran følgende Consonant. Senere fæstnede hver af disse to Endelser sig som den eneherskende ved en enkelt [illegible]perne: den anden Gruppe, hvis Flexion forøvrigt var sterkt [illegible]

sig saa en ny Voc. paa -ια istedetfor *-ῑ. De oprindelige Endelser for Gen. og Dat. *-ιης, *-ιηι har ved Indflydelse fra de i Betydning saa nær staaende Stammer paa -ιᾱ veget for -ιᾶς, -ιᾳ; saaledes er ogsaa hele Dual. og Plur. omformet efter ιᾱ-Stammernes Flexion. Det samme er Tilfældet i Germanisk og Keltisk og tildels i Litauisk.

Den oprindelige Accentvexel i Flexionen har Græsk bevaret ved enkelte Ord som μία, Gen. μιᾶς, Dat. μιᾷ, ἄγυια, ἀγυιᾶς, ἀγυιᾷ, ὄργυια, ὀργυιᾶς, ὀργυιᾷ; Πλάταια, Πλαταιᾶς, Πλαταιᾷ osv. Forøvrigt har Accentforholdet ordnet sig saaledes, at Ordene paa -ιᾰ er Barytona, hvad der for Nom. og Acc. Sing. var det oprindelige, Ordene paa -ις derimod saavel er Barytona som Oxytona, almindeligst det sidste.

Som det synes, har i Indog. disse Stammer i Nom. og Acc. Sing. været betonet paa Pænultima; dette viser anden Stavelses ε (der tyder paa oprindelig Betonethed) i Ord som δότειρα, ἡδεῖα. Flexionen har rimeligvis engang været: Nom. *δοτέρ-ια, Gen. *δοτρ-ιᾶς, udgaaet fra en endnu ældre Flexion: *δοτέρ-ῑ, *δοτρ-ιῆς. Ved «Spaltning» opkom der dobbelte Nominativdannelser, paa den ene Side δότειρα, σώτειρα, paa den anden ψάλτρια, συμπαίστρια, der igjen fremkaldte den dobbelte Flexion: δότειρα δοτείρας, ψάλτρια ψαλτρίας. Ordene paa -εια gjennemførte overalt den «sterke Stammeform»: ἡδεῖα, ἡδείας for ἡδεῖα (<*ἡδέϝ-ια, <*ἡδέϝ-ῑ), *ἡδϝ-ιᾶς, skr. *svādvyā́s*, hvoraf igjen Nom. *svādv-ī́* for **svādáv-ī* (sml. *pālav-ī* = «pelvis» et Slags Fad, med bevaret sterk Stammeform). Omvendt har Ordene paa -αινα overalt gjennemført den «svage Stammeform»: Nom. τέκταινα (af *τέκτ$\underset{\circ}{n}$-ια), Gen. τεκταίνης istedetfor *τέκτεινα τεκταίνης (*τεκτέν-ῑ *τεκτ$\underset{\circ}{n}$-ιῆς). Sterk Stammeform: τέρεινα og af Sidedannelsen paa -ις: ἐπηγκενίδες (ἀγκών).

I Latin har disse Stammer efter Suffixformerne *-iē* og *-ī* delt sig i to Classer. Den ene danner Substantiverne (mest

af de radicale *ī*-Stammers, antog i Skr. Endelsen *-iam*, *-yam* (svarende til *dhiyam*), i Græsk End. -ῖν (svarende til κῖν), den første Gruppe antog den anden Endelse, i Sanskr. *-īm*, i Græsk -ιαν, hvorefter der dannede sig en ny Nom. paa -ια istedetfor den opr. paa *-*ī*.

Abstracta) paa *-iēs*, som *spec-iēs*, der temmelig tro har bev den gamle Flexion: Gen. (ældre Latin) *spec-iēs*, Dat. *s*ɩ (Lucil. *faciē*) <**speciēī*, (Nydannelse er *speciēī*); Acc. *spec* kunde være opstaaet af **specij-m̥*, *-iĕm*, altsaa svare til gr. · men er vel snarere af **speciēm* svarende til Nom. *speciēs*, er en Nydannelse efter de oblique Casus for opr. **specī*;] *s* er overført fra Stammer paa *-ē* som *spē-s, diē-s, rē-s*. Dei mindelige Genitiv *speciēī*, der er lig Dativformen, er en *A* logidannelse efter *ā*-Stammernes Gen. paa *-āī*. Den har i fremkaldt Genitiver som *diēi, rēi*. Som i Germ. og Slav.-Lit. træder Sideformer paa *-iā*, fremkaldt ved begge Dannelsers tydningslighed: *luxuries, luxuria*; *materies, materia* osv.

Den anden Gruppe udgjøres af Substantiver og Adject paa oprindeligt **-ī*, der ved dettes regelmæssige Forkortnin faldne sammen med *ĭ*-Stammer og overalt har antaget Non tivs *-s*: *canis, volpis* (skr. *çunī́, vṛkī́-ṣ*), *tenuis* (skr. *ta* *svāvis*, (skr. *svādvī́*). Denne Femininform har for en stor ogsaa fortrængt den oprindelige Masculinform (Masc. *ten* skr. *tanú-ṣ*). Ogsaa det *-i*, hvormed flere consonantiske S mer (fornemmelig Stammerne paa *-nt*) er udvidede, sk sandsynligvis Femininformen. Vocallængden er bevaret f det udvidende Suffix *-c*: *junī-x* «Kvige», skr. *jūnī* «u *cornī-x* «Kraake», sml. gr. κορώνη; *datrī-x*, skr. *dātrī*, og f Demin. Endelsen *-cŭla*: *turrī-cula, clavī-cula* ligeoverfor *p* *cula* o. l. End. *-ēs* for og ved Siden af *-ĭs* i en Del opri lige *iē*-Stammer: *can-ēs, volp-ēs, aed-ēs* osv. synes at m være en Ændring af **-īs*. Ligesom i Nom. Plur. *-ēs* o gik ved Siden af hinanden, saaledes fremkaldte dette For for Sing. en Form paa *-ēs* ved Siden af **-īs*; **-īs* forkort dernæst til *-ĭs*, medens *-ēs* blev uforandret. Ogsaa enkelte rindelige *ĭ*-Stammer, til og med Masc., har antaget denne delse: *vates*.

I Irsk svarer en Del tilsyneladende *ĭ*-Stammer med visse Casus fra disses afvigende Flexion, hvilke *Thurne* først har erkjendt som *iē*-Stammer, f. E. Nom. *caill* «Skov **calli* *<*caldī*, lat. *callis*; *Brigit* af **bṛghn̥tī*, skr. *bṛhatī́* «stor», «] *rígain* «Dronning» = skr. *rājñī*; Acc. *Brigit(-n)* <**bṛ*

rígnai <**rēgənīm* (ved Siden deraf *rígain* som af en *ĭ*-Stamme); Gen. *Brigte, rígnai* <**bṛghṇtiās*, **rēgəniās*, istedetfor **bṛghṇtiēs*, **rēgəniēs* ved Indflydelse af *iā*-Stammerne, ganske som i Græsk: ἀγυιᾶς; Dat. *séitchi* <**sétchiēi* «uxori» af *sétig* <**sen-teg-ī* «Husfælle» (sml. gr. ὑπό-στεγ-ο-ς til *s*-Stammen στέγος). Ved Siden deraf efter *ĭ*-Decl.: *rígain* som *fáith* af **vātĭ*.

I Germanisk, hvor *ī*- og *iā*-Stammerne er sterkt sammenblandede, var Forholdet efter *Sievers'* grundlæggende Afhandling (P.-Br. Beitr. V. 136 f.) oprindelig saaledes: der existerede fra først af kortstavelses Stammer paa *-jā* og langstavelses paa *-iā* (af **-ijā*). Ved Siden deraf saavel kort- som langstavelses Stammer paa *-ī*. Disse attraherede som Følge af, at de i de oblique Casus vocaliserede sit *ī*, de langstavelses *iā*-Stammer, saaledes at disse sidste ogsaa antog Nominativ paa *-ī*; omvendt gik vel ogsaa de kortstavelses *ī*-Stammer over til *jā*-Stammer. Forholdet ordnede sig saaledes derhen, at der i Regelen paa den ene Side staar kortstavelses Stammer med Nom. paa *-jā*, paa den anden langstavelses Stammer med Nom. paa *-ī* (i hvilken sidste Gruppe *iā*-Stammerne er gaaet op). I de øvrige Casus har *ī*-Stammerne antaget *jā*-Stammernes Endelser (f. E. Gen. **jās* for **-iēs*): Got. *hàlja* «Helvede», *sibja* «Slægtskab», **banja* «Saar» (kun i Formerne *banjos, banjo*), **skalja* «Tegl» (kun i Formen *skaljos*) osv., men *haiþi* «Hede», *bandi* «Baand», *mavi* «Mø» osv.; on. *hel, sif, ben, skel*, men *heið-r, mæ-r* (Grf. **ma(g)vī-z*), *ylg-r* (skr. *vṛkī-ṣ*), *mer-r* (Gen. *mer-ar*, ags. *mer-e* for *marh-ī-z*) osv. Denne anden Gruppe har altsaa i On. som i Skr. og Gr. *ī*-Stammernes **s* i Nom. Sing. (uden **-s*: *þý*, Gen. *þýjar* «Trælkvinde» = got. *þivi, þiujos*; men poet. *þí-r*), Acc. Sing. ender i On. paa *-i* <**īm* (*heiði*). I Vestgerm. er i mange Tilfælde af disse Stammer igjen blevet *a*-Stammer, ved ny Tilføielse af *a*: oht. *wulpa* = *ylgr*.

I Litauisk har som i Latin disse Stammer efter de to Suffixer *-iē* og *-ī* spaltet sig i to Flexioner. Paa den ene Side staar de Ord, der overalt har gjennemført **-iē* (hvilket i Lit. ved regelmæssigt Bortfald af *-i* blev *-ė*) og saaledes i Nominativ ender paa *-ė*, for det meste Substantiver, som *dëvė* «Gudinde», skr. *devī́, gìrė* «Skov», *žẽmė* «Jord». Acc. *dëvę*, Gen. *dëvės*,

Dat. *diēvei*, Voc. *dièvē*, Nom. Pl. *diēvès* osv., ogsaa Adjectiver som *medìnè*, Fem. til *medìnis* «vild», *szveñtè* «Fest», egtl. Fem. til Adjectivet *szveñtas* «hellig» avest. *spentō*, *desziné* «høire Haand», Adj. *dészina-s*, skr. *dákṣiṇa-* «høire». Paa den anden Side staar Ord med Nominativ paa *-i*, mest Femininer til Adjectiver. Disse Stammer er udenfor Nom. Sing. gaaet over til Stammer paa *-iā*: *kartì* <**kartvī*, Gen. *karcziōs*, Fem. til *kartù-s* «haard». Ogsaa et Par Substantiver hører hid: *martì* «Brud», *patì* «Herskerinde», *vièsznì* og *vièsznē* «kvindelig Gjæst», Gen. *marcziōs*, *pacziōs*. Preuss. har dels *-e* (lit. *-ė*): *semme*, Acc. *semmien*, Dat. *semmiey*, lit. *žēmė* «Jord», *au-la-us-ē* (for **au-lau-us-ē*) Pf. Partc. Fem. «død», dels *-i* (lit. *-i*): *teisi*, Acc. *teisin*, Gen. *teisis* «Ære», sml. lit. *tiēsa*. I Obulg. er omtrent alle substantiviske *iē*-Stammer gaaet over til *iā*-Stammer: *zemlja*, lit. *žēmė*; undtagelsesvis er enkelte blevne *ĭ*-Stammer: *vĭsĭ* «Landsby» (skr. *víç-*), Gen. *vĭsi*, *myšĭ* «Mus» (sml. gr. μυῖα af *μυσ-ια «Flue», egentl. «den stjælende»). Den anden Suffixform *-ī* er bevaret i Pron. *si* og i Participiernes og Comparativernes Feminindannelse *tekuši* for *tekusī*.

Suffixet *-iē* -(*ī*) har følgende Anvendelse:

1. Det danner Fem. til Adjectiver og Substantiver.

I mange Tilfælde findes Sidedannelse med Suff. *-ā*.

a. af Consonantstammer:

Stammer paa *-er*, *-ter*: Suffixform -ια: βωτι-άνειρα «mandnærende», πουλυβότειρα «meget nærende», γενέτειρα «Moder», δότειρα «Giverinde», δμήτειρα «Betvingerinde». Det hom. ἐυπατέρεια «ædelbaaren» er vel, som *Leo Meyer* mener, at læse *ἠυπάτειρα. Af den «svage Stammeform»: ψάλτρια, συμπαίστρια, πολεμίστρια, συλλήπτρια (Xen.) «Hjælperske», Ἐρέτρια af et Masc. *ἐρετήρ. Formerne paa -τρια bliver i det senere Sprog almindeligere: σημάντρια, κοσμήτρια for ældre σημάντειρα, κοσμήτειρα.

Suffixform -ι (Stamme paa -ιδ): εὐπατρίς, ἀλετρίς «Møllerske» (ἀλέτριαι Hes.), αὐλητρίς «Fløitespillerske» (senere αὐλήτρια); ληστρίς «byttegjørende» (ved Siden af λήστειρα) osv.

Sidedannelse med -ᾱ: ὀβριμοπάτρ-η, der dog maaske nærmest er Fem. til et *οβριμόπατρος; men ved ikke person

tegnende Ord findes Dobbeltdannelser som πάτρᾱ og πατρίς «Fædreland».

Skr. *nár-ī* = gr. -άνειρα, *dātr-ī* = gr. δότειρα, *jánitr-ī* = gr. γενέτειρα. Avest. *nāirī*, *dāthrī-* (Nom. *dāthriş* og Voc. *dāthrē* efter *i*-Flexionen, derimod Nom. Pl. *dāthrīş* regelmæssigt). — Lat. *māter-iē-s*; *dătr-ī-x*, *genetr-ī-x*. Osk. Dat. *Fuutrei* «Genetrici» (med Overgang til *i*-Flexionen som avest. *dāthriş*). — Om de øvrige Sprog besidder tilsvarende Former, er uvist, da man her kunde tænke sig Neutra paa *-tro-m* og ikke Masc. paa *-ter* som liggende til Grund for Femininformerne: got. *hvoftuli* «Pral» (*hvopan*); ags. *bæcestre* «Bagerske» (on. *bakstr* m. «Bagning») osv.; se *Kluge* Stambild. 48. — Lit. *áuklė* «Barnepige» (R. *aug*), *aũklė* «Fodbaand» (R. *au*, lat. *ind-u-o*), *gerklě* «Luftrør» (R. *gᵛer*), *stãklės* pl. «Vævstol» (R. *sta*) osv., *-kl-* <*-*tl-* <*-*tr-*.

Stammer paa *-n*: Suffixform -ια: τέκταινα (τέκτων), γείταινα (γείτων), φάγαινα sc. νόσος «Ædesyge» (φάγων), τάλαινα, μέλαινα osv.; θεράπαινα er dannet af en Grundstamme *θεραπον-; ligesaa ligger Stammerne *λεον- og *δρακον- (sml. lat. *leōn-*, *dracōn-*) til Grund for λέαινα, δράκαινα; Δίκτυννα Tilnavn til Artemis, aeolisk for *Δικτυ-ν-ja af et Adj. *δικτυ-ων «med Jægergarn»; πότνια, δέσποινα <δεσποτνjα = skr. *pátnī*, af Grundstamme ποτι- = skr. *páti-*, er en allerede i Indog. stedfunden Analogidannelse efter *n*-Stammernes Fem. (skr. *rāj-ñ-ī*), i hvilket det udlydende *-nī* (gr. -νια) er opfattet som Suffix. Paa samme Maade kan i Græsk ved Endelsen -αινα, der egentlig er *n*-Stammernes Udlyd *-n̥ + ια, dannes Fem. af *o*-Stammer: θέαινα (Hom.), μύραινα af Masc. μύρος eller σμύρος «Aal» (R. *smer* «smøre»), λύκαινα, κάπραινα o. a. (sml. Germ. og Slav.).

Suffixform -ι (Stamme -ιδ-), sjelden: ἐπηγκεν-ίδες Hom. (ἀγκών), θεραπν-ί-ς, ἡγεμον-ί-ς (sent).

Sidedannelser med *ā*: θεράπν-η, ἡγεμόν-η, ποίμν-η «Hjord» (egentlig vel med et underforstaaet Substantiv), πότν-ᾰ for *πότν-η (se Tillæg).

Sanskr. *takṣṇ-ī* = τέκταινα, *çun-ī* Fem. til *çvan-* «Hund». Avest. *sūn-ī*. — Lat. *can-ē-s*, *can-i-s*, oprindelig vel kun Fem.

senere ogsaa Masc. (sml. avest. Masc. *sūn-i-ş*), *jūn-ī-x* (St. *jŭven-*) = skr. *jūn-ī*. — Irsk *rígain* = skr. *rājñī*. — Oldn. har intet Ex. paa *ī* ved disse Stammer. For *-ī* er som ellers i Germ. *-iā* indtraadt: *Hlôþyn*, Gen. *Hlôþynjar*, indog Grf. **klădhn̥-jā* egentl. «den bærende», det mythiske Navn paa Jorden, ligesaa *Fjǫrgyn*, *Sigyn* osv. Udvidet med *n*-Suffix: *birna*, Grf. **bern-jō-n*; saaledes blev det oprindelige *-*un-ī* af **n̥n-ī*, gr. -αινα, til *-*un-jō-n*; der ligesom -αινα gik over til secundært Suffix: *ásynja* (Grundstamme **ansu-*), *varg-ynja* o. a. Got. *laúhmuni* «Lyn», egentlig «den lysende», indog. Grundf. **luk-mn̥-ī*, *vundufni* «Saar», *fraistubni* «Fristelse», *valdufni* «Herredømme» osv. (*-bni*, *-fni* af *-*mnī*). Af den «sterke Stammeform»: *Saúrini* «Syrerinde». I Vestgerm. overførtes fra *n*-Stammerne Suff. *-*inī* som nyt Suffix til andre Stammer: ags. *þinen* Fem. til *þegen*, *gyden* «Gudinde», oht. *gutin* osv., senere med ny Tilføielse af *-a*: oht. *-inna*. — I Obulg. optræder som secundært Suffix *-ynji* (i Lighed med gr. -αινα, oldn. *-ynja*); *-ynji* er vistnok af *-*ven-ī*, altsaa udgaaet fra Stammer paa *-ven*; *-ynji* for *-*ynī*, idet *j* fra de oblique Casus ogsaa har trængt ind foran Nominativs *-i*: *bogynji* «Gudinde» (Masc. *bogŭ*), Acc. *bogynją*, *sǫ-sěd-ynji* «Naboerske» (Masc. *sǫ-sěd-ŭ*).

Stammer paa *-nt*: Herhen hører fornemlig Femininerne til Partc. Præs. og Aor. samt til Adjectiver paa *-vent*. Disse Femininer har i Græsk, i Modsætning til Forholdet i andre Sprog, opgivet Suffixformen *-ī*. I intet Sprog findes Sidedannelser paa *-ā*. (Avest. Gen. *barentayāo* o. l. er Fem. til det metaplastisk til en *o*-Stamme udvidede Partc.).

Participier: φέρουσα <*φεροντ-ια <*φεροντ-ῑ, Subst. αἴθουσα «Hal», egentl. «den flammende». Af den «svage Stammeform»: ἔασσα (dor.) for *ἐ-σn̥τ-ια, skr. *sat-ī*, θέρμασσα «Ovn» o. fl. (se *Schmidt* Pluralbild. 430 f.).

Sanskr. *bhárant-ī*, *sat-ī*, avest. *barentīm*, *haitīm* (Acc.). — Lat. *ferens* Fem., for **ferentis*. Fra Femininformen er *i* trængt ind i Masc. og Neutr.: *ferenti-um* osv. — Irsk *Brigit* for **brigēti* <**brigentī* <*brghn̥t-ī*. — Got. *frijond-ī*, Gen. *frijondjos* «Veninde», *hulundi* «Hule» (indog. R. *kel* «skjule»), oht. *Burgunt* = irsk *Bregit*. De egentlige Participier er i Fem.

dede til *n*-Stammer: *baírand-ei*, Gen. *baírand-ei-n-s*. — Lit. *valdant-i*, Gen. *valdanczios* af *valdýti* «herske»; Preuss. maaske *giwantei* «levende», Obulg. *vladąšti* (af. *vlasti*), *berąšti* som *bogynji* for **bogyni*.

Stammer paa *-vent*: χαρίεσσα for *χαρι-ϝετ-ja, hvor ε skyldes «Formassociation». Flexionen var vel oprindelig denne: Nom. *χαρι-ϝέντ-ῑ, Gen. *χαρι-ϝn̥τ-ιῆς (senere -ιᾶς), hvoraf maatte blive *χαριϝατjᾶς >*χαριασσᾶς. Denne Form forandredes da til χαριέσσης under Indflydelse af Nominativ og Accusativ med *e*-Vocal.

Sanskr. *sáras-vat-ī* (af **-vn̥t-ī*) egentlig «rig paa Søer», avest. *haraqaiti*, opers. *harauvatiš* (med Nominativs *-s* som en *ĭ*-Stamme), Navn paa Arachosien. — I On. hører hid adskillige Navne paa *-und* (af **undjō* <**-vn̥tjā* for **-vn̥t-ī*) især Ønavne: *Eikund* «den egerige», sml. gr. Πιτυόεσσα o. l. (*Bugge* Ark. f. n. Fil. VI. 3).

Stammer paa *-s*: Herhen hører fornemlig Femininerne til Partc. Perf. Act. og til Comparativ. De sidste har dog i Græsk fuldstændig opgivet den særegne Femininform og anvender Masculinformen ogsaa for Fem. Ogsaa ved denne Classe mangler i Græsk Suffixformen -ι. Intet Sprog har Sidedannelser paa *-ā*.

Perf. Partc.: ἰδυῖα for *ϝιδ-υσ-ια. Gamle Perf. Partc. uden Reduplication er ἄγυια «Vei» (ἄγω), ὄργυια «Favnemaal» (ὀρέγω), ἅρπυια «numen rapax» (Rod ἁρπ-) og vel ogsaa αἴθυια en Søfugl (uvis Etymologi). I dor. og ogsaa i att. Indskrifter forekommer -εῖα for -υῖα: ἐρρηγεῖα heracl. Tavl. Oprindelig har vel begge Former, -εῖα og -υῖα været forenede i samme Flexion, saaledes at -ε-. tilhørte den betonede, -υ- den ubetonede Stavelse, altsaa Nom. γεγονεῖα, Gen. *γεγονυιᾶς af endnu ældre: *γεγον-ϝέσ-ῑ, *γεγον-υσ-ιῆς.

Sanskr. *vid-úṣ-ī*, avest. *vīth-uṣ-i* (ɔ: *vīdh-uṣ-i*). — Got. *jukuzi* «Aag» en Dannelse som gr. ὄργυια. Pl. *bērusjos* m. «Forældre» af en Stamme **bēr-us-jo* (sml. obulg. St. **berŭsjo-*), der maa være fremkaldt af et engang bestaaende Fem. **bērus-ī*. — I Lit. og Obulg. danner ethvert Partc. Perf. Fem. paa *-ī*: lit.

plôvusi, Gen. *plôvusios* (af *pláuju* «spyle»), preuss. *au-lausē*, obulg. *pluvŭši*.

Comparativ: sanskr. Fem. *návīyas-ī* «nyere», avest. *aoj-yēh-ī-ṣ* (Pl.) «kraftigere». — Obulg. *nov-ě-jĭš-i*. — Got. *manag-iz-ei* (Stamme paa *-ī-n*).

Af de øvrige *s*-Stammer danner kun enkelte Fem. i Græsk: ἠρι-γένεια «den tidlig fødte» for *-γενεσ-ια (ἠριγενής Fem. hos Apoll. Rhod.), σχοινο-τένεια «saa lang som et Reb» Pind. fr. 47 (Masc. σχοινο-τενής), χαλκο-βάρεια «aere gravatus» (Masc. χαλκο-βαρής). Almindelig fungerer Masculinformen ogsaa for Fem.; dette synes at have været det oprindelige Forhold i Indog.; dog sanskr. *ródas-ī*, Dual. «begge Verdener». Os., Ags. danner af Stammer paa **-os* et Fem. Abstract, paa **-sī*: os. *blīdsea*, ags. *blíss* <**blīþiz-ī* (*Kluge* Stambild. 146).

Andre Consonantstammer: Suffixform -ια: Θρᾶσσα, for *Θρακ-ja (Θρᾴξ), ἀμφιέλισσα (ἕλιξ), Κρῆσσα (Κρής, St. Κρητ-), θῆσσα (θής, θητός), νῆσσα «And», sml. lat. *anas* (St. *anat-*), oldn. *ǫnd* (St. **anut-*).

Suffixform -ι: ἀλωπεκ-ί-ς (-ιδ-) «Bastard af Ræv og Hund», αἰγ-ί-ς (-ιδ-) «Gedeskind».

Sanskr. *apád-ī* (*apád*) «fodløs», ved Siden deraf ogsaa *apád*, *napt-ī́*, Fem. til *nápāt*, lat. *nepōs* (derimod gr. ἀνεψιᾱ́), *mah-ī́* «den store», «Jorden» (*máh*). Fornemmelig findes denne Dannelse ved Adjectiverne paa *-añc*: *prāñc-* «fremvendt», Fem. *prā́c-ī*. — Lat. *nept-i-s* (med Overgang til *i*-Decl.). — Oldn. *nipt*, Acc. *nipti*.

b. af *u*-Stammer:

Suffixform -ια: ἡδεῖα, πλατεῖα osv. for *-εϝ-ja. Af den «svage Stammeform» γραῖα for *γραιϝ-ια, af et Adj. *γρᾱ-jυς, hvoraf hom. γρηύς Fem.

Suffixform -ι: πάις (St. παιδ-) for πάϝ-ι-ς, egentlig vel kun Feminin til et tabt Masc. *πάυ-ς.

Sidedannelse paa *-ā*: πρέσβᾰ for *πρέσβ-η (se Tillæg) af ældre *πρέσβϝ-η.

Sanskr. *svādv-ī́*, *pṛthv-ī́* «bred», Subst. «Jord». Ved Siden deraf forekommer ogsaa Masculinformen for Femininum: *cāru-*

«kjær» (sml. γρη-ύς). Avest. *perethwi* «bred», *vaȝuhī* af *vohu-* = skr. *vásu-* «god». — Lat. *suāvis* for *suādv-i-s* med Overgang til *i*-Decl. Denne Femininform har fortrængt den oprindelige Masculin- og Neutr.form paa *-*us*, *-*u*. — Irsk Gen. *uaille* af **ōlv-iās*, *feibe* af **vesv-iās*. Nom. derimod *uall* af **ōllu-s*, «Overmod», *fiu* af **vesu-s* «Fortrinlighed» (*Thurneysen* K. Z. XXVIII. 147 ff.) — Got. *þaúrsja* for **þaúrsv-ja*, Acc. Fem. af *þaúrsu-s* «tør» (med Overgang til -*jā*-Stamme). Fra Fem. er i Got. dette *j* ogsaa trængt ind i Flexionen af Masc. og Neutr.: Acc. Masc. *hardjana* af *hardu-s*; i Oldn. viser det sig som *i*-Omlyd i flere Ord: *gǫr-r* (**garvu-*) og *gør-r* (**garv-ja-*), *ǫng-r* (**ang-u-*) og *øng-r* (**angv-ja-*) osv. — Lit. *kartì* for **kartv-ī*, Gen. *karcziōs*.

c. af *o*-Stammer:

Suffixform -ια: γέραιρα «ærværdig» (γερα-ρό-ς), ἰο-χέαιρα «piludsendende», Fem. til et Adj. *χεϝα-ρο-ς, πίειρα «fed» (πιαρός); ἑταίρᾱ (med -*ā* for -*ă*, se i det flg.) af ἕταρος; til ἑταίρα er igjen dannet nyt Masc. ἑταῖρος; ἄελλα, θύελλα vistnok af opr. Adjectiver *ἀϝελος og *θυϝελος.

Suffixform -ι: θοῦρις «fremstormende» (θοῦρος, af *θόρϝο-ς); νυκτερίς «Flagermus» (νύκτερος). Nydannelser i Græsk er Feminierne paa -τις (-τιδος) til Subst. paa -της, som ἱκέτις «bønfaldende» (Masc. ἱκέτης), hom. ληῖτις «praedam agens» (*ληίτης).

Sidedannelser med -*ā*. Til Adjectiver paa -ος er jo Fem. paa -*ā* det almindelige Subst.: θεά, πώλη «Føl» (πῶλος).

Sanskr. *vr̥k-ī-ṣ*, *dev-ī*, *rām-ī* «Nat», (Adj. *rāma-*, «sort»). Adjectiver: *aruṇ-ī-ṣ*, *kr̥ṣṇ-ī-ṣ* «sort» o. fl. Sidedannelse paa -*ā* af Dyrenavne: *áçv-ā* «Hoppe», *aj-ā́* «Ged» (*ajá-s* «Buk»). — Avest. *daēvī* «kvindelig Dæmon»; *aspa*. — Lat. *canes*, *volpes* = *vr̥kīṣ*; *equa* sml. umbr. *corn-ā-co* (Acc.), gr. κορών-η, ligeoverfor lat. *corn-ī-c-em*. Efter *equa*, der er en indog. Dannelse (sml. skr. *ácvā*), har i Latin Mængden af Dyrenavne rettet sig: *cerva*, *lupa* o. l. — Got. *þivi* «Tjenestekvinde»; oldn. *þý*, *ylgr*, *helgr* «Helligdag» af Adj. *heilag-r*, *reyðr* «Ørret» egtl. Fem. til *rauðr*, *byrðr*, Acc. *byrði* «Byrde», Fem. til et Partc. indog. **bhr̥tó-*; sml. gr. φορτίς(-ίδ-) «Lastskib», der dog snarest er Fem. til et Adj. *φόρτιος afledet af φόρτος «Last». — Lit. *dëvë́* «Gud-

inde», *szwentě* «Fest», obulg. *tvrŭdĭ* «firmamentum» til *tvrŭdŭ* fast (ved Siden deraf ogsaa *tvrŭžda* <**tvrudjā* munimentum) osv.

d. af *io*-Stammer:

Af disse Stammer danner Græsk en talrig Mængde saadanne Fem., især med Nom. paa -ις, Gen. paa -ιδος af Folkenavne og Patronymica paa -ιος. Ved flere af de nedenfor opførte Exempler maa det dog bemerkes, at de muligens lige saa snart kunde være dannede direkte af Grundordet som af et Adjectiv paa -ιος.

Suffixform -ια: δῖα (δῖος af *διϝjος), βασίλεια «Dronning» (βασιλεῖος, derimod βασιλεία «kongelig», en *iā*-Dannelse, for *βασιληϝ-ιᾱ), Εὔβοια (*ευβοϝ-jος), λύσσα (underf. μανία eller lign.) egtl. «Ulveraseri» (*λυσσος af *λυκjος; Fem. egtl. *λυκῑ, Gen. *λυκjης). Maaske ogsaa Μοῦσα «Bjerggudinde»? (*μοντjος), Ἔμπουσα «Veispøgelset» (*ἐμποντjος «paa Veien» af πόντος, opr. «Vei», obulg. *pątĭ*, lat. *ponti-fex*; sml. med Hensyn til Dannelsen ἐνυδρίς (Gen. -ιος og -ίδος) «Fiskeotter» af Adj. ἐνύδριος «i Vandet levende»).

Suffixform -ι (-ιδ-): βασιληΐς «kongelig» (sml. βασίλεια, βασιλεία), Ἀχαιΐς (Ἀχαιός) ved Siden af αἱ Ἀχαιαί, Νηρηΐς (Νηρήιος), Δαρδανίς (Δαρδάνιος) osv.; παννυχίς «Nattefest» (παννύχιος), ἐπιγουνίς for *ἐπιγονϝίς «den Del af Foden, som er ovenfor Knæet» (*ἐπιγούνιος): saaledes er vel ogsaa Ord som κνημίς (-ῖδ-) «Benskinne» dannede af Adjectiver paa -ιος.

Sidedannelser med *-ā*: Her som ved *o*-Stammerne er *ā* den almindelige Endelse: τίμιος, τιμία.

Sanskr. **ap-ī* (kun i Gen. *ápyas*) ved Siden af *ápyā* (Adj. *ápya-s* ἐνύδριος), **samudr-ī́* (kun i Nom. Pl. *samudríyas*) ved Siden af *samudríyās* Nom. Pl. (*samudríya-s* ἔναλιος), **ā́r-ī* (kun i Acc.Pl. *ā́rīṣ*) ved Siden af *ā́ryās* Acc.pl. (*ā́rya-s* «arisk») o. fl. Desuden vistnok ogsaa Femininerne paa *-ī* til Patronymica paa *-is* (disse sidste er egtl. *jo*-Stammer, men er ved sin Nom. paa *-is* gaaet over til *ĭ*-Stammer): *āudameyī́* (Masc. *ā́udameyi-ṣ* «Afkom af *Udameya-s*»); *Mānāvī* «Manus Hustru» o. l. er ligefrem en Dannelse som gr. Νηρηΐς. I Germ. gaar vel Ord som oldn. *mýr-r*, Gen. *mýrar*, Grundf. **muzī* «den mosede» (sml. *mosi*, Grundf. **mus-an*, lat. *mus-cus*), *eyr-r* «sandig Stra

bred», egtl. «den sandede» (*aur-r*) tilbage paa Adjectiver paa *-jo*, (parallele *iā*-Stammer, f. E. *ey*, Gen. *eyjar*, Grf. **ahvjā* «den i Vandet værende»).

Forskjellige Pronominalstammer dannede i Indog. Fem. paa *-ī* (*-iē*): gr. ἴα (St. ι-), μία for *σμία (St. σεμ-). Skr. maaske *iy-ám*, avest. *īm*, Nom. Fem. for **ī-am*. Irsk maaske *sí* (Fem. til *se* «den») og *í* Fem. (Masc. *í* af **īs*, Neutr. *í* af **īd*). Got. *si*, oht. *sī*, (ved Siden af *siu*), ags. *hí* (ved Siden af *héo*) af indog. St. **ke*. Lit. *jì* (Masc. *jìs*), *szì* = ags. *hí* (Masc. *szìs*), *kurì* (Masc. *kurs* = got. *hvarjis*), obulg. *si* = lit. *szì*.

2. Det optræder som afledende Suffix, ikke bestemt feminindannende (i flere Tilfælde kan vel forøvrigt ogsaa her Adjectiver paa *-jo* have ligget til Grund).

Saaledes findes ikke sjelden ved Siden af Rodsubstantiver med samme Betydning Afledninger ved Suffix -ια og -ι (-ιδ-): ὄσσα «Stemme» af *ϝοκjα ved Siden af ὄψ, lat. *vox*, skr. *vāc-*, γλῶσσα «Tunge» (γλωχῖν «Spids») ved Siden af γλῶχ-ες Hesiod «Axeskjæg», πέζα «Fod» ved Siden af ποδ-, lat. *ped-*, πίσσα «Beg» ved Siden af lat. *pix*.

Suffixform -ι: πόλῑς (πόλι-ος), skr. *purī* ved Siden af ældre *pur-*, ὄπις (-ιδ-) «Hensyn» ved Siden af *ωψ (Acc. ὦπα).

Saaledes staar i Græsk ogsaa ved Siden af *o*-Stammer Dannelser som: μοῖρα (μόρος), oftest med Suffixform *-ι (ιδ) og diminuerende: θρονί-ς (θρόνος).

I Sanskr. findes intet Exempel paa Forholdet ὄψ: ὄσσα, derimod har det f. E. *kṣonī́* «Strøm» og *kṣoṇá-s*, *cakrī́* «Hjul» og *cakrá-s*; sml. ogsaa skr. *atharī* «Flamme» og avest. *ātar*. — Beslægtet med Forholdet ὄψ: οσσα er i Lat. *nex*: *per-nic-ie-s* o. l. — Oldn. *fit*, *fitjar* = πεζα er bleven *iā*-St. Grf. **pedī*, sml. *fōtr* (*Bugge* Bezz. Beitr. III 116). — Lit. *žēmė* i Forhold til avest. *zem-*, *srovē* «Strøm» i Forhold til gr. ῥόος.

3. I mange Tilfælde, især i Græsk, optræder det som afledende primært Suffix, uden at noget Rodsubstantiv gaar ved Siden, parallelt med Suff. *-ā*. Da Sanskr. næsten ikke kjender saadanne Dannelser, maa de vel antages opkomne inden de enkelte Sprog.

Gr. φύζα for *φυγjα, σχίζα for *σχιδjα, πεῖσα for *πειθjα,

πεῖρα for *περjα. Suffixform -ī (-ιδ-): ἔρι-ς, ἐλπί-ς, μερ-ί-ς osv. Sidedannelser med ā: φυγ-ή, σχίδ-η.

Sanskr. *çám-ī* «Verk». — Lat. *ac-ie-s* «Eg», gr. ακ-ί-ς (-ίδ-) «Spids», *fac-ie-s, spec-ie-s, pro-gen-ie-s* o. l. — Oldn. *uðr, unnr* «Bølge» (indog. Rod *nat* (ved Siden af *nad*, hvoraf skr. *nadī-ṣ*), Grf. **n̥t-ī?*), *egg* = *acies*, *ben* o. l. er gaaet over til *iā*-Stammer. — Lit. *vėžė* «Vognspor» ved Siden af *veža*, Rod *vegh* (on. *vǫg* f. «Slæde»).

4. Det danner Abstracta, ganske som Suff. *-iā*, vel oprindelig som Følge af Sammenblanding af disse to Suffixer. I Græsk fornemlig af *s*-Stammer: ἀλήθεια for *ἀληθεσ-jα, ἀναίδεια, ὠφέλεια (ὤφελος), εὐμάρεια (εὐμαρής «behændig»), flere med dialectiske Sidedannelser paa -ιᾱ.

Sanskr. *çac-ī* «Kraft», men *vidyā* «Viden». — Lat. *intemper-ie-s, luxur-ie-s, pauper-ie-s, barbar-ie-s* v. S. af *luxur-ia* o. l. — Oldn. *lygi* «Løgn» med Accusativform for Nominativ (derimod *nyt* «Nytte», *iā*-St.). — Lit. *žinė* «Kundskab» (ved Siden af *iā*-St. *žinià*»); obulg. *vědĭ* «Kundskab», *lŭžĭ* «Løgn» (overgaaet til *i*-Decl.; ved Siden deraf *iā*-Stamme *lŭža* for **lugjā*).

Som før nævnt er disse Stammer i de forskjellige Sprog sterkt sammenblandede med andre i Betydning eller Form nærstaaende Stammer, en Sammenblanding, som tildels allerede var begyndt i Fællessproget. Saaledes kunde de for det første ikke skarpt holdes ud fra *iā*-Stammerne, hvad der bliver saa meget lettere at forstaa, hvis jeg har Ret i at antage begge for udgaaede fra Adjectiver paa *-jo*. I mange Tilfælde stod Dobbeltdannelser paa *-iā* og paa *-ī* (*-iē*) ved Siden af hinanden i samme Brug og Betydning. Paavirkede af *iā*-Stammerne antog *ī*-Stammerne i Græsk (og i flere andre Sprog) i de oblique Casus *-ā-* for *-ē-*: Gen. Sing. **-iās* for **-iēs*. Tildels kan denne Indvirkning i Græsk ogsaa udstrække sig til Nom. Sing.: saaledes blev et oprindeligt *ἔταιρα til ἑταίρᾱ, *λεῖα (for *ληϝ-ια, Sidef. ληίς) til λεία (jon. ἀληθείη, ἀναιδείη osv. ved Siden af att. ἀλήθεια ἀναίδεια kan forholde sig paa samme Maade, men kan ogsaa være oprindelige Sidedannelser). Enkelte har -ī for -ᾱ: αἰκίᾱ, ἱστίη, προθυμίη, ὑπεροπλίη osv.; her synes al

til den opr. Nom. paa -ī at være traadt som nyt Suff. den sædvanlige Femininendelse -ā (*Danielsson* Gram. Anm. I. 42); sml. oht. *siu* «hun», ags. *seo*, af **sī*, got. *si*, + *u*; sml. ogsaa ags. *eldu*, *mengu* osv., hvor en ældre Nom. paa *-ī (St. *-īn, got. *managei*, Gen. *manageins*) er bleven udvidet med *-u (opr. **mengiu*) *Sievers* P.-Br. Beitr. V 148.

Exempler paa Vexelen mellem -*iā* og -*ī* i Sanskr. er nævnt i det foregaaende: *áryā* og *árī* o. l. Saaledes ogsaa *kanyā́* «Jomfru» for **kanī́*, hvoraf i R.V. Gen. Pl. *kanī-nām* (Sidedannelse med -*ā* er *kanā́*). — Lat. *materies* og *materia*. — I Germ. er Vexelen stor; her har som før nævnt som Regel Forholdet ordnet sig rhythmisk, saaledes at Ord med kort Stammestavelse har *-*jā*, Ord med lang *-*ī*; men dialektisk optræder mange Uligheder: oldn. *mer-r* af **marh-ī*, ags. *mýre* af **marh-jō-n-*; tysk -*birn* i Navne, for **-bern-ī*, oldn. *birna* af **bern-jō-n-*, osachs. *gūðea* «Kamp» = skr. -*hatyā́*, oldn. *gunnr* (ī-St.). — Lit. *kalczà* «Skyld» (for **kaltja*) og *kaltė̃*, *gìria* «Skov» og *gìrė*, osv.; obulg. *zemlja*, lit. *žẽmė*, *volja*, lit. *vãlė* «Vilje.»

Videre indtraadte allerede i Fællessproget Sammenblanding med ī-Stammerne som Følge af, at begge Arter af Stammer i visse Casus havde *-ī tilfælles. Herfra skriver sig Nominativmærket -*s* i Sanskr., Græsk og Germ. (Oldn.). I Sanskr. og Græsk har disse Stammer ogsaa i den øvrige Flexion sluttet sig til ī-Stammerne: Skr. *nadī́-ṣ*, *nady-ás* (*nadī́-as*) som *dhī́-ṣ*, *dhiy-ás*; gr. πόλι-ς, πόλι-ος; Θέτι-ς, Θέτι-ος. I Græsk blev videre ī-Stammerne confunderede med Stammer paa -*id*, hvorved den store Mængde af oprindelige *iē*-Stammer gik over til Stammer paa -*id*: ἐλπί-ς ἐλπίδ-ος, ληστρί-ς ληστρίδ-ος.

Ligesom ī-Stammerne paavirkede *iē*-Stammerne, saa har igjen omvendt disse paavirket hine i Sanskr.: i R.V. har vi endnu kun Dat. *bhiyā́i* for *bhiyé* (*bhī́-ṣ* «Frygt»), i det senere Sprog derimod kan ethvert enstavelses Rodord paa -ī følge denne Flexion: *bhiyā́s*, *bhiyā́i*, *bhiyā́m* osv. for *bhiyás*, *bhiyé*, *bhiyí*.

Endelig udsattes *iē*-Stammerne gjennem sin Berøring med ī-Stammerne ogsaa for Indvirkning af ĭ-Stammerne: Græsk πόλῐς, πόλεως, πόλῐν for πόλῑς, πόλιος, πόλῑν osv. — Sanskr.

(vedisk) *jánī*, men Nom. Pl. *jánayas*, *bhúmī* og *bhúmi-ṣ* «Jord», *araṇyānī́* og *araṇyāṇí-ṣ* «Skovkvinde»; Gen. Sing. *yuvatyā́s*, men Nom. Sing. *yuvati-ṣ* «ung Kvinde», Instr. Pl. *aráṇībhiṣ*, *nárībhiṣ*, men Nom. Sing. *aráṇī*, «Rivetræ», *nárī*, «Kvinde». I det senere Sprog hyppigere: *pátnīṣ* og *pátnayas*, *naptī́* og *naptíṣ*, *rā́trī* og *rā́triṣ* «Nat», *purī* og *puriṣ* o. fl. Omvendt kan ogsaa *i*-Stammer i visse Casus (Gen. Dat. Loc. Sing.) bøies som *iē*- (*ī*-)Stammer: vedisk Dat. *bhṛtyā́i*, Loc. *bhṛtyā́m* af *bhṛtí-ṣ* «Underhold», Gen. *nír-ṛtyāṣ* af *nir-ṛ-tiṣ* «Opløsning». I R.V. er dog saadanne Former sjeldne, i det senere Sprog derimod meget almindelige. — Avest. *dāthrīṣ* Nom. Pl., regelmæssig, men Nom. Sing. *dāthriṣ*, Voc. *dāthrē*, som en *i*-Stamme, ligesaa *kunāiriṣ* for **kunāirī* «slet Kvinde», *āhuiriṣ* o. fl. — I Latin er som før-nævnt Adjectivernes Femininform paa *-i* fra *iē*-Stamme blevet *i*-Stamme: *acris*, *suāvis*. Det samme er Tilfældet med talrige Substantiver paa *-ēs*, *-is*, Gen. *-is*: *volpes*, *clavis* (cfr. gr. κλη̃ις); osk. *Fuutrei* som af et **fūtris*. — Heller ikke i Irsk mangler Exempler paa denne Overgang: *rigain*, Gen. Sing. *rígna*, *bliadain* «Aar», Gen. Sing. *bliadna*, *bliadno* ved Siden af det regelmæssige *bliadne*. Ogsaa Exempler paa Overgang af *i*-Stammer til *iē*-Stammernes Flexion kan paavises: Gen. *tessbuithe* af *tessbuith* «defectus» for **to-ess-bu-ti-s* (Rod *bhū*). — Exempler paa Overgang til *ĭ*-Flexionen i Germ. er: got. *qens*, oldn. *kvæn* «Kvinde» (her var Overgangen allerede indog.: skr. *jani-ṣ*); Nom. Pl. *brúðir* (*ĭ*-Stamme), men Acc. Sing. *brúði* (*iē*-Stamme), Acc. *dís* og *dísi* osv.; ogsaa ags. *fremu*, *hylu* o. fl. (*i*-Stammer) var vel egentlig *iē*-Stammer. — Lit. *pilis* (*i*-Stamme) «Borg» = gr. πόλις, skr. *purī*, *ánti-s* «And», skr. *ā́ti-ṣ* men gr. νη̃σσα; Obulg. *zŭlĭ* «Ondskab» (Adj. *zŭlŭ*); *vědĭ*, *lŭžĭ*, *vĭsĭ* osv.

Tillæg. Nom. Sing. paa *-ă* har en Del Ord (omtrent 40), hvor intet *-i-* oprindelig gik foran dette, som: πρέσ[illegible]

τόλμα, δίαιτα, πρύμνα, μέριμνα, Πολύδαμνα, ἔχιδνα, ἔρευνα, δόξα, μύξα, κνῖσα, δίψα, γέννα osv., tildels med Sideformer paa -η: τόλμη, πρύμνη, κνίσση, δίψη osv. Rimeligst synes det mig med *Brugmann* (Morph. U. II 199) at betragte disse Former som omdannede fra Former paa -*ā* under Indflydelse af Nominativerne paa -*iă*. Som før nævnt gaar -*ā* som Afledningsendelse i mange Tilfælde parallelt med -*iă* (θεράπνη og θεράπαινα). Saaledes kunde man tænke sig engang bestaaende ved Siden af hinanden de to Dannelser *πρέσβεια og *πρέσβ(ϝ)ᾱ; κνίσση (for κνῖδσ-η, sml. *Johansson* K. Z. XXX. 398 f.) af Stammen *κνιδες-, lat. *nidor*- er en Dannelse ganske som ὀφρύη «Høi» af ὀφρύς, ἰγνύη «Knæhase» af γόνυ. Under Indflydelse af Ordene paa -*iă*, hvis Jota jo i mange Tilfælde indgik Forbindelse med den foregaaende Consonant og saaledes tilsyneladende svandt, som i γλῶσσα, γέφῡρα, εὔθῡνα for *γλωχjα, *γεφυρjα, *εὐθυνjα, forandredes κνίσση til κνῖσα (att.), saaledes ogsaa δόξα, μύξα for *δοκσ-η, *μυκσ-η (af *s*-Stammerne *δοκεσ-, *μυκες-), πρέσβα osv.; omvendt har f. Ex. εὔθῡνα antaget Sideformen εὐθῡνη; πότνα for πότνια i Forbindelser som πότνα θεά og πότνα θεάων forklares vistnok bedst af *G. Meyer* (Gramm.[2] 55) som beroende paa Misforstaaelse eller feil Læsning af et oprindeligt πότνια θεά, πότνια θεάων. Paa en Sidedannelse med -*ā* kan her ikke tænkes, da Femininsuffixet her ikke var -*ia* men -*nia* (skr. *pát-nī*, se ovenfor).

En anden Forklaring af Nominativerne paa -*ă* er nylig fremsat af *Johansson* (l. c.), der gaar ud, ikke fra -*ā*, men fra -*ă* som det feminindannende Suffix. Tilføiet *o*-Stammerne skulde dette med disses Stammeudlyd -*o* eller -*e* være bleven contraheret til -*ā* (snarere ventede man da *-*ō* eller *-*ē*), tilføiet Consonantstammer skulde det vise sig uforandret (δόξ-ᾰ); Endelsen -*iă* betragtes da som opstaaet ved Forbindelse af dette -*ă* med *ĭ*-Stammernes Udlyd -*ĭ*; det skulde altsaa oprindelig kun tilhøre *i*-Stammernes Femininform og derfra have bredt sig videre (se Pag. 65). De ikke faa Tilfælde, hvor langt -*ā* synes at være føiet til Consonantstammer (θεράπν-η, ποίμν-η) forklares ved Antagelse af en Omformning af en oprindelig Nominativ paa -ᾰ (*θεραπν-ᾰ, *ποιμν-ᾰ). Det lidet rimelige i, at den ud-

bredte Feminindannelse paa *-ia* skulde have taget sit Udgang
punkt fra den snævre Gruppe af Ord paa *-i*, er før fremhol
Hvad de græske Substantiver paa -ᾰ angaar, synes det, ne
Omdannelse i ethvert Fald maa antages, at ligge ligesaa n
f. Ex. i δόξα at se en Omdannelse af et ældre *δόξᾱ som
antage ποίμνη for omformet af et ældre *ποιμν-ᾰ.

II.

Halvvocaliske og diphthongiske Stammer.

Disse to Arter af Stammer behandles paa Grund af de talrige Berøringer, som finder Sted mellem dem, især i Græsk, bedst under ét, skjønt de egentlig, som i Indledningen paapeget, er af ganske forskjellig Natur. De halvvocaliske Stammer (*i*- og *u*-Stammerne) slutter sig i Bøining til *o*-Stammerne: -*i* og -*ei*, -*u* og -*eu* vexler som i disse -*o* og -*e*; -*i* (-*ei*) og -*u* (-*eu*) synes da at have været Suffixer, der ligesom -*o* (-*e*) dannede Nominer af Verbalroden[1]. De diphthongiske Stammer følger derimod i sin Bøining de consonantiske.

1.

Halvvocaliske Stammer.

Disse falder i to Afdelinger:

a. *De egentlige halvvocaliske Stammer*, hvis Stammeaflyd bestaar i Vexel mellem Halvvocal og Diphthong, og

b. *Tilsyneladende Diphthongstammer*, i hvilke denne Vexel ganske er udjævnet. Denne Afart, der er af nyere Oprindelse, optræder fornemmelig i Græsk.

---

[1] Vanskelig at forklare bliver herved den langvocaliske Form -*ēi* og -*ēu*, der egentlig, som det synes, hørte hjemme i Loc. Sing, men efterhaanden ogsaa udbredte sig til andre Casus og saaledes fremkaldte store Ligheder mellem de her behandlede Stammers og Diphthongstammernes Bøining. Nogen oprindelig Berøring med Diphthongstammerne kan jeg ikke se her; i Loc. Sing. har jo Diphthongstammerne netop *ikke* den langvocaliske Form.

a. Egentlige halvvocaliske Stammer.

1. *i*-Stammer.

Denne Gruppe bestaar af Ord, afledede med Suffixerne *-i*, *-ti*, *-mi*, *-ni*, *-ri*, (ὄι-ς, βά-σι-ς, φῆ-μι-ς, ὄν-νι-ς Hes. «Plog» (af **ugh-ni-s*, R. *vegh*), ἴδ-ρι-ς), alle Dannelser, som er sparsomt repræsenterede i Græsk med Undtagelse af Stammerne paa *-ti*. *i*-Stemmerne omfatter alle tre Kjøn, oprindelig gaves der dog neppe Neutra paa *-i*. Stammeaflyd: *-i*, *-ei*, *-ēi*; den sidste Form tilhørte egentlig kun Loc. Sing.

Flexion. *Sing. Nominativ.* Endelse *-s*: μάντ-ι-ς m., βάσ-ι-ς f.

Skr. *áhi-s* «Slange» (lat. *anguis*), *matí-s* f. «Tænkning»[1], avest. *aẓi-ş*, *maiti-ş*, opers. *Fravarti-ş* (Egenn.). — Lat. *hostis*; delvis Bortfald af *-s* i ældre Tid: *tribunos militare*; hyppig er Syncope af *-i*: *acer* <**acrs* <**ạcri-s*, *mens* <**ments* <**menti-s*[2]; saaledes altid i Osk.-Umbr.: osk. *cevs* = lat. *civi-s*, umbr. *ocar* «Høi» <**ocrs* <**ocri-s*. — Irsk *fāith* «Digter» <**vāti-s* = lat. *vātēs*, *breith* f. «at bære» (Inf.) <**bhṛtí-s* = lat. *fors*. — Got. *gast-s* m., *anst-s* f., med sædvanligt Bortfald af *i*, on. *gestr* (run. *Hlewa-gasti-R*), *ást* (uden *r* ved Indflydelse af *ā*-St.); i Vestgerm. bortfaldt **-s*, Stammens Udlyd bevaredes hvor Rodstavelsen var kort: ags. *giest*, men *stede* = on. *staðr*; Fem. *ést* = on. *ást*; oht. *gast*, *stat* (uregelmæssig for **stati*, sml. *wini* «Ven», *kumi* «Ankomst»). — Lit. *gentì-s* m. «Slægtning», *naktì-s* f. Nat; obulg. *gostĭ* «Gjæst», *noštĭ* f. = *naktì-s*.

Accusativ. Endelse *-m*. gr. -ν. μάντι-ν, βάσι-ν. Det kun engang forekommende πόληα (Hes. Asp. 105) er en Nydannelse (sml. Gen.).

Skr. *áhi-m*, *matí-m*[3]; avest. *aẓi-m*, *maiti-m*[4]. opers. *Fra-*

---

[1] Enkeltstaaende af den sterkere Stammeform (ved.) *vé-ş* «Fugl» ved Siden af *vi-ş* = lat. *avis*.

[2] Endelsen *-ēs* (*canēs*, *volpēs* o. l.) tilhørte egentlig *iē*-Stammerne (se Pag. 70).

[3] Enestaaende vedisk *aryám* af *arí-ş* «fiendtlig» med de consonantiske Stammers Endelse.

[4] Enkeltstaaende Dannelser af den sterkere Stammeform: *kavaẹm* ‹ **kavayem* = skr. *kavim*, og af den langvocaliske: *karşāim* = **ka şāyem* af *karşi-* «Kreds».

varti-m. — Lat. *siti-m* o. l., *parti* (C.I.L. I. 187); desuden i Adv. paa *-tim*[1]. — I Osk. og Umbr. havde *-i-* i *-im* en Klang der nærmede sig *e*, deraf Skrivemaaden med *-í-* i Osk. og Vexel mellem *-i-* og *-e-* i Umbr.: osk. *slaagí-m* «Sted», *sacri-m*, umbr. *ocre-m*. — Irsk *fáith(-n)* af **vāti-m*. — Got. *gast, anst*; oldn. *gest, ást*; ags. *giest, stede, ést*. — Lit. *geñtį, nãktį*, preuss. *nakti-n*, obulg. *gostĭ, noštĭ*.

Nom. Acc. Neutr. Ingen Endelse. Græsk har af Substantiver kun enkelte Fremmedord som σίναπι; Adj. ἴδρι. Rimeligvis gaves der ikke oprindelig neutrale *i*-Substantiver, kun Adjectiver. Det *-i*, som optræder f. E. i skr. *ákṣi* «Øie», *asthi* «Ben» (Lat. *os*), var oprindelig en Partikel der føiedes saavel til Sing. som til Plur. af Neutra og ikke havde nogen Stammeaflyd *-i -ei* (*Joh. Schmidt* Pluralb. 245 f.). Senere droges ogsaa saadanne Neutra ind i *i*-Flexionen (ved. Gen. *bhúreṣ*; almindelig *-i-n-as*).

Skr. (*ákṣi* etc.) Adj. *jāmi* (Masc. *jāmi-ṣ* «geminus»), *çúci* straalende, avest. *āhūiri* «Ahura tilhørende», (egentl. *io*-St.). — Lat. *mare* af **mari*, Adj.: *acre*; med bortfaldet Endelse: *animal* etc. — Irsk *muir* (ogsaa med Endelsen *-n* fra andre Stammers Neutr.: *co muir-n Icht* «ad mare Ictium)». — I Germ. er et saadant Neutr. maaske bevaret i oht. *meri* «Hav» (*Sievers* P.-Br. Beitr. V. 107). Adjectiverne paa *-i* er faldne sammen med *o*-Stammerne og har altsaa disses Neutrumsform. — I Obulg. mangler neutrale *i*-Stammer; oprindelige adjectiviske *i*-Stammer er som i Germ. blevne *jo*-Stammer og har disses Neutr.

Gen. Den ældste indog. Genitivform var (1) paa **-ei-s* (se Indl.). Ved Siden deraf gik allerede i Indg. Nydannelser: *-os* føiedes til den stærkere Stammeform: **-ej-os* (2) og til den svagere: **-i-os*, **-j-os* (3).

Af den første af disse Dannelser vil *Schmidt* (K. Z. XXVII 300) gjenfinde en Levning i Græsk: Νεγοπόλεις i en pamphyl.

---

[1] Den almindelige Endelse *-em* er laant fra Consonantstammerne.

Indskr. Den anden Dannelsesmaade har vi maaske i det hom. πόλεος (2 Stav.) Il. 2. 811., 21. 567, opr. *πολεj-ος. Den tredie i οἰός for *ὀϝjος.

Udenfor disse enkeltstaaende ældre Former har Græsk kun Nydannelser: hom. πόληος (16 Gange) er dannet efter Dat. πόληι; att. πόλεως <πόληος ved quantitativ Metathese; ældre att. πόλεος (Trag.) maa være en Nydannelse, nærmest efter Forholdet ἄστεος, ἄστεως; det maa skilles fra hom. πόλεος, der att. vilde blive *πόλους (*Schmidt* l. c.). Endelig er Gen. paa -ιος (i Att. af enkelte Ord som τρόπις, i Nyjon. derimod den overalt herskende Form) laant fra Stammerne paa -ī (se i det flg.).

Skr. har næsten udelukkende Dann. 1: *áhe-ṣ, maté-ṣ*[1], ligesaa Avest.: *aẓōiṣ, matōiṣ*, opers. *Fravartaiṣ*[2]. Sporadisk Dann. 2: avest. *vayō* (af *vi* «Fugl»), Dann. 3: skr. *aryás, ávyas* = gr. οἰός[3].—I Lat. var maaske Endelsen oprindelig *-*īs* af *-*eis* (D. 1.), stemmende med osk. *Herentateís*, umbr. *ocrer*; ved Siden deraf bestod en anden Endelse -*ĭs* af *-*i-es*: *ovĭs* = skr. *ávyas* (D. 3); denne Endelse fortrængte fuldstændig den første under Indflydelse af Consonantstammernes Genitivform, der ogsaa endte paa -*is*. — I Irsk kan i Genitiver som *gene* af *gein* «Fødsel, Barn», *cuinge* af *cuing* «Aag» -*e* være opstaaet af *-*jos*, altsaa D. 3: **genjos*. I de fleste Tilfælde beror dog Endelsen -*e* paa Sammenfalden af *i*- og *iē*-Stamme: *aird* f. «Punkt» (sml. gr. ἄρδις «Pilspids»), gen. *arda* (som *i*-St.) og *airde* (som *iē*-St.)[4]. — Germanisk havde, som det synes, D. 2: Got.

---

[1] Sideform for Fem., vedisk *nír-ṛtyās*, Dat. *nír-ṛtyāi* osv. (i det eftervediske Sprog udstrakt til alle Fem.), fremkaldt ved Forblanding med *iē*-Stammerne. Saaledes ogsaa sjelden i Avest.: *pūityāo*, Gen. af *pūiti-ṣ* «Raadenhed».

[2] Sideform op. *Caispāiṣ*, som i Avest. ved *u*-Stammer, af den ellers til Loc. indskrænkede langvocaliske Stammeform.

[3] Metaplastisk med *r*-Stammernes Endelse -*ur*: *pátyur* (*pati-ṣ* «Herre»), *sákhyur* (*sákhi-* «Ven»), *jányur* (*jani-* «Kvinde».

[4] *i*-Stammernes sædvanlige Genitivform paa -*o*, -*a*: *fátho*, *fátha*, *e-perta* (af *epert* = **at-bhṛ-ti*) er laant fra *u*-Stammerne. Disse to Stamgrupper berører hinanden ogsaa ellers i Irsk.

anstais af **anstaj(i)z* (indog. *-*oj-es*), ags. *éste*, oht. *ensti* af **anstej(i)z* (indog. *-*ej-es*)[1]. — Lit.-Slav. har D. 1 (indog. *-*eis*): lit. *genties*, *nakties*, obulg. *gosti*, *nošti*[2].

Dat. (indog. *Loc.*). Ifølge *Schmidt* (K. Z. XXVII 287 ff.) var *i*-Stammernes indog. Locativform den langvocaliske Stammeform uden Endelse, altsaa paa *-*ēi*; allerede i Fællessproget blev *-*ēi* (oprindelig vel kun foran følgende Consonant) til *-*ē*. Jeg anser det dog for rimeligt, at Indog. tillige besad en Form paa *-*ei*, altsaa den samme Stammeform, som ligger til Grund for Gen., uden Casusendelse (se Indl.). Den førstnævnte Dannelse betegner vi som D. 1 b., den sidstnævnte som D. 1 a. Dertil kom allerede i Fællessproget en tredje Form paa *-*ej-i* (D. 2), idet den sædvanlige Loc.-endelse -*i* tilføiedes.

D. 1 b ligger ifølge *Schmidt* til Grund for græsk πόληι (Hom., att. Indskr.), dannet af en opr. Loc. *πόλη ved ny Tilføielse af Locativendelsen -*i*. D. 2 er hom. πτόλεϊ og contr. πόλει <*πολεj-ι; denne Form paa -ει er hom. og att., i Nyjon. almindeligere end Sideformen paa -ῑ (af *-ιjι, kypr. πτόλιjι), der svarer til Gen. paa -ιος (se Gen.).

Arisk har D. 1 b. Skr. (vedisk) *agnā́*, *pītā́* (af *pītí-* f. «Drik»)[3], avest. *gara* (Nom. *gairi-ş* m. «Bjerg»). Enkeltstaaende D. 2: skr. *ājay-i* (som Metret kræver R. V. 1. 112. 10 for Hdskr. *ājā́u*. *Lanman* 388) af *ājí-ş* «Veddeløb». — I Lat. er den gamle Loc. paa *-*ē* (D. 1 b) bevaret i *marĕ* (*Stolz* 88) *peregrĕ* (*Schmidt* l. c. 298), maaske i umbr. *ocre-m* for **ocrē-en*

---

[1] On. *ástar* efter *ā*-Decl. (*gjafar*). Maskulinerne havde i Germ. *o*-Stammernes Genitivform (med Omlyd overført fra de øvrige Casus): got. *gastis*, on. *gests*, os. *gastas*, ags. *giestes*. I On. er ogsaa Endelsen -*ar* (*vinar*) hyppig, ved Indflydelse af *u*-Stammerne

[2] Ved Siden deraf med Overgang til *jo*-St. (af *ognĭ* «Ild» og enkelte andre Ord): *ognja*, lit. *smerczio* ved Siden af *smertiēs* (*smertis* m. «Død»). Saaledes dannes i Lit. Dativ ved Masc. altid efter *jo*-St., ved Fem. efter *jā*-St.: *smercziui*, *nāczíai*.

[3] Ved Siden deraf forekommer i Veda noget hyppigere og i det senere Sprog udelukkende End. -*āu* (*agnā́u*), der skyldes *u*-Stammernes Indvirkning.

(sml. *manuv-e*). Lat. Dativ paa ældre *-e*, senere *-ei*, *-ī* [1], osk. *-eí* (*Herentateí*) forklarer *Schmidt* som svarende til hom. πόληι: Locativs *-i* er føiet til den opr. Form paa **-ē*; dog kunde man maaske snarere heri se den indog. Locativ paa **-ei* (D. 1 a) svarende til *u*-Stammernes paa **-eu*, som netop de italiske Sprog vel har bevaret. — Gall. *Ucuete* (*Stokes* Bezz. Beitr. XI 131), Dat. til Acc. *Ucuetin* i samme Indskrift, svarer maaske til skr. *agnā́* (D. 1 b); i saa Fald er vel irsk Dat. *fáith* for **vātī* <*vātē*. — Got. *anstai* forklarer *Schmidt* (l. c. 303) som opstaaet af **anstē-i* (sml. πόληι); men da det synes at være en med *sunau* fuldstændig analog Dannelse (*anstais*: *anstai* = *sunaus*: *sunau*) og *sunau* ialfald maa forklares paa en anden Maade, anser jeg den ældre Opfatning: *anstai* af **anstaj-i* (indg. **-oji*) med tidligt Bortfald af *-i* for rimeligere; ags. *ēste*, oht. *ansti* kan forklares af **anstej-i* >**anstij*(*i*) >*anstī* (D. 2); paa samme Maade oldn. *gest* [2]. — Lit. D. 1 b: *szalė̀* Adv. «paa Siden» af *szalì-s* [3]; obulg. *gosti*, *nošti*, kan være D. 1 a: *-i* af **-ei* [4]; Formen er dog ubestemt, da **-ēi* (sml. gr. πόληι) rimeligvis ogsaa maatte blive til *-i*.

Voc. Indog. **-ei* (D. 1). Ved Siden deraf optraadte allerede i Fællessproget en Nydannelse af den svagere Stammeform paa **-i* (D. 2): Gr. μάντι (D. 2). — Skr. D. 1: *ágne*, avest. D. 1: *zāirę* (af *zāiri-* «grøn», sml. *zairi* = skr. *hári-*), D. 2: *azi*. — I Lat. erstattes Voc. af Nom. — Irsk *fáith* kan vel repræsentere begge Dannelser: **vātei?* **vāti*? — Got. *gast* af **gasti* (D. 2). — Lit. *gentiẽ*, *ugniẽ*, obulg. *gosti* (D. 1).

---

[1] Fra *i*-Stammerne er dernæst *-ī* overført som Dativendelse til de consonantiske Stammer: *patrī*, ligesaa i Osk. *-eí*: *patereí*.

[2] Got. *gasta*, oht. os. *gaste*, ags. *gieste* har antaget *o*-Stammernes Dativform; saaledes ogsaa tildels i On.: *fundi*; ligesaa er i On. Fem.s Dat. *ást* dannet efter *gjǫf*.

[3] I dial. *szirdẽ(j)*, *Kurschat* 663 *Schmidt* l. c. 288, er *-je* fra de fem. *ā*-Stammer traadt til den gamle Locativform; den sædvanlige Locativform *gentyjè*, *naktyjè* er ligefrem dannet i Analogi med *ā*-Stammernes ved Forlængelse af *-i-* og Tilføielse af *-je*.

[4] Til en Form **gostei* vilde det dialekt. lit. (*Kurschat* 663) *szirdiė-jⁱ* svare.

Plur. Nom. Voc. Opr. Udgang **i-es* >**-jes* (D. 1), se Indl. Ved Siden deraf gik allerede i Fællessproget en Nydannelse af den sterkere Stammeform **-ej-es* (D. 2), der næsten ganske fortrængte den første. Græsk D. 1. οἶες for *ὀϝjες. Almindelig D. 2: -εις af *εj-ες: μάντεις, βάσεις. Sporadisk Dannelse: hom. πόληες af *ποληjες ved videre Udbredelse af den egentlig kun i Loc. Sing. hjemmehørende langvocaliske Stammeform. End. -ιες (hom., jon., dor. osv.) tilhører egentl. *ī*-St. (sml. gen. -ιος dat. -ῑ).

Arisk D. 1: enkeltstaaende vedisk *aryàs*, avest. *fravašyō* (ved Siden af *fravašayō*), *thriyasca* (og *thrāyo Bartholomae* Ar. F. I 47). Almindelig D. 2: skr. *áhayas*, *matáyas*, avest. *garay-ō*[1]. — Lat. kun D. 2: *-ēs* af **-ejes*: *hostēs*, *mentēs*[2]; i osk. *aídilis* synes *-is* at maatte være en lydlig Forandring af **-ēs* (af **-ejes*); umbr. *puntes*. — I Irsk blev **-ejes*, **īs* >*ī*, forkortet i ubetonet Stavelse: *trí*, *fáthi*. — Germ. D. 2: got. *-īs* af **-ejes*: *þreis*, *gasteis*, *ansteis*, oldn. *þrír*, *gestir* (*ástir* uden Omlyd efter *ást*); oht. *drī*, *gesti*, *ensti*; ags. *ðri*, *wine*, *éste*[3]. — Lit. *geñtys*, *nāktys* af **gentejes*, **naktejes*; **-ejes* blev udenfor Rodstavelse **-ijes* (*Schmidt* K. Z. XXVI 385), *-e-* bortfaldt som i *dùkters* N. Pl. <**dukteres*, hvorefter **-ijs* blev *-ys*; *trys* «tre» har rettet sig efter de øvrige *i*-Stammer; obulg. *trije*, *gostije* af **trejes*, **gostejes*[4].

Acc. Endelse **-ms*, Udlyd **-ims*, gr. -ινς (kret. τρίινς er Nydannelse for *τρίνς); af -ινς blev videre -ῑς (Homer, Herodot,

---

[1] Sporadisk af den forlængede Stammef. avest. *staomāyo* «Lovsange», *thrāyo* «tre», sml. πόληες.

[2] I Sideformen paa *-īs* (ogsaa skrevet *-eis*) i 7 indskr. Exempler (*Bücheler-Windekilde* 33) kan jeg ikke finde en lydlig Udvikling af *-ēs*; man ventede da den samme Overgang ved de consonantiske Stammers *-ēs*. Den dobbelte Form *-ēs* og *-īs* beror vel paa, at i Acc. Pl. disse Endelser gik ved Siden af hinanden.

[3] Derimod *giestas* etc. efter *o*-Decl., Fem. *ésta* (efter *ā*-Decl.) ved Siden af *éste*.

[4] Ved Femininerne har Accusativformen fortrængt Nom. (*nošti*) som Følge af, at ved andre fem. Stammer disse Casus i Form falder sammen.

att. i οἷς af *ὀϝινς). Nydannelser: hom. πόληας Od. 17. 486 som Nom. πόληες; hom., lesb., dor., nyjon. πόσιας efter *ī*-(*iē*-)Stammerne; att. μάντεις, βάσεις er Nominativformen.

Skr. *trī́n*, *áhīn* for **trims* osv., med Forlængelse af Vocalen efter Mønster af *o*-Stammerne; avest. sporadisk *gairi* for **gairins* (*Bartholomae* Handb. p. 24)[1]. — I Lat. blev *-ins* til *-īs*: *trīs*, *finīs*[2]; umbr. *trif*, *avif*[3]. — Irsk *trí*, *fáthi* af **trins*, **vātins*. — Got. *þrins*, *gastins*, *anstins*, oldn. *gesti*[4]. I Oht. og Ags. falder som sædvanlig Nom. og Acc. sammen. — Lit. *trìs*, *gentìs*, *naktìs* (af **trins* osv.); obulg. *tri*, *gosti*, *nošti*.

Nom. Acc. Neutr. Den oprindelige Form synes at have endt paa den forlængede Vocal: skr. (vedisk) *trī́*, *çúcī*[5]. I Avest. kan Former som *būiri* «mange» svare hertil. — Lat. *trī-ginta*. — Irsk *trí*[6]. — Ags. *hí* ταῦτα (*Joh. Schmidt* Pluralb. 43). — Lit. *trý-lika*. Obulg. *tri*. — Græsk τρία, ἄττα for *ἁ-τjα, Rod *qi*, er Nydannelse med de consonantiske Stammers *-a* (skr. *-i*); *o*-Stammernes Endelse *-ā* har lat. *tria*, *maria*, umbr. *triiu*, *triia*, *sakreu*, got. *þrija*, oldn. *þrjú* af **þríu*, oht. *driu*, ags. *ðréo*.

Gen. Den ældste Form var vistnok (se Indl.) den sterkere Stammeform + *-*om*: Udg. *-*ej-om* (D. 1). Ved Siden deraf allerede indog. en Nydannelse af den svagere Stammeform + *-*om*: *-*i-om*, *-*jom* (D. 2).

Græsk. D. 1 har hom. πόλεων af *πολεjων Il. 5. 744; att. πόλεων synes at maatte være Nydannelse efter *u*-St., da

---

[1] Femininerne ender i begge Sprog paa *-īṣ* skr. *matīṣ*, avest. *ār-maitīṣ*, sandsynligvis Nydannelse efter *ā*-Stammernes *-ās*. I Avest. er Endelsen *-īs* gaaet over paa Masc. og er disses sædvanlige Acc. Endelse: *gairīṣ*. Nydannelser efter de consonantiske Stammer: skr. *ary-ás*, avest. *thrāyō*, *garay-ō* (der dog ligetil kan være Nominativformen).

[2] Tidlig indtraadte ved Indflydelse af Consonantstammerne den med Nominativ ligelydende Sideform paa *-ēs*.

[3] Ogsaa *tref*, *tre*, *treif*, hvor *e* synes at skyldes Nom.

[4] *þrjá* efter *o*-Decl. I Fem. er Acc. = Nom. (*ástir*) efter Mønster af *ā*-Stammerne, hvor begge Casus formelt falder sammen.

[5] Almindelig efter *n*-Stammerne: *trī-ṇ-i*, *çuc-ī-n-i*.

[6] Substantivernes Neutr. Pl. paa *-a* (*mora*) er laant fra *u*-Stammerne.

et opr. *πολεων skulde blive contraheret. D. 2 τριῶν, οἰῶν. Denne Genitivform, der formelt faldt sammen med ī-Stammernes, blev gjennem disses Indflydelse den herskende i Episk, Jon., Lesb., Dor.

Arisk. D. 1 sporadisk i Avest.: *thrayąm*, *vayąm*, *srvīstayąm* af *srvi-sti*, D. 2 sporadisk: *kaoyąm* (ɔ: *kavyąm*)[1]. — Lat. D. 2: *trium*, *hostium*, umbr. *peracrio*. — Irsk D. 2: *trí(-n)*, *fáthe(n)* af **trijŏm*, **vātiŏm*. — Germ. D. 2 (eller D. 1?): oldn. *gesta* for **gastia*, oht. *gestio*, *enstio*, ags. *winigea*, *giesta*[2]). — Lit. *trijū*, *genczių*, *naczių* af **gentjōm*, **naktjōm* synes at være D. 2; imidlertid var det ogsaa muligt, at *i*-Stammerne her har rettet sig efter *jo-* resp. *jā*-Stammerne (sml. Dat. Sing. *geñcziui*, *nãcziai*). Obulg. har D. 1: *trijĭ*, *gostijĭ*, *noštijĭ* for **trejŏm* osv.

Dat. (*Loc.*). Den oprindeligste Form i Græsk paa -ι-σι (saa hos Herodot); i Att. og yngre Dor. indtraadte -ε-σι ved Indflydelse fra de Casus, hvor -ε- regelret hørte hjemme: μάντεσι. Andre Nydannelser er homer. (ogsaa lesb. og dor.) πολί-εσσι istedetfor πόλισι (dannet efter φύλακ-εσσι o. l.) og med enkelt -σ- (efter Forholdet γένεσσι: γενεσι): οἴεσι Od. 15. 386, πολίεσι Pind. — Sml. skr. *áhi-ṣu*; maaske umbr. Dat. Abl. *tris*, *avis*, *aves* for **tri-s-u* osv., obulg. *trĭ-chŭ*, *gostĭ-chŭ*[3].

Dual. Nom. Acc. Den indog. Form synes at være en Nydannelse; efter Forholdet ved *o*-Stammerne, hvor Nom. Sing, endte paa *-os*, Nom. Dual. paa *-ō*, skabtes af *i*-Stammerne en Dualform ved Forlængelse af Stammens udlydende *-i*. Denne Form mangler i Græsk. Enkeltstaaende ὄσσε for *ὀκjε af den svage Stammef. med de consonantiske Stammers Endelse -ε (D. 1) att. ἀλύσει (indskr., *Brugmann* Gramm.[2] 84) er en tilsvarende Dannelse af den sterkere St.-form for *ἀλυσεj-ε (D. 2), πόλεε (Thuk.) er Nydannelse efter πήχεε.

---

[1] Almindelig er Stammen, som altid i Sanskr., udvidet med *-n*: *gairi-n-ąm* skr. *girī-n-ām*.

[2] I Got. er disse Stammer her gaaede over i *o*-Flexionen: *gaste* (som *vulfe*); efter *gaste* Fem. *anste* (ligeoverfor *gibo*); oldn. *ásta* efter *ā*-Decl.

[3] Lit. Loc. paa *-ysè* er Nydannelse efter *ā*-Stammernes paa *-osè*.

Skr. *agnî*, avest. *aṣi* neutr. «Øine». Irsk *fáith* = **vāti*; lit. *naktì*[1], obulg. *gosti*, *nošti*.

Gen. Dat. att. πολέοιν er Nydannelse.

---

2. *u*-Stammer.

Denne Gruppe omfatter oprindelig Stammer afledede med Suffixet *-u*, Subst. og Adj. (πῆχυς, βαρύς), de yderst faa med Suff. *-ju*, *-nu*, *-ru -lu* (lac. υἱύς (att. ὑύς), λιγ-νύ-ς, δάκρυ, ἀχ-λύ-ς) samt de talrige paa *tu* (κλῑτύς). Ordene paa *-nu*, *-ru*, *-lu* og alle paa *-tu* undtagen ἄστυ er gaaet over til *ū*-Flexionen. *U*-Stammerne omfatter alle tre Kjøn. Stammeaflyd: *-u*, *-eu*, *-ēu*, den sidste Form oprindelig kun i Loc. Sing.

Flexion. *Nom. Sing.* Endelse *-s*: πῆχυ-ς, ἡδύ-ς.

Skr. *sūnú-ṣ* m. «Søn», *dhenú-ṣ* f. «Ko»; avest. *hunu-ṣ*, opers. *kuru-ṣ*[2]. — Lat. *rītu-s* egtl. «Løb». — Irsk *rith* for **ritu-s* «Løb». — Germ. got. *sunu-s*, on. *sun-r* (run. *Haukoþu-R*), os. ags. *sunu*. — Lit. *sūnù-s*, obulg. *synŭ*.

Acc. End. *-m*, gr. -ν. πῆχυ-ν, βαρύ-ν. Ved Siden deraf en Nydannelse af den stærkere St.-f.: υἱέα, hom. εὐρέα.

Skr. *sūnú-m*, avest. *hunu-m*; opers. *magu-m* «Mager»[3]. — Lat. *rītu-m*; umbr. *trifu*, *trifo* = *tribu-m*. — Irsk *rith-(n)*. — Got. *sunu*, oldn. *sun* (run. *sunu*). — Lit. *sūnų*, obulg. *synŭ*.

Nom. Acc. Neutr. Ingen Endelse. Gr. ἡδύ, ἄστυ, δόρυ, γόνυ osv.

Skr. *svādú*, *vástu*, *dáru*, *jā́nu*; avest. *vohu* = ind. *vásu* «god», *dāuru*. — I Lat. skulde det udlydende *u* svinde, saaledes *sat* ≐ neutr. til **satu-s*, lit. *sotùs* «mæt». Former som

---

[1] Masc. derimod har *jo*-Stammernes Endelse: *genczių̃*.

[2] Sporadisk af den forlængede Stf.: avest. *uz-bāzāuṣ* «med løftet Arm», *hudānāuṣ* «gaverig», opers. *dahyāuṣ* «Land».

[3] Sporadisk af den forlængede Stf.: avest. *nasāvem* (skrevet *nasāum* af *nasu* «Lig»); af den sterkere Stf. sporadisk f. E. *vareṣaom* ɔ: *vareṣavem* Navn paa en Dæmon; opers. *dahyāum*, er med sit *-āu-* foran *-m* enestaaende Nydannelse efter *dahyāuṣ* (*Bartholomae* Ar. F. I 40).

genū, *pecū* er efter *Schmidt* (Pluralb. 49 f.) egentlig Plural. — Irsk *ith* «Korn» egentlig «Næring», (Grf. **pitu*, skr. *pitú-ş* m.). — Got. *filu* = πολύ, *faihu* = *pecu*, oldn. *fjǫl*, *fé*, oht. *filu*, *fehu*, ags. *feolu*, *feoh*. — Preuss. *pecku* «Kvæg».

Gen. (sml. *i*-St.) Indog. **-eu-s* (D. 1), **-ev-os* (D. 2), **-u-os* (D. 3). D. 1. mangler i Græsk. D. 2. Fællesgræsk ved Adjectiverne: ἡδέος for *ἡδεϝος; hom., att.: ἄστεος, υἱέος; Herod.: πήχεος osv. D. 3.: δουρός, γουνός (hom.), δορός (att. digt.) for *δορϝος, *γονϝ-ος, υἷος (hom). Denne Genitivform faldt ved δάκρυος o. l. sammen med *ū*-Stammernes og førte til Forblanding af begge Classer. Nydannelse att. ἄστεως, πήχεως ved quantitativ Metathese for *ἄστηϝ-ος, af den egentlig kun i Loc. Sing. hjemmehørende forlængede Stammeform.

I Arisk er D. 1 den herskende: skr. *sūnó-ş*, avest. *vayao-ş* (*vayu-ş* «Luft» = skr. *vāyú-ş* «Vind»), opers. *kurau-ş*. D. 2 vedisk (enestaaende) *vāyáv-as*[1]. D. 3. vedisk *paçvás*, *pitvás*, *krátvas* (*kratu-ş* «Magt»), *mádhvas* (*mádhu* = μέθυ), *vásvas*, *çíçvas* (*çíçu-ş* «Unge»), avest. *khrathwō*, *hindvō* (*hindu-ş* = skr. *sindu-ş* «Strøm»), *tanvō* (*tanu-ş* «Legeme») osv.[2]. — Ital. D. 1: lat. *ri-tūs* (af **-eus*), osk. *castrovs* «fundi» (?), umbr. *trifor*. D. 2: lat. *senatuos* etc., hyppig i ældre Tid, falisk. *zenatuo* for **senatev-os*; af *-uos* blev senere *-uus*[3]. — Irsk. D. 2? *retho*, *retha*; **-evos* blev **-ovos* og dette blev **-ō* (sml. gen. *bó* = βοϝός), som i ubetonet Stavelse forkortedes til *-o*, *-a*. — Urgerm. **-ou-es* D. 2. Deraf ved Syncope af **-e-* got. *-aus*: *sunaus*, *filaus mais* «meget mer»[4], on. *sonar* (**-au* blev **-ō* og dette i ubetonet

---

[1] Flere Steder baade i Ved. og Avest. kræver Metret saadan Form istedetfor det overleverede paa *-oş*, *-aoş* (*Bartholomae* Ar. F. I 72).

[2] Enkeltstaaende af den forlængede Stf. med Suff.-*s* avest. *bāzāuş*, med Suff. *-as*: *nasāvō*. Med *ā*-Stammernes Endelse ved. *işvās* (*işu-* «Pil»), Dat. *işvāi*; i senere Sanskrit er dette udstrakt til alle de fem. *u*-Stammer (se *i*-St.).

[3] *uis* (temmelig hyppig fra Slutten af det 6te Aarh.) beror vel paa Nydannelse efter de cons. Stammer: *ducis*: *duci* = *senatuis*: *senatui*, (sml. *Stolz*[2] § 83).

[4] De øvrige Adjectiver efter *jo*-Decl.: *hardus*, gen. *hardjis*. Saaledes ogsaa i de øvrige germ. Sprog.

Stavelse -*a*) *fjár* af *-*féar*, *-*fehar*; oht. *frido* «Fred», os. *suno*, ags. *suna*[1]. Enkeltstaaende D. 3: got. *mans* af **manv(i)z*, St. *manu-*. — Lit.-Slav. D. 1: lit. *sūnaũs*, obulg. *synu*.

Dat. (*Loc.*) Indog. Udg. *-*eu* (D. 1 a). Forlænget til *-*ēu* (D. 1. b). Ved Siden af denne Dannelse stod allerede i Fællessproget de efter de cons. Stammer dannede Former paa *-*ev-i* (D. 2) og *-*ui* >*-*vi* (D. 3). — I Græsk mangler D. 1 a. (Levning er maaske ἄνευ, sml. oht., os. *āno*, on. *ón, án*), ligesaa D. 1. b (sml. dog Nydannelsen Ἄρη-ι o. l. af *Ἀρηϝ-ι). Almindelig er D. 2: hom. ἡδέϊ, ἄστεϊ, contr. πήχει Od. 21. 419, att. ἡδεῖ, πήχει. D. 3: hom. γουνί, δουρί, att. digt. δορί for *γονϝ-ί *δορϝ-ι (ved Siden deraf att., digt. δορεί for *δορεϝ-ι), hom. υἱι.

Arisk. D. 1 a: skr. enkeltstaaende (ved.) *sāno* af *sā́nu* n. «Ryg», «Overflade», (*Lanman* p. 412); avest. *haẹtō* af *haẹtu-* = skr. *sétu-* m. «Bro», *aiwigātō* af *aiwigātu-* «Komme» o. fl. (*Bartholomae* Bezz. Beitr. IX 299 ff.), opers. *Bābirauv*, *Margauv*, *ufrātauv-ā* «ved Euphrat». Almindelig er D. 1. b: skr. *sūnā́u*, avest. *vaŋhāu* = skr. *vásāu*[2]. D. 2 oftere i Veda: *sūnáv-i*. D. 3: Avest. *pithwi* (*pitu-ş* «Næring»). — Lat. D. 1 a: *noctū* for *nocteu*; saaledes vel ogsaa for en Del de i klass. Latin almindelige Dativer paa -*ū*; umbr. *manuv-e* «i Haanden». Dat. -*trifo*. D. 1 b er maaske lat. *rītĕ* af **rītē* (*Mahlow* 52)[3]. — Irsk *riuth* af **ritū* kan forudsætte ældre **riteu* (D. 1 a). — Germ. D. 2: got. *sunau*, os. *sunu*, *suno*, ags. *suna* af **sunav-i* (indog. *-*ov-i*), oht. *suniu*, *fridiu*, on. *syne* (run. *kunimudiu*) af indog. *-*evi*. D. 3. i got. *mann* for **manv-i* af den defekte Stamme **manu-*. — Obulg. *synu* kan være D. 1 a (-*u* af *-*eu*, *-*ou*)[4].

---

[1] *feoh* følger *o*-Decl.: Gen. *féos*.

[2] *-*ēu* blev allerede i Indog. i Udlyd til *-*ē* (arisk -*ā*), ligesom *-*ēi* (skr. *agnā*); i Endelsen -*āu* synes da -*u* at være secundært tilføiet efter de øvrige Casus (sml. *Dyāuş* gr. Ζῆς, lat. *diēs*). Den opr. Form er maaske bevaret i *ṛtā matīnām* «ved Bønnens Tid» (se *Lanman* 411).

[3] Den almindelige lat. Dat. paa -*u-ī* er Nydannelse efter de cons. Stammer; -*ī* af *-*ei* er, som før nævnt *i*-Stammernes Dativudg., der fra disse har bredt sig som Endelse til de øvrige Stammer.

[4] Lit. *sūnujè* er Nydannelse som *i*-Stammernes Loc. paa -*yjè*. O[k]

Voc. Indog. *-*eu* (D. 1). Ved Siden deraf ogsaa allerede i Fællessproget en Nydannelse af den svagere St.f. paa *-*u* (D. 2). Græsk D. 2: γλυκύ.

Skr. D. 1: *sūno.* Ved Neutr. D. 2: *guggulu* A. V. «Bdellion»; Avest. D. 2: *mainyu* «Aand». — Irsk D. 2: *rith* af **ritu.* — Got. D. 1: *sunau* (ogsaa D. 2: *sunu*). — Lit. Slav. D. 1: lit. *sūnaũ*, obulg. *synu.*

Plur. Nom. Voc. Opr. Udgang *-*u-es*, *-*ves* (D. 1); ved Siden deraf allerede indog. *-*ev-es* (D. 2).

Græsk D. 1: hom. υἷες for *υἱϝ-ες. Alm. D. 2: ἡδέες, πήχεες hom., her., lesb., dor.; att. contr.: ἡδεῖς, πήχεις. Enkeltstaaende af den forlængede St.f.: πρέσβηες, Hes. Asp. 245 (som πόληες).

Arisk. D. 1 sjelden: skr. (vedisk) *mádhvas*, *çata-kratvas* (Voc. Fem.) «med hundrede Kræfter», avest. *pasvas-ca*, *yāthwō* af *yātu-* «Troldmand». Almindelig D. 2: skr. *sūnáv-as*, avest. *hunavō* [1]. — Lat. *rītūs* kan være for **rītev-es* >**rītou(e)s* (D. 2), men kunde ogsaa være Accusativformen. — Irsk *ríthai* af **rīteves* >**rītoves* (D. 2) (som *bai* = βόϝες). — Germ. enkeltvis D. 1: got. *man-s* >**manv(i)z*, on. *kinnr*, *kiðr* af *kinn* f. = got. *kinnus*, gr. γένυς. D. 2: got. *sunjus*, on. *synir* af **suneves* [2]. — Lit. D. 2: *sū́nūs* af **suneves* >**sunuv(e)s*, obulg. *synove* af **sūneves.*

Acc. Endelse *-*ms.* Udlyd *-*ums*, gr. -υνς, saaledes kret. υἷυνς, hom., her.: νέκῡς. Endelsen -ῡς falder sammen med *ū*-Stammernes, hvad der bidrog til den Overgang af *ŭ*-Stammer til *ū*-St., som har fundet Sted i stor Udstrækning (Gen. νέκυος osv.); saaledes indtraadte fra disse ogsaa den anden Endelse -υας: hom. νέκυας. Nydannelser efter Nominativ paa -εες er hom. γλυκέας, her. πήχεας osv. Att. γλυκεῖς, πήχεις er selve Nominativformen.

Dat. *synovi* er = skr. Dat. *sūnáve* (ob. udlydende -*i* af *-*ai*), Dat. med D. 2 er preuss. Inf. paa -*twei* f. E. *girtwei* «rose».

[1] af den forlængede St.f. opers. *dahyāva*, avest. *daṅhāvō*, *nasāvō.*

[2] os. *suni* efter *i*-Decl.; ags. *suna* af **sunaviz* (indog. *-*oves*).

Arisk. (sml. _i_-St.). Skr. _sūnún_ m., _iṣūṣ_ f., avest _hindu_ = skr. _síndhūn_, _ratu_ = skr. _ṛtún_ m., almindelig med Feminins Endelse: _pasūṣ_; fem.: _dańhūṣ_[1]. — Lat. _rītūs_ af _*rītuns_, umbr. _manf_ for _*manuf_ <_*manuns_[2]. — Irsk _rithu_ af _*rituns_. — Got. _sununs_, oldn. _sunu_. — Lit. _súnus_, obulg. _syny_ af _*sūnuns_.

Nom. Acc. Neutr. Oprindelig Form paa _*-ū_ (se _i_-St.), saaledes skr. vedisk _urú_, _purú_, _vasú_ o. fl.[3], avest. _asrū_ «Taarer», _puru_, osv. (som falder sammen med Sing. og maaske kan være Singularformen, sml. ved _purú_, _vasú_ osv. for Plur.). — Lat. maaske _genū_ (Sing.) osv. (_J. Schmidt_ Pluralb. 49 ff.). — Græsk har kun Nydannelser med de consonantiske Stammers Endelse _-ă_: D. 1 af den svage St.f.: lesb. γόννα, hom. γοῦνα af *γονϝ-α, hom. δοῦρα af *δόρϝ-α, πολλά af *πολϝ-α, δάκρυα, maaske ogsaa Adv. τάχα, ὦκα, κάρτα etc. for *ταχϝα, *ὠκϝα *καρτϝα (_J. Schmidt_ l. c. 47). D. 2 af den sterkere St.f.: hom. ἐυρέα, ἄστεα, πώεα osv. I Att. ucontraheret ved oxytonerede Adjectiver: ἡδέα (derimod ἡμίση Dem.), ellers contr.: ἄστη, δόρη for *δορεϝα; ὀξεῖα Hes., θήλεια (indskr. fra Thera) er dannede af Fem.formen (_Brugmann_ K. Z. XXIV. 83).

I de øvrige Sprog optræder Nydannelser med _o_-Stammernes Endelse _-ā_: avest. D. 1: _erezvā_ af _erezu_ = skr. _ṛjú_ «ret», _zanva_ «Knær». — Ital. D. 1: umbr. _berva_ = _verua_, _vatuva_ usikker Bet., _pequo_, saaledes vel ogsaa Lat. _genua_ etc. der dog ogsaa kunde repræsentere D. 2: _*genev-a_. — Irsk _locha_ vel for _*loceva_ >_*locova_ (D. 2)[4]. — Oht. _fihiu_ af _*fehevā_.

---

[1] Sporadisk Nydannelse efter cons. St. skr. (vedisk) _paçv-ás_, _kṛtv-as_ (adv. «Gange»), avest. _pasvō_, og af den sterkere Stf. avest. _gātavō_ af _gātu-_ «Sted», _pasavō_, _astavō_ (_astu_ «Legeme») o. fl. De avestiske Former kan dog ligetil være Nominativformerne. Ligesaa opers. _dahyāva_.

[2] _kastruvuf_, _kastruvu_, _castru-o_ synes at være metaplastisk efter _o_-Decl. for opr. _*kastruf_.

[3] ved Siden deraf hyppigere, og i det senere Sprog altid: _purū-ṇ-i_, _vasū-n-i_ osv.

[4] En anden Endelse _-e_: _sothe_ af _suth_ «Afkom» synes laant fra de neutrale _s_-Stammer (som _tige_ for _*teges-a_, Pl. af _tech_ «Hus»).

Got. *kniu, triu,* oldn. *kné, tré* er gjènnem Nom. Pl. *kniv-a, triv-a* (sml. att. δόρη af *δορεϝα) og Gen. Pl. *kniv-e, triv-e* (sml. gr. ἡδέων) gaaet over til *o*-Stammer.

Gen. Ældste Form paa **-ev-ŏm* (D. 1). Ved Siden deraf allerede indog. af den svagere St.f. **-u-om,* >**-vom* (D. 2).

Græsk. Almindelig er D. 1: hom. att. ἡδέων, hom. πηλεκέων osv., her. πηχέων; att. πήχεων (med Accent efter πήχεως). D. 2: γούνων, δούρων hom., πολλῶν, δακρύων osv.

Arisk. D. 1 mangler; sporadisk D. 2: avest. *rathwąm* (*ratu-*), *aŋhvąm* (*aŋhu-* «Verden»), *yāthwąm* o. fl.[1]. — Lat. D. 1 *rītuum* for **rītev-ŏm* >**rītovom.* — (Irsk *rithe(-n)* er vel *i*-Stammernes Form, overført paa *u*-St.). — Got. D. 1: *sunive* af **sunev-ēm*[2]. Sporadisk D. 2: got. *manne,* on. *manna* af **manv-ē* (-ō), on. *kinna* af **kenvō.* — Obulg. D. 1: *synovŭ* for **sūnev-ŏm*[3].

Dat. (*Loc.*). Den oprindelige Form paa -υ-σι : νέκυσι har kun de Stammer, der beholder -υ uforandret gjennem Flexionen; ved de øvrige indtræder derfor -εσι ved Indvirkning af de Casus, hvor -ε- hørte hjemme: hom., att. ὀξέσι osv. Nydannelse: hom. πελέκ-εσσι, δούρεσσι, ogsaa νέκυσσι o. l. for νέκυσι (som ἔπεσσι, ἔπεσι).—Sml. skr. *sūnú-ṣu,* avest. *vaŋhu-ṣu, gātuṣv-a,* opers. *dahyuṣuv-ā.* — Umbr. Dat., Abl. *berus* af **gveru-su.* — Obulg. *synŭ-chŭ.*

Dual. Nom. Acc. Opr. Form paa **-ū* (sml. *i*-St.). Denne Dannelse mangler i Græsk. — Skr. *bāhū́,* avest. *mainyū, dańhu.* — Irsk *dí loch* af **locū.* — Lit. *sū́nu,* obulg. *syny.* — Græsk har Nydannelser med de cons. Stammers Endelse -ε: D. 1: δοῦρε, hom., sml. skr. *paçv-ā́,* avest. *bāzva.* D. 2: hom. att. πήχεε, εὐρέε, contr. att. indskr.: υἱεῖ, sml. avest. *bāzav-a.*

---

[1] Almindelig avest. *-u-n-ąm,* som skr. *-ū-n-ām*; avest. *vohunąm,* skr. *vásūnām.*

[2] Oldn. *sona,* ags. *suna* har *o*-Stammernes Genitivform.

[3] Lit. *sūnū̃* synes kun at kunne forklares som Metaplasme efter *o*-Decl.; paa samme Maade Loc. Pl. *sunũsè* for **sunūsè.*

Gen. Dat. Att. πήχεοιν, εὐρέοιν etc. er Nydannelser.

Et oprindeligt Adjectiv paa *-u* er vistnok γραῦς, hom. γρῆυς (men ogsaa contrah. γρηῦς, Od. 19. 346, 24. 389) Grdf. γρᾰ-jυ-ς (Rod. γερα — γρᾱ), sml. skr. *jarā-yu* n. «den aflagte Slangehud», egentl. «det gamle». Det vilde saaledes høre sammen med de nys behandlede Stammer, fra hvilke det kun adskiller sig ved, at det gjennem hele Flexionen beholder den svagere Stammeform paa -υ (foran Vocal ϝ); contraheret til γρᾱυ- blev Stammen parallel med νᾱυ- og paavirkedes af denne Stammes Flexion, saaledes att. Nom. γρᾱῦς som ναῦς. Hom. Nom. γρῆυς, Dat. γρη-ΐ, Voc. γρῆυ. Att. γραῦς, Acc. (Nydannelse) γραῦν, γραός, γραΐ, γραῦ. Pl. γρᾶες, γραῦς (efter γραῦν) γραῶν, γραυσί.

---

b. Tilsyneladende diphthongiske Stammer.

I Græsk har, som det synes, ved endel oprindelige *i*- og *u*-Stammer den langvocaliske Form (*-*ēi*, *-*ēu*) faaet et videre Omraade. Medens den ved de øvrige regelmæssig kun optræder i Loc. Sing., har den her ogsaa trængt sig ind i Nom. Sing. (sml. avest. *uz-bāzāuş* o. l.), der saaledes faar en med Diphthongstammernes fuldstændig overensstemmende Form. Den øvrige Flexion er da ogsaa analog med og kan være dannet efter disses

1. *i*-Stammer

Herhen vilde efter dette de græske Femininer med Nom. Sing. paa -ώ (-ῴ) høre. *Bartholomae* (Ar. F. I. 30) og *Joh. Schmidt* (K. Z. XXVII. 369 ff.) sammenligner indisk *sákhā*, avest. *hakhā*, *hakhă* «Ven» og de tilsyneladende *n*-Stammer *pánthā-s* «Vei» (sml. ob. *pąti*, lat. gen. *ponti-um*) og *manthā-s* «Tvare». Fuldstændig parallele med de nævnte græske er jo disse ingenlunde (hverken i Form eller Kjøn); men de vise ogsaa i Arisk en Omsiggriben af den langvocaliske Stamm

Denne Gruppe omfatter et temmelig stort Antal Fem. paa -ώ, af hvilke en Del er Nom. ag., en Del Denominativa (begge oftest som Egenuavne), en Del Abstracta, f. E. a) Κλειώ, «den berømmende», Κλωθώ «den spindende», Πειθώ «den overtalende», λεχώ «Barselkvinde»; b) Τρηχώ «stenet Egn», Δεινώ «den forfærdelige», Ἀργώ «den hurtige», Ἀελλώ «den stormende»; c) μελλώ «Nølen», χρεώ «Nødvendighed», πευθώ «Kundskab».

Flexion. *Sing. Nom.* λεχώ (af indog. *-ōi blev i Udlyd *-ō) sml. *sakhā*, *hakha*. Istedetfor -ω findes ogsaa -ῳ, f. E. Ἀρχιῶι i en Indskr. fra Melos i førjon. Alfabet; dette kan bero paa Indflydelse fra Vocativ. (paa -οι).

Acc. Ἥρων Sappho fr. 71 af Ἡρώ, lac. Ἀγιδών, kret. Λατών osv. for *Ἥρωιν (som Ζήν for *Ζηυν), sml. ved. *pánthā-m*. Den hom.-att. Form Λητώ betragter *Schmidt* vistnok med Urette som en Analogidannelse efter αἰδῶ. Snarere er den en opr. «Sætningsdublet» *Λατωιm̥, der indtraadte foran Consonant, medens *Λατωιm var den retmæssige Form foran Vocal; af *Λατωιm̥ blev *Λατωια >*Λατωα; hertil svarer skr. *sakhāy-am*, avest. *hakhāyem*. Vistnok er Accenten paafaldende, da *Λατώα contraheret skulde blive *Λατῶ; ved Indflydelse af Nominativ maa da Acut være traadt istedetfor Circumflex; forøvrigt gjør Betoningen den samme Vanskelighed ved Antagelsen af en Analogidannelse efter αἰδῶ. Jon. Indskr. og Herodot har -οῦν: Τιμοῦν. Denne Form synes at være en Omdannelse efter Genitiv paa -οῦς.

De øvrige Casus dannes af en svagere Stammeform (sml. βῶς, βοϝός).

Gen. hom. jon. Λητοῦς, dor. boeot. Λατῶς, lesb. πείθως af *-oj-ος >*-οος.

Dat. (*Loc.*) Λητοῖ af *Λητοj-ι. Boeot. Κλίῳ efter *o*-Decl. (sml. Plur.).

Voc. Λητοῖ, sml. skr. *ágne*.

I *Plur.* følger disse Stammer *o*-Decl., hvortil den Omstændighed kan have medvirket, at Loc. Plur. formelt faldt sammen med *o*-Stammernes: λεχοῖ-σι og λύκο-ι-σι. Skr. derimod Nom. Pl. *sákhāy-as*, Acc. *sákhīn*.

Stammer af lignende Art ser *Bartholomae* (l. c. 34) i δεσ-πότης, Acc. -πότην for *-ποτηις, *-ποτηιν ved Siden af πόσις = skr. *páti-s* og δολομήτης ved Siden af δολόμητις.

---

2. *u*-Stammer.

a. Stammer paa -ηυ.

Wackernagel (K. Z. XXIV 300 ff.) opstiller for disse Stammer en Grundform paa *-*ēju*, *-*ĕju*, svarende til de indiske paa *-āyu*, *-ayu*. Man ventede da hom. *βασιλῆϋς som γρῆϋς af *γρᾱϳυ-ς.

Maaske er disse Stammer oprindelig *u*-Stammer. Diphthongen *-*ēu* trængte sig ind i Nominativ (sml. avest. Nom. *uzbāzāuş*, opers. *dahyāuş*, Acc. av. *nasāum*), hvorved denne blev fuldstændig analog med Diphthongstammernes, og der dannede sig tilsvarende Casus, paa den ene Side af en ny kortere Stammeform (efter Forholdet βῶς, βοϝός) (D. 1,) paa den anden Side med gjennemført Bibehold af den lange Vocal (D. 2).

Som Støtte for denne Antagelse, at disse Stammer egentlig er *u*-Stammer, kunde anføres en vis Lighed i Brugen af det indiske oxytonerede Suff. *-ú* og gr. -ηυ. Ordene paa -ηυ var vistnok egentlig Nom. ag., afledede af Verber, som φορεύς «Bærer» (φερ-), sml. skr. *bharú-* «Herre» (egentl. «Opholder»), πομπεύς «Ledsager» (πεμπ-), τοκεύς «Avler» (τεκ-), νομεύς «Hyrde» (νεμ-), δρομεύς «Løber» (δρεμ-) osv. Men da der ved Siden af f. E. πομπεύς, νομεύς, δρομεύς stod Substantiverne πομπή «Ledsagelse», νομή «Græsgang», δρόμος «Løb», opfattedes hine let som afledede af disse, og der opstod saaledes en talrig Mængde Denominativer paa -ηυ som ἀροτρεύς «Pløier» (ἄροτρον), χαλκεύς «Smed» (χάλκος), πεδιεύς «Sletteboer» osv. Paa lignende Maade anvendes i Sanskr. det oxyt. Suff. *-ú* til Dannelse af Nom. ag.: *gṛhú-* «Betler» (*grabh-*), *rip-ú* «Bedrager», (*rip-* «smøre»), *ṛbhú* «dygtig» (*rabh-*), *dārú* «kløvende» (*dar-*), *jāyú* «seirrig» (*jāi-*), *stāyú* «Tyv» (*stāi-*), me

Desiderativer og visse afledede Verber f. E. *jigīṣ-ú* (*jāi-*), *namasy-ú* (*namasy-á-ti* «hædrer»).

Ligefrem identiske synes gr. Ὀρφεύς og skr. *ṛbhú-*. Berøring mellem *u-* og ηυ-Stamme viser πρεσβύς og πρεσβευ- (i Dat. Pl. πρεσβεῦ-σι og i Afledningen πρεσβέυ-ω).

Flexion. *Sing. Nom.* I βασιλεύς betragtes almindelig ligesom i Dat. Plur. βασιλεῦσι, -ευς- som forkortet af *-ηυς-. Sandsynligere er βασιλεύς en Nydannelse efter de Casus, hvor den kortere Stammeform forelaa. Dialektisk forekommer -ης, arkad. ἱαρής, γραφής, kypr. ἱjερής ved Siden af ἱjερεύς, dor. Τύδης, Ὄρφης (sml. ogsaa Ἄρης), der kan være den oprindelige Nominativ: -ης af *-*ēus* (sml. Ζής, lat. *diēs*).

Acc. Herodian anfører Κηφήν og Ὀρφήν Nom. (Ibykos: ὀνομάκλυτος Ὀρφήν) som Sideformer til Κηφεύς, Ὀρφεύς. Maaske forholder det sig med disse Former som med Nom. Ζήν: de er egentlig Acc., opr. *Ὀρφηυν. Acc. paa -ηα er da «Sætningsdublet»: *Ὀρφηυ*m* og *Ὀρφηυ*m̥*; af det sidste blev*Ὀρφηϝα >Ὀρφῆα. Hom. βασιλῆα, lesb. βασίλησ, boeot. Χαλκιδεῖα; att. βασιλέᾱ med quantitativ Metathese. Ved Siden deraf en Nydannelse paa -ε̆α efter de øvrige Casus: hom. (sjeldnere) Τυδέα o. l., saaledes ogsaa dor. (ogsaa Alk. fr. 48 og enkelte Gange hos Eur. f. E. φονέα El. 599. 763); herod. βασιλέα kan være for βασιλῆα ved Vocalforkortning. Sen dor. Contraction: βασιλῆ (ogsaa enkelte Gange hos Eur., El. 439).

Gen. Den oprindelige Form (D. 1) var vistnok paa *-*ev-os* (efter βῶς, βοϝός), om end Formen paa -ηϝος er overveiende hos Homer: hom. Πηλέος osv. (contr. i Ὀδυσσεῦς, Od. 24. 398), maaske kypr. βασιλέϝος, βασιλέος (saaledes Deecke, andre læser βασιληϝος, βασιληος), dor. βασιλέος. Ved Gjennemførelse af Nominativs -ηυ opstod tidlig D. 2 paa -ηϝος, hom. βασιλῆος, lesb. βασίληος (senere lesb. -εος), boeot. Θεσπιεῖος, gml. att. οἰκῆος, senere ved quant. Metathese οἰκέως, gml.-jon. Πλουτῆος. Deraf kan den herod. Form paa -έος, være opstaaet (som gen. νεός for νηός >*νεώς).

Dat. (*Loc.*). Svarende til Gen. paa *-*evos* er Dat. paa *-*evi* (D. 1) den oprindelige Form: hom. Πηλέι, kret. Πριανσιέι; maaske kypr. Ἠδαλιέjι (-ji for -ϝι), att. βασιλεῖ. D. 2:

*-ηϝι: hom. βασιλῆι osv., boeot. βασιλεῖι, gml. att. indskr. γραμματῆι, jon. indskr. Πριηνῆι, deraf herod. -έι.

Voc. βασιλεῦ (Betoning som i Ζεῦ), sml. skr. *sūno.*

Plur. Nom. Voc. D. 1 *-ēves: hom. βασιλῆες, lesb. μᾶλοδρόπηες (Sappho), boeot. πρισγεῖες = *πρεσβῆες, eleisk βασιλᾶες (med uægte -ᾱ), spart. (Seiersøile fra Platæa) contr. Πλαταιῆς osv., ligesaa att. (Thuk., Aristoph., Platon). Nydannelse paa *-ĕves her., dor., yngre lesb., att. Indskr.: βασιλέες, deraf ved Contraction att. βασιλεῖς, ved Hyphæresis kret. Πριανσιές.

Acc. Opr. Form paa *-ēvn̥s >*-ηϝας >-ῆας, hom. βασιλῆας, boeot. Φωκεῖας, lesb. (Alc. 48) βασίληας, deraf att. βασιλέᾱς, herod. βασιλέᾰς. Nydannelse paa: *-ĕvn̥s >-έᾰς: φονέᾰς Eur. Electra 276, kret. Πριανσιέας. Att. βασιλεῖς og βασιλῆς (Soph. Ai. 390) og kyren. ἱαρές er Nominativformen (*G. Meyer* Gramm. [2] 362).

Gen. D. 1 *-ĕvōm >-έων: hom. τοκέων, Il. 15. 206 og 21. 587, dor. lesb. βασιλέων. D. 2: hom. βασιλήων, boeot. Θεσπιείων, att., jon. βασιλέων er ubestemt, kan være opstaaet ved quant. Met. af βασιλήων.

Dat. (*Loc.*) hom., att., jon., yngre dor.: βασιλεῦσι. Nydannelser med Endelsen -εσσι er hom. ἀριστήεσσι, f. E. Il. 5. 206, lesb. βασιλήεσσι, Theokr. 15. 93: Δωριέεσσι; γονεῖσι (pisid.) efter Nom. γονεῖς, τοκέσι i en metrisk att. Indskr. efter τοκέων, ligesaa δρομέσι hos Kallimachos (*G. Meyer*[2] 375).

Dual. Nom. Acc. D. 1: τοκῆε, Od. 7. 312. D. 2: att. βασιλέε.

Gen. Dat. (kun att.) βασιλέοιν efter Gen. Pl. βασιλέων.

Til disse Stammer hører uden Tvivl ogsaa Ordet Ἄρης (efter *Leo Meyer* beslægtet ved skr. *arí-ş* «angribende» «Fiende», der dog staar ἔρις nærmere; Grf. *ɣrú- sml. skr. *arúş* n. «Saar»). At der ved Siden af Stammen Ἀρηυ- ogsaa har været en Stamme Ἀρες- er ikke sandsynligt; de Former, der tyder paa en saadan, er snarere fremkaldte ved, at Nom. Ἄρης falsk opfattedes som parallel med εὐγενής.

Stammeaflyd -ηυ, -ευ. Lesb. har kun -ευ: Nom. Ἄρ (som βασιλεύς), Acc. Ἄρευα, Gen. Ἄρευος, Dat. Ἄ

Voc. Ἄρευ. Pindar har Gen. Ἄρεος, Dat. Ἄρει, kret. Indskr. Acc. Ἄρεα, Hom.: Nom. Ἄρης (som Ζής), Acc. Ἄρην og Ἄρηα, oprindelige Sætningsdubletter: *Ἀρηυm og *Ἀρηυm̥, Gen., Dat. Ἄρεος, Ἄρει og Ἄρηος, Ἄρηι, Voc. Ἄρες, en Nydannelse efter Nom. Ἄρης, opfattet som *s*-Stamme, Herod.: Ἄρεος, Ἄρεϊ, Ἄρεα; att. Ἄρεος (digt.) og Ἄρεως (pros.) ved quant. Met. af Ἄρηος, Dat. Ἄρει, Acc. Ἄρην og Ἄρη; den sidste Form er vel som Voc. Ἄρες dannet efter *s*-Stammerne.

---

b. Stammer paa -ωυ.

Som saadanne kan man maaske opstille enkelte Ord med Nom. paa -ως, πάτρως «Farbroder», μήτρως «Morbroder», sml. lat. *patru-os*, skr. *pitṛv-ya*. Om ἥρως og ἅλως, der bøies som disse, men tillige har enkelte Casus efter ω-Decl. (att. Dat. ἥρῳ, hom. Gen. ἅλω osv.), egentlig hører hid, lader sig ikke afgjøre, da begge Ord etymologisk er dunkle og det saaledes ikke kan sees, hvilken Spirant de har tabt. Var ἥρως, egentl. *s*-Stamme? sml. av. *hāiriṣi* af **sāriṣ-ī* «Kvinde», Fem. til et **sāris-*. De øvrige Ord, der bøies som πάτρως, er ikke *u*-Stammer: Μίνως, der i de fleste Casus følger ω-Decl., er egentlig *s*-Stamme, regelmæssig er saaledes Acc. Μίνωα <*Μίνωσα; κάλωες etc. (Orph. Arg.) af det ellers som *o*-Stamme flecterede κάλως er Metaplasme, fremkaldt ved den formelle Lighed mellem Nominativformerne κάλως og πάτρως; det samme gjælder δμώς, der helt bøies som πάτρως, men vistnok egentl. er *t*-Stamme (sml. ἀ-δμής, ἀ-δμῆτ-ος); som δμώς bøies θώς, der vistnok egentl. er Diphthongstamme osv.

Flexion. *Sing. Nom.* πάτρως, ἥρως osv. for *πατρωυς som Ἄρης for *Ἀρηυς.

Acc. hom. μήτρωα, ἥρωα, kret. πάτρωα, att. ἥρωα og contr. ἥρω, herod. ἥρωα og ἥρων, den sidste Form er vel metaplastisk efter ω-Decl.

Gen. D. 1: ἥροος, Hom. Od. 6. 303 (skrevet ἥρωος), D. 2: ἥρωος, μήτρωος osv. hom. att. jon.

Dat. μήτρωι, ἥρωι osv. Metaplastisk efter Stammerne paa -ω: μάτρῳ, Pind. Nem. 4. 80 (μάτρωι Isth. 6. 24), ἥρῳ Il. 7. 453.

Plur. Nom. μήτρωες, ἥρωες osv. Sidef. ἥρως (Aristoph. ifølge Choeroboskos) er Acc. (sml. Ordene paa -ις og -υς).

Acc. μήτρωας, ἥρωας, kret. πάτρωανς (som στατήρανς); att. alm. ἥρωας, sjeldnere ἥρως f. E. Aesch. Ag. 502.

Gen. μητρώων, ἡρώων.

Dat. (*Loc.*) μήτρωσι, ἥρωσι. Hom. Nydannelse ἡρώεσσι.

Dual. Nom. Acc. (δμῶε) Hom.

Gen. Dat. att. indskr. ἡρῷν contr. af *ἡρώοιν.

2.

Diphthongstammer.

Af denne Gruppe har Græsk kun faa Levninger. Som i Indledningen paapeget var deres Flexion oprindelig den samme som de enstavelses Consonantstammers: i Nom. og de Casus, som følger Nom., sterk Form ɔ: lang Diphthong (lang Vocal + Halvvocal), i Gen. og de Casus, som følger Gen., svag Form ɔ: kun Halvvocal (**Djēu-s *divés*); allerede i Fællessproget opkom en Mellemform med kort Diphthong (**gōu-s *govés*), ligesom ved de enstavelses Consonantstammer under Indflydelse af de tostavelses (**nēr *nerés* for **n̥rés*).

En anden Forandring af det oprindelige Forhold var, at paa den ene Side den sterke Stammeform gjennemtrængte hele Flexionen (skr. Nom. *rā́s*, Gen. *rāyás*), og paa den anden Side, hvad der var langt hyppigere, den svage Stammeform, saa at Diphthongen ganske opgaves, hvortil Grunden vel var den, at den gamle Nom.-Acc.-Form, efterat **-ēi-* og **-ēu-* foran *-s* og *-m* var blevet til **-ē-*, fjernede sig saa sterkt fra de øvrige Former (**bhēs* af **bhēus* ligeoverfor Gen. **bhuvés*), at deres indbyrdes Sammenhæng ikke længere føltes. Diphthongstammerne falder saaledes i to Grupper: *egentlige Diphthongstammer* (med og ud Stammeaflyd) og *uegentlige Diphthongstammer* (i hvil

Diphthongen er svunden, idet den svage Stammeform overalt er gjennemført).

---

1. Egentlige Diphthongstammer.

Stammer paa *i*-Diphthong mangler i Græsk (skr. *rā-s*, lat. *rē-s*). De øvrige er: 1. Ζεύς, der alene har bevaret den oprindelige Stammeaflyd, Vexelen mellem sterk og svag St.f. (**Djēu-*, **Div-*); 2. βοῦς, der har opgivet den svage Form for en Mellemform (**gōu-*, **gŏv-*; den svage St.f. er bevaret i Afledningen ἑκατόμ-βη «Offer af hundrede Oxer» for *-βϝη, sml. skr. *çata-gu-* «som besidder hundrede Kjør»); 3. ναῦς, der næsten overalt kun har den sterke St.f. (**nāu-*, **nāv-*). Til disse slutter sig vistnok χρώς (Gen. χροός og χρωτ-ός) som 2; θώς, der sandsynligvis er Diphthongstamme, følger i Flexion Ord som πάτρως (se S. 105). Att. χοῦς (Gen. χοός) har vel rettet sig efter βοῦς paa Grund af ensartet Nominativform. Ordet er egentlig *o*-Stamme: Nom. χόος (χοῦς), Gen. χόου (χοῦ), *G. Meyer* Gramm.² 322.

*-*ēu*-, *-*ōu*- blev allerede i Indog. til *-*ē*,- *-*ō*- foran Nominativs -*s* og Accusativs -*m*; i hom. ναῦς, skr. *nāúṣ* (skr. ogsaa i *dyāúṣ*) var -*u*- allerede i Fællessproget gjenindført fra andre Casus (*Bartholomae* Ar. F. I 32).

Flexion. *Sing. Nom.* Ζῆς (Pherekydes ifølge Herodian), dor. Ζᾶς (med falsk «Dorisering» af -η); dor. βῶς; hom. jon. νηῦς. Nydannelser af Mellemformen alm. gr. Ζεύς (boeot. Δεύς), βοῦς, att. ναῦς.

Sanskr. *dyāúṣ*, *gāúṣ*, *nāúṣ*; av. *gāuṣ*[1]. — Lat. *diē-s*, *bō-s*[2]. — Irsk *bó* synes at være en Dannelse som gr. βοῦς af Mf., Grf.: **bous*; oprindeligt **bō-s* skulde vel blive **bá*[3].

Acc. Ζῆν, Hom. (i Versende f. E. Il. 8, 206, altsaa ikke Ζῆν'), «doriseret» Δᾶν Theokr. 4. 17; βῶν Il. 7. 238 og dor., ogsaa att. ΒΟΝ ɔ: βῶν eleus. Indskr.; νῆα hom., jon., nyjon.;

---

[1] Ogsaa *gaoṣ* (Mf.) som gr. βοῦς.
[2] lat. *nāv-i-s* er udvidet til *i*-Stamme.
[3] irsk *nói* «Skib» er *i*- eller *iē*-Stamme.

med Forkortelse af -η- foran -α: νέα, Grf. *nāvm̥ (den antekonsonantiske Form). Nydannelser: af Formen Ζῆν, opfattet som Stamme, dannedes en ny Acc. Ζῆνα, kret. Δῆνα, Τῆνα (som ἶνα af *ἶν) og videre Gen., Dat. Ζηνός, Ζηνί hom. (hvortil Herodian anfører en Nom. Ζῆν, Ζᾶν); arkad. Gen. Ζάντος og Ζᾶ, idet Ζᾶς opfattedes som Nom. af en *nt*- eller *ā*-Stamme. Af Mf.: Ζεῦν (Aischrion ifølge Herodian), att. βοῦν, ναῦν. Af den svage St.-f.: Δία <**divm̥*.

Sanskr. *dyā́-m*[1], *gā́-m*, *nā́v-am*; avest. *gąm*[2]. — Lat. *diēm* af **diē-m*; *nāv-em* kan svare til skr. *nā́v-am*, men ogsaa være Acc. af *i*-Stammen *nāv-i-*[3]. — Oht. *chuo*, os. *kō*, on. *kú*, ags. *cū* af **kō-m* = skr. *gā-m*[4].

Gen. 1. Διός af **divós*. 2. βοός af **govós*. 3. dor. νᾱός, aeol. νᾶος, hom. νηός, deraf med quantitativ Metathese att. νεώς, nyjonisk istedetfor dette νεός med Gjenindførelse af den sædvanlige Genitivendelse -ος, Grf. **nāvós*.

Skr. 1. *divás*; 2. *gávas* (saaledes efter Metret 3 Gange i R.V., Text: *gṓṣ*. *Lanman* 431); 3. *nāvás*; avest. 2. *gavō* (Text: *gaoṣ*, *Bartholomae* l. c. 72)[5]. — Lat. 2. *bŏvis*; 3. *nāvĭs* enten af St. *nāv-* eller *nāvi*[6]. — Irsk 2. *bó*, *bou* af **bovos*.

Dat. (*Loc.*) 1. arg. Διϝί, alm. gr. Διί; 2. βοΐ; 3. dor. νᾱΐ, aeol. νᾶι, hom., att., jon. νηΐ.

---

[1] Af den svage St.-f.: *divam* = gr. Δία.

[2] Nydannelser er *gāum* ɔ: **gāvem*, *gaom* ɔ: *gāvem*.

[3] Nydannelse (af Mf.) er *Jovem* <**Djovem* <**Djevem*, *bŏvem*, umbr. sammentrükket til *bum*.

[4] Til Acc. *kú* har der i On. dannet sig en Nom. *kýr* efter *sú*: *sýr*, saaledes ogsaa Gen. *kýr* osv. De øvrige Diphthongstammer er i Germ. tabte. On. *Týr*, Pl. *tívar* svarer ikke til Ζεύς men til lat. *dīvus*, indog. **deivos*, on. *nó-r*, Gen. *nó-s* «Skib» er en *o*-Stamme, Grf. **nāv-o-*. — Irsk Acc. *boin-(n)* er dannet af en udvidet Stamme: **bov-en-*, Grf. **boven-m̥* >**bo(v)en-en*; saaledes ogsaa Dat. *boin* af **boven-i*.

[5] Nydannelser efter *u*-Stammernes Bøining: skr. *dyóṣ*, *góṣ*, avest. *dyaoṣ* (Jt. 3. 17), *gaoṣ*. Enkeltstaaende af den sterke St.-f. vedisk (2 Gange) *dyāúṣ* (Abl.), av. *gāuṣ*.

[6] Nydannelse *Jovis* af **Djevis* (Mf.); *diūs* «om Dagen» Plaut. o. en *u*-St., som skr. *dyóṣ*.

Skr. 1. *diví*, 2. *gávi*, 3. *nāví*[1]; opers. 3. *nāviy-ā*. — Lat. 2. *bŏve* (Abl.)[2].

Voc. Mf. Ζεῦ.

I Skr. er Vocativformen = Nom. med tilbagetrukken Accent: *dyāūṣ* ɔ: *díāuṣ*. — Lat. *Jūpiter*, *Jŭppiter* for **Djeupater*, umbr. *Jupater*.

Plur. Nom. βόες, en Nydannelse af Mf., istedetfor *βωϝες; dor. νᾶες, hom. att. νῆες, jon. νέες (ogsaa hom.).

Skr. *dyávas*, *gávas*, *nāvas*[3]. — Lat. *diē-s* af **diēv(ĕ)s*; *bŏv-ēs* af Mf. som gr. βόες; *nāvēs* af St. *nāv-* eller *nāvi-*. — Irsk *bai*, *ba* <**bovĕs* (Mf.).

Acc. dor. βῶς Theokr. 8. 47, indog. *gōᵛms*; dor. νᾶας, hom. att. νῆας, jon. νέας (ogsaa hom.). Nydannelser: att. βοῦς, ναῦς efter Acc. Sing. βοῦν, ναῦν; hom. βόας efter Nom. Pl. βόες.

Skr. (til *dyāúṣ* ventede man Acc. Pl. **dyā-s* (lat. *diēs*), som ikke findes) *gā-s*, *nāvas*[4], av. *gāo* = skr. *gās*. — Lat. *diēs* af **diēms*. Maaske *nāvēs* af **nāvm̥s* = gr. νῆας[5].

Gen. 2. βοῶν; 3. dor. νᾱῶν, hom. νηῶν, att., nyjon. med quantitativ Metathese: νεῶν, Nydannelse: boeot. βουῶν med -υ- efter Nom. Sing. βοῦς.

Skr. 2. *gávām̥*[6]; 3. *nāvā́m*; avest. *gavąm*. — Lat. *bovom*, *boum*, umbr. *buo*. — Irsk *bó-(n)* af **bŏvŏm*.

Dat. (*Loc.*) 2. βουσί; att. ναυσί, hom. ναυσί-κλυτος (Mf.). Nydannelser: hom. βό-εσσι, boeot. βού-εσσι (sml. Gen. βουῶν); hom. af den sterke St.f.: νηυσί, νήεσσι, hom., nyjon. νέεσσι, lesb. νάεσσι.

---

[1] Nydannelse af Mf.: *dyávi*.

[2] Nydannelse af Mf.: *Jove* (Abl.), sml. umbr. Dat. *Juve*, Abl. *bue*. Efter *u*-Stammernes Bøining lat. *diū* «om Dagen» som *noctū*.

[3] Nydannelse af den svage St.-f.: *divas*.

[4] Nydannnelser af den svage St.f.: *divas*, efter *u*-Bøiningen: *dyūn*, af Mf.: *gávas*? (R.V. 1. 61. 10, Text: *gās Lanman* 431), avest. *gavō*.

[5] *bovēs* som gr. βόας, umbr. *buf* sammentrukket af **buvef vapef* for **vapeðef*. Uforklarlig er mig irsk *bú*; af en Grundform **bov-ms* ventede man **bó*.

[6] Nydannelse vedisk *gó-n-ām*.

Skr. 2. *gó-şu*; 3. *nāu-şú.*

Dual. Nom. Acc. βόε (som Pl. βόες).

Skr. *dyávā(u)*, *gávā(u)*, *nāvā(u)*. — Irsk *dí ba* vel for **bove* som Pl. *bai, ba* for **boves.*

Gen. Dat. βοοῖν Aristoph., νεοῖν Thuk., Nydannelse efter Gen. Plur. som ellers.

Instr. paa -φι: ναῦ-φι, Hom. af Mf.

Skr. 2. *gó-bhiş*; 3. *nāu-bhíş*[1], sml. lat. *bōbus, būbus* af **bov-bhos*, irsk *buaib* af **bō-bhis* <**bov-bhis.*

---

2. Uegentlige Diphthongstammer.

Herhen hører nogle faa Stammer paa -*ī* og -*ū*:

Nom. Sing. κῑ́-ς «Kornorm», ἶ-ς «Kraft» for **ϝί-ς*, ὗ-ς «Svin» (sml. skr. *sū́-ş* «fødende» «Moder»), ἰ-χθῦ-ς «Fisk» (sml. lit. *žuv-ì-s*), ὀ-φρῦ-ς; δρῦ-ς er egentlig en *u*-Stamme sml. δόρ-υ; i Skr. svarer *drú-*, der bøies som *u*-St.: Gen. *dró-ş*. μῦς er egtl. *s*-St. (lat. Gen. *mūr-is*). Gen. **μῡσ-ος* blev lydret μυ-ός, hvorved Ordet tilsyneladende blev en *u*-Stamme.

Skr. *dhī́-ş* «Tanke», *bhrū́-ş* «Bryn», avest. *berezaidi-ş* (*bereza-di* «med stor Indsigt»). — Lat. *vī-s, sū-s.* — Irsk *brú* «Rand», *crú* «Blod». — On. *sýr* «Svin» af **sū-z.*

Acc. κῖ-ν, ἶν-α for **ἶν* som Ζῆνα for Ζῆν, deraf videre: ῑνός, ἶνες; ὗ-ν, ὀφρῦ-ν, ἰχθῦ-ν, derefter μῦν for **μῦα* af **mūs-m̥.* Nydannelse: ἰχθύ-α, Theokr. og lignende Former hos senere Forf. I Indog. stod som «Sætningsdubletter» ved Siden af hinanden Former paa **-m* og paa **-m̥.* I Græsk er den første den eneherskende.

Skr. (Form paa **-m̥*): *dhíy-am, bhrúv-am*, avest. *berezaidīm* (kan være opr. **-īm* eller **-iyam*), *sru-m* «plumbum». Lat. *vi-m, suem* af **suv-em, *suvm̥*[2]. — Irsk *crú.* — On. *sú.*

---

[1] Nydannelse: *dyú-bhiş* efter *u*-Bøiningen.

[2] Umbr. *sim* for **svim*, St. *su-i* (*i*-St.).

Gen. κιός (af *κιј-ός), ὑός (af *συј-ός), ὀφρύος, derefter: μῦός istedetfor *μῡός af *μῡσ-ος.

Skr. *dhiyás, bhruvás*[1]. — Lat. *vīs* (Tac. Dial.) for **vijis*; *suis*. — Irsk *cró* af **cruvos*. — On. *sýr* af **suviz*. — Obulg. *krŭve* af **kruves*, af en Stamme **krū* «Blod», ellers udvidet til *i*-Stamme *krŭvĭ*, gen. *krŭvi*.

Dat. (*Loc.*) κιί, ὑί, ὀφρύι.

Skr. *dhiyí, bhruví*. — Lat. (Abl.) *sue*. — Irsk *crú* af **cruvi*.

Plur. Nom. κίες, (af *κιј-ες), ὕες, ὀφρύες.

Skr. *dhíyas, bhrúvas*; avest. *fryō* af *frī* «Ønske», skr. *ā-prī́*. — Lat. *vīs* (Lucr.) muligvis for **vijēs, suēs* af **suvēs* (for ældre **suvĕs*). — On. *sýr* af **suviz*.

Acc. Indog. Udgang vistnok saavel **-īms* og **-ūms* (1) som **-ijm̥s* og **-uvm̥s* (2).

Gr. 2: κίας, ὀφρύας og 1: ὀφρῦς.

Skr. *dhiyas, bhrúvas*. — Lat. 1. *vīs* (Lucr. Sall. o. fl.) af **vīms*, 2: *suēs* af **suvm̥s*.

Gen. κιῶν, ὀφρύων.

Skr. *dhiyám, bhruvám*[2]. — Lat. *suom*. — On. *súa*. — Lit. *žuvú* af *žuv-ì-s* «Fisk».

Loc. κῑσί, ὀφρύσι osv. ved Indvirkning af de Casus, der regelm. har kort *-i* og *-u* istedetfor *κῑ-σί. ὀφρῦ-σι. Hom. Nydannelse ὕεσσι.

Skr. *dhī-ṣú, bhrū-ṣú*.

Dual. Nom. Acc. Att. κίε, σύε, ἰχθύε.

Skr. ved. *srúvā* (avest. *sru-* «plumbum»).

Gen. Dat. att. συοῖν, ἰχθύοιν efter Gen. Pl.

Instr. paa φι: ἶφι hom., sml. skr. Instr. Pl. *dhībhíṣ, bhrūbhíṣ*.

---

[1] Sideformer efter *iē*-Flexionen er hyppige i det eftervediske Sprog: *dhiyās, bhruvās*, ligesaa i Dat. og Loc.: vedisk *bhiyā́i* for *bhiyé*.

[2] Nydannelse: *dhī-n-ām, bhrū-ṇ-ām*.

Paavirkede af disse langvocaliske *i*-Stammer blev allerede i Fællessproget, som før nævnt, Stammerne paa *-iē*, sandsynligvis fordi disse i visse Casus havde Aflydsformen *-ī* og saaledes tilsyneladende den samme Stammeudlyd som hine. Denne Indflydelse strakte sig imidlertid ingenlunde til alle *iē*-Stammer; tvertimod falder disse allerede i Fællessproget i to Grupper: saadanne, der bevarede den gamle Flexion uforandret, og saadanne, der havde omformet den efter *ī*-Stammernes. Denne Dobbelthed hang sammen med Accenten. Oprindelig var vistnok, som vi tidligere har paapeget, Accentforholdet ved *iē*-Stammerne dette: Nom. Sing. var barytoneret, Gen. Sing. oxytoneret: **déivī*, **divjḗs*. Den oxytonerede Genitivform fremkaldte paa et senere Trin i mange Tilfælde ogsaa en oxytoneret Nominativform f. E. **vr̥qī́*; disse Stammer delte sig altsaa som *o*-Stammerne i Barytona og i Oxytona: de oxytonerede Stammer paavirkedes nu af *ī*-Stammerne og forandrede sin Flexion efter disses: Nom. **vr̥qī́-ş* osv. Dette Accentforhold er vel bevaret i Græsk, hvor Ordene paa -ιᾰ er Barytona, Ordene paa -ίς derimod Oxytona. I Sanskrit forandredes derimod Forholdet igjen, saaledes at ogsaa en stor Del af de ældre Barytona blev Oxytona (**déivī* blev *devī́*), uden at dette nu havde nogen Indflydelse paa deres Flexion.

I ældre Sanskrit er de to Grupper (*devī́, devyā́s* og *vr̥kī́ş, vr̥kyàs*) strængt adskilte, Overgang fra den ene til den anden er ganske sporadisk (som Acc. Pl. *yahvías* (*ī*-St.) «ilende» og *yahvī́ş* (*iē*-St.); Nom. Sing. *dūtī́ş* (*ī*-St.) «Bud», Loc. Sing. *dūtyā́m* (*iē*-St.); Nom. *strī́*, Gen. *striyā́s* (*iē*-St.) «Kvinde», Acc. Sing. *stríyam*, Nom. Pl. *stríyas* (*ī*-St.).

Sanskrit har saaledes tilsyneladende to feminindannende Suffixer: *-ī* (*-yā-*) og *-ī* (*-iy-*), hvis Anvendelse dog er ganske den samme (*devī́* af *dēvá-s* og *vr̥kī́-ş* af *vr̥ka-s*), kun er det første langt almindeligere: saaledes har Adjectiverne paa *-u* kun denne Feminindannelse; i det hele taget er den sidste Gruppe af Femininer væsentlig substantivisk.

Ganske paa samme Maade gaar i Græsk -ιᾰ og -ίς ved Siden af hinanden (λέαινα, τιγρίς). Til de indiske Fem. p *-ī-ş* svarer i Græsk Ordene paa -ῑς, Gen. -ιος, hvis Tal l

indskrænket ved senere Omdannelser, som πόλῑ-ς, skr. *purī́* (*iē*-St.), Acc. πόλῑν (hom. ved Siden af πόλῐν), Gen. πόλιος, Dat. (Loc.) πόλῑ (hom. af *πόλιϳι, kypr. πτόλιϳι), Pl. Nom. πόλιες, Acc. πόλιας (ved Siden af πόλῑς), Dat. πόλῐσι (Nydannelse for *πολῑ-σι), hom. Nydannelse πολίεσσι.

Saaledes ogsaa hos Hom. βλοσυρώπῑς (Il. 11. 36), Acc. θούρῑν, f. E. Il. 7. 164, μήτῑν, f. E. Il. 2. 169 (egentlig ῐ-St.). Ogsaa i Att. optræder -ῑ i ὄρνῑν, Arist. Aves 73 (Fem. til en *n*-St. *ορ-ν-, oldn. *ari*, St. *ar-an-*), κονῑ-ν, Aesch. Pers. 1068 o. fl. Almindelig blev dog -ῑς og -ῑν ved ῐ-Stammernes Indflydelse til -ῐς og -ῐν.

I Lesb., Boeot., ældre Dor. og i Nyjonisk har nu disse Stammers Flexion aldeles fortrængt den gamle Flexion af ῐ-Stammerne, saaledes at enhver paa -*i* udlydende Stamme beholder dette uforandret gjennem hele Bøiningen (kun i Dat. (Loc.) Sing. har Jonisk -ει, saaledes altid hos Hippokrat, undertiden hos Herodot). Hos Homer er almindelig Flexionen som i Nyjonisk (men ogsaa Former som πόληος, μάντηος osv.).

I Att. er kun meget faa ῐ-Stammer paavirkede af ῑ-Stammerne, som ἴδρις, ἴδριες, πόσις, πόσιος (men Dat. πόσει), medens omvendt ῑ-Stammerne er blevne ῐ-Stammer: πόλεις, ὄρνεις, τίγρεις, τύρσεις (Gen. dog τύρσιος, τίγριος ved Siden af τίγρεως)[1].

Til Stammerne paa -ῑ traadte i Græsk i stor Udstrækning forskjellige Suffixer, saaledes -δ, hvorved den største Del af disse Ord gik over til Stammer paa -ῑ̆δ. Aarsagen til denne Nydannelses Omsiggriben var vel, at Sproget oprindelig havde Stammer paa -*id* (sml. Lat. *lapid-*), der i flere Casus (som f. E. Nom. Sing.) ved det lydrette Bortfald af -δ faldt sammen med de opr. ῑ-Stammer. Vexelen mellem -ῑδ og -ῐδ beror paa, at Grundstammernes Udlyd dels var -*ī* dels -*ĭ*.

[1] Saaledes i vedisk Sanskrit *aruṇáyas*, Pl. af *aruṇī-ṣ*, *kṣoṇáyas* af *kṣoṇī* og *kṣoṇī-ṣ* «Strøm». Nom. Sing. *naptí-ṣ* ved Siden af *naptī-ṣ* osv. Avest. *dāthrē*, Voc. af *dāthrīš* = skr. *dātrī*, *amavaitē*, Voc. af *amavaiti*, Nom. Pl. *daēvayō* (J. 10. 1.) af *daēvi* = skr. *devī* o. fl.

Som oprindelige ī-Stammer er disse Nydannelser baade primære som ἔρις, ἔλπις og secundære som νεᾱνίς (νεανίας), χειρίς (χείρ), γραῖς (γραῦς), ληστρίς (ληστήρ) osv. Ved Siden deraf *iē*-St.: γραῖα, λήστειρα o. l. Andre udvidende Suffixer er: -τ: χάρις (St. χάρῑτ-), -θ: ὄρνις (ὄρνῑθ-), -χ: ὄρνις (dor. Gen. ὄρνῑχος), -κ: dor. κλᾷξ (κλᾳκός) Theokr., -γ: μάστιξ (μάστῑγ-).

Ved Siden af disse udvidede Stammer optræder i visse Former ogsaa Grundstammen: saaledes i Acc. Sing. paa -ιν af Barytona: ἔριν (hos Hom. oftere ἔριδα), ὄπιν (Il., ὄπιδα Od.), χάριν (χάριτα Eur.), ὄρνιν (ὄρνῑθα), Ἄρτεμιν, hom. μάστῑν, aeol. κνᾶμιν, σφρᾶγιν, κλᾶιν, πᾶιν; Voc. Ἄρτεμι, νεᾶνι Eur.; Dat. νῆνῑ = νεηνίδι Anakr.; Gen. μήνιος hom., Θήτιος, dor. osv.

Til de enstavelses *ū*-Stammer sluttede sig allerede i Fællessproget et Antal oprindelige feminine *ŭ*-Stammer. Dette Fænomen er vel at forklare saaledes, at væsentlig gjennem de af *iē*-Stammerne opstaaede nye ī-Stammer lang Vocal kom til at opfattes som Femininmærke. Efter en Flexion *-ī́s -ī́os* dannede der sig til feminine *u*-Stammer en ny Flexion **-ū́s *-ū́os*.

Saaledes danner i Sanskr. Adjectiverne paa *-u* en Femininform paa *-ū*, f. E. *mádhu-ṣ* «sød», Fem. *madhū́-ṣ* (ved Siden af *madhvī́*). I Sanskrit er samtlige disse Stammer oxytonerede; Flexionen er ganske som ī-Stammernes: Nom. *tanū́-ṣ*, Gen. *tanúas* (*tanvàs*), Dat. *tanúe* (*tanvè*) osv. Sporadisk er i vedisk Sanskrit Indflydelse fra *iē*-Stammerne (Gen. *çvaçruā́s* o. l.); i det senere Sprog derimod, hvor Flexionen *-īṣ -ías* er veget for den anden paa *-ī -yā́s*, er ogsaa *ū*-Stammernes Flexion ændret efter denne: *tanū-ṣ tanvā́s* (dog er Nominativs *-ṣ* bevaret).

I Græsk har denne Flexion (med uforandret *-u*) udbredt sig saaledes, at næsten alle substantiviske *u*-Stammer (Undtagelser kun πῆχυς, πέλεκυς, πρέσβυς, att. ἔγχελυς, ἄστυ, πῶυ) er traadte over til den i Modsætning til Adjectiverne, som har beholdt den gamle stammeaflydende Flexion. Langt -ῡ- optræder i flere Ord i Nom. og Acc.: πληθῦς, βρωτῦς, νέκῡς, Acc. πληθῦν, βρωτῦν, νέκῡν osv.

Spor af denne Flexion findes ogsaa i Obulg. f. E. *svekry* «Svigermoder», skr. *çvaçrû*, gen. *svekrŭve*, dat. *svekrŭvi*, Gen. Pl. *svekrŭvŭ* osv. (Nom. Pl. *svekrŭvi* efter *i*-Decl., Loc. Pl. *svekrŭvachŭ* efter *ā*-Decl.). Adj. *ne-plody* «ufrugtbar» o. a. — I Lat. faldt denne Flexion sammen med *ŭ*-Stammernes. Af de to Genitivendelser *-uis* og *-ūs* kan den første egentlig have tilhørt *ū*-Stammerne.

III.

Consonantstammer.

Casusendelserne er de samme som Diphthongstammernes.

Nom. Sing. dannedes sigmatisk og asigmatisk; asigmatisk ved Stammerne paa Nasal og Liqvid. Neutrum havde ingen Endelse.

I *Acc. Sing.* blev **-m* efter den consonantiske Stammeudlyd sonantisk: **-m̥*, græsk -α: πόδ-α. Kypr. ἀ(ν)δριjά(ν)ταν, ἰjατῆραν, νιπτῆραν er Nydannelser: -ν er her under Indflydelse af de øvrige Accusativer paa -ν' tilføiet den oprindelige Accusativform paa -α. Paa samme Maade er i Arisk det oprindelige **-a* (af **-m̥*) veget for *-am*, avest. *-em*: skr. *pā́dam*. — I Lat. blev **-m̥* til *-em*: *pedem*; i Osk. og Umbr. synes derimod Consonantstammerne at have antaget *o*-Stammernes Udgang *-om*; osk. *leginom* «legionem», umbr. *curnaco* «cornicem». — I Irsk blev **-m̥* til **-em* > **-en* > (*-n*): *ríg*(*n*) «regem». — I Germ. **-um* > *-u*, got. *fotu* = skr. *pā́dam*; dette *-u* førte til Overgang til *u*-Decl.: Nom. *fotus*. Almindelig dannedes dog Acc. metaplastisk efter *o*-Decl.: got. *broþar* af **broþar-am*. — I Lit. svarer *-į*, *ãkmen-į* «Sten», obulg. *-ĭ*: *kamenĭ*; Sideformer paa *-e*: *kamene*, *matere* kan være den accusativisk anvendte Genitivform[1].

---

[1] Antager man som *Brugmann*, at *-e* er den obulg. Form af udlydende **-m̥*, vil man have vanskeligt for at forklare, at Consonantstammerne i Obulg. som i Lit. danner flere Casus efter *i*-Decl. (*kamenĭmi*, lit. *akmenimìs* osv.). Hvad kan have fremkaldt denne Overgang under den misforstaaede Accusativform paa *-ĭ*?

Gen. endte i Fællessproget paa *-*os* eller *-*es*; dertil kom sporadisk den fra *i*- og *u*-Stammerne overtagne Endelse *-*s*. I Gr. er *-*es* fuldstændig fortrængt af *-*os*; *-*s* findes kun i δες (πότης) for *δεμ-ς af St. δεμ-, Nom. δῶ «Hus.» I Arisk kan -*as* repræsentere saavel *-*os* som *-*es*; *-*s* er den almindelige Endelse ved *r*-Stammerne: avest. *sāstarş*, skr. *çāstúr* «Herre», sporadisk ellers: skr. *dân*, av. (gd.) *dēṅg*, *qēṅg* for **dams*, **qan-s* (*qare* «Sol»), *ayąn* for **ayans* (*ayare* «Dag»). — Lat. har -*os* (-*us*) og -*es* (-*is*) jævnsides: *honorus*, *Veneres* (-*is*). Osk. og Umbr. har intet Spor af disse Endelser; her har Consonantstammerne overtaget som Endelse *i*-Stammernes Udgang, osk. -*eís*, umbr. -*er*. — Kelt. har -*os*: gall. *Illanoviacos* (*Stokes* B. B. XI 124); Ogam -*os* og -*as*: *Uwanos* = lat. *Juvenis*, *Lugudeccas* o. l.; i Oir. bortfaldt *-*os* med «Infection» af foregaaende Stavelses Vocal: *con* af **cunos* = κυνός; Endelsen *-*s* (sml. skr. *dân*) har vi maaske i de neutrale *n*-Stammers Genitivform: *anma* «*nominis*» af **anmen-s*. — Germ. har almindelig *-*es* >*-*iz*: on. *nætr* <**nahtiz*; dog synes ogsaa *-*os* >*-*az* at have forekommet: ags. *brǫðor* af **bróðr* <**bróðraz*. — Lit.-Slav. har kun *-*es*, der i Obulg. blev -*e*; i Lit. bortfaldt tidlig -*e*, saa Endelsen kun er -*s*: preuss. *kermenes* af *kermen*- «Legeme», lit. *akmeñ-s*, ob. *kamen-e* «Sten».

Dat. havde i Indog. Endelsen *-*ai*: græsk χαμ-αί (af χθών), ellers kun i Infinitiver (ɔ: Stammer paa -*men* og -*ven*) som δόμεν-αι, δοῦν-αι = kypr. δόϝεν-αι. — Skr. -*e*: *padé*, av. -*ę*. — I italiske Sprog synes denne Endelse tabt; Consonantstammerne har her (som i Osk.-Umbr. ogsaa i Genitiv) antaget *i*-Stammernes Udgang: osk. *pater-eí*, umbr. -*e*, lat. -*e*, senere -*ī*: *patrī* som *ignī*. — I Irsk er Endelsen ubestemt: *cingid* af **cingeti* kan være opr. Dat. (Endelse *-*ai* >*-*ī*) eller Loc. (Endelse *-*i*). — I Germanisk erstattedes Dat. af Loc. — I Lit.-Slav. blev *-*ai* til -*i*, som i Lit. almindelig bortfaldt (*Schmidt* K. Z. XXVI 360). Lit. Gerund. *vêžant* <**veghontai*; ved Substantiver indtræder *i*-Stammernes (ɔ: *jo*-Stammernes) Endelse: *ākmeniui*, obulg. *kameni*.

Loc. D. 1: Endelse *-*i*: ποδ-ί (Dat.), skr. *pad-í*, av. *paiṯhī*; lat. *rūr-e* af **rūs-i*; irsk *cingid* af **cingeti*? (se Dat.); got. (Dat.)

broþr, on. *broeðr*, ags. *brēðer* af **brōþr-i*. D. 2: ingen Endelse: αἰέν af αἰών, αἰές af St. *αἰϝες, ved Siden deraf αἰεί <*αἰϝες-ι. Inf. δόμεν. — Skr. *mūrdhán*, *ádhvan* osv. — I Irsk findes denne Locativdannelse ved *s*-Stammerne: *tig* <**teges*, Dat. af *tech* <**tegos* «Hus». — I Obulg. er maaske Loc. paa *-e* af *n*- og *s*-Stammer at forklare paa lignende Maade: *kamene*, *slovese* (*slovo* «Ord») ɔ: *kamen-e*, *sloves-e* <**kamen-en*, **sloves-en*, den endelseløse Loc. + postpositivt *-en*, sml. umbr. *manuv-e* (*Schmidt* K. Z. XXVII 307).

En sterkere Stammeform (sml. Loc. paa **-ēi* og **-ēu* af *i*- og *u*-Stammerne) foreligger i de avest. Inf. paa *-mąn*, gd. *mē͡ŋg*: *caşmąn*, *caşmē͡ŋg* «at se» (*Bartholomae* K. Z. XXVIII 22), hvormed *Brugmann* sammenstiller de gortyn. Inf. paa -μην.

Instr. Indog. Suff. **-e*, maaske bevaret i Græsk i ὀψέ, ὑψέ (St. *ὀπες- *ὑπες- *W. Schulze* K. Z. XXVII 547 An.), tar. αἰή (= αἰεί) af αἰϝες-έ. — I Arisk er *o*-Stammernes Endelse *-ā* (indog. **-ō*, af **-o* + **-e*) traadt istedet: skr. *padā́* (**-e* (skr. *-a*) bevaret i Partikelen *sma*, Instr. af St. *sem-*?). — I Latin kan Abl. paa *-e* for en Del være Instr.

Plur. Nom. Endelse **-es*, πόδ-ες. — Skr. *-as*: *pā́d-as*, av. *-ō*. — Lat. ældre *-ēs*, senere efter *i*-Stammerne *-ēs*, umbr.-osk. **-es*, hvoraf ved Syncope *-s*: umbr. *frateer* <**fratērs* <**fratēres*, osk. *humons* = *homines*. — Irsk **-es*: *cingid* for **cingetēs*. — Germ. **-es* >**-iz*: on. *broeðr* <**brōþriz*. — Lit.-Slav. **-es*, der undergaar samme Forandring som Genitivs **-es*: lit. *ãkmens*, ob. *jelene* «Hjorte».

Acc. Endelse **-m̥s*, hvoraf gr. -ας: πόδας. De kret. Former paa -ανς (στατῆρανς o. l.) synes at være Nydannelser efter *ā*-Stammernes Acc. Pl. — Skr. *-as*: *pā́das*, av. *-ō* (*-as-ca*). — I Ital. blev af **-m̥s* først **-ens*, hvoraf lat. *-ēs*, umbr. *-f* (af **-ef* ved Syncope af *-e*-): *nerf* «Mænd» af **ner-ef*. Osk. har intet sikkert Ex. (*teremniss* kunde være Abl. Pl.). — Irsk *-a*: *ríga* «reges» af **rēgens* <**rēgm̥s*. — Germ. *-uns*: got. **fotuns* <**pōdm̥s*. Almindelig træder dog Nom. i Acc.s Sted. — I Lit.-Slav. blev **-m̥s* til **-ins*, hvoraf lit. *-is*: *ãkmenis* (men Fem. har *-es* efter *ė*-Decl.: *sė́ser-es* «Søstre»), ob. *-i*: *kameni*.

Nom. Acc. Neutr. Indog. Endelse *-ə (?), hvoraf gr. -α, skr. -*i*, irsk *-*a*: *tige* af **teges-ă*. — I Ital., Germ. og Slav. er denne Endelse fortrængt af *o*-Stammernes Udgang *-*ā*.

Gen. se pag. 15.

Dat. (ɔ: *Loc.*). Indog. Endelse *-*su*, se pag. 41; gr. -σι: hom. ποσσί, γένεσ-σι, att. ποσί, γενεσί; hom. πόδ-εσσι o. l. (ogsaa aeol., dor.) med *s*-Stammernes som Suffix opfattede Udgang, ogsaa tilføiet *s*-Stammer: hom. γενέ-εσσι. — Skr. *pat-sú*, av. *nafṣū*. — Ob. efter *i*-Decl.: *kamenĭchu*. — Hvis osk.-umbr. Dat.-Abl. Pl. paa -*s* egentlig er Loc. Plur. (umbr. *avi-s* = skr. *vi-ṣu*), maa umbr. *fratr-u-s*, *homon-u-s* osv. være dannet efter *u*-Bøiningen (*beru-s* «verubus»); osk. *ligis* kunde have rettet sig efter *i*-Stammerne (Vanskelighed gjør dog det dobbelte -*s* i *anafriss*).

Dual. Nom. Acc. Indog. Endelse *-*e*; gr. πόδ-ε. — I Arisk er *o*-Stammernes Udgang -*ā* (indog. *-*ō* af *-*o* + *-*e*) traadt istedet, sanskr. -*ā*(*u*): *p-ā́dā*(*u*), avest. -*ā*, -*ă*. — Irsk *-*e*: *cingid* af **cinget-e*. — Lit. dial. *į-ėjus-e* o. l. Part. perf. (*Schleicher* Handb. I 211. *Schmidt* K. Z. XXVI 360.

Nom. Acc. Dual. Neutr. endte i Indog. paa -*ī*: skr. *jánas-ī*. Denne Form er tabt i Græsk. I Ob. træder *o*-Stammernes Udgang *-*oi* istedet: *sloves-ě*.

Gen. Dat. hom. ποδοῖιν, hom. att. ποδοῖν er en Nydannelse efter *o*-Stammerne.

Suff. -φι: hom. ἐρέβεσ-φι; efter *o*-Stammerne: κοτυληδον-ό-φι. Sml. skr. Instr. Plur. paa -*bhiṣ*: *bhrā́tṛ-bhiṣ*, irsk *bráithrib* af **bhrātṛ-bhis*; germ.-lit.-slav. paa *-*mis*: got. *broþrum* af **bhrātṛ-mis*; lit. *moteri-mìs*, ob. *materĭmi*.

Stammeaflyd. Som før nævnt hørte den sterke Stf. egtl. hjemme i Nom. og Acc. i de tre Tal. I Genetiv Sing. og parallele Casus havde tostavelses Stammer Mellemformen, enstavelses Stammer den svage Form, i Loc. Plur. og parallele Casus havde begge Slags Stammer sandsynligvis svag Form;

		Nom. Sg.	Gen. Sg.	Loc. Pl.
altsaa:	a) tost. St.	*-*ṓx-s*	*-*éx-os*	*-*x-su*
	b) enst. St.	*-*éx-s*	*-*x-és*	*-*x-su*

(*x* betegner den consonantiske Stammeudlyd).

Ved gjensidige Indvirkninger mellem de to Classer antog ogsaa tost. St. *b*-Former og omvendt enst. St. *a*-Former.

I Arisk er den sterke Stf. gjennemgaaende vel bevaret i de Casus, hvor den hørte hjemme; i Græsk er den derimod paa faa Undtagelser nær indskrænket til Nom. Sing.; de øvrige «sterke Casus» har forkortet Vocal under Indflydelse af de øvrige kortvocaliske Casus (*-ox-* for **-ōx-*), eller de har antaget Mf. (*-ex-*) og undtagelsesvis den sv. F. (*-x-*). Lignende er Forholdet i de øvrige europæiske Sprog.

---

1. Nasalstammer.

Stammer paa *-en*, *-ien*, *-men*, *-ven*. Af *m*-Stammer kun *σεμ- *χιεμ-, *χθεμ-, *δεμ-. Nom. εἷς, χιών, χθών, δῶ.

a. **Masc. og Fem.** Stammeaflyd: **-ōn*, **-ēn*; **-én*; **-n*. Oprindelig Flexion: *ποίμων (lit. *piemū̃*), *ποιμένος, *ποίμα-σι (sml. hom. ἀγκάσ' ɔ: ἀγκάσι); i de opførte Former er Rodstavelsens Vocalforhold sat ud af Betragtning; at ogsaa dette oprindelig var afhængigt af Accentens Stilling, viser Dobbeltformer som jon. ἔρσην, att. ἄρρην, der er udgaaede fra en Flexion: ἔρσην (ældre *ἔρσων), *ἀρσένος. Af den ene Flexion har i græsk udviklet sig flere. Paa den ene Side har en Del Stammer paa *-en* overalt gjennemført den sterke Stf.: αἴθων- (enkelte paa -ήν som πευθήν-), ligesaa nogle paa *-ien*: οὐρανίων-, ἰθυ-πτ-ίων-; flere af disse har overalt den svage Stf.: δελφῖν-, ἀκτῖν- (Afledning: δωτῖν-η o. l., lat. *datiōn-*; *Leo Meyer* Vergl. Gramm. II 396, *Brugmann*, Grundriss II 277, 335 f.). De øvrige Stammer har alene bevaret den sterke Stf. i Nom. Sg.: γείτων, ποιμήν, medens alle andre Casus har Mf., idet dog, hvor Nom. har -ων, det oprindelige *-e* ved Tillempning efter Nom. blev til *-o*: γείτων, γείτονος; ποιμήν, ποιμένος. Acc. Sing., Nom. Acc. Pl. og Dual.: γείτονα-, -ες, -ας, -ε kan dog ogsaa opfattes som omændrede af *γείτωνα osv. under Indflydelse af den korte Vocal i de øvrige Casus. Svag Stf. har ἀγκών i Loc. Pl. ἀγκάσι (ἀγκάς' ἑλών) samt κύων og ἰ

af *ȷαρήν (hom. πολύ-ρρην), der udenfor Nom. Sg. (og Voc.: χίον) kun viser den svage Stf.: κύ-ν-α, ἄρ-ν-α, κυ-ν-ός, ἀρ-ν-ός osv.; Loc. Pl. κυ-σί Nydannelse for *κυα-σι skr. *çva-sú* af **kun̥-su*, ἀρνά-σι for *ἄρα-σι (desuden optræder den sv. Stf. i Afledninger som ποίμ-ν-η, γείτ-ν-ί-α, κερα-υν-ός, ἔρε-υν-α *Osthoff* M. U. II 188). Enstavelses Stammerne har af den svage Stf. kun: χαμαί af χθών (χαμαί var egentl. Dat. «til Jorden», men blev opfattet som Loc. af en *ā*-Stamme og skiftede saaledes Betydning) og φρασί (Pind.) af φρήν; forøvrigt er af den svage Stf. kun Betoningen bevaret, Vocalen er restitueret efter Nominativvocalens Farve: φρενός, χθονός osv. for *φρανός, *χθαμός; χθονός, ἑνός viser sig som ikke oprindelige Former ved sit -ν, der egentlig kun tilhører Nom. Sg., hvor det i Udlyd regelmæssig er opstaaet af *-m* (saaledes ogsaa χιόνος for *χιέμος; avest. Gen. *zimō* (svag Form) Nom. *zyāo*).

Nasalstammerne dannede som Liquidastammerne i Indog. Nom. Sing. uden *-*s*. Med disse har de ogsaa Bortfald af den udlydende Sonant i denne Casus tilfælles (skr. *rā́jā, mātā́*). Paa Grund af at Sonanten er bibeholdt i Græsk (ἴδμων, μητήρ), antager man vel rettest indog. Dobbeltformer med eller uden den udlydende Sonant, oprindelig bestemte af det følgende Ords Forlyd («Sætnings-Sandhi»). Spor af den nasalløse Form er i Græsk δῶ (der opr. vel ikke var Neutr.) og maaske εἰκώ, ἀηδώ (*Brugmann* Gramm.[2] 75), der har draget efter sig Gen. εἰκοῦς, ἀηδοῦς (som πειθώ, πειθοῦς). Nydannelser med *-s*: εἷς, κτείς (St. κτεν- af *πκτεν, *πεκτεν), δελφίς ved Siden af δελφίν (af den svage Stf.) osv. Voc. havde i Indog. Mf. med tilbagetrukken Accent: Græsk δαῖμον, Ἄπολλον (og efter dette Πόσειδον). Oxytona har i Græsk antaget Nominativformen: ποιμήν. I den aeol. Dialekt, hvor alle Ord er Barytona, har Voc. ifølge Grammatikerne (*Ahrens* Dial. I 114) overalt den korte Vocal.

Arisk. Sterk Form: skr. Nom. Sg. *rā́jā*, Acc. *rā́jānam*, Nom. Pl. *rā́jānas*, Nom. Acc. Dual. *rā́jānā(u)*; av. *arṣa* (gd. *-ā*), *arṣānem*, *arṣānō*, *spāna* (Dual. af *spā* «Hund»). Opers. *asmānam* (Acc. S.) «Himmel». Acc. Plur. har i Skr. ikke den sterke Form, derimod i Avest. flere Gange: *arṣāna*, *spānō*.

Ved Siden af disse oprindelige Former findes Nydannelse Mf. og den svage Form. Mf.: skr. Acc. Sg. *ukṣáṇam*, Nom. *ukṣáṇas*, Acc. Pl. *ukṣáṇas*, Dual. *vṛsáṇā(u)* o. l., avest. *a nem*, *āthravanō*, Acc. *ašavanō*, Dual. *airyamana*. Svag F er almindelig i Skr. i Acc. Pl.: *rā́jñ-as*, sporadisk ellers: Nom. *maghónas* af **magha-un-as* (St. *maghávan-*), Dual. *yū́na yúvan-*), av. Acc. Sg. *arṣnem*; Nom. Pl. *ašāunō*, *sūnō*, Acc. *khṣa* (St. *khṣapan-* «Nat»). I de øvrige Casus har tostavelses St mer Mf. eller svag Form (almindelig det sidste). Gen. *rā́jñ-as*, *ádhvanas*, av. *arṣnō*, *airyamanō*. Sporadisk forekom i Avest. ogsaa den sterke Form: Gen. *ukhṣānō*, *mareti* Locativ har almindelig Mf.: skr. *rā́jan-i* (uden Endelse *ádhvan* senere Sprog ogsaa *rā́jñi*; av. (gd.) *caṣmainī*. Sterk Fo av. *cinmāni*, gd. *casmąn* o. l. (uden End.). Den sv Stf. er gjennemført i Ordene paa *-in* (skr. *açv-ín*, «hestebe dende»), lat. *-iōn*.

Enstavelses Stammer: *kṣā́-s* «Jord», avest. *zāo*[1]. N Pl. *kṣā́mas*, Dual. *kṣā́mā*. Svag Form: Gen. *kṣmás*, *gn* Mf.: Instr. *kṣamā́*, Loc. *kṣā́mi*; *vṛtra-hā́* «Vritradræber» og nende Ord har i sterke Casus Mf.: Acc. *vṛtra-háṇam*, N Pl. *vṛtra-háṇas*. Svag Form regelmæssig: Gen. *vṛtra-ghn* Dat. *-ghné*, Instr. *-ghnā́*. Mf. istedetfor svag Form: G *go-ṣánas* o. fl., avest. *zāo* = *kṣās*, Gen. *zemō*, Instr. *ze* (ɔ: **zmō*, **zmā*); *verethra-jāo* (gd. *-jā*), Acc. *-janem*, Mf., *-ghnem*, sv. F. (sterk Form har dog Nom. Pl. *zantu-ṣā* Svag Form regelmæssig: Gen. *verethra-ghnō*, Instr. *veret ghna* osv. Ved Siden deraf Mf.: *-janō*, *-jana*.

Lat. Af Stammeaflyden **-ōn* **-en* **-n* er kun bevaret sv Spor. Sterk Form har Nom. S. paa *-ō*, desuden ældre Acc. *he nem*, Plur. *hemōnes* (Fest.). Mf.: Gen. *hominis* osv. Forøv har Udjævning fundet Sted som i Græsk, idet en Del Stammer

[1] Med secundært *-s*, oprindelig **kṣā*, av. **zā*. Saaledes ogsaa *rbhu-k* «den første af de tre Ribhus», *prathama-jā-s* «primigenius», *go-* «kvæggivende», av. *zyāo* = χιών, *verethra-jāo*, *verethra-vāo*, *a* = skr. *ádhvā* «Vei» osv.; efter denne Nom. dannes som af e Stamme: Acc. S. skr. *kṣā́m*, *go-ṣā-m*. av. *ząm*, Acc. Pl. *kṣā-s* o.

gjennemført den sterke Form (de egenskabbetegnende Substantiver paa *-ōn* (*errōn-*), Stammer paa *-mōn* (*sermōn-*) og Ordene paa *-iōn* og *-tion*); de øvrige har udenfor Nom. Sing. overalt Mf.; svag Form kun *car-n-is* osv. (desuden i Afledninger som *colum-n-a*, *rēg-n-um*, *jū-n-ior*). Nom. Sg. ender paa *-ō* (skr. *-ā*). Nydannelser: *flāmen* (for **flāmō*); med *-s*: *sanguis* m. af **sanguins* (efter Gen. *sanguin-is*) af ældre Neutr. *sanguen*. Umbr. Nom. Sing. *caru* = *caro*, *tribřiçu* = **triplicio*. Udenfor Nom. svag Form: *nātine* = *nationi*; ligesaa osk.: *legineí* = *legioni*. Sterk Form er dog som det synes osk. *humons* = *homines* Nom. Pl. (maaske ogsaa videreført til andre Casus: umbr. Dat. Pl. *homonus*). Nydannet Nom. Sing. med *-s* i Osk.: *fruktatiuf* «fructus» (af **-tiōns*) osv.; af den svage Stf.: *statíf* = *statio* af **statin-s*?

For Keltisk viser de galliske Folkenavne paa *-ŏnes* og *-ōnes* (*Lingŏnes*, *Suessiōnes*) den samme Spaltning som i Græsk og Lat. (*errōnes*, *virgĭnes*). I Dat. *Brigindoni* (Volnay) lader Quantiteten af *-o-* sig ikke bestemme. Ved Siden deraf viser sig allerede *-a-* i *Gobannitio*, *Gobannicnus* (sml. irsk *gobann* Gen.). Ubestemmelig er ogsaa Quantiteten i de irske Former, da opr. lang Vocal vilde være bleven forkortet i ubetonet Stavelse. Men det nævnte gall. *Gobannitio* gjør det sandsynligt at irsk *-an-*, *-on-* er opr. **-on-*; Gen. *brithemon* (og *-an*) af *brithem* «Dommer» af **-monos*, Dat. *brithemain* af **-moni*, Nom. Pl. *brithemain* af **-monĕs*, Acc. *brithemna* af **-monn̥s* > **-monēs* osv. Vexelen mellem *-on-* og *-an-* i Gen. (Stammerne paa *-men* har *-on-* og *-an-*, Stammerne paa *-en* alm. kun *-an-*), som gjenfindes i Ogamindskrifter (*segamonas*, men *uvanos* af en St. *uvan-* = Lat. *Juvenis*, Egennavn), er mig uklar. Om de til de latinske paa *-tiōn*, *-iōn* svarende Stammer, som *air-itiu* «acceptio» af **(pari-)em-tiō* > **-ētiu*, Gen. *airiten*, Dat. *airitin* osv. kunde man antage, at de danner de oblique Casus af den svageste Stamme paa **-tin*, **-in* (sml. Umbr.-Osk.), men paa Grund af ogamisk Gen. *Broinienas* bør man maaske ogsaa her se Mf., altsaa: *airiten* for **-emtien-os*, *airitin* for **-emtien-i*; svag Form har Gen. *con* <**cunos* = skr. *çunás*, gr. κυνός,

Gen. Pl. *con-(n)* <**cunŏm*, Acc. Pl. *cona* <**cunn̥s*, **cunēs*[1]. Enkelte Stammer har dobbelt *-n*: Gen. Sing. *gobann*, *Érenn* (Nom. *goba*, *Ériu*), saaledes allerede gall. i *Gobannitio*. Denne Fordobling, som ogsaa forekommer ved en Del neutrale Stammer (se i det følgende), betragtes ialmindelighed, maaske rigtigt, som en Følge af den foregaaende Vocals oprindelige Betonethed (Grf. **gobônos*); Nom. Sing. endte egentlig paa **-ō* (som i Latin), der i Irsk forkortedes til *-u* og regelmæssig faldt bort undtagen efter *-i-*: *brithem*, *airitiu*, *Ériu* «Irland». Nydannelser er Nom. paa *-u* (*-a*) som *fiadu* «Vidne», *inga* «Negl», *goba* «Smed» osv.; *-u* af **-ōns* ell. *ŏns* (sml. osk. *fruktatiuf*): Grf. **veidōns* (**veidons*) osv.; saaledes er *cú*, cambr. *ki* «Hund» af **cun-s* en Nydannelse af den svage Stf.

For Germ. sml. fornemlig *Osthoff* P.-Br. Beitr. III 65 ff. *Möller* ib. VII 534 ff. I de af græske og latinske Forfattere overleverede Navne paa *-ōnes* og *-ŏnes* har vi den samme Spaltning som i Græsk, Latin og Gallisk (lat. *errōnes*, *virgines*); maaske havde i Germ. opr. enkelte Dialekter den ene, andre den anden Spaltningsform. Masculinerne, som alene har bevaret den gamle Flexion, viser en tredobbelt Stammeaflyd: sterk Form, Mf. og svag Form. Mf. optræder i Gen. og Dat. Sing., dog med dialektiske Afvigelser. I de sterke Casus udenfor Nom. Sing. er som i Græsk den sterke Stammeforms Vocal forkortet (**-o-* for **-ō-*). Nom. Sg. got. *guma* kan være **ghm̥mō*, sml. lat. *homo*, eller **ghm̥mē*; on. *gumi* er den sidste Form, run. *wiwila* o. l. den første; Oht. og Ags. har den nasalerede Form (gr. ἴδμων): oht. *gumo*, ags. *guma* af **ghm̥mōn* (den samme Endelse i on. Navne som *Sturla*? *Noreen* i Paul. Grundriss I 494). Acc. Sg. havde metaplastisk *o*-Stammernes Endelse **-om* >**-am*: Grf. **ghm̥mon-om*, got. *guman*, on. *guma* (af **guman* som Inf. *binda* = got. *bindan*), oht. *gumon*, *-un*, ags. *guman* Nom. Pl. Grf. **ghm̥monĕs*, fællesgerm. **guman(i)z* med

[1] Acc. Sing. *coin(-n)*, Dat. Sing., Nom. Pl. *coin* er vel for **cuin*, idet *-o-* er overført fra de ovennævnte Casus (sml. *croich* «cruci» «crucem» for *cruich*). Cambr. har Nom. Pl. *kun*. Grf. **cunn̥* >**cunem*, **cunĕs*.

Bortfald af *-i-* i trestavelses Ord, got. *gumans*[1], ags. *guman*[2]. For Acc. Pl. traadte almindelig Nom.-Formen: got. *gumans*. *o*-Formen har ogsaa Gen. og Dat. Pl. got. *gumane*, *gumam*, for **ghm̥monēm*, **ghm̥monmiz*[3]. Mf.: Gen. Grf. **ghm̥menes*, germ. **gumin(i)z*, got. *gumins*, oht. *henin*. Dat. Grf. **ghm̥meni*, germ. **gumin(i)*, got. *gumin*, oht. *henin*. Svag Form har on. Nom. Pl. *yxn* af **uhsn-iz*, got. Acc. Pl. *auhsnuns* (*Kögel* P.-Br. Beitr. VIII 115, Text *auhsunns*), Grf. **uksn-m̥s*, Gen. Pl. *auhsn-e*, *abn-e*, hvorefter Dat. Pl. *abn-am*; on. Acc. Sg. *ǫrn*, *bjǫrn* er egentlig Acc. til *ari*, *beri*, Grf. **arnm̥*, **bernm̥* >**arnu* **bernu*, ligesaa Acc. Pl. *ǫrnu*, *bjǫrnu* for **arnm̥s*, **bernm̥s*; efter disse Former, der tilsyneladende tilhørte *u*-Bøiningen, dannedes en ny Flexion *ǫrn arnar*, *bjǫrn bjarnar*. Stammerne paa *-ien* har i Germ. gjennemført den svage Stf. paa *-īn*: got. *hauhei*, Gen. *hauheins*, oht. *hohī*, *hohīn*, on. *gleði*, Gen. *gleði* af Adj. *hauh-* *glað-* som lat. *communio* af *communis*. Med disse Stammer faldt de med *-n* udvidede *ī-*(*iē-*) Stammer sammen, saaledes at det i de fleste Tilfælde ikke lader sig afgjøre, om én Stamme paa *-īn* har Grundform paa **-ien* eller **-ī-n*[4].

---

[1] I On. skulde heraf være blevet **guma*; dette antog *o*-Stammernes Pluralendelse: *hana-r* (*gumna-r* med *-n-* fra Gen. Plur.). Adjectiverne har Fem.- og Neutr.-Formen: *góðu*.

[2] I Gen. og Dat. har On. og Ags. *o*-Formen, Grf. paa **-an(i)z* og **-an(i)*. Gen. on. *guma* (run. *þrawiȝan*), ags. *guman*, Dat. on. *guma* (run. (*witada*)*halaiban*), ags. *guman*, idet *-i* allerede førgerm. bortfaldt i trestavelses Ord.

[3] Alene staar Oht. med *-ōno*, *-ōm*, hvori man enten maa se Spor af tidligere Gjennemførelse af sterk Form gjennem Flexionen (sml. Folkenavne paa *-ōnes*) eller et Laan fra de fem. *ōn*-Stammer.

[4] Som *ī-* (*iē-*) Stammer udvidedes med *-n*, saaledes ogsaa *ā*-Stammer: got. *tuggo*, on. *tunga* (run. *Fino* = *Finna*), oht. *zunga*, ags. *tunge*, af **dn̥ghā-n* (lat. *lingua*). At Grundformen ikke endte paa **-ōn* (lat. *rātiōn-* o. l.) viser oht. *-a* ags. *-e*, der kun kan være opstaaet af **-ān*; opr. **-ōn* skulde blive oht. **-o*, ags. **-a*. I Got. beholdes *-ō* (indog. **-ā*) gjennem hele Bøiningen: Gen. *tuggons* osv., on. (run.) *igiȝon*, Gen. I Ags. har disse Stammer udenfor Nom. Sg. rettet sig i Flexion efter de masculine *n*-Stammer (Gen. *tungan* osv.); i On. er dette kun Tilfældet i Gen. Pl.: *tungna*, *kvenna* ɔ: **tunganō*, **kvenanō* (sml.

I Lit.-Slav. er den sterke Stf. indskrænket til Nom. Sing.: lit. *akmũ* «Sten», *szũ* «Hund», *žmũ* = *homo* (-*ũ* er indog. *-*ō*); obulg. *kamy* «Sten» (-*y* er indog. *-*ōn*); alle andre Casus har Mf.: Gen. Sg. lit. *akmeñs*, ob. *kamene*, Acc. S. lit. *ãkmenį*, ob. *kamenĭ* osv. Svag Form har lit. *szuñs* = κυνός. Gjennemført sterk Form har i Ob. Adjectiverne paa -*janinu* f. E. *graždaninŭ* «Stadboer» for **gradjaninŭ* (*gradŭ* «Stad»), der i Plur. er Consonantstammer: Nom. Pl. *graždane*, sml. οὐρανίωνες, Gen. Pl. *graždanŭ*. osv.

b. Neutra. I Græsk optræder her kun den svage Stf. (udenfor Infinitiverne paa -μεν, -μεναι, -ϝεναι, som har Mf., og Inf. (gortyn.) paa -μην, som har den sterke Stf.): Nom. Sing. ὄνομα af **onomn̥*, Dat. Pl. ὀνόμασι for **onomn̥si*. De øvrige Casus dannes af en med -τ udvidet Stamme: Gen. ὀνόματος, Dat. ὀνόματι osv. I dette -τ ser *Brugmann* et Suffix som lat. -*to* i *cognomentum*, der først traadte til Stammer paa -*men*, dernæst ogsaa til Stammer paa -*en*: ἥπατος, καρήατος (**karās-n̥-t-*), hom. οὔατος, att. ὠτός (**ous-n̥-t-*; Nom. οὖς, dor. ὦς af *οὖσος, sml. got. *ausō*, Gen. *ausins*; til οὔατος igjen Nom. οὖας Her.) ἥματος, ὕδατος, σκατός osv., og til Stammer paa -*ven*: δούρατος, γούνατος (**dorv-n̥-t-*, **gonv-n̥-t-*)[1].

---

gumna; *hana* o. l. har rettet sig efter *daga*). I Oht. og On. viser de oblique Casus en Stammeform paa *-*ūn* (oht. Gen., Dat., Acc. Sing. *zungūn*, on. *tungu*, oht. Nom., Acc. Pl. *zungūn*, on. svagt Adj. *góðu* osv., Substantiverne har antaget Endelsen -*r*: *tungur* som *hanar*). Forholdet mellem *-*ūn* og got. *-*ōn* (ogsaa i On. i det nævnte *igiŋon*, Gen. Sing. og i Oht. i Gen., Dat. Pl. *zungōno*, *zungōm*) er endnu ikke bragt paa det rene. Neutra har i Nom. Sing samme Endelse som Femininerne: got. *hairto*, on. *hjarta*, oht. *herza*, ags. *heorte*; Grundformen synes altsaa at have endt paa *-*ān*. *Schmidt* (Pluralbild. 111 f.) forklarer denne saaledes, at han antager at et opr. Neutr. paa *-*ō* (indog. *-*ā*, gr. f. E. κάρ-ᾱ) udvidedes med -*n*, ligesom Tilfældet var med de ovennævnte feminine *ā*-Stammer.

[1] Anderledes *Fick* (B. Beitr. V 183), der gaar ud fra Ablativsuffixet *-*tos*: ὀνόμα-τος = skr. *nāma-tas*; siden blev ὀνόματος opfattet som Gen. med End. -ος og der dannede sig dertil Dat. Sg. ὀνόματι, Nom. Pl. ὀνόματα osv. *Schmidt* (Pluralb. 184 f.) antager, at -τ er hidført ved falsk Analogi fra Stammerne paa -*nt*, hvis Nom. Sing. Neutr. endte paa *-*a* (af *-*n̥t*) og saaledes faldt sammen med *n*-Stam

I de beslegtede Sprog har Nom. Sing. og Plur. dels sterk, dels svag Form. Forøvrigt var Bøiningen som Masculinernes og Femininernes. Sanskr. Nom. Sing. svag Stf.: *nāma* <**nōmn̥*; sterk Stf. uden *-n* (som *rājā*) er vel vedisk *bhūmā* o. l. I enstavelses Rodord er til det udlydende *-a* traadte *-m* efter Analogi af *a*-Stammerne: *vr̥tra-há-m* for **vr̥tra-há* (af **-hn̥*)[1]. Nom. Pl.: sterk Stf. uden Endelse forekommer sporadisk i Veda: *nāmā*, almindelig *nāmān-i*, hvor det plurale *-i* (indog. **-ə*, gr. -α) er traadt til den sterke Stf. med bevaret *-n*; i Veda forekommer ogsaa Singularformen for Plur.: *párva*, *kárma* osv. Avest. har ligeledes i Nom. Sing. den svage Stf.: *nąma* (gd. *-ā*), hvilken Form ogsaa kan fungere for Plur. Nom. Plur. alm. *nāman*, sterk Stf. med bevaret *-n*, sporadisk (gd.) *nąmēnī* svarende til skr. *nāmāni*. — I Lat. er Nom. Sg. *nōmen* af **nōmn̥*, umbr.: *numem*, *nome* = *nomen*, *umen* = *unguen*. Nom. Pl. Mf. + **-ā*: lat. *nōmina*. Den øvrige Flexion som Masculinernes: Gen. Sing. lat. *nōminis* (Mf.), umbr. *nomner* — Paa samme Maade i Irsk: Nom. Sg. svag Form: *ainm(-n)* <**anmen* <**anmn̥* = ὄνομα; de øvrige Casus har Mf.: Nom. Plur. *anmann* og *anmanna* (ved «Vocalharmoni» *-enn*, hvor Stammestavelsen har tynd Vocal: *béimm* «Slag» (Grf. **ghᵛenmn̥*) Plur. *béimenn(a)*); det dobbelte *-n* som i Gen. Masc. *gobann*. — I Germ. synes en opr. Nom. Sing. med svag Stf. bevaret i on. *mjǫk* «meget» <**meku* <**megn̥* = gr. μέγα. Nom. got. *hairto*, on. *hjarta* osv. er Nydannelse (se pag. 125 [2]), Grundform paa **-ān*. Gen. *hairtins* osv. har Mf. som lat. *nōminis*[2]. Nom. Acc. Pl. har sterk Form: got. *hairtona* = indog. Grundf. paa **-ōn-ā*, sml. skr. *nāmāni*, svag Form har got. *namna* (for **nafna* med gjenindført *-m-* fra de øvrige Casus) og rimeligvis oht. Plur. paa *-un* af **n̥na*[3]. — I Obulg. har Nom. Acc. Sing. stærk Stf.: *imę* <**n̥mēn*. De øvrige Casus har Mf.: Gen. Sing. *imene*, Nom. Acc. Pl. *imena*.

---

[1] Efter dette Neutr. paa *-am* har der igjen dannet sig en Nom. Masc. paa *-as* af *n*-Stammer: *-ja-s* o. l. af St. *-jan*, Gen. *-jasya* osv.

[2] On. Gen. *hjarta* som *guma*, Grf. **hertans*.

[3] Til got. *-ōna* svarer osv. *-un*. Uklar er den on. Endelse *-u* (*hjǫrtu*, *góðu*).

2. Liquida-Stammer.

Fornemlig Nomina ag. og Slegtskabsord paa *-*ter* og *-*er*, samt Neutra paa *-*er*. Af Stammer paa *-l* kun ἅλς.

a. **Masc. og Fem.** Stammeaflyd: *-*ōr*, *-*ēr*; *-*ér*; *-*r*. Oprindelig Flexion af en tostavelses Stamme: δώτωρ *δωτέρ-ος (sml. πατέρος) *δώτρα-σι (sml. πατράσι). Fra først af var vistnok Flexionen den samme for Nomina ag. og for Slegtskabsordene, idet ogsaa disse oprindelig var Nom. ag.; men allerede i Fællessproget maa en Spaltning være indtraadt, saaledes at Slegtskabsordene (*b*) mere gjennemførte Mf. og den svage Stf., medens Nomina ag. (*a*) bedre bevarede den gamle Bøining.

Nom. Sing. dannedes asigmatisk og dels med dels uden det udlydende *-r*; Græsk har, ligesom ved *n*-Stammerne, den første Form: δώτωρ, πατήρ. Secundær Nominativdannelse med *-s*: ἅλ-ς, μάκαρ-ς, lac. χέρ-ς (tilsyneladende Stamme χερ-), Timokreon fr. 6.

I Græsk har der af Nomina ag. ved Udjævning af deres oprindelige Flexion: Nom. *-*tōr*, Gen. *-*téros* dannet sig to Grupper: Ordene paa -τωρ og Ordene paa -τήρ; de sidste har overalt gjennemført Nominativs -η: δοτήρ, Gen. δοτῆρος osv. (Mf. har dog Voc. σῶτερ); de første derimod har udenfor Nom. Sing. overalt Mellemformens korte Vocal, der ved Tillempning efter Nominativs -ω er bleven -ο: Nom. δώτωρ, Gen. δώτορος for *δωτέρος, Acc. δώτορα for *δώτωρα. Kun μήστωρ har den sterke Stammeform ogsaa udenfor Nom. Sing. (Ordet forekommer kun i de «sterke Casus»): μήστωρα, -ας, -ε (som Egennavn findes Acc. Sing. Μήστορα). Den svage Stf. optræder kun i Afledninger: ἰᾱ-τρ-ός (jon. ἰητήρ), ἄρο-τρ-ον af ἀροτήρ, λῃσ-τρ-ίς af ληΐστωρ, ληϊστήρ osv.

Slegtskabsordene har sterk Form kun i Nom. Sing., der ved sit *-ē* viser Endebetoning: πατήρ (dog φράτωρ ved Siden af yngre φρατήρ, ἀπάτωρ osv.; μήτηρ, θυγάτηρ har secundær Betoning). De øvrige sterke Casus har Mf.: πατέρα -ες, -ας osv. (*-o* i ἔορες· προσήκοντες, Hes. = lat. *sorōres*); sporadisk svag Form: θύγατρα Hom. og lesb., Δήμητρα, θύγατρες H

ϑύγατρας Hom. og Pind. Genitiv Sing. og parallele Casus har Mf. og svag Form jævnsides, saaledes hom. πατέρος og πατρός (att. kun den sidste Form). Loc. Sing. havde vel i Indog. kun Mf.: hom. πατέρι og πατρί. Voc. har Mf. og tilbagetrukket Accent: πάτερ, μῆτερ. Dat. (ɔ: Loc.) Plur. har svag Stf.: πατρά-σι, Nydannelse hom. ϑυγατέρεσσι. Som Slegtskabsordene bøies γαστήρ, ἀήρ (af *āusēr). Enstavelses Rodord: φώρ, Gen. φωρός med overalt gjennemført sterk Stf.; ἀνήρ (oprindelig et enstavelses Ord, skr. nar-) følger Slegtskabsordene, Gen. ἀνέρος og ἀνδρός (den sidste Form den hyppigste hos Homer).

I Arisk har som i Græsk Slegtskabsordene i Regelen sterk Stf. kun i Nom. Sing., Nomina ag. derimod ogsaa i de øvrige sterke Casus.

I Nom. Sing. bortfalder *-r*: skr. *dātā́* «Giver», *pitā́* «Fader», *nā* «Mand»; avest. *janta* «Drabsmand» (skr. *hantā́*), *pita*, *nā*, opers. *jatā*, *pitā*. Secundært *-s*, tilføiet en ældre Nom. paa **-ā*, i skr. *rathe-ṣṭhā-s* «Vognkjæmper» (Stamme *-sthar* for **sth-tar*, Rod *sthā* «staa»), av. *rathaę-ştāo* (hvorefter igjen Acc. *rathaę-ştąm* ved Siden af *-ştārem* osv.); en anden secundær Nom.-dannelse er av. *ātar-ş* «Ild», som lac. μάκαρ-ς. I de øvrige sterke Casus (udenfor Acc. Plur.) skiller de to Grupper sig: skr. *a*: *dātā́ram*, *-as*, *-ā(u)*. *b*: *pitáram*, *-as*, *-āu*, men *náptāram*, *-as* «nepos», *svásāram*, *-as*, *-āu* «Søster», som *a*; avest. *a*: *dātārem*, *-ō*, *-a*; *b*: *ptarem*, *-ō*; svag Stf.: Acc. *trāthrem* «Beskytter», *brāthrem* «Broder», Dual. *brāthra* osv. Opers. Acc. Sing. *framātāram* «Herre», i en senere Indskr. Mf.: *framātaram*. I Dannelsen af Acc. Plur. adskiller Sanskrit og Avest. sig fra hinanden; skr. *dātṝn*, *pitṝn*, *mātṝṣ* er, som det synes, dannet efter *i*- og *u*-Stammernes Acc. Plur. efter Forholdet: *agníbhis*, *agníṣu*: *dātṛbhis*, *dātṛṣu* = *agnī́n*: *datṝn*. Regelmæssig Endelse, med svag Stf., har dog *usr-ás* (gr. ἀήρ) og *dur-ás* «Døre». I Avest. forekommer alle tre Stammeformer: sterk Form: *dātāro*, Mf.: *mātarō*, svag Form: *fedhrō*. I de øvrige Casus falder *a* og *b* sammen: Gen. Sing.: Mf., Endelse *-s*: avest. *sāstarş*; med Endelsen *-arş* sidestiller *Bartholomae* (Ar. F. I 68) skr. *-ur*: *dātúr*, *pitúr*; svag Form,

Endelse *-as*: av. *staothrō*, *brāthrō*, skr. kun *usrás*. Loc. Sing.: Mf. i skr. *dātári*, *pitári*, av. *dughdhairi*, svag Form kun i skr. *nānandri* «Mands Søster» (*Lanman* 427). Voc. Sing.: Mf. og tilbagetrukket Accent. Loc. Pl.: svag Form: skr. *dātṛṣu*, *pitṛṣu*. Gen. Pl.: svag Form: avest. *dugedrąm*; skr. *pitṝṇām* osv. efter *i*- og *u*-Stammerne, ligesom Acc. Plur. Enstavelses Stammer: skr. Acc. Sing. *dvấram* «Dør», Nom. Pl. *dvấras*, ved Siden deraf svag Form: *dúras*, Acc. Pl. *dvấras* og *dúras* (*durás*); av. Acc. Sing. *stārem* «Stjerne», Nom. Pl. *stārō*, skr. *tāras*; ved Siden deraf Mf.: *starem*, *starō*. Gen. Pl.: svag Form: *strąm* (Nydannelse med sterk Form Gen. Sing. *stārō*). *nar*- «Mand» følger *b*: Acc. Sing. skr. *náram* (dog Nom. Plur. *nāras*? *Lanman* 428), Gen. av. *narṣ*, skr. med Endelsen *-as*: *náras*.

Latin danner Nom. Sing. som Græsk asigmatisk og med Bibehold af *-r*: *dator*, *pater*; *a* har overalt gjennemført den sterke Stf.: Gen. Sing. *datōris* osv.; saaledes ogsaa, som det synes, i Osk. og Umbr.: osk. *kvaisturei* «quaestori», umbr. *uhturu* «auctorem». Svag Form kun i Afledninger som *da-tr-i-x*, *ara-tr-um*, umbr. *kves-tr-etie* «quaesturae»; *b* har som i Græsk *e*-Formen i Nominativ Sing.: *pater*. Udenfor Nom. kun svag Form: *patrem*, *patris* (dog *sŏror sŏrōris* som *a*, svag Form i Afledningen *so-br-īnus* for **so-sr-inus*); til *b* slutter sig *venter* som i Græsk γαστήρ. Osk. har saavel Mf. som svag Form: *paterei* «patri», *maatreís* «matris», Umbr. svag Form: *patre*; sterk Form synes at foreligge i Nom. Pl. *frateer* for **fratēr(e)s*. Enstavelses Stamme: lat. *fūr* for **fōr*, gen. *fūris* med gjennemført sterk Form.

I Irsk er *a* tabt; *b* danner Nom. asigmatisk og med Bibehold af *-r*: *athir* af **patēr*; *siur*, *fiur* af **svesōr*. De øvrige Casus synes at have Mf. og svag Form: Acc. Sing. *athir*(*-n*) for **paterem*, Dat. *athir* for **pateri*, Nom. Pl. *athir* for **pateres*, Acc. Pl. *aithrea* for **paterṇs* > **paterēs*. Gen. Sing. *athar*, *bráthar* (og derefter *sethar* «sororis») for **patros*, Gen. Pl. *mathar* S G. 31 a for **matrŏm*. De sædvanlige Former *mathre*, *bráthre* osv. synes fremkaldte ved *i*-Stammernes Indflydelse: *máthre* af **mātriŏm*.

I Germ. er *a* tabt. Levning er maaske det til *a*-Stamme udvidede on. *friðill* «Elsker»; svag Form i Afledninger som on. *arðr* = *aratrum*, got. *hvoftuli* «Pral» osv. *b.* Kun On. har bevaret den oprindelige Nominativform: *faðir*, *bróðir* osv. af **patēr*' **bhrātēr*, secundært *systir* med *-t* fra de oblique Casus, hvor det opstod mellem *-s-* og *-r*[1]. Oht. har, som det synes, overalt gjennemført Mf.: Acc. Sing. *fater*, *bruoder* maaske af **fater-a*, **brōder-a*, af et indog. **pater-om*, **bhrāter-om*, metaplastisk efter *o*-Decl., Gen. *fater*, *bruoder* af **fater-iz*, **brōder-iz* (eller **-az*). Dat. *fater*, *bruoder* af **fater-i*, **brōder-i*. Nom. Pl. *bruoder* af **brōder-iz*[2] osv. De øvrige Sprog har derimod overalt den svage Stf. Kun got. Acc. Sing. *fadar*, *broþar* har Mf. med *o*-Farve, der vel skyldes en engang existerende Nom. paa **-tōr*, (som gr. φράτωρ); *fadar*, *broþar* af **fadar-a*, *broþar-a*, indog. **pator-om*, **bhrātor-om*, sml. gr. φράτορα. On., Ags. har derimod svag Stf.: on. *fǫður*, *bróður*, ags. *fæder*, *bróðor* af **fadr-u*, **broþr-u*, indog. **patr-m̥*, **bhrātr-m̥*. Gen. Sing. got. *fadrs*, *broþrs*, on. *feðr*, *broeðr* af **fadr-iz*, **brōþr-iz*, ags. *fæder*, *bróðor* af *fadr-az*, **brōþr-az*, indog. **patr-os*, **bhrātr-os*[3]. Dat. got. *fadr*, *broþr*, on. *feðr*, *broeðr*, ags. *bréðer* af **fadr-i* **brōþr-i*, indog. **patr-i*, **bhrātr-i*[4]. Nom. Pl. on. *feðr*, *broeðr*, ags. *bréðer* af **fadr-iz*, **brōþr-iz*, indog. **patr-es*, **bhrātr-es*[5]. Acc. got. *fadruns*, *broþruns* af indog. **patr̥-ms*, **bhrātr̥-ms*; ags. *bróðru* (ved Siden af *bróðor*) synes at svare hertil[6]. Gen. got. *fadre*,

---

[1] Got. *fadar*, *broþar* osv. har antaget Accusativformens Vocal; den til den on. svarende Form skulde være **fader*, **broþer*. Saaledes er i ags. *fæder*, *bróðor* osv. *-e-*, respective *-o-*, indkommet fra de oblique Casus, hvor det udviklede sig anaptyktisk; efter de oblique Casus er ogsaa i Oht. Nominativ *fater*, *bruoder* osv. dannet.

[2] Nom. Pl. *fater-a* efter *o*-Decl., saaledes ogsaa Gen. Sing. *fateres* ved Siden af *fater*.

[3] On. *fǫður*, *bróður* er Dat.-Acc.-formen anvendt for Gen.

[4] Den on. Sideform *fǫður*, *bróður* er Accusativformen, ligesom omvendt Dativformen *feðr*, *broeðr* kan forekomme for Acc.

[5] Got. *broþrjus* efter *u*-Decl., fremkaldt ved Acc.-formen *broþruns* og Dativformen *broþrum* = **bhrātr̥-mis*.

[6] On. har Nom.-formen for Acc.: *feðr*, *broeðr*.

broþre, ags. *brōðra* af indog. **patr-ēm*, **bhrātr-ēm* (*-*ōm*)[1]. Dat. got. *fadrum*, *broþrum*, ags. *brōðrum* af **patr̥-mis*, **bhrātr̥-mis*.

I Lit.-Slav. er *a* tabt, udenfor Afledninger som de obulg. Ord paa *-telĭ*: *prijatelĭ* «Elsker»; *-telĭ* af *-tel* = *-*ter* (Mf.) + *-jo*; svag Stf. f. E. i lit. *gìn-kl-as* «Vaaben», *àr-kl-as* «Plog» osv.[2]; *b* har den sterke Stammeform kun i Nom. Sing., hvor *-r* er bortfaldt som i Arisk, ellers overalt Mf.: Nom. lit. *motė̃*, *duktė̃*, men *sesũ* (sml. *soror*); obulg. *mati*, *dŭšti* for **matě*, **duště*, omformet, som det synes, efter Femininerne paa *-i* (indog. *-iē*)[3]. Gen. Sing. lit. *moteȓs*, *dukters*, ob. *matere*, *duštere*. Nom. Pl. lit. *mõters*, *dùkters*, *sẽsers*, ob. (efter *i*-Decl.) *materi*, *dušteri* osv.

b. Neutrum paa *-r* fungerede i Indog. som Nom. Acc. Sing. til Stammer paa *-n* (ogsaa udvidet med *-t*, skr. *yakr̥-t* etc.). I Græsk optræder det i to Former, sterk Form paa -ωρ, svag Form paa -αρ, i andre Sprog ogsaa i en tredie (Mf. paa *-er*). Sterk Form: ὕδωρ, σκώρ, ἐέλδωρ, ἕλωρ, πέλωρ, τέκμωρ, adv. νύκτωρ; kun ὕδωρ og σκώρ har regelmæssig oblique Casus af *n*-Stammen: ὕδατος, σκατός af *ὑδ-n̥-τ-ος, *σκ-n̥-τ-ος, de øvrige forekommer kun i Nom., Acc. Sing., alene ἕλωρ har Nydannelsen Nom. Pl. ἕλωρα, Il. 18. 93. Svag Form: ἧπαρ maaske for *ἧπαρτ, skr. *yakr̥t*, οὖθαρ (skr. Mf. *ū́dhar*), ἦμαρ, πεῖραρ (af *περϝαρ), στέᾱρ (af στῆϝαρ), φρέᾱρ (af *φρηϝαρ), εἶδαρ (ɔ: ἦδαρ, med svagere Rodform: ἔδαρ Hesych.). Ved Siden af Nom. paa -αρ gaar undertiden Nom. paa -α af *-n̥: λῦμα, ἄλειφα; λῦμαρ, ἄλειφαρ, Gen. ἥπατος, οὔθατος osv. for *ἡπn̥-τ-ος;

---

[1] On. *feðra*, *broeðra* med Omlyd fra Nom. Pl., ligesaa Dat. Pl. *feðrum*, *broeðrum*.

[2] For Ordene paa *-to-jis* (lit.), *-taji* (ob.) f. E. lit. *ar-tó-jis*, ob. *ra-ta-ji* «Pløier», der af *Schmidt* (K. Z. XXV 26) forklares som afledede af engang forekommende Nominativer paa *-*tō* (sml. skr. *dā-tā* = lat. *dator*), kunde vel ogsaa Stammer paa indog. *-*tā* ligge til Grund (sml. i Græsk Ordene paa -της). Af indog. *-*tō-jos* skulde vel blive lit. *-*tů-jis*.

[3] Paa lignende Maade er *bratŭ* «Broder» omformet efter *o*-Stammerne af et ældre **brata* = φράτωρ. Ved Siden deraf en Nydannelse den svage Stf.: *bratrŭ*, *sestra* af **sesr-a*.

*οὐϑ-ŋ̥-τ-ος; ἔαρ og ἦαρ (ἦαρ i ἔαρος ὥρῃ hos Hom., hvor Metret kræver ἤαρος og i εἰαρινός ɔ: ἠαρινός) af *ϝέσαρ, *ϝῆσαρ (sml. ἔδαρ og ἦδαρ) flecterer med gjennemført -*r*, saaledes ogsaa ϑέναρ, νέκταρ. Enkelte forekommer kun i Nom., Acc. Sing.: ἄλκαρ, ὄναρ, πῖαρ (sml. πίειρα, πίων), τέκμαρ (Sideform til τέκμωρ) o. fl. Aeoliske Former (med -ορ for -αρ) er ἄορ (med gjennemført -*r*) og ἦτορ.

I Arisk er Mf. den almindelige: Skr. *ū́dhar* «Yver», *áhar* «Dag», Gen. *ū́dhnas*, *áhnas*, avest. *yākare* «Lever», *ayare* «Dag», Gen. *ayąn* <**ayan-s*, *hvare* «Sol» = skr. *svàr*, Gen. (gd.) *qēŋg* <**svan-s* ved Siden af *hurō*. Svag Form, udvidet med -*t*: skr. *yákr̥-t* (av. *yākare*), *çákr̥-t* «Skarn», med -*k*: skr. *ásr̥-k* «Blod», Gen. *yakn-ás*, *çakn-ás*, *asn-ás*. Subst. paa -*tar* har i Nom. Neutr. -*tr̥*: *dātr̥*, dog ikke i vedisk Sanskrit, hvor derimod tre Gange forekommer en Form paa -*ur*: *sthātúr*. Dette -*ur* synes at maatte være en Udvikling af -*r̥* (sml. *Bartholomae* Ar. Forsch. I 58). Sterk Stammeform + End. -*i* har *catvār-i* «fire», Neutr. Plur.[1]. — I Lat. har maaske *aequor*, *ador* sterk Form. Plur. med sterk Form (uden Endelse?) *quattuor*. Mf.: *ūber* (= skr. *ūdhar*), *iter*, Gen. *itineris*, en Contaminationsform af **itinis* og **iteris*. Svag Form: *jecur*, *femur*, Gen. *feminis* og *femoris* (Contaminationsform *jecinoris*, *jocineris*). — I Germ. er alle tilsvarende Ord udvidede til *o*-Stammer: oht. *wazzar*, on. *vatr* = ὕδωρ, oht. *lebar*, on. *lifr* = ἧπαρ, oht. *tenar* = ϑέναρ osv. Suffixløs Locativ af en consonantisk Stamme er maaske got. *air*, on. *ár* «tidlig», gr. ἦρι, sml. av. *ayare*.

---

[1] Som oprindelige *r*-Stammer med sterk Stammeform betragter *Schmidt* (Pluralbild. 209 f.) *samā* f. (av. *hama*) «Sommer» og *aktā* f. af **ŋ̥ktā*, sml. νύκτωρ (med Bortfald af det udlydende *r* som i *pitā* = πατήρ), idet han antager, at den misforstaaede Nominativform førte til Ordenes Bøining som *ā*-Stammer. Dette er dog tvivlsomt, sml. arm. *am* «Sommer», en oprindelig vokalisk Stamme.

3. *s*-Stammer.

a. Suffix *-es*.

Masc. og Fem. Den oprindelige stammeskiftende Flexion: Nom. **-ōs-(s)*, Acc. **-ōs-m̥*, Gen. **-és-os* osv. delte sig i to, idet Substantiverne (egentlig Abstracta) gjennemførte *o*-Formen, Adjectiverne (egentlig Nom. ag.) den oxytonerede *e*-Form i Lighed med Forholdet ved *o*-Stammerne, hvor Abstracta var Barytona, Nom. ag. Oxytona: skr. *tarás* «rask», *apás* «virksom» osv. ligeoverfor *táras* n. «Fremtrængen», *ápas* n. «Verk» som *vṛdhá-* ligeoverfor *várdha-*. Denne Substantivernes og Adjectivernes Flexionsforskjel var allerede indog. eller ialfald fælles for Arisk og Græsk-Latin.

Substantiver. Græsk har ligesom Sanskr. kun faa saadanne af Masc. eller Fem., idet det overveiende Antal Abstracta er Neutra paa -ος. Nom. Sing. har den oprindelige Form paa -ως: αἴδως, ἠώς. I de øvrige Casus har *-o-* fortrængt saavel den sterke Stammeforms **-ō-* som Mellemformens **-e-*, sml. ἴδμων, ἴδμονος, δώτωρ, δώτορος, saaledes Gen. αἰδοῦς, ἠοῦς, Dat. (Loc.) ἠοῖ af *-οσ-ος *-ο-ος, *-οσ-ι *-ο-ι istedetfor *-εσ-ος, *-εσ-ι; Acc. αἰδῶ, ἠῶ af *-οσ-α, *-ο-α, istedetfor *-ωσ-α. Levninger af ældre Former er dog bevaret, foruden i Afledninger som αἰδέομαι af *αἰδεσ-jο-μαι, i Adv. αἰές (suffixløs Loc.) af *αἰϝές og αἰεί af *αἰϝεσ-ί, maaske i αἰή (tarent.) af *αἰϝεσ-έ (Instr.), til hvilke Former vilde svare en Nom. *αἰϝως (ved Siden af αἰϝών). Hos Aesch. forekommer Acc. αἰῶ, der, da denne Stamme ellers ikke har nogen Form med *-o-*, kan antages at være contr. af *αἰϝω(σ)-α, den regelmæssige sterke Form, snarere end af *αἰϝο(σ)-α.

Til disse Stammer hører endvidere Nom. γέλως, ἔρως (ved Siden af ας-Stammen i γελασ-τός, ἐραννός af *ἐρασ-νος), Acc. γέλω Od. 20. 346, ellers med Overgang til ω- og *o*-Decl.: γέλων, ἔρων, γέλον, ἔρον (Nydannelser efter χρώς, χρωτός: γέλωτος, ἔρωτος osv.); Acc. ἰχῶ, Il. 5. 416, der forudsætter en Nom. *ἰχώς ved Siden af ἰχώρ (sml. ὕδος og ὕδωρ); endelig et Par Adjectiver paa -ως, dannede af Subst. paa -ας, som ὑψι-κέρως, der dog metaplastisk følger ω-Decl.

Adjectiver. Nom. paa -ής er Nydannelse (sml. Nom. paa -τήρ og -μήν). Alle øvrige Casus har gjennemført Mf.: Gen. εὐγενοῦς, Acc. εὐγενῆ af *-έσ-ος, *-έσ-α osv. Barytona er enkelte som πλήρης, τριήρης, desuden Egennavne: Διογένης ligeoverfor διο-γενής. Overgang til *ā*-Declinationen gjennem Nominativ paa -ης finder Sted i Att. ved Egennavne: Σωκράτην o. l.

Neutra paa -ος har overalt Mf.: γένος, γένους af *γενεσ-ος. Adjectivernes Nom. Neutr. paa -ές er Nydannelse efter Forholdet: Masc. εἰκώς, Neutr. εἰκός o. l.

Den svage Stammeform optræder ikke i *es*-Stammernes Flexion. Den forekommer derimod i nogle Afledninger som δόξα, πεῖσα, κνῖσα af *δοκ-σ-α, *πειθ-σ-α, *κνιδ-σ-α o. l. samt i nogle enkelte Ord, i hvilke den er gjennemført i hele Flexionen, som μήν «Maaned» Gen. μηνός, aeol. μῆννος for *μην-σ-ος (Stamme *mēnes-*, sml. lit. Acc. *mėnes-į*). I Nom. ventede man *μής, da i absolut Udlyd *-n-* allerede indog. skulde være bortfaldt foran *-s* (saaledes skr. Nom. *mās*). Dor. μής er ikke dette oprindelige *μής, men = jon. μείς. Til Gen. μην(ν)-ός dannede der sig nemlig en ny Nom. *μήνς, som nu efter en almindelig Lydregel forkortedes til *μένς, hvoraf jon. μείς, dor. μής. Att. μήν er paa samme Maade den nydannede asigmatiske Nom. En saadan senere opstaaet asigmatisk Nom. er ogsaa Att. χήν, dor. χάν «Gaas», dannet efter Gen. att. χηνός, dor. χᾱνός af *χᾰνσός; χείρ er efter *Wackernagel* for *χερς, den svage Form af Stammen χερες- (sml. δυσ-χερής). I φῶς (hvis dette er = skr. *bhās* og ikke contraheret af φάος) maatte allerede førgræsk Mf. og svag Form falde sammen, da *-*o*-(-*e*-) i Suff. *-os* (*-es*) contraheredes med Rodstavelsens lange Vocal (skr. *bhās* af **bhā-as* eller **bhā-s*). Rodord er μῦς (Rod *mus* «stjæle»), der ved Bortfald af -σ- mellem Vocaler i de oblique Casus blev til *u*-Stamme (se Pag. 110).

Arisk har som nævnt kun faa Substantiver af Masc. og Fem. derimod talrige Adjectiver, der i Sanskrit som i Græsk er Oxytona. Nom. Sing. ender paa *ās* (gr. -ώς og -ης). Forøvrigt er i Regelen den sterke Stammeform veget for Mellem-

formen; sterk Form har dog skr. *uṣásam*[1] (Acc.), *uṣásas* (Nom. Acc. Pl.) ved Siden af *uṣásam*, *-as*; av. *uṣāoŋhem* (Acc.), *mithrō-aojāoŋhō*, *ha-zaoṣāoŋhō* (= skr. *sa-jóṣasas*), *mazdāoŋhō* (Nom. Pl.).

Neutra: skr. *mánas*, *mánasas*, avest. *manō*, *manaŋhō* som græsk μένος, μένους. Nom. Acc. Pl. har i Avest. sterk Stf.: *manāo* (af **manās*)[2].

Svag Stf. optræder i *más* (af **māns*) «Maaned», Acc. *másam*, avest. *māo*, *māoŋhem*; ikke sjelden i neutrale Stammer: skr. *yóṣ*, avest. *yaoṣ* (af *yavas*), avest. *mąs*, *vąs* (af *manas*, *vanas*); i Stammer paa *-uṣ* af *-vas*: skr. *dhánuṣ*, *páruṣ*, *āyus* (af **āivas*) osv.

Latin. Oprindelig besad vel Latin ligesom Sanskrit og Græsk kun faa Abstracta af Masc. eller Fem. med Nom. paa *-ōs*. Men disses Antal er her sterkt forøget, idet en hel Del oprindelige Neutra paa *-os*, uvist ved hvilken Foranledning, er gaaet over til Masc. paa *-ōs* (senere *-or*[3]), som overalt gjennemfører den sterke Stammeform: *honōs*, *honōris*. I flere Tilfælde staar begge Dannelser ved Siden af hinanden: *decus*, *decor*; *tenus* (Præp.), *tenor* osv. Femininer er kun *arbōs*, *arbor* (Gen. *arboris* for **arberis* ved Indflydelse af Nominativs *-ō-*) og *glōs*, *glōris* for **glovōs*, gr. γαλοώς, med gjennemført sterk Stammeform. Afledet af den sterke Stf. er *aurōra* for **ausōs-a* (ἠώς); *Venus* f. var egentlig Appellativ og Neutrum, skr. *vánas* n. «Ynde». Nominativ paa *-ēs*: *Ceres*. Af Adjectiver findes kun *degener* (med *-r* fra de oblique

---

[1] Nydannelse efter Nom. paa *-ās*: Acc. paa *-ām*: *uṣām*, *jarām*, avest. *mazdąm*, Nom. Pl. *mazdāo*.

[2] Uforklaret er endnu Nasaleringen i den indiske Pluralform: *manāṃsi*, der stemmer med den avest. i den lange Vocal.

[3] *Schmidt* ser i disse Masc. oprindelige feminine Collectiva til Neutra paa *-os*, idet han antager, at disse har skiftet Kjøn under Indflydelse af Ordene paa *-tor*. Men hvorledes skulde en i Betydning fjerntstaaende Classe som disse Nom. ag. faa en saadan Indflydelse, tilmed da Nominativernes Udlyd var afvigende: *-os* mod *-tor*? Man skal vel ogsaa neppe ellers kunne paavise et Tilfælde, hvor en saadan ufuldstændig ydre Lighed har ført til Forandring af Kjøn. Forøvrigt har jo ogsaa Græsk enkelte Masc. paa *-ōs*: γέλως, ἔρως.

asus), sml. εὐγενής, og *veter*, ældre for *vetus*. Nydannelser er djectivene paa *-or* som *multicolor*.

Neutra paa *-us* (af **-os*) har dels den oprindelige Flexion: *nus, generis* for **genos, *genesis,* dels har de gjennemført ominativs *-o-*: *tempus, temporis* (dog Loc. *temperi, tempesus* osv.). Kun *-s* (idet *-o-* (*-e-*) i Suff. *-os* (*-es*) er smeltet mmen med Rodvocalen, sml. skr. *bhā́s*) har *fās* og Masc. *ōs, flōs.*

Svag Stf. har *aes, jūs, rūs, pūs* for **ajos *jevos, *revos, ›evos.* Stammen *vīs-* i *vīr-ēs* er den svage Stf. til skr. *iyas* n. Ordet er gaaet over til Fem. paa Grund af den ligetydende Stamme *vī-* i *vīs*, gr. ἴς; *mēns-i-s* er udvidet til *i*-St. log Gen. Pl. *mēns-um*). Rodord er f. E. *mūs*, gr. μύς, *rōs*, ːr. *rása-*.

Endel *s*-Stammer er, sandsynligvis gjennem Dat. Abl. Plur. aa *-ĭbus* af **ez-bos*, gaaet over til *i*-St.: *sēdes* sml. skr. *sádas*, r. ἕδος, *molēs*, sml. *moles-tus* osv. Osk., Umbr. har kun faa xempler paa *s*-Stammer. Et Neutr. paa *-os* er umbr. *meds* jus» (for *mēdos* som *pihaz* = *piatus*), lat. *modus, -i,* men *odes-tus.* Stammen *mēns* er i Umbr. udvidet til *n*-St.: *enz-n-e*, Abl.

I Irsk findes af Masc. og Fem. mig bekjendt kun *mí* m. [aaned af **mēs,* Gen. Dat. Acc. *mís* af **mēnsos, *mēnsi, *mēnsm̥,* 'l. Nom. *mís,* Acc. *mísa* af **mēnses, *mēnsm̥s*; *clú* m. af **klevos* ar oprindelig Neutr. Neutr.: *tech* af **tegos*, Gen. *tige*<**tegeɔs*, Dat. (Loc.) *tig* <**teges*, saaledes maaske ogsaa Infinitiver ɔm *do guin* «at dræbe» af **ghones,* Nom. Pl. *tige* <**tegesa*.

I Germ. er Stammerne paa *-os* (*-es*) gjennemgaaende blevne ocaliske, dels ved Stammeudvidelse (fornemmelig i Østgerm.), els ved Bortfald af *-s* (i Vestgerm). Enkelte var allerede ərgerm. blevne til masculine *o*-Stammer paa Grund af at Endelsen **-os*> **-az* faldt sammen med disses Nominativendelse, aaledes got. *dags*, oldn. *dagr*, ags. *dæg* = skr. *áhas* (men ved Siden deraf ags. (north.) *dœ̨g* m. af **dōgiz,* der ved Bortfald f *-z* blev *i*-St., og *dógor* n., on. *doegr* n. af **dōgiz-a*); saaledes gsaa i Gr. τὸ σκότος og ὁ σκότος; on. *kalfr*, m., ags. Pl. *ealfas* m. ved Siden af *cælf* (af *kalbiz*) og Pl. *cealf-r-u*, oht.

kelbir. I andre Tilfælde gik allerede førgerm. neutrale *o*-Stammer ved Siden af *s*-Stammer (sml. gr. ζυγόν, ζεῦγος), saaledes got. *juk*, on. *ok*, oht. *joh*, Pl. ags. *gycer*, got. on. *lamb*, ags. *lomb* ved Siden af ags. *lemb* (af **lambiz*) og oht. Pl. *lembir*. Udvidet til *a*-Stamme: got. *agis* (Gen. *agisis*) = ἄχος, *rimis* (Dat. *rimisa*) = skr. *rámas* «Ro», *sigis* «Seier» = skr. *sahas*, *hatis* (Gen. *hatizis*), beslegtet med gr. κότος, *riqis* (Gen. *riqizis*) = skr. *rájas*, gr. ἔρεβος; svag Form: *ah-s*, *veih-s* «Helligdom» (Stamme *ahs-a*, *veihs-a*) osv., on. *hatr*, *rökkr*, *setr* = ἕδος, *ax* osv., derimod *vé*, *o*-Stamme = οἶκος (dog n.) ligeoverfor got. *veihs*; *sigr* (Gen. *sigrs*) er gaaet over til Masc. I Vestgerm. er mange af disse Stammer ved Bortfald af **-s* blevne *i*-Stammer; til Grund ligger altsaa *s*-Stammens *e*-Form (paa **-es*), hvis *-e-* i Germ. blev *-i-*: ags. *hǽl* n. = on. *heill* «Varsel», med Overgang til Masc.: *ege* (got. *agis*), *sige* (*sigis*), *hete* (*hatis*) o. fl. En sterk Stammeform paa oprindelig **-ōs* synes bevaret i de ags. Sidedannelser paa *-or* (der er udvidede til *o*-Stammer udenfor Dat.-Instr. Sing.: *dôgor* (ved Siden af *doeg*), *hrôðor* (*hréð*), *sigor* (*sige*), *lombor* (*lomb*) osv. Til gr. χήν svarer on. *gás* f. (af **gans-*), til μῦς *mús* f., begge udvidede til Vocalstammer, men i Nom. Pl. *gæss*, *mýss* af **ghănsĕs*, **mūsĕs*.

Lit. har af oprindelige Ikke-Neutra kun Stammen *mėnes* «Maaned», Acc. *mėnesį* af **mēnesm̥*, efter *mėnesį*, der i Form faldt sammen med Acc. af en *-i* eller *io*-Stamme, dannedes de øvrige Casus efter disse Stammers Flexion[1], saaledes ogsaa *žąs-ì-s* «Gaas» efter Acc. *žąsį*. De oprindelige Neutra paa *-os* er dels blevne *o*-Stammer (som gr. σκότος): *kvãpas*, lat. *vapor*, *dyvas*, ob. *divo*, *sriaũtas* = skr. *srótas* o. fl., dels er de udvidede til *i*-St.: *debes-ì-s* f. = νέφος, og *io*-St.: *ẽdes-i-s* m. (ags. *ǽs* n. af **ētiz*, lat. *es-ca* for **ed-s-ca*), *kàlbes-i-s* «Tale» osv. Svag Stf. i Afledninger som *aukz-tà-s*, lat. *augustus*.

Obulg. *gąsi* f. «Gaas» er maaske *iē*-Stamme; *měsęčĭ* m. Maaned af **mēs-en-kjo-* synes at være en af Nom. **mēs* udvidet

[1] En anden Dannelse er Nom. Sing. *mėnů* (oht. *māno*), sandsynligv af **mēnōt* sml. got. Nom. Pl. *menoþs*.

n-St. Neutra svarer til de græske: Nom. *nebo* = νέφος, Gen. *nebese* = νέφους, Pl. *nebesa*, sml. νέφεα.

Neutra paa -ας: Forholdet mellem Suffixformen -ας og -ος er ikke bragt paa det rene. Med gr. -ας sammenstilles almindelig Arisk -*iş*. Hvor de græske Ord paa -ας har tilsvarende i Arisk, er Endelsen imidlertid her -*as* (ɔ: indog. -*os*) ikke -*iş*, f. E. skr. *çiras* = κέρας; kun til κρέας svarer skr. *kravîş*, hvor imidlertid -*iş* kunde være den svage Form af Suff. -*jos* sml. *krávya-m*, lit. *kraūjas*.

Stammer paa -ας er: γῆρας, γέρας, σέλας, σφέλας, δέπας. σκέπας, κρέας, κέρας, βρέτας, κῶας, οὖδας, κνέφας, ψέφας, δέμας, τέρας, σέβας o. fl.

I Flexionen vexler i stor Udstrækning med de regelmæssige Former saadanne af Stammer paa -ος: οὔδεος Hom., βρέτεος Aesch., κνέφους Aristoph., οὔδει Hom., βρέτει Aesch., κώεα Hom., βρέτεα, βρέτη Aesch., γέρεα Her., βρετέων Aesch., κώεσι Hom., κρέεσσιν Her. (Orakel) osv. Dette kan enten bero paa en allerede indog. stedfindende Vexel (sml. skr. *sádas*, *v. hadiş*) eller, som *Schmidt* er tilbøielig til at antage, være opkommet inden Græsken selv og bero paa et lydligt Fænomen, idet -α- foran -ο- gik over til -ε-: γέρεος af γήραος, herfra kan *e*-Formerne have bredt sig videre. Forøvrigt er Flexionen analog med ος-Stammernes: Gen. hom. γήραος, att. contr. γήρως, Dat. γήραϊ og γήραι Hom., att. κνέφαι Xen; att. γήρᾳ er Nydannelse, maaske fremkaldt ved Analogi af Forholdet ved ᾱ-Stammerne, hvor Dat. paa ᾳ- stod ved Siden af Loc. paa -αι (*Brugmann* Gramm.[2] 82). Nom. Pl. τέραα, Od. 12. 394 og contr. κρέα osv. Att. almindelig κρέᾱ. Formerne paa -ᾰ: γέρᾰ, κρέᾰ osv. Hom., ogsaa hos att. Digtere, skyldes maaske engang existerende Sidestammer paa -ον (*κρεϝον).

de ariske Subst. paa -*iş* kan -*iş* dels svare til gr. -ας, dels være den svage Form af Suff. -*jos*, som -*uş* af -*vos*, saaledes vel de lat. *cinis*, *pulvis*, *vomis* at opfatte. Til gr. κρέας svarer lat. *cruor* (*os*-St.).

b. Suff. *-i̯es.*

Herhen hører Comparativstammerne (maaske ogsaa enkelte af de ovenfor nævnte Ord paa *-is*, med overalt gjennemført svag Stammeform).

Stammeaflyden: *-*iōs*, *-*iés*, *-*is*, var allerede i Indog. temmelig udjevnet, navnlig var den svage Stf. fortrængt fra Flexionen. Forholdet mellem Formerne med Nasal, som optræder i Skr. og Græsk, og de andre Sprogs nasalløse er endnu ikke tilstrækkelig klart. Sandsynlig stod, som *Brugmann* mener, ved Siden af *-*iōs*, *-*iés*, *-*is* et andet Suff. *-*iōn*, *-*ién*, *-*in*. I Græsk vexler begge Dannelser i Flexionen, i Sanskrit har de fremkaldt Contaminationsformer; et indog. Suff. *-*iōns* som *Schmidt* (K. Z. XXVI 377 flg.) opstiller som sterk Form, synes mig uantageligt, da deraf umulig som svagere Former kunde fremgaa *-*ies* og *-*is*, men kun *-*iens* og *-*ins*. I Græsk er *n*-Suffixet det fremherskende. Sterk Form har Nom. Sing.: βελτ-ίων, de øvrige Casus har Mf., hvis -ε- under Indflydelse af Nom. Sing.s -ω- er gaaet over til -ο- (sml. ἴδμων, ἴδμονος): Gen. Sing. βελτίονος, Acc. βελτίονα osv. Nydannelse er Nom. Acc. Neutr. paa -ον: βέλτιον, efter Forholdet εὐδαίμων, εὔδαιμον. Svag Form kun i kret. Dat. Pl. πλίασι af *πλέασι <*πλη-jn̥-σι, (*Brugmann* Gramm.² 73); Den alm. Form βελτίο-σι og hom. πλεόν-εσσι er Nydannelser. Svag Form ogsaa i att. πλεῖν <*πλη-ιν. Med *s*-Suffixet dannes kun enkelte Casus, ogsaa disse af Mf., hvis -ε- er gaaet over til -ο- (som ved *n*-Suffixet): Acc. Sing., Nom., Acc. Pl. Neutr. βελτίω af *βελτιοσα, Nom. Pl. βελτίους af *βελτιοσες; Acc. βελτίους er Nom.-Formen. Spor af den svage Form har vi i hom. Nom. Pl. πλέες, Acc. πλέας (kret. πλίανς af *πλέανς), Neutr. πλέα for *πλη-ισ-ες osv. (-η- blev foran -ι- til -ε-, som i πλεῖ-στος af *πλη-ισ-τος), og χέρειι, χέρεια, χέρειες for *χερεσ-ισ-ι osv. (*Brugmann* l. c.), hvortil Nom. χερείων for *χερεσ-jων[1]. Forøvrigt ligger den svage Stf. til Grund for

---

[1] χερείων af *χερεσ-jων er en uregelmæssig Dannelse. Comparativsuffixet føies ellers ikke til den fuldstændige Adjectivstamme, men til den til Grund liggende Rod, saaledes regelmæssig χείρων <*χερ-jων = χερείων.

Superlativsuffixet -ισ-το. — Avest. har bedst bevaret den oprindelige Flexion af Suff. *-ies. Sterk Stf.: Nom. Sing. *span-yāo* «helligere», (ar. *-yās), Acc. *span-yāoŋhem*, (ar. *-yāsam). Paa Nom., Acc. Plur. mangler Exempler. Nom. Acc., Dual. har Mf. for sterk Form: *kasyaŋha* «mindre», *āsyaŋha* «hurtigere» saaledes ogsaa Acc. Sing. *kasyaŋhem*). De øvrige Casus dannes af Mf.: Gen. *nāidyaŋhō* «nærmere» osv. Nom., Acc. Sing. Neutr. har Mf. *vahyō* (skr. *vasīyas*) «bedre». Skr. har i de sterke Casus en Contaminationsform paa *-āns*; Nom. Sing. *yávīyān* (af *-āns) «yngre» er en Nydannelse efter Acc., da oprindeligt *-āns* skulde blive *-ās; Acc. *yávīyāṁsam* (Nydannelse af Mf. *kānīyasam* M. Bh.); Nom. Pl. *yávīyāṁsas* (Acc. Pl. *yávīyasas* Mf.), Dual., *yávīyāṁsāu*. De øvrige Casus dannes af Mf.: Gen. *yávīyasas* osv.; Nom., Acc. Neutr. har Mf. *yávīyas*. — Latin har overalt gjennemført den sterke Stf.: *major*, *majōris*, ældre *majōs* (indskr. *maio*, *mino*). Ogsaa Neutrum havde oprindelig *-or* (-ōs) som Masc.; senere fik det Endelsen *-us* efter de neutr. Substantiver paa *-us* (*majus* : *major* = *decus* : *decor*). Mf. findes kun i Afledningen *majes-tas*, og den svage Stf. kun i Adverbierne *mag-is nim-is*, *sat-is* o. fl. Umbr. har kun *mes-tru*, Nom. Fem. «major» (*mes-* = osk. *mais* «magis»), Osk. *mais*, *min(s)*, *postiris* «posterius». — I Irsk forekommer Comparativ kun i Nom. Sing. Ex.: *siniu*, *sinu* <*seniōs = lat. *senior*. Enkelte har *-a* for *-u*: *óa* «yngre»< *jeu-iōs, vel blot en lydlig Forandring (sml. ved *n*-Stammerne Nom. paa *-u* og paa *-a*, *ru*, *inga*). — Germ. har kun den svage Stf., udvidet med Suff. *-on: got. *hauh-iz-a*, on. *hærri*, got. *blind-o-z-a*, on. *blindari* Suff. *-is* føiet til en Instr.-form (?) *blindō); Adv. got. *mais* = osk. *mais*, *mins* (af *minis), *vairs* osv., on. *meir*, *minnr*, *verr*. Superl. got. *sin-is-ta* «senior» osv. — Beslegtet med den Germ. med *-n* udvidede Form synes den litauiske, dannet med Suff. *-n-io*, tilføiet Comparativsuffixets Mf.: Nom. Sing. Masc. *saldēsnis* «sødere» af *sald-ies-n-i-s. Afvigende herfra er den preuss. Form: Suff. *-io*, føiet til Comparativsuffixets svage Form: *ura-is-in* (Acc. Sing.) af *ur-s* «gammel», *malda-is-in*, Pl. *malda-is-ei* af *maldas* «ung» osv. (*ura-*, *malda-* sml. germ. *blindō-*). Vanskelig er den obulg. Form:

f. Ex. Masc. Nom. *slaždĭjĭ* «sødere», *minjĭjĭ* «mindre», *nověјĭ* «nyere». Til Grund ligger vel den neutr. Form (Adv.) paa *-je*: *minje* «mindre», *dreblje* «fordum» osv., hvor *-je* er af ældre **-jes* (Mf.). Efter *minje* antog ved Analogi af Forholdet ved *jo*-Stammerne (Masc. *-jĭ*, Neutr. *-je*) Nom. Masc. Formen **minjĭ* (for **minja* <**minjōs*), som dernæst i Forbindelse med det tilføiede Pronomen blev *minjĭ-jĭ*; uden Pronomen er den almindelige Form paa *-ějĭ* : *nově-jĭ* (*nově-* som germ. *blind-ō*). Til Forskjel fra den adverbiale Form paa *-je* antog det adjectiviske Neutrum altid den sammensatte Form: *minjeje*, *nověјeje*[1]). De øvrige Casus dannes af en udvidet Stamme, hvor Suff. *-jo* er føiet til Comparativsuffixets svage Form **-is*, som i Preuss.: Gen. *minjiša-jego*, *nově-jiša-jego* osv. for **min-iša-jego* etc., idet *-j-* er trængt ind foran *-is-* ved Indflydelse af Nominativformen.

---

c. Suff. *-ves*.

(Sml. *Schmidt* K. Z. XXVI 329 ff. *Bartholomae* K. Z. XXIX 519 ff. *Brugmann* Grundriss. II 410 ff.). Herhen hører 1. de før omtalte ariske Neutra paa *-uṣ*, den svage Form af **-ves*. 2. Perf. Partc. Act. Dettes Dannelse viser saa store Afvigelser i de forskjellige Sprog, at det synes umuligt at føre alt tilbage til én Grundform; der optræder følgende Suffixformer: **-vōs*, **-ves*, **-us*, **-vōns*, **-vōt*, **-vet* (**-vot*). Den i Sanskr. og Lit. forekommende Nasal (**-vōns*) betragter *Schmidt* som oprindelig, men det gjælder om en saadan nasaleret Grundform det samme som om *Schmidts* Grundform for Comparativsuffixet: de nasalløse Former kan ikke forklares som de dertil svarende regelmæssige svage Former. Af **-vōns* kan ikke

---

[1] Usandsynlig finder jeg *Brugmanns* Forklaring af *minjĭjĭ* (Grundriss II 403): *minjĭjĭ* for **minĭji* (*-j-* skyldes Neutr. *minje* eller sammensatte *jo*-Adj. som *dobljĭ-jĭ*); **-ĭjĭ* repræsenterer Suff. **-ijes*, altsaa forskjellig Stammedannelse ved de to Kjøn, da Neutr. *-je* er indog. **-jes*. Er saadant tænkeligt? Det vilde være som i Græsk Mas **ἡχίων* og Neutr. ἧσσον

lydret have udviklet sig *-*vés* og *-*us*. *Brugmann* (K. Z. XXIV 51 ff., Grundriss II 413) antager derimod, at Nasalen er senere opkommen, i den skr. Form gjennem Indvirkning af Adjectiverne paa -*vant*, i den lit.-preuss. gjennem Indvirkning af Præs. Partc. Paa lignende tilfældige Sammentræf gives der vistnok ellers Exempler; men Sandsynligheden taler dog ved ligedannede Former snarere for en nærmere Sammenhæng. Utænkeligt er det dog vel ikke, at Perf. Partc. i en vis Tid af Fællessproget kunde dannes ved to Suffixer: ved *-*vōns* (uden andre Aflydsformer), opstaaet af Suff. *-*ven* (sterk Form *-*vōn*) + -*s*, og ved *-*vōs* (med Aflydsformerne *-*ves*, *-*us*), opstaaet ifølge *Brugmann* af Suff. *-*vo* + *-*s*. At den første Dannelses Levninger kunde have holdt sig i saa vidt adskilte Sproggrene som Sanskrit og Lit.-Slav., er ikke mere paafaldende end, at f. E. kun Skr. og Obulg. har bevaret den samme Form for *o*-Stammernes Gen. Loc. Dual. Fællessproget havde maaske endnu et tredie Suff. *-*vōt* (*-*vet*), opstaaet ifølge *Brugmann* af Suff. *-*vo*+-*t*[1].

I Nom. Sing. paa -*vōs*, gr. -ώς, avest. -*vāo*, kan denne Udgang repræsentere den sterke Form af Suff. *-*ves*, men ogsaa, som *Schmidt* har vist, et oprindeligt *-*vōns*, idet dette allerede i Fællessproget maatte blive *-*vōs* (som -*ās* af *-*āms* i *ā*-Stammernes Acc. Plur.).

At Accenten i Nom. Sing. og de øvrige sterke Casus engang hvilede paa Rodstavelsen, viser 1) Suffixets *o*-Farve (gr. -ως) og 2) Rodstavelsens fulde (usvækkede) Form i gr. εἰδώς, εἰκώς, oprindelig altsaa *ϝείδως, *ϝείκως (svækket derimod i ἰδυῖα). Men allerede i Fællessproget maa de sterke

---

[1] Sandsynligere er dette end *Schmidts* Antagelse, at -*t* her først skulde være opstaaet af *-*s* foran de med -*s*- og -*bh*- begyndende Casussuffixer og derfra have bredt sig videre. En saadan Overgang har *Schmidt* ikke med Sikkerhed bevist. Dertil kommer, at i den tidlige Periode, hvor denne Overgang skulde have fundet Sted, Suffixet *-*ves* foran de nævnte Casussuffixer maatte have havt den svagere Form *-*us*, hvoraf altsaa vilde være fremgaaet *-*ut* og ikke *-*vet* (sml. av. *dadūž-biš*).

Casus have antaget de øvriges Betoning (Gen. *vid-vés-os) og som Regel ogsaa den deraf betingede Form for Rodstavelsen (skr. Nom. Sg. vidvā́n).

Græsk. Suffixformen *-vōs (eller *-vōns?) er kun bevaret i Nom. Sing. Masc.: εἰδ-ώς, βεβαρη-ώς for *ϝειδ-ϝως, βεβαρη-ϝως[1]. Mf. *-vos har Nom., Acc. Sing. Neutr.: εἰδός, εἰκός; ἑστώς (af *ἑστα-ός), der vilde faldt sammen med Masc., fortrængtes af Nydannelsen ἑστός. De øvrige Casus dannes ved Suff. *-ϝωτ, *-ϝοτ. Suffixformen *-ϝωτ synes egentlig at maatte have hørt hjemme i de sterke Casus (hom. Acc. τεθνη-ῶτα, γεγα-ῶτα o. l.) og derfra at have bredt sig videre til de øvrige Casus (hom. Gen. τεθνη-ῶτος o. l.), som omvendt Suffixformen *-ϝοτ har trængt ind i de sterke Casus: Acc. εἰδότα, τεθνη-ότα (hvoraf med quantitativ Metathese att. τεθνεῶτα), ἑστῶτα af hom. ἑστάότα osv. Den svage Form af Suff. *-ves, *-us findes kun i den med Suff. *-ī (*-iē) afledede Femininform: Nom. ἰδυῖα for *ϝιδυσjα og i det enkeltstaaende med Suff. -jo afledede ἰδυῖοι· μάρτυρες Hes., lac. βίδυοι «Opsynsmænd». Som før nævnt (pag. 75) viser Dor. og Att. (indskr.) Former paa -εια, til Grund for hvilke ligger Mf.; oprindelig Flexion: Nom. *ϝιδ-ϝέσ-ια, Gen. *ϝιδ-υσ-ιᾶς. Nydannelse efter Præs. og Aor. Partc. er ἑστεῶσα, ἑστῶσα.

Arisk. Den sterke Casus har i Skr. Suffixformen *-vāṁs. Nom. Sg. vid-vā́n (af *vidvā́ṁs) er Nydannelse efter Accusativformen vidvā́ṁsam o. a., istedetfor et ældre vidvā́s (af *vidvāns se ovenfor). Acc. Sg., Nom. Pl., Nom., Acc. Dual: vid-vā́ms-am, -as, -āu; Acc. Plur. har derimod svag Form: vid-úṣ-as. Mf. har Voc. (vedisk) vídvas; den senere Voc. er vidvan, nydannet efter Nom. vidvā́n. Svag Form har (foruden Acc. Plur., hvor den, som før vist, egentlig ikke hørte hjemme) Gen., Dat., Instr., Loc. Sg., Gen. Plur., Nom., Acc. Dual. Neutr.: vid-úṣ-as, -e, -ā, -i, -ām, -ī. Suffixformen -vat har de Casus, hvis Endelse

---

[1] Fra de oprindelige Perfecter overførtes Endelsen dernæst til Partc. af alle nydannede: λέλυκα, λελυκώς.

... *bhiṣ* osv. Dernæst
... øiensynlig er en
... Avest. er *-āoŋh-* i
... og vel ogsaa svare til
... Nom. Pl. *-vāoŋh-em*,
Gen., Dat.; Instr., Abl.
... *-ē*, *-uṣ-a*, *-uṣ-aṭh*; *-uṣ-ō*,
saavel i Skr. som i Av.
... end Acc. Pl.: Nom. Sg.
... *mán-uṣ* «Menneske»), av.
... *an*), *ma-man-uṣ*, Acc. Sg.
... «gjøre»), Nom. Pl. (ved.)

... Partc. Act. gaaet tabt. Lev-
... *ā-ver* for **cadā-ves* o. l. *Schmidt*
... (Tab. Bant.) «sciens» som Partc.
... **sēp-us* (*i* for *ē* som ellers i Tab.
... bestemt: enten den svage Form af
... ller Mf. med syncoperet *-e-*. — Ogsaa
... aet tabt. — Germ. har kun faa Lev-
Nom. Pl. «Forældre» er en Dannelse
... af Participiets svage Stammeform **bēr-us*
«Eiermand» viser yderligere et *n*-Suffix:
... *n* (*H. Møller* K. Z. XXIV 447). Suffixet
.. *veitvods* Nom. Pl. «Vidner» <**veid-vōt-es*;
er udvidet til *o*-St.
r dette Particip i lige saa udstrakt Brug som
. Nom. Sing. Masc. er i Preuss. og Lit. og
dannet af den sterke Stammeform, de øvrige
e; *-v-* i Suff. **-vōs* er bortfaldt efter Consonant
t af lydret vel kun fandt Sted efter visse Con-
līs-ons «krøben», lit. *nèsz-ęs*, ob. *nes-ŭ* «som
Vocaler var det derimod oprindelig bevaret:
ns «som har svoret», *tayko-wuns* «som har
af *klantī-uns*, *teikū-uns*), lit. *dá-vęs*, ob. *da-vŭ*
overført ogsaa til de Casus, der dannedes af

nalflexion.

begynder med *-s-* og *-bh-*: *vid-vát-su*, *vid-vád-bhiṣ* osv. Dernæst Nom., Acc. Sg. Neutr. *vid-vát*, hvad der øiensynlig er en Nydannelse for **vid-vás* = gr. εἰδός. I Avest. er *-āoŋh-* i sterke Casus rimeligvis ar. **-ās* (kunde dog vel ogsaa svare til skr. *-āṁs-*): Nom. Sg. *vīd-vāo*; Acc. Sg., Nom. Pl. *-vāoŋh-em*, *-ō*. Svag Form har de øvrige Casus: Gen., Dat., Instr., Abl. Sg.; Acc., Gen., Instr. Pl.: *-uṣ-ō*, *-uṣ-ē*, *-uṣ-a*, *-uṣ-aṭh*; *-uṣ-ō*, *-uṣ-ąm*, *-ūẓ-bīṣ*. Sporadisk forekommer saavel i Skr. som i Av. svag Form ogsaa i andre sterke Casus end Acc. Pl.: Nom. Sg. skr. *vid-úṣ* «opmerksom» (vel ogsaa *mán-uṣ* «Menneske»), av. *vīdhuṣ* (gd.), *vā-un-uṣ* (gd. Rod. *van*), *ma-man-uṣ*, Acc. Sg. skr. (ved.) *ca-kr-úṣ-am* (Rod. *kar* «gjøre»), Nom. Pl. (ved.) *á-bibhy-uṣ-as* «frygtløs» (Rod *bhī*).

I de italiske Sprog er Perf. Partc. Act. gaaet tabt. Levninger har man villet finde i *cadā-ver* for **cadā-ves* o. l. *Schmidt* (l. c. 372 f.) forklarer osk. *sipus* (Tab. Bant.) «sciens» som Partc. Perf. til Rod *sap*; egentlig **sēp-us* (*i* for *ē* som ellers i Tab. Bant.). Endelsen *-us* er ubestemt: enten den svage Form af Suffixet (som skr. *vidúṣ*) eller Mf. med syncoperet *-e-*. — Ogsaa i Kelt. er dette Partc. gaaet tabt. — Germ. har kun faa Levninger: got. *ber-us-jos* Nom. Pl. «Forældre» er en Dannelse som gr. ἰδυῖοι, afledet af Participiets svage Stammeform **bēr-us* ved Suff. *-jo*; os. *ēcso* «Eiermand» viser yderligere et *n*-Suffix: germ. Grf. **aig-us-j-an* (*H. Møller* K. Z. XXIV 447). Suffixet **-vōt* foreligger i got. *veitvods* Nom. Pl. «Vidner» < **veid-vōt-es*; Nom. Sg. *veitvods* er udvidet til *o*-St.

I Lit.-Slav. er dette Particip i lige saa udstrakt Brug som i Arisk og Græsk. Nom. Sing. Masc. er i Preuss. og Lit. og vel ogsaa i Obulg. dannet af den sterke Stammeform, de øvrige Casus af den svage; *-v-* i Suff. **-vōs* er bortfaldt efter Consonant (hvad der fra først af lydret vel kun fandt Sted efter visse Consonanter): preuss. *līs-ons* «krøben», lit. *nèsz-ęs*, ob. *nes-ŭ* «som har baaret»; efter Vocaler var det derimod oprindelig bevaret: preuss. *klantī-wuns* «som har svoret», *tayko-wuns* «som har skabt» (ved Siden af *klantī-uns*, *teikū-uns*), lit. *dá-vęs*, ob. *da-vŭ* «som har givet» (overført ogsaa til de Casus, der dannedes af

Suffix *-us*: lit. Gen. *dá-vus-io*, ob. *da-vuša*[1]). Nasalen i den preuss.-lit. Nominativform kan ikke være oprindelig, men er rimeligvis, som *Schmidt* formoder, opstaaet som i Skr. ved Indflydelse af andre Casusformer, dannede af en til skr. *-vāṁs-* svarende Suffixform, der kan tænkes en Gang at have bestaaet ogsaa i disse Sprog, men senere at være fortrængt af Casusformer af den svage Suffixform. Preuss. *-ons* (sjelden *-ans*) er da vel for **-vōns* (idg. **-vōs*); i den hyppigere Sideform paa *-uns* (*-wuns*) skyldes *-u-* formodentlig Indvirkning af den svage Form *-us*. Lit. *-ęs* (*-vęs*) er for **-vēns* af ældre **-vēs*. Lit. skiller sig saaledes her fra Preuss. i Vocalfarven; *-e-* er vel at opfatte som -η- i gr. ποιμήν ligeoverfor ἴδμων. Obulg. *-ŭ* (*-vŭ*) er maaske opr. **-vōs*; dette maatte lydret blive **-va*, som under Indflydelse af den overveiende Mængde af Masculiner paa *-ŭ* omformedes til *-vŭ* (*-ŭ*) paa samme Maade som **brata* (ɔ: **bhrātōr*) blev *bratŭ*. De øvrige Casus, ogsaa de oprindelig «sterke», dannes af den svage Stammeform: Acc. Sing. lit. *nèszus-į*, ob. *nes-uš-ĭ* af **nek-us-m̥*, sml. skr. *cákr-uṣ-am*, Nom. Plur. ob. *nesŭše* af **nes-uch-e* < **nek-us-es*, Acc. Plur. preuss. *au-lau-us-ins* «døde» (*ins* = **m̥s*; derefter Nom. Pl. som af en *i*-St. *imm-us-is* «som har taget», *au-pall-us-is* «som har fundet»), Dat. Sing. (ɔ: Gerund.) lit. *nèszus*, ob. *nes-us-i* af **nek-us-ai*, skr. *vid-úṣ-e*. Fem. preuss. *au-lausē* «død» (for **-lau-us-ē*), lit. *nęsz-us-i*, ob. *nes-uš-i*, gr. ἰδυῖα, skr. *vid-úṣ-ī*. Til denne Femininform har der dannet sig en ny Masculinstamme paa **-us-jo* (sml. gr. ἰδυῖοι), hvoraf i Lit. og Ob. de fleste Casus af Participiet dannes: Gen. lit. *nész-us-io*, ob. *nes-uša* osv. Lit. Nom. Plur. Masc. (egtl. Neutr. sml. p. 39) *nèszę* er, som *Schmidt* har vist, en Analogidannelse efter det præs. Particips Nom. Plur. paa *-ą*: *nèszęs*: *nèszę* = *neszą̃s*: *neszą̃*. Ligeledes er Nom. Sing Neutr. (prædikativt brugt) *nèszę* dannet efter Forholdet: *nèszęs*: *nèszę* = *géras*: *géra*. I Obulg. er, som ved Partc. Præs., Nom. Sg. Neutr. = Masc.

[1] Lit. *bùvęs*, gen. *bùvusio* «været» er uniformeret af **bú-vęs bùv-us-io*, omvendt er i Obulg. den lange Vocal i Rodstavelsen gjennemført i *byvŭ byvŭša* for **bū-vŭ *bŭv-ŭša*.

4. Stammer paa *-nt.*

Sml. *Brugmann* Grundriss II 370 ff., *Bartholomae* K. Z. XXIX 487 ff., *Schmidt* Pluralbild. 160 ff., 422 ff.

Herhen hører fornemlig Participierne paa **-nt* og Adjectiverne paa **-vent* og (kun Arisk) paa **-ment* (ar. *-mant*). Disse Dannelser er øiensynlig fra først af Stammer paa **-en*, **-ven*, **-men*, udvidede med Suff. **-t*, og maa derfor antages oprindelig som disse at have havt tre Stammeformer: **-ōn-t* (**-ēn-t*), **-én-t*, **-n̥-t*, svarende til *n*-Stammernes: **-ōn* (**-ēn*), **-én*, **-n*. Men af den sterke Form er udenfor Nom. Sg. kun faa Spor bevaret; i de ariske Sprog er almindelig Mf. traadt istedet; det samme maa vel antages for de europæiske Sprogs Vedkommende, i hvilke forøvrigt ogsaa den sterke Stammeforms lange Vocal lydret maatte være bleven forkortet foran *-nt* (et **bhérōntm̥* maatte blive gr. φέροντα).

a. Partc. paa *-nt.*

Den ellers stedfindende Forskjel mellem de «thematiske» og de «uthematiske» Verber viste sig oprindelig ogsaa i deres Participiers Bøining og er tildels bevaret i Avestisk: et Particip af thematisk Verbum *bher* dannede f. Ex. Gen. Sing.: **bhere-nt-os*, et Particip af et uthematisk *ed* havde i samme Casus Formen **ed-n̥t-os*. Saalænge endnu ikke Forholdet mellem Verbernes thematiske Vocal og Mangel deraf paa den ene Side og Nominernes sterkere og svagere Stammeform paa den anden Side er bragt paa det rene, maa vi her lade det bero med den Forklaring, at **bherentos* har den sterkere eller de tostavelses, **edn̥tos* den svagere eller de enstavelses Stammers Stammeform, uden at vi tør udtale nogen Formening om Aarsagen hertil. Efter den før udviklede Grundforskjel mellem to- og enstavelses Stammer kan her opstilles som Grundtyper for Participiernes Flexion:

Nom. Sg.	**bhér-ōnts*	**s-ént-s*
Acc. Sg.	**bhér-ōnt-m̥*	**s-ént-m̥*
Gen. Sg.	**bhr̥-ént-os*	**s-n̥t-és.*

Som *sēnt-s (Rod *es*) bøiedes Participerne af de øvrige uthematiske Verber. Senere indtraadte ved gjensidig Indvirkning Blandingsformer: Ved Siden af *bhr̥éntos* opkom et *bhr̥n̥tés (*-ós) som πατρός ved Siden af πατέρος; saaledes har i Skr. i Gen. og de Gen. følgende Cas. alle Partc. kun den svage Form: *bháratas*; omvendt dannede der sig efter *bhr̥éntos* et *séntos (gr. ἐόντος) ved Siden af *sn̥tés* (skr. *satás*). Efter disse gjensidige Paavirkninger blev i de fleste Tilfælde Flexionen den samme for begge Arter af Participier, thematiske som uthematiske; i Arisk holdt sig de fleste Levninger af det oprindelige Forhold. Om de paa lang Vocal udlydende Verbalrødder som *stā*, *dō* antager jeg, at de oprindelig ikke dannede noget Particip paa *-ent (*-nt), ligesom heller ikke nogen Nominaldannelse paa *-en (*-n) er udgaaet fra dem, men erstattede et saadant ved et med *-t afledet Nomen med participial Betydning, der forøvrigt ogsaa kunde dannes af Rødder udlydende paa kort Vocal og paa Nasal og Liquid, og som i de forskjellige Sprog især har holdt sig i Sammensætninger, f. Ex. av. *thraotō-stā-t* «som er i Floder», skr. *vr̥-t* «Følge» (egtl. «det omgivende») *parí-kṣi-t-* «omkringboende», gr. ϑη-τ- «Arbeider», ἀ-γνῶ-τ- «ukjendt», λῖ-τ- «glat», lat. *ante-sti-t-* af *ante-stă-t-, *sacer-do-t-*, *com-i-t-* osv. En saadan Dannelse formoder jeg ligger til Grund for Former som skr. Gen. Sg. *yā-t-ás*, Gen. Pl. *yā-t-ā́m* (*yā* «gaa»), Nom. Sg. Fem. *bhā-t-ī́* (*bhā* «straale»), av. *vī-vāi-tīs*, o. l. Efter Forholdet: Nom. Sg. *sán*, Acc. *sántam*, Gen. *satás* dannede sig dernæst til *yātás* Nom. *yā́n*, Acc. *yā́ntam* istedetfor *yāt *yātam. I Sanskrit antog altsaa disse Participier, som alle øvrige, *-nt-* i de sterke Casus. I Græsk, hvor Forskjellen mellem sterkere og svagere Casus ved Participierne var omtrent ganske udjevnet, udstrakte Forandringen sig til alle Casus: efter φέροντα, φέροντος, φέροντι osv. opkom saaledes ϑέντα, ϑέντος, ϑέντι (regelmæssig forkortet af *ϑηντα, *ϑηντος, *ϑηντι) for ϑῆτα, ϑητός, ϑητί, der tabte sin participiale Betydning.

Nom. Sg. Masc. dannedes i Fællessproget, som det synes, saavel sigmatisk som asigmatisk; formodentlig havde oprindelig enstavelses Stammer den første, tostavelses den sidste Form (*Schmidt* K. Z. XXVII 394).

Græsk. Asigmatisk Nom. danner Partc. paa *-*ont*, hvis -*o*- ikke hører til Verbalroden, sigmatisk de øvrige. a) φέρων af *φερωντ; istedetfor φέρων ventede man *φέρον, da foran *-*nt* Vocalen maatte forkortes (sml. ἔμιγεν af *ἐμιγηντ). Forlængelsen maa da skyldes Indvirkning af de talrige andre Nominativer paa -ών. b) Dor. εἷς af *σεντς oprindelig *σηντς (derimod asigmatisk att. ὤν, Grf. *σωντ), Subst. ὀδούς «Tand» (asigmat. ὀδών hos Herodot), egentlig enstavelses Ord (sml. *dens*), Grf. *(*o*-)*dōnt-s*, der forholder sig til *dens* som dor. πώς til *pēs;* θείς, στᾱς, γνούς af *θεντς, *στᾰντς, *γνοντς, ældre *θηντς, *στᾱντς, *γνωντς, efter disse de tostavelses reduplicerede: τιθείς, διδούς o. l. Nydannelser: φῡς, δείκνῡς, λύσᾱς, λυθείς o. l. I den øvrige Flexion er det gamle Stammeskifte udjevnet: Mellemformen, som antog Nominativs Vocalfarve -*o*- for det oprindelige *-*e*- (sml. ἴδμων, ἴδμονος), og med hvilken den sterke Stammeform efter Vocalforkortelsen maatte falde sammen, er bleven gjennemført gjennem hele Flexionen: Gen. Sg. φέροντος, ὀδόντος, ὄντος (men dor. ἔντος), Acc. φέροντα (som kan være for *φέρωντα) osv. Neutr. φέρον dannet efter Masc. φέρων som ἴδμον efter ἴδμων. Spor af den svage Stammeform i herakl. Dat. Pl. paa -ασσι: ἔντασσιν, πρασσόντασσι o. l., Contaminationsformer af engang forekommende *ἔασσι, *πρασσασι < *ἐσ-ṇτ-σι, *πρασσ-ṇτ-σι og f. Ex. Nom. Pl. ἔντες, πράσσοντες, endvidere i νήφοσι (Theogn.) for *νήφασι, hvis *-α- gik over til -ο- under Indflydelse af νήφοντες o. l., Nom. Fem. ἀέκασσα Hes. <*ἀ-ϝεκ-ṇτ-ja, θέρμασσα «Ovn» <*θερμṇτja (*Schmidt* K. Z. XXV 590 f. Pluralb. 186). Secundære Dannelser, hvor *-*nt* er føiet umiddelbart til Roden, er, som ovenfor nævnt, Partc. som θείς, θέντος γνούς γνόντος <*θη-ντ-ς *θη-ντ-ος, *γνω-ντς *γνω-ντ-ος o. l., hvorefter endvidere er dannet τιθείς, λυθείς, λύσας o. l.

Skr. Den sterke Stammeform er i Nom. Sg. Masc. som i de øvrige sterke Casus fortrængt af Mf.: Nom. Sg. *bháran* af **bhárant-s*, Acc. Sg. *bhárantam*, Nom. Pl. *bhárantas*, Neutr. *bháranti*, Nom. Acc. Dual. *bhárantāu*, Neutr. *bhárantī*; dog bevaret i Adj. (egtl. Partc.) *mahā́nt*- «stor»: Nom. Sg. *mahā́n*, Acc. *mahā́ntam*, Nom. Pl. *mahā́ntas*, Neutr. *mahā́nti*, Nom.

Acc. Dual. *mahántāu*, samt i (vedisk) *sánti*, Neutr. Pl. af *sán* «værende». Svag Stf. har de øvrige Casus: Gen. *bhāratas* osv., Nom. Neutr. *bhárat*; Accentvexel har kun de oxytonerede Partc.: *adán* «ædende»; Acc. *adántam*, Gen. *adatás*, og de enstavelses: *sán*, *satás*, *dán* «Tand», *datás*. Overalt svag Stf. har de reduplicerede (og nogle faa andre): Nom. Sg. Masc. *dádhat* «sættende», Acc. *dádhatam* (men av. *daṭhentem*), Gen. *dádhatas* osv. Nom. Sg. Fem. *bhárant-ī*, *tudántī* og *tudatī*, *adatī*, *dádhatī*. — Avest. Nom. Sg. har i Gd. (sjelden i senere Avest.) Endelsen *-ąs*[1] af **-ants* (Mf.) eller **-ānts* (sterk Stf.): *khṣayąs* = skr. *kṣáyan* «herskende». I den øvrige Flexion er dels Mf. gjennemført overalt undtagen i Loc. Plur. (saaledes i Gd. ved Participierne af de thematiske Verber): Acc. *fṣuyantem*, Gen. *fṣuyantō*, Dat. *fṣuyantę* osv., men Loc. Pl. *fṣuyasu*, dels vexlende Mf. og svag Form (saaledes i Gd. Partc. af de uthematiske Verber): Nom. Pl. *berezantō*, Dual. *berezanta*, Instr. Sg. *berezata*, Gen. Pl. *berezatąm*. Dog trænger ofte ogsaa her Mf. ind i de svage Casus: Loc. Sg. *berezantya*, Dat. Dual *berezenbya*. Svag Form har Nom., Acc. Neutr. Sg.: *mazat* = skr. *mahát* «stor». Svag Form ogsaa i Nom. Sg. Masc. har *stavas* (af **stavats* < **stavn̥t-s*) «prisende» (sml. skr. *dádhat*). Den sterke Stammeform er alene bevaret i *mazāontem* = skr. *mahántam* og i et Par. Neutra Pl. paa *-ąn* (af **-ānt*) som *ravas-carąn* «vandrende over vide Rum». Fem. paa *ī*: *berent-ī*, *berezait-ī* = skr. *bhárantī*, *bṛhatī́*.

Latin. Den svage Form gjennemført overalt, ogsaa i Nom. Sg. Masc.: *ferens* af **fern̥t-s*; (*prae-*)*sēns*, *dēns* kunde dog være for **sēnt-s*, **dēnt-s*, hvoraf ved regelret Forkortning: **sĕnts*, **dĕnts*. Gen. *ferentis* af **fern̥tis* osv. Spor af en til den græske svarende Form i *iens euntis* (gr. ἰόντος). Nom. Neutr. er som ellers ved Consonantstammer = Nom. Masc.: *ferens*. Fem. *ferens* af *ferent(i)s* < **fern̥tī*.

[1] Den i Av. almindelige Form paa *-ō*: *barō* «ferens» er, som *Bartholomae* har vist, egentlig *o*-Stamme, der fra at være andet Led i Sammensætninger (gr. δορυ-φόρος = δόρυ φέρων) er gaaet over i selvstændig Brug.

Irsk. Nom. Sg. *lóche* «Lyn», *nāme*, *nāma* «Fiende», som det synes, af den svage Form: _*leukn̥t-s_ skr. *rôcan*, _*nōmn̥ts_, altsaa som lat. *ferens*. Acc. *lochit(-n)* af _*leukn̥tm̥_, Gen. *lóchet* af _*leukn̥tos_, Nom. Pl. *lóchit* af _*leukn̥tes_. Acc. *lóichtea* af _*leukn̥tm̥s_. Former som Gen. *namat*, *carat* af *cara* «Ven» synes at være Mf. _*nōmontos_, _*carontos_ (sml. gall. *Carantonos*); *dét* «Tand» er gaaet over til *o*-Stamme: _*dento-_ <_*dn̥to-_. Fem. *brigit* af _*brighn̥ti_ = skr. *brhatī*.

Germ. har som Græsk gjennemført Stammeformen paa _*-ont_. Kun som Substantiv har Participiet her tildels bevaret den oprindelige Flexion, som rent Participium er det blevet udvidet til Stamme paa _*-jo_ eller _*-n_. Got. Nom. Sg. *gibands* «Giver» acc. *giband* (i disse Casus udvidet til *o*-St., Grf. _*-ont-o-s_ _*-ont-o-m_). Dat. *giband* af _*-ont-i_. Nom. Pl. *gibands*, on. *gefendr* af _*-ont-ēs_; den ligelydende Acc. Pl. er Nominativformen; en oprindelig Accusativform er got. *tunþuns* «Tænder», hvortil svarer Acc. Sg. *tunþu* = _*dn̥tm̥_ (efter disse Former Nydannelserne Dat. Sg. *tunþau*, Gen. Pl. *tunþive* som af en *u*-Stamme); Rodstavelsens svage Form (*tunþ-*) hørte egentlig ikke hjemme her, men i de oprindelig svage Casus; Mf. har on. Nom. Pl. *teðr*, *tennr* af _*tanþiz_ <_*dontēs_. Fem. paa *-i-* er oht. *Burgunt* = skr. *brhatī*.

I Lit.-Slav. har Nom. Sg. en til den skr. svarende Form: Grf. _*-ont-s_ hvoraf _*-ons_, preuss. *-ons*, *-ans*, lit. *-ąs*, ob. *-y*; preuss. *sīdons*, *sīdans* «siddende», med Overgang til *o*-Decl. *dīlant-s* «gjørende» o. l.; svag Form i *emprīki-sins* «tilstedeværende», Grf. _*sn̥ts_; lit. *neszą̃s*, ob. *nesy*. Acc. Sg. lit. *nèszantį*, ob. *nesąštĭ* af _*nekontm̥_, Dat. lit. *nèszant* (Gerund.), preuss. *giwantei* «levende», der dog ogsaa kunde være Nom. Sg. Fem. (svag Form. i *stan-int-ei*, *stan-int-i* «staaende»). Nom. Pl. ob. *nesąšte* af _*nekontēs_; lit. *neszą̃* er egtl. Neutr. (sml. *o*-Stammerne), af *Schmidt* forklaret som en til av. *ravas-carąn* svarende Form: Grf. _*nekōnt_, hvoraf vilde blive _*neszą_, der saa er blevet forlænget under Inflydelse af Nom. Sg. *neszą̃s*. Acc. Pl. preuss. *waitia-int-ins* «talende» (svag Stammeform) osv. De øvrige Casus dannes i Lit. og Ob. af en med _*-jo_ udvidet Stamme: Gen. Sg. lit. *nèszanczio*, ob. *nesąšta* osv.

Nom. Sg. Neutr. lit. *neszą̃* er dannet efter *neszą̃s* efter Forholdet: *géras géra*. Fem. lit. *neszantì*, ob. *nesąšti*. Lit. *dantìs* er gjennem sin Acc. Sg. gaaet over i *i*-Decl., dog Gen. Pl. *dantū̃*.

b. Stammer paa *-vent*.

I Indog. har forskjellig Berøring fundet Sted mellem Stammerne paa **-vent*, **-ment* og andre paa **-ves*, **-mes*, saaledes gr. τῆος ved Siden af skr. *tā́vat*, avest. Nom. paa *-vāo*, *māo* (af *-vās*, *-mās*), skr. Voc. paa *-vas*, *-mas*.

Græsk. Nom. Sg. Masc. dannes sigmatisk: χαρίεις for *-ϝεντς <**-vēnts*. Nom. Neutr. er dannet efter Masc.: χαρίεν af *χαριεντ. Acc. Sg. χαρίεντα af *χαρι-ϝηντα eller *χαρι-ϝεντα. Gen. Sg. χαρίεντος af *χαριϝεντος osv. Dat. (Loc.) Pl. χαρίεσι af *χαριϝετσι istedetfor *χαριϝατ-σι, idet den svage Stammeforms *-ϝατ ved Udjevning med de øvrige Casus er blevet til *-ϝετ, saaledes ogsaa Nom. Fem. χαρίεσσα for *χαριϝατ-ja.

Sanskr. Sterk Form har Nom. Sg.: *áma-vān* «kraftig»; Sandhiformen *-vā* viser at *-vān* er opstaaet af **-vāns*, der igjen maa være for **-vānt-s* (*Bartholomae* l. c. 500 ff.). Forøvrigt findes den sterke Stammeform kun i de to vediske Former, Neutr. Pl. *ghrtá-vānti* og *paçu-mánti*; ellers Mf. i de sterke Casus: Acc. Sg., Nom. Pl. Masc. og Neutr., Nom., Acc. Dual. Masc. *ámavantam*, *-as*, *-i*, *-āu*. De øvrige Casus af den svage Stammeform: Gen. Sg. *ámavatas* osv. Nom. Acc. Sg. Neutr. *ámavat*. Voc. Sg. endte i vedisk Skr. paa *-vas*: *hari-vas* (se ovenfor). I det senere Sprog fremkaldte Nom. paa *-vān* en ny Voc. paa *-vàn*. Fem. dannes af den svage Stammeform: *-vat-ī*. Avest. har sjelden Nom. Sg. paa *vą̄s* = skr. *vān*, f. Ex. *thwāvą̄s* = *tvā́vān*, almindelig ender den paa *-vāo*: *amavāo* (sml. skr. Voc.). Sterk Stf. har ogsaa det enkeltstaaende Neutr. Pl. *mīžda-vą̄n* af **mīžda-vānt* «som har Løn». Forøvrigt som i Skr. de sterke Casus af Mf., de svage af den svage Stf.: Acc. *-vantem*, Gen. *-vatō* osv. Nom. Acc. Neutr. *-vaṭ*. Dog findes ikke sjelden Mf. ogsaa i de svage Casus: Gen. paa *-vantō*, Loc. paa *-vainti* osv. Fem. dannes almindelig af den svage Stf.: *-vaitī*.

5. Andre Dentalstammer, Guttural- og Labialstammer.

Det gamle Stammeskifte var her allerede i Fællessproget for en stor Del tilbagetrængt, den til Grund for Stammeskiftet liggende Accentforandring er dog bevaret i Skr. og Græsk ved enstavelses Stammer: Acc. *vā́cam*, ὄπα, Gen. *vācás*, ὀπός. Nogle Stammer har fra først af været uden Stammeskifte, saaledes Ordene paa **-tā-t*, hvis Suffix er en Udvidelse af Suffix **-tā*, ligesaa de af *ī*- (*iē*-) Stammer videre afledede som ὄρν-ῑ-ϑ-, ὄρν-ῑ-χ-, πέμφ-ῑ-γ-, lat. *corn-ī-c*.

Almindelig gjennemførtes den ene af Stammeformerne gjennem den hele Flexion.

Græsk. Antallet af Dentalstammer er som før nævnt (p. 113) meget forøget ved oprindelige *ī*- (*iē*-) Stammers Overgang til Stammer paa -ῑδ-, -ιδ. Uoprindelige *t*-Stammer er de før omhandlede Neutra paa -ατ (p. 126) og en Del andre som φώτ- «Lys», ἔρωτ-, γέλωτ- (p. 134). En oprindelig *d*-Stamme, der efter Bortfald af *-d* i Nom. Acc. Sg. er blevet tilsyneladende *r*-Stamme er κῆρ n. «Hjerte» for **kērd* (sterk Stf. sml. skr. *hārd-*), lat. *cord-* (svag Stf., sml. skr. *hṛd-*). En fordunklet Gutturalstamme er ὑπόδρα «skelende» for *ὑποδρακ, skr. *dṛç* «Blik».

Vexlende Stammeform kun i meget faa Tilfælde, hvor lang Vocal i Nom. Sg. staar ligeoverfor kort i de øvrige Casus: dor. πώς[1], Gen. ποδός; ἀλώπηξ, ἀλώπεκος; til Nom. ἀργής har Homer Formerne ἀργέτι, ἀργέτα ved Siden af ἀργῆτι, ἀργῆτα; saaledes ogsaa ὤψ, ὠπός men ὄιν-οπι, οἴν-οπα. Gjennemført sterk Stammeform: κέλητ, λεβῆτ-, κλῶϑ-ες, γλῶχ-ες, ὦλκ- «Fure», ῥωγ- «Hul», κλωπ-, λωπ-, σκωπ- osv. Gjennemført svag Stammeform eller ved enkelte Mf.: λῑ-τ- «glat», τριχ-, δορκ-, ὄικ-α-δε (= Acc. **voik-m̥*), φλογ-, σύ-ζυγ-, νιφ- (Grf. **snighv*), ῑπ- osv.;

[1] -ου- i att. πούς er ikke opklaret. *Solmsen* (K. Z. XXIX 358) antager maaske med Rette, at det beror paa en «qualitative Ausgleichung» af -ω- i πώς efter -ο- i ποδός (ου og ο var begge lukkede Lyd, ω derimod aaben).

μείρᾱκ, ἵρᾱκ (hom. ἵρηξ), ὄρπᾱκ (hom. ὄρπηξ) ligeoverfor πῖδακ-, μόνᾰκ-, ῥῶπακ- o. l. beror vel ikke paa oprindeligt Stammeskifte, men paa en Dobbelthed i Suffix: -ᾱκ, -ᾰκ (sml. *-*īko*, *-*ĭko*).

Arisk. I Sanskrit er Stammeskifte vedligeholdt i en Del Ord, bedst i Stammen *vah-* «førende»: Nom. Sg. *havya-vā́ṭ* «offerbringende» (omdannet efter Stammerne paa *-vant* er Nom. *anaḍ-vā́n* «vogndragende», «Oxe»), Acc. *havya-vā́h-am, anaḍ-vā́h-am*, Nom. Pl. *havya-vā́h-as, anaḍ-vā́h-as*, Gen. Sg. *havyā́ūhas, anaḍ-ū́h-as*, Gen. Pl. *anaḍ-ū́h-ām*, Loc. *anaḍ-ú́t-su* osv.; saaledes, men mindre regelmæssig, skifter i Stammen *sah-* «overvældende» (i Skr.) Formerne *sāh-* og *sah-*; *pad-* «Fod» har f. Ex. Nom. Sg. *pā́t*, Acc. *pā́dam*, Nom. Pl. *pā́das*, Gen. Sg. *padás*, Gen. Pl. *padā́m*, Loc. Pl. *patsú* osv.; *ap-* «Vand» Nom. Pl. *ā́pas*, Gen. *apā́m*, Loc. *apsú*; *path* «Vei» har i Acc. Pl. i RV. en Gang *pāthás* (ellers *pathás*). Kun i de sterke Casus forekommer *nápāt* «nepos» (de svage dannes af Stammen *náptar*). I *údañc* «opadvendt» og andre paa *-añc* er den sterke Form (*-*āñc*) veget for Mf.*-añc*: Nom. *údan̄* (af *ud-an̄k*), Acc. *úd-añcam* osv.; svag Form i Loc. Pl. *úd-ak-ṣu* (af *ud-n̥k-su*[1]). Overalt sterk Form har *hārd-* (i Smnst. som *sú-hārd-* «Ven», ved Siden deraf staar *su-hr̥d-*, hvad der tyder paa en oprindelig Flexion: Nom. *sú-hārt*, Acc. *sú-hārd-am*, Gen. *su-hr̥d-as*), *vā́c-*, *rā́j-* «Konge», *bhrā́j-* «Glans», *bhā́j-* «deltagende», *dhrā́j-* «Gliden», *dā́ç-* «Gave», *Vip-ā́ç-*, Navn paa en Flod, o. fl. Langt almindeligere er overalt svag Form (især i andet Led af Smnst.): *bhr̥-t-* «bærende», *vr̥-t-* «Ledsagen», «Følge», *ji-t-* «beseirende», *mud-* «Glæde», *yudh-* «Kamp», *sr̥dh-* «vildfarende», *ruc-* «Lys», *diç-* «Retning», *viç-* «Bolig» (οἰκ-), *dr̥ç-* «Blik», (δορκ-, *δρακ-), *stubh-* «Pris» osv. Mf. har *sraj-* «Krans» (Rod *sr̥j-*), *tvac-* «Hud» (av. Loc. Pl. *tukh-ṣva*). Et Stammeskifte, som jeg ikke anser for oprindeligt, om end maaske allerede fælles indogermanisk, viser sig i *yuj-*, «Fælle» (gr. σύ-ζυξ), hvis sterke Casus har en nasaleret Form: Nom. Sg. *yún̄* (af *yun̄k*) Acc. *yúñjam* (og *yújam*), Gen.

[1] Disse Stammers Flexion er forøvrigt sterkt ændret fra det oprindelige, idet de svage Casus dannes af Stammeformer med Suff. *-īc* og *-ūc* istedetfor af Formen paa *-n̥k*: Gen. Sg. *úd-īc-as* osv.

yuj-ás; denne nye sterke Form skyldes Indflydelse af Verbalformer (Præsensstamme *yuñj-*, Verbalstamme *yuj-*)[1]. Av. har Formerne *mereñc-* og *merec-* (Rod *mṛc-* «skade»), men uregelmæssig fordelt: Nom. *ahu-merekhṣ* «Liv skadende», Gen. *ahu-merencō*. Den samme nasalerede Form viser sig ogsaa i Græsk i visse Stammer, men her uden Skifte med den nasalløse: λυγκ- «Los», sml. oht. *luh-s*, λυγγ- «Slugen», sml. λυγγάνεσθαι, λύζειν, mht. *slūch*, Σφιγγ- (boeot. Φιγ-); lat. *conjunx* ved Siden af *con-jux*.

I Avest. er Forholdet omtrent som i Skr. Exempler paa Stammeskifte: Acc. Sg. *pādhem*, *vācem*, *āpem*, Instr. Sg. *vaca*, *apa*, Gen. Pl. *vacąm apąm*, Dat. Pl. *padhebyō*, *aiwyō* (ɔ: **ap-bhyas*). Af andre findes kun Former af den sterke Stamme: *thraotō-stā-t*, *fratema-dhā-t* «Fyrste», *-hādh-* (skr. *-sad-*), *-rāz-* (skr. *rāj-*), *yāz-* (skr. *yaj*) o. fl. Svag Stammeform har f. Ex. *-beret-* (skr. *bhṛ-t*), *berez-* høi, (skr. Rod *bṛh*), *verez-* «Verk» (skr. Rod *vṛh*), *druj-* «Bedrager» (skr. *druh*), *vīs-* (skr. *viç*), *spas-* «Speider» (skr. *spaç*), *kehrp-* «Legeme» (lat. *corp-us*) osv. Mf.: *barez-* «Høide», *zared-* (skr. *hṛd-*).

Latin. Stammeskifte viser: *pēs pĕdis*. Sterk Stammeform har: *nepōt-* (men Fem. *nept-is*), *cō-t-*, *vōc-*, *rēg-*, *lēg-*. Svag Stammeform og Mf.: (*super-*)*sti-t-* (af **-stă-t-*), (*prae-*)*sid-* (af **-sed-*, skr. *-sad*), *cord-*, *dŭc-*, (*jū*)-*dĭc-*, *nec-*, *prec-* *greg-*; *lĭt-*, *lūc-*.

Irsk har her intet Stammeskifte: Sterk Stammeform: *rí*, Gen. *ríg* af **rēg-s*, **rēgos*. Svag Stammeform *bri* «Høi», Stamme *bṛgh* (avest. *berez*), *sui* «vis», *drui* «druide» af **su-vid-*, **dru-vid* (skr. *-vid*). Acc. *druid*(*-n*) af **dru-vid-ṃ*, Gen. *suad*, *druad* for **suvidos*, **druvidos*, idet det minimale *-i-* ved Indvirkning af **-o-* i End. **-os* blev til **-a-*.

I Germ. er de fleste consonantiske Stammer helt gaaet over til *o*-Stammer; af de øvrige bøies ingen helt igjennem, men kun i visse Casus, consonantisk. Exempel paa en gammel

[1] Anderledes forholder det sig naturligvis med det endnu uopklarede *-n-*, som er indskudt i Nom., Acc. Neutr. Plur.: *hṛ-ṇ-d-i* «Hjerter» som *manā-ṁ-s-i*.

asigmatisk Nom. er ags. *hæle* «Helt» af **halēþ*; de fleste Casus dannes af den udvidede *o*-Stamme. Gjennemført Stammeform har on. *fótr*, Pl. *fǫetr* <**pōdĕs*, *bók*, Pl. *boek*ı Form f. Ex. got. *baúrgs*. Gen. *baurgs* <**bhr̥ghés* (av.

I Lit.-Slav. er alle herhen hørende Stammer blevı caliske. Levning af den consonantiske Bøining er lit. Gı *szirdũ* < **kr̥dōm* (lat. *cord-*), ob. Gen. Pl. *nogŭt-ŭ* «ung· *lakŭt-ŭ* «ulnarum».

DATE DUE			

